

Republiken s P r e s i d e n t s

framställning till Ålands lagting om regeringens proposition till riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet och avtalet om Finlands anslutning till Schengenavtalen om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i samarbetsavtalet med Island och Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna samt med förslag till lagar som hör samman med dem

Om ett internationellt fördrag som Finland ingår innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) faller inom landskapets behörighet, skall lagtinget enligt 59 § 2 mom. i den nämnda lagen, för att bestämmelsen skall bli gällande i landskapet, ge sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft. Om ett fördrag innehåller en bestämmelse som står i strid med självstyrelselagen, blir bestämmelsen gällande i landskapet endast om därom stiftas en lag i den ordning som stadgas i 67 och 69 § riksdagsordningen samt 69 § självstyrelselagen.

Det ovan nämnda avtalet jämte slutakt innehåller bl.a. bestämmelser i frågor som gäller allmän ordning och säkerhet och som enligt 18 § 6 punkten självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Däremot torde man inte kunna anse att avtalet innehåller bestämmelser som strider mot självstyrelselagen i den mening som avses i 59 § 1 mom.

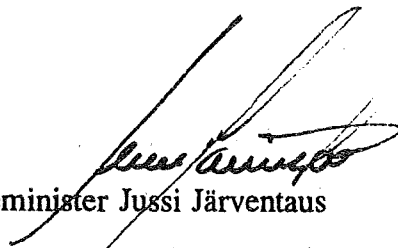
Med bifogande av regeringens proposition i saken, som även innehåller fördragstexten, föreslås

att Ålands lagting ger sitt bifall till att lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i slutakten till anslutningsavtalet träder i kraft i landskapet Åland till de delar avtalet jämte slutakt faller inom landskapets behörighet, under förutsättning att riksdagen antar lagförslaget i oförändrad form.

Helsingfors den 9 april 1998

Republikens President

Matti Ahlström

Justitieminister Jussi Järventaus

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet och avtalet om Finlands anslutning till Schengenavtalen om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i samarbetsavtalet med Island och Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna samt med förslag till lagar som hör samman med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner protokollet om Finlands anslutning till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet och samarbetsavtalet mellan Schengenstaterna å ena sidan och Norge och Island å andra sidan om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna. Protokollet och avtalet undertecknades i Luxemburg i december 1996. Vidare begärs riksdagens samtycke till två förklaringar enligt Schengenkonventionen, vilka innehåller rättsliga skyldigheter som kompletterar anslutningsavtalet.

Genom anslutningsprotokollet och anslutningsavtalet blir Finland part i Schengenavtalet och Schengenkonventionen (Schengenavtalen). Det centrala innehållet i Schengenavtalen är att personkontrollerna upphör mellan parterna vid de gemensamma gränserna och i stället tas enhetliga kontroller enligt konventionen i bruk vid Schengenområdet yttre gränser. I konventionen ingår också bestämmelser om s.k. kompensatoriska åtgärder som skall genomföras som motvikt till den fria rörligheten. Genom dessa åtgärder effektivisas samarbetet mellan de myndigheter som svarar för den inre säkerheten och ordningen. Konventionen leder också till att parterna tar ett gemensamt informationssystem i bruk.

Det tredje avtalet i propositionen, dvs.

samarbetsavtalet om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna, upprättar ett system för isländskt och norskt deltagande i Schengensamarbetet, som annars är öppet endast för medlemsstaterna i Europeiska unionen. Genom detta arrangemang garanteras också kontinuiteten av den traditionella nordiska pass- och rörelsefriheten. Med stöd av samarbetsavtalet tillämpas Schengenavtalen och det regelverk som hör samman med dem, i förbindelserna mellan de stater som är parter i Schengenavtalen och Island och Norge.

För Finlands del träder Schengenavtalen i kraft efter det att samtliga parter har meddelat att de fullgjort de åtgärder som godkännandet kräver. När själva tillämpningen skall inledas i Finland kommer dock att avgöras särskilt. Tillämpningen kräver omfattande tekniska förberedelser, bl.a. skall förbindelser byggas till Schengens informationssystem och den interna och externa Schengentrafiken separeras på flygplatserna. Dessutom krävs effektiva yttre gränskontroller och att de ersättande åtgärder som konventionen föreskriver tas i bruk. Den sannolika starten för den praktiska tillämpningen infaller omkring 2000.

I propositionen ingår ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till Schengenavtalen samt förslag till lagar om ändring av polislagen, utlänningslagen, strafflagen, tvångsmedelslagen och skjutvapenlagen. De före-

slagna lagarna avses träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalen och därför är det meningen att fastställa ikraftträdandetidpunkten

genom förordning. Ändringarna av strafflagen avses träda i kraft när de har antagits och stadfästs.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN MOTIVERING	6
1. Inledning	6
2. Nuläge och ärendets beredning	6
2.1. Schengenavtalen - bakgrund, beredning och ikraftträdande	6
2.2. Förberedelserna för de nordiska anslutningsavtalen	7
3. Det viktigaste innehållet i avtalen och synpunkter avseende Finland	9
3.1. Protokollet om Finlands anslutning till Schengenavtalet	9
3.2. Avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen	9
3.3. Samarbetsavtalet med Island och Norge	15
4. Schengenavtalen i förhållande till Europeiska unionen	16
5. Schengenavtalen i förhållande till den nordiska passunionen	17
6. Propositionens verkningar	18
6.1. Ekonomiska verkningar	18
6.1.1. Allmänt	18
6.1.2. Finansiella bidrag på grundval av Schengenavtalen	19
6.1.3. Det nationella informationssystemet och SIRENE-kontoret	20
6.1.4. Deltagande i arbetsgrupper inom Schengen och övrigt samarbete	20
6.1.5. Bedömning av polisens omkostnader på grund av tillämpningen av Schengenavtalet	20
6.1.6. Ekonomiska verkningar i fråga om gränsbevakningsväsendet	21
6.1.7. Ekonomiska verkningar i fråga om tullverket	22
6.1.8. Ekonomiska verkningar i fråga om utrikesministeriet	22
6.1.9. Ekonomiska verkningar i fråga om justitieministeriet	22
6.1.10 Om- och tillbyggnader av flygplatser	22
6.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	23
6.3. Konsekvenser för den enskilde	23
6.4. Allmän ordning och säkerhet	24
7. Ärendets beredning i Finland	25
8. Riksdagens ställning i beredningen av beslut med stöd av Schengenavtalen	25
9. Avtalens ikraftträdande och inledande av tillämpningen	26
10. Samband med andra propositioner	26
DETALJMOTIVERING	28
1. Protokollet om Finlands anslutning till Schengenavtalet	28
1.1. Anslutningsprotokollet	28
1.2. Schengenavtalet	28
2. Avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen	30
2.1. Anslutningsavtalet	30
2.2. Schengenkonventionen	34
Avdelning I — Definitioner	34

Avdelning II — Om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet	34
Kapitel 1 — Passerandet av de inre gränserna	34
Kapitel 2 — Passerandet av de yttre gränserna	35
Kapitel 3 — Viseringar	38
Kapitel 4 — Villkor för utlänningars rörelsefrihet	42
Kapitel 5 — Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärlista	44
Kapitel 6 — Följdåtgärder	44
Kapitel 7 — Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan	45
Avdelning III — Polis och säkerhet	46
Kapitel 1 — Polisiärt samarbete	46
Kapitel 2 — Inbördes rättshjälp i brottmål	57
Kapitel 3 — Principen "Non bis in idem"	58
Kapitel 4 — Utlämning	59
Kapitel 5 — Överförande av verkställighet av brottmålsdom	61
Kapitel 6 — Narkotika	61
Kapitel 7 — Skjutvapen och ammunition	63
Avdelning IV — Schengens informationssystem	63
Kapitel 1 — Inrättandet av Schengens informationssystem	63
Kapitel 2 — Utnyttjande och användning av Schengens informationssystem	64
Kapitel 3 — Skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifter i Schengens informationssystem	67
Kapitel 4 — Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem ..	70
Avdelning V — Transport av och rörlighet för varor	70
Avdelning VI — Skydd av personuppgifter	72
Avdelning VII — Verkställande kommittén	73
Avdelning VIII — Slutbestämmelser	74
Slutakten	76
3. Islands och Norges samarbetsavtal	77
4. Lagförslagen	82
4.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i Schengenkonventionen och dess slutakt	82
4.2. Lag om ändring av polislagen	82
4.3. Lag om ändring av utlänningslagen	84
4.4. Lag om ändring av strafflagen	85
4.5. Lag om ändring av 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen	87
4.6. Lag om ändring av skjutvapenlagen	87
5. Närmare bestämmelser	88
6. Ikraftträdande	88
7. Behovet av riksdagens samtycke	88
8. Lagstiftningsordning	89
LAGFÖRSLAGEN	91
*AVTALSTEXTERNA	108
Protokoll om Finlands anslutning till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna	108
Förklaring	110

Avtal om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna . . .	111
Avtal om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna	116
Slutakt	118
Konvention om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna	121
Slutakt	165
Samarbetsavtal mellan Schengenstaterna och Island och Norge om avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna	171
Förklaringar	175

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Schengensystemet består av två avtal: avtalet om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknat i Schengen den 14 juni 1985 (nedan *Schengenavtalet*), och konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, (nedan *Schengenkonventionen*).

I propositionen ingår ett förslag om godkännande av tre avtal: protokollet om Finlands anslutning till Schengenavtalet med Schengenavtalet som bilaga (nedan *anslutningsprotokollet*), avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen och den tillhörande slutakten med Schengenkonventionen som bilaga (nedan *anslutningsavtalet*) och samarbetsavtalet om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna (nedan *samarbetsavtalet*), där Island och Norge ansluter sig till Schengensamarbetet som associerade medlemmar. Dessutom inhämtas riksdagens samtycke till de förklaringar som avses i artiklarna 41 och 55. Förklaringarna innefattar rättsliga förpliktelser som kompletterar konventionen och kräver riksdagens samtycke.

2. Nuläge och ärendets beredning

2.1. Schengenavtalen — bakgrund, beredning och ikraftträdande

Förberedelserna för Schengenavtalet går tillbaka till det är när man började att utreda möjligheterna att förenkla kontrollerna av person- och varutransporter vid EU-staternas gemensamma gränser. Avsikten var att påskynda genomförandet av den fria rörligheten för personer och varor, som hörde till gemenskapens fyra friheter. Samtidigt ingick Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike ett bilateralt avtal om förenklade gränsformaliteter. Avtalet syftade helt konkret till att underlätta flaskhalsarna och köerna i trafiken mellan Tyskland och Frankrike. Schengenavtalet utformades sedan utifrån det bilaterala avtalet. Det undertecknades i byn Schengen i Luxemburg den 14 juni 1985 av Frankrike, Tyskland, Nederländerna, Belgien och Luxemburg.

Schengenavtalet är i första hand en politisk målformulering utan större konkreta förpliktelser. Avtalet vill påskynda genomförandet av den inre marknaden genom att gradvis avskaffa kontrollerna vid de gemensamma gränserna. I avtalet ingår dels tekniska åtgärder på kort sikt för att underlätta passerandet av gränserna, dels åtgärder på lång sikt. De avtalsslutande parterna kommer överens om att avveckla kontrollerna i persontrafiken vid de inre gränserna och att förlägga kontrollerna till de yttre gränserna. Vidare kommer parterna överens om att senare upprätta ett omfattande program med nödvändiga, så kallade kompensatoriska åtgärder för att undanröja skadliga effekter av de avskaffade gränskontrollerna. Åtgärderna på lång sikt, avskaffandet av kontrollerna vid de inre gränserna och anknytande åtgärder, skulle enligt avtalet genomföras före 1990.

Året efter att Schengenavtalet undertecknades ingicks europeiska enhetsakten 1986. Genom enhetsakten fick fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EG-fördraget) en ny artikel 8a om upprättande av en gemensam marknad. Den inre marknaden omfattade ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital säkerställs. Samtliga dåvarande tolv medlemsstater förband sig att genomföra de fyra friheterna i enhetsakten senast den 31 december 1992.

Ganska snart blev det dock klart att en av friheterna, fri rörlighet för personer, inte kunde genomföras som planerat, trots att samtliga medlemsstater formellt hade antagit målet i och med enhetsakten. En av de största frågorna som parterna tolkade på olika sätt gällde målgruppen för personers fria rörlighet. Merparten av länderna (sedermera parterna i Schengenavtalet) ansåg att den fria rörligheten gällde alla som uppehöll sig legalt på medlemsstaternas territorium. Storbritannien ansåg med stöd från Irland och Danmark att friheten bara gällde medborgare i medlemsstaterna. Denna tolkning hade krävt fortsatta selektiva kontroller vid de inre gränserna i syfte att utröna vem som fick passera gränserna utan kontroll. Dessa selektiva kontroller hade utgjort ett hinder för den fria rörligheten också för unionsmedborgarnas del.

Genom 1993 års fördrag om Europeiska

unionen (unionsfördraget) överfördes bestämmelsen om fri rörlighet för personer till artikel 7a i EG-fördraget. Men tolkningstvis-terna kvarstår.

På grund av de ovan relaterade omständigheterna fortsatte parterna i Schengenavtalet att genomföra åtgärder inom ramen för målen på lång sikt och tog itu med förberedelserna för ett dokument om genomförandet av avtalet. Meningen var att i det nya dokumentet innefatta bestämmelser om kontroller vid de yttre gränserna och kompensatoriska insatser för att öka den inre säkerheten som motvikt till de slopade kontrollerna vid de inre gränserna. Ett dokument om tillämpningen av Schengenavtalet utarbetades inom ramen för det mellanstatliga samarbetet. Arbetet resulterade i Schengenkonventionen men inte utan svårigheter eftersom staterna förväntades komma överens om regleringen av den statsinterna säkerheten, en fråga som fram till dess hade ingått i staternas exklusiva nationella kompetens. Också världspolitiska händelser som Berlinmurens fall och den tyska återföreningen väckte nya frågor. Konventionen blev klar 1989 och undertecknades av parterna i Schengenavtalet i Schengen den 19 juni 1990.

Både Schengenavtalet och Schengenkonventionen upprättades av fem medlemsstater på kontinenten som på grund av sitt läge och den ökande trafiken hade ett omedelbart behov att underlätta passerandet av gränserna. Men parterna uppmanar i båda avtalen de övriga medlemsstaterna att tillträda Schengenavtalen. När det stod klart att det inte gick att avtala om fri rörlighet för personer inom ramen för unionen, anmälde några andra medlemsstater sitt intresse för ett tillträde till Schengenavtalen för att genomföra de fyra friheterna i så stor omfattning som möjligt inom unionens geografiska område. Följaktligen tillträdde Italien avtalen 1990 och följdes av Spanien och Portugal 1991 och Grekland 1992. Österrike anslöt sig kort efter sitt medlemskap i unionen 1995.

Det var dock en lång väg mellan undertecknandet och ikraftträdandet till tillämpningen av Schengenkonventionen. Beslut om tillämpningen fattas särskilt för varje enskild Schengenstat. Det tog mycket tid i anspråk att ta fram den tekniska kompetensen och att avtala om gemensamma procedurer. Bland de största frågorna märktes gemensam kontroll av de yttre gränserna och anpassning av

flygplatserna till Schengenkraven, det gemensamma informationssystemets funktion, harmonisering av viseringspolitiken och insatser för att bekämpa narkotikabrottsligheten, dvs. i stort sett samma frågor som också senare har varit avgörande för de tillträdande parterna. Ett framträdande drag i tillämpningen av Schengenavtalen är också att parterna kan lita på att samtliga stater förmår och vill fullfölja sina skyldigheter visavi kontrollen av de yttre gränserna på överenskommet sätt.

Parterna kom överens om att börja tillämpa avtalen mellan de fem ursprungliga parterna och Spanien och Portugal den 26 mars 1995. Vid det laget hade också Italien och Grekland tillträtt avtalen men ännu inte uppnått nödvändig beredskap för att avskaffa de inre gränskontrollerna. Österrike anslöt sig till avtalen 1995. De tre staterna har i slutet av 1997 börjat tillämpa avtalen efter ett otal tekniska och politiska problem med kontrollen av de yttre gränserna, informationssystemet och lagstiftningen. För Italiens och Österrikes del avskaffas de inre gränskontrollerna gradvis före april 1998. För Greklands del fattas beslutet om avskaffandet under 1998.

2.2. Förberedelserna för de nordiska anslutningsavtalen

När parterna i Schengenavtalen i december 1994 hade fattat beslut om att börja tillämpa avtalen från och med den 26 mars 1995 blev också de nordiska länderna tvungna att överväga sin hållning till avtalen. Finland och Sverige gick med i EU den 1 januari 1995 medan Island och Norge ställde sig utanför unionen. De nordiska ländernas divergerande EU-välgval fick praktisk betydelse för deras förhållande till Schengenavtalen. Finland, Sverige och Danmark kunde i sin egenskap av medlemsstater ansluta sig till Schengenavtalen men inte Island och Norge på grund av sitt utanförskap. Samtliga nordiska länder hade dock redan på 1950-talet kommit överens om en nordisk pass- och rörelsefrihet som grundar sig på protokollet angående befrielse för medborgare i Finland, Danmark, Norge och Sverige från att under uppehåll i annat nordiskt land än hemlandet innehava pass och uppehållstillstånd (FördrS 17/1954) och överenskommelsen om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna (FördrS 10/1958) och som i

stora drag stämde överens med de viktigaste målen för Schengensamarbetet. De nordiska länderna ville inte avveckla detta traditionella samarbete, men å andra sidan ansågs det att de nordiska länderna skulle ställas utanför Europa och utvecklingen inom unionen om de inte anslöt sig till den fria rörligheten inom EU. De nordiska länderna gick därför in för att avtala om en gemensam lösning, som medger att samtliga nordiska länder kan medverka i Schengensamarbetet och samtidigt ha kvar den nordiska pass- och rörelsefriheten. Målet antogs vid det nordiska statsministermötet i Reykjavik i februari 1995.

Statsministrarna kom överens om att de nordiska länderna skulle inleda förberedelser för förhandlingar med Schengenstaterna. Finland tillsatte en officiell förhandlingsdelegation i mars 1995. Den bestod av företrädare för utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, trafikministeriet och social- och hälsovårdsministeriet samt tullstyrelsen. Under arbetets gång ingick också en lång rad andra experter i delegationen. Delegationen hade i uppdrag att ta fram alternativa modeller för fortsatt nordisk pass- och rörelsefrihet och att göra en utvärdering av de olika lösningarnas konsekvenser för Finland.

Den nationella utredningen utmynnade i bedömningen att det är bättre för Finland att ansluta sig till Schengenavtalen än att stå utanför. Delegationen förutsatte dock att det nordiska systemet kvarstår. Målen med Schengensamarbetet ansågs stämma väl överens med den nordiska synen på fri rörlighet för personer. Finland och de övriga nordiska länderna ställde därför redan från början upp som mål att genomförandet av fri rörlighet inom ett omfattande område i Europa skulle ske genom en sammanslagning av de två befintliga systemen. Samtidigt kunde Finland integreras ytterligare i EU och medverka i utformningen av unionen, eftersom fri rörlighet ingår i målsättningen för unionen. Om däremot en del nordiska länder ställde sig utanför Schengensamarbetet skulle detta betyda slutet på den fria rörligheten inom den nordiska passunionen och de nordiska länderna skulle bli tvungna att återinföra gränskontroller. Utifrån sina utredningar gick delegationen in för att föreslå att Finland skulle meddela sitt intresse att ansluta sig till Schengenavtalen, förutsatt att man kunde uppnå ett förhandlingsresultat

med Schengenländerna som säkerställer en fortsatt nordisk passunion.

Finland lämnade ett meddelande med detta innehåll avseende sitt intresse för observatörstatus i Schengensamarbetet till ordförandelandet den 19 juni 1995. Sverige lämnade ett meddelande med samma innehåll dagen därpå. Danmark hade lämnat in en ansökan redan 1994 likaså med reservation för en fortsatt nordisk passunion. Att Danmark var så tidigt ute berodde på att betydelsen av Schengensamarbetet i relationerna mellan Danmark och Tyskland helt konkret kom till synes vid den högratifierade gränsen mellan de båda länderna. Det är praxis i Schengensamarbetet att ett land som vill ansluta sig först går in i samarbetet som observatör för att därefter underteckna ett anslutningsavtal, när parterna efter förhandlingar har kunnat enas om innehållet i avtalet.

De nordiska ländernas förhandlingar med Schengenländerna pågick hösten 1995 under ledning av ordförandelandet Belgien och våren 1996 under ledning av ordförandelandet Nederländerna. Avtalstexterna färdigställdes hösten 1996 under Luxemburgs ordförandeskap. Samtliga nordiska länder förde gemensamma förhandlingar, eftersom de nordiska EU-staterna hade ställt som krav att det nordiska systemet bibehålls. Också Schengenparterna erkände den nordiska passunionens politiska betydelse som föregångare för den fria rörligheten i Europa. En av de svåraste frågorna vid förhandlingarna var hur Islands och Norges status skulle kunna ordnas i Schengensamarbetet med beaktande av dels Islands och Norges, dels Schengenparternas intressen. Parterna enades om de institutionella principerna i samarbetsavtalet med Island och Norge våren 1996. Samtidigt fördes förhandlingar om de tekniska lösningar och lagstiftningsfrågor som var knutna till de nordiska EU-staternas medverkan i Schengensamarbetet. Förhandlingarna utmynnade i att samtliga nordiska länder blev observatörer i Schengensamarbetet från och med maj 1996. Luxemburg fick i uppdrag att färdigställa avtalstexterna under hösten. Finlands, Sveriges och Danmarks anslutningsavtal och Islands och Norges samarbetsavtal undertecknades i Luxemburg den 19 december 1996.

I egenskap av observatörer fick de nordiska länderna redan i maj 1996 vara med och bereda Schengenbeslut på alla nivåer, men utan rösträtt. Sedan anslutningsfördragen

undertecknats har de nordiska EU-staterna i enlighet med tidigare praxis kunnat medverka i Schengensamarbetet på samma villkor som de fullvärdiga medlemmarna. Enligt samarbetsavtalet har Island och Norge rätt att vara med och förbereda och fatta beslut utan rösträtt. Sedan Finland, Danmark och Sverige undertecknat sina anslutningsavtal har de varit med vid förberedelserna av Schengenbeslut och fattat beslut på samma villkor som de fullvärdiga medlemsländerna.

Så som tidigare framhållits skall anslutnings- och samarbetsavtalen ratificeras av de stater som är parter i dem och kriterierna för tillämpningen av Schengenkonventionen uppfyllas innan avtalen kan träda i kraft i de anslutande länderna. Det är verkställande kommittén som skall kontrollera att kraven uppfylls. Det krävs emellertid stora och tidskrävande förberedelser innan länderna är beredda att börja tillämpa Schengensystemet. När de nordiska länderna undertecknade sina anslutningsavtal uppgav de sig ha som mål att avtalen skall kunna börja tillämpas från och med 1999. Tidpunkten kommer dock sannolikt att skjutas upp till år 2000 eller senare på grund av att Schengens informationssystem måste byggas ut.

3. Det viktigaste innehållet i avtalen och synpunkter avseende Finland

Schengenavtalen syftar till att avskaffa personkontroller vid de avtalsslutande parternas gränser och till att kontrollerna vid de yttre gränserna skall förenhetligas. Avtalen skall bidra till att mellan de avtalsslutande parterna genomföra den fria rörligheten för personer och varor enligt artikel 7a i EG-fördraget. Samtidigt föregriper avtalen den gemensamma politik för asyl-, invandrings- och yttregränsfrågor som avses i artikel K 3 i unionsfördraget. Schengenreglerna skall bara tillämpas fram till den tidpunkt då motsvarande system inom EU träder i kraft.

3.1. Protokollet om Finlands anslutning till Schengenavtalet

Enligt vedertagen modell inom Schengensamarbetet innefattar det korta anslutningsprotokollet bara avtalstekniska bestämmelser om Finlands anslutning till Schengenavtalet. Schengenavtalet ingår som bilaga till protokollet och tillför anslutningsprotokollet dess rättsliga och materiella innehåll.

Så som ovan sägs under punkten om förberedelserna för avtalen innehåller Schengenavtalet gemensamma mål och principer avseende de ursprungliga parterna snarare än konkreta förpliktelser. En vidareutveckling av målen och principerna avsåg att främja genomförandet av den fria rörligheten för personer och varor. I och med att den inre marknaden och tullunionen har genomförts har de flesta mål uppfyllts, eller alternativt har EU infört närmare bestämmelser inom de berörda områdena. Bestämmelserna i Schengenavtalet om åtgärder på kort sikt för att underlätta gränskontrollerna gäller de ursprungliga avtalsslutande parterna och har infriats mellan dessa länder. De långsiktiga målen att främja fri rörlighet för personer ligger till grund för Schengenkonventionen, där de preciseras och konkretiseras.

3.2. Avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen

Som brukligt är i Schengensamarbetet innehåller avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen dels de sedvanliga anslutningsbestämmelserna, dels artiklar om behöriga myndigheter för polisiärt samarbete och inbördes rättshjälp i enlighet med artiklarna 40, 41 och 65 i konventionen. Avtalet bekräftar också den nordiska passunionens kontinuitet vid sidan av Schengensamarbetet. De viktigaste rättsliga förpliktelserna finns i Schengenkonventionen som ingår som bilaga till anslutningsavtalet och som Finland tillträder genom anslutningsavtalet.

Syftet med Schengenkonventionen är att genomföra de mål på lång sikt som ingår i Schengenavtalet. Detta skall ske genom att personkontrollerna vid de inre gränserna slopas och enhetliga kontroller införs vid de yttre gränserna. Som motvikt till de avskaffade kontrollerna innehåller konventionen ett brett spektrum av kompensatoriska åtgärder för intensifierat samarbete mellan behöriga myndigheter i inrikes och rättsliga frågor. Avsikten med samarbetsmodellerna är att motverka negativa effekter av den fria rörligheten. Konventionen har dessutom noggranna bestämmelser om ett av de viktigaste verktygen i Schengensamarbetet, det gemensamma informationssystemet och de tillhörande bestämmelserna om skydd av personuppgifter. Konventionen reglerar också verkställande kommitténs status. Kommittén

har en kontrollerande funktion och utövar tillsyn över tillämpningen av avtalet.

Inre gränser

Artikel 2 har bestämmelser om de inre gränserna. I överensstämmelse med den bärande principen i konventionen får de inre gränserna passeras överallt inom Schengenområdet utan att någon personkontroll genomförs. Med inre gränser avses de avtalslutande parternas gemensamma landgränser samt deras flygplatser för inrikes flyg och deras hamnar för reguljära färjeförbindelser vad gäller ankommande och avgående trafik till andra flygplatser och hamnar i Schengenländerna. I vissa exceptionella fall då den allmänna ordningen eller statens säkerhet så kräver, kan de avtalslutande parterna under en begränsad tidsperiod genomföra nationella gränskontroller. Konventionen förbjuder inte parterna att genomföra personkontroller i gränsnära områden, i överensstämmelse med den nationella lagstiftningen, i stället för kontroller vid de inre gränserna.

Bevakning av och kontroll vid de yttre gränserna

Gränserna mellan de avtalslutande staterna och tredje land får passeras bara vid gränsövergångsställen. I stället för de avskaffade kontrollerna vid de inre gränserna genomför Schengenländerna på grundval av konventionen likvärdig kontroll vid alla yttre gränser på det sätt som den nationella lagstiftningen föreskriver. Artiklarna 3 — 8 har bestämmelser om kontroller vid de yttre gränserna och inresa till de avtalslutande parternas territorium. Beslut om det praktiska tillvägagångssättet för kontroller vid de yttre gränserna fattas av verkställande kommittén. De behöriga myndigheterna står i kontakt med det gemensamma informationssystemet för att kunna genomföra kontrollerna på behörigt sätt.

Med yttre gränser avses enligt konventionen de avtalslutande parternas land- och sjögränser mot tredje land samt flygplatser och hamnar som trafikerar tredje land. Detta innebär att bestämmelserna om passerandet av såväl de yttre som de inre gränserna gäller för internationella flygplatser och hamnar. Därför måste flygplatserna och hamnarna vara anpassade efter kravet på åtskillnad mellan Schengentrafik och tredjelandstrafik.

Finland har en yttre gräns i den bemärkelse som avses i Schengenkonventionen mot Ryssland och Estland. Dessutom tillämpas bestämmelserna om yttre gränser på internationella flygplatser och hamnar. Våra gränskontroller av persontrafiken uppfyller redan nu i allt väsentligt Schengenkraven. Flygplatserna måste dock omorganiseras för att trafiken inom och utom Schengenområdet skall kunna separeras.

När gränsen passeras skall varje utlänning, också Schengenmedborgares, identitet fastställas med hjälp av resedokument. Därtill måste det kontrolleras om en medborgare från tredje land har rätt till inresa i enlighet med Schengenkonventionen. Det skall alltid kontrolleras att en utlänning har giltig visering och tillräckliga medel för sitt uppehälle och återresan och att han eller hon inte finns registrerad på den gemensamma spärllistan. Konventionen föreskriver också att gränskontrollerna måste utföras med hänsyn till den nationella säkerheten och den allmänna ordningen på samtliga avtalslutande parters territorium. De avtalsfästa kontrollerna vid de yttre gränserna ingriper mer i medborgarnas grundläggande rättigheter än vår nationella lagstiftning förutsätter. Detta är dock motiverat med hänsyn till den inre säkerheten som motvikt till personers fria rörlighet. Ett Schengenland kan, i undantagsfall av de orsaker som avses i konventionen, tillåta inresa även om en utlänning inte uppfyller samtliga Schengenvillkor. I sådana fall gäller inresetillståndet bara den berörda partens territorium, inte andra Schengenländers territorium.

Visering och rörelsefrihet inom Schengenområdet för personer från tredje land

Artiklarna 9—27 innefattar bestämmelser om harmonisering av viseringspolitiken, enhetlig visering och viseringskrav samt om rätt för medborgare från tredje land att vistas och röra sig på Schengenterritorium. En Schengenvisering ger innehavaren rätt att vistas i samtliga Schengenstater i högst tre månader per halvår. Upphållstiden stämmer överens med praxis i det nordiska samarbetet. Reglerna för Schengenvisering finns inskrivna i konventionen och i de tillämpningsföreskrifter som verkställande kommittén antar på grundval av konventionen. Reglerna är en aning strängare än gällande praxis i Finland, men det kan noteras att de sta-

ter som tillämpar konventionen inte har lyckats införa enhetlig viseringspraxis. I vissa fall kan en utlänning få en territoriellt begränsad nationell visering i stället för en Schengenvisering. Schengenländerna har utifrån konventionen också beslutat om harmonisering av viseringsavgifterna. Dessutom används det gemensamma datasystemet för att behandla ansökningar om visering.

Schengenstaterna har kommit överens om vilka utländska medborgare som är viseringspliktiga och vilka som är viseringsfria inom hela Schengenområdet. Därtill finns det ett flertal länder som inte alla medlemsländer har kunnat enas om viseringsfrihet för. Detta gäller bland annat Baltikum och det är således medlemsstaten som har beslutanderätt i denna fråga. De nordiska länderna har beslutat om viseringsfrihet för samtliga baltiska stater och underrättat Schengenstaterna om detta på det sätt som Schengenkonventionen föreskriver, trots att konventionens bestämmelser formellt sett ännu inte är bindande för de nordiska länderna. I förteckningen över viseringspliktiga länder ingår också vissa andra stater som Finland har avtalat om viseringsfrihet med och beträffande vilka viseringsfriheten har annulerats eller kommer att annulleras innan konventionen träder i kraft.

Konventionen reglerar rörelsefriheten inom Schengenområdet för utlänningar (varje annan person än medborgare i en Schengenstat) som vistas legalt i ett Schengenland. Så som ovan nämns ger Schengenvisering en utlänning rätt att vistas tillfälligt i samtliga Schengenstater under högst tre månader utan avbrott. Uppehållstillstånd för längre vistelser kommer också i fortsättningen att vara nationella tillstånd som beviljas av någon av de avtalsslutande parterna i överensstämmelse med den nationella lagstiftningen. Den som innehar ett gällande uppehållstillstånd utfärdat av något Schengenland får vistas tillfälligt på samtliga avtalsslutande parter territorier utan extra visering. Konventionen ålägger i vissa fall utlänningar anmälnings-skyldighet i samband med inresa i en Schengenstat. Något sådant krav finns än så länge inte i vår nationella lagstiftning.

Transportörers ansvar

Artikel 26 i konventionen föreskriver att medlemsstaterna i sin egen lagstiftning skall förplikta transportörer som befordrar med-

borgare från tredje land till Schengenområdet att försäkra sig om att passagerarna har nödvändiga resedokument. I samma artikel sägs att transportörerna är skyldiga att om besörja en utlännings återresa. Vidare kräver artikeln att medlemsstaterna förbinder sig att införa sanktioner mot transportör som befordrar utlänningar utan nödvändiga resedokument. Sanktionerna skall införas med beaktande av konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och det tillhörande protokollet (FördrS 77—78/1968, nedan *Genèvekonventionen och New York-protokollet*) och med hänsyn till den nationella grundlagen. I Finland föreslås artikel 26 bli införd genom en ny 29 § i 16 kap. strafflagen. Den nya paragrafen kommer att föreskriva att det är straffbart att befordra passagerare utan nödvändiga resedokument. Straffbestämmelsen skall tillämpas i de fall, då en transportör underlåter att försäkra sig om att en passagerare har nödvändiga resedokument. Bestämmelser om åtgärdseftergift kommer att införas i 16 kap. 30 § strafflagen.

Asylansökan

Artiklarna 28—38 bestämmer om behandling av asylansökan. Konventionsbestämmelserna har åsidosatts på grund av att konventionen rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de europeiska gemenskaperna (*Dublinkonventionen*, FördrS 85/1997) trädde i kraft den 1 september 1997. Att bestämmelserna i konventionen skall ersättas med Dublinkonventionen har man kommit överens om i det s.k. Bonnprotokollet av den 26 april 1994. I Finland trädde Dublinkonventionen i kraft den 1 januari 1998. Detta innebär att asylbestämmelserna i Schengenkonventionen inte kommer att tillämpas i Finland.

Schengenkonventionen i förhållande till Genèvekonventionen och europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna

Schengenkonventionens bestämmelser om asylansökan har åsidosatts i och med att Dublinkonventionen har trätt i kraft. Bestämmelserna finns fortfarande kvar och konventionen blir tillämplig i ett läge då det är nödvändigt att granska hur den förhåller sig till Genèvekonventionen och New York-protokollet samt till konventionen om skydd

för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 18—19/1990, nedan *européiska konventionen om de mänskliga rättigheterna*). Schengenkonventionen säger klart ut (artikel 135) att föreskrifterna i konventionen skall tillämpas om inte annat följer av Genèvekonventionen eller New York-protokollet, som innehåller bestämmelser om minimiskyddet för flyktingar. Däremot hänvisar Schengenkonventionen ingenstans till europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Enligt artikel 134 skall bestämmelserna i konventionen endast tillämpas i den mån de är förenliga med gemenskapsrätten. I artiklarna F och K 2 i unionsfördraget, som ingår i gemenskapsrätten, sägs bland annat att unionen skall respektera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande rättigheterna såsom de garanteras i de internationella konventioner som medlemsstaterna har tillträtt. Samtliga EU-stater är parter i europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Schengenkonventionen tillämpas således med beaktande av såväl Genèvekonventionen och New York-protokollet som europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Polisiärt samarbete

Bestämmelser om polisiärt samarbete ingår i artiklarna 39—47. De utgör en viktig del av de åtgärder i konventionen som avser att förebygga skadliga effekter av de avskaffade kontrollerna vid de inre gränserna och att ge polisen bättre operativa möjligheter. Bestämmelserna har fått allt större betydelse på senare år i takt med att den internationella brottsligheten har vunnit större insteg.

De avtalsslutande parterna förbinder sig till en gemensam grundprincip som innebär att de låter sina polismyndigheter samarbeta och bistå varandra i syfte att förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Polismyndigheterna skall bistå varandra inom ramen för staternas lagstiftning och sin behörighet. De skall samarbeta bland annat genom utbyte av information och kontaktpersoner. Schengens informationssystem är ett ytterst viktigt instrument i det polisiära samarbetet.

De viktigaste operativa bestämmelserna ingår i artiklarna 40 och 41. De gäller övervakning och förföljande över gränsen in på en annan avtalsslutande parts territorium och föreskriver också om genomförandeåtgärder. Konventionen förtydligar samtidigt det tradi-

tionella polisiära samarbetet mellan de nordiska länderna. Förföljande får bara ske över landgränser och gäller därmed landgränsen mellan Finland och Sverige samt Finland och Norge. Övervakning över gränsen kräver ingen gemensam landgräns utan kan genomföras mellan samtliga Schengenländer. Både övervakning och förföljande är noga reglerade i konventionen och kräver i regel föregående samtycke av den stat på vars territorium uppdraget skall utföras. I brådskande fall kan en operation genomföras utan föregående samtycke. Övervakande och förföljande tjänstemän får medföra tjänstevapen men får utnyttja sitt vapen enbart i samband med nödvärn. Förföljande tjänstemän har därtill rätt att ta fast den förföljde på en annan stats territorium. Övervakning och förföljande över gränsen skall följa gällande lag hos den avtalsslutande part på vars territorium operationen sker samt utföras under tillsyn av denna stat.

De avtalsslutande parterna skall precisera villkoren för övervakning och förföljande över gränsen i bilaterala avtal och inom ramen för konventionen. Finland, Sverige och Norge håller på att utarbeta ett kompletterande avtal som medger att systemet kan sättas i kraft när de nordiska länderna börjar tillämpa Schengenavtalen. Finland har redan gällande bilaterala överenskommelser i kraft med Sverige (FördrS 1—2/1963) och Norge/FördrS 36—37/1969) som gör det möjligt för tullmyndigheterna att operera i kontrollzonen på båda sidorna av gränsen.

Anslutningsavtalet föreskriver vilka myndigheter som har rätt att utföra övervakning och förföljande över gränsen. I Finland är tjänstemän vid polisen samt i begränsad omfattning tjänstemän vid gränsbevakningsväsendet och tullen behöriga tjänstemän. Samtidigt med ratificeringen av konventionen skall varje avtalsslutande part inge en förklaring till Schengenkonventionens depositarie och i förklaringen ange områdes- och tidsbegränsningarna för utövande av förföljande och villkoren för den förföljande tjänstemannens rätt att ta fast den förföljde. Förklaringen angående det polisiära samarbetet enligt artiklarna 40 och 41 och om villkoren för förföljande över gränsen enligt artikel 41 kräver ändringar i vår finska lagstiftning. Ändringarna på dessa punkter är samtidigt de största justeringarna som måste göras i vår lagstiftning på grund av Schengenkonventionen.

Inbördes rättshjälp i brottmål

Artiklarna 48—69 om inbördes rättshjälp i brottmål avser att komplettera och förtydliga de viktigaste internationella konventionerna om inbördes rättshjälp i brottmål. Finland är liksom de övriga nordiska länderna och Schengenländerna part i de konventioner som Schengenkonventionen avser att komplettera. Vår lagstiftning stämmer till största delen överens med Schengenkonventionens bestämmelser om inbördes rättshjälp.

Schengenkonventionen avser att förenkla procedurerna för begäran om och lämnande av rättshjälp och att komplettera den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 29—30/1981). Artiklarna om inbördes rättshjälp innehåller också bestämmelser om utlämning av brottslingar. De kompletterar europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32—33/1971) genom att procedurerna för framställan om utlämning förenklas och villkoren för utlämning preciseras. Konventionen föreskriver vidare om överförande av verkställighet av brottmålsdomar och erkännande av domar avkunnade i en annan Schengenstat. Artiklarna om utlämning av brottslingar och överförande av straffverkställighet kommer senare åtminstone delvis att åsidosättas när EU-staternas konvention om överförande av dömda personer (EGT nr C 313/11, 23.10.1996) och konventionen om skydd för Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen (EGT nr C 316/48, 27.11.1995) träder i kraft. I Finland pågår förberedelser för att sätta i kraft EU-konventionerna.

Narkotika

Artiklarna 70—76 har bestämmelser om legal och illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen. Bestämmelserna avser att komplettera Förenta Nationernas narkotika-konventioner. Finland har tillträtt de FN-konventioner som Schengenkonventionen åberopar (FördrS 43/1965, 60/1976, 44/1994). Enligt Schengenkonventionen sätts insatserna för att förebygga illegal införsel av narkotika in i samband med de yttre gränskontrollerna. Parterna skall bekämpa illegal handel med hjälp av fördjupat polis- och tullsamarbete, effektivare utbyte av information och harmonisering av den nationella lagstiftningen. Också inbördes rätts-

hjälp i brottmål kommer att ägnas större uppmärksamhet. Parterna skall garantera att nationell lagstiftning medger beslag och förverkande av tillgångar som härrör från illegal handel. Det finns också bestämmelser om åtgärder i syfte att tillåta kontrollerade leveranser inom den illegala handeln. I fråga om den legala handeln tar konventionen sikte på att harmonisera och förtydliga de nationella bestämmelserna med hjälp av de stipulerade minimikraven.

Skjutvapen

Artiklarna 77—91 angående skjutvapen avser att samordna de nationella lagstiftningarna vad gäller kontrollen av innehav och handel med skjutvapen och ammunition och att effektivisera utbytet av information. Konventionen lägger fast en miniminivå, vilket innebär att respektive land kan bibehålla strängare regler. Bestämmelserna överlappar EG-direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen men är på vissa punkter mer långtgående än EG-bestämmelserna. Schengenreglerna tillämpas därför tills vidare i Schengensamarbetet. Schengenbestämmelserna om skjutvapen har beaktats i nödvändig utsträckning i den nya skjutvapenlagen (1/1998).

Informationssystemet

En viktig förutsättning för att Schengenkonventionen skall kunna tillämpas och kontrollerna vid de inre gränserna avskaffas är att myndigheterna i Schengenstaterna har ett snabbt och säkert informationssystem. I detta syfte föreskriver artiklarna 92—119 att ett gemensamt databaserat informationssystem (SIS) skall inrättas och bestämmer hur kostnaderna skall fördelas mellan parterna. Informationssystemet består av en stödfunktion (C.SIS) som placeras i Strasbourg och till den knutna nationella enheter (N.SIS). Nationella kontor (SIRENE) skall svara för den nationella verksamheten. Finland kommer att upprätta ett SIRENE-kontor i anslutning till centralkriminalpolisen som också kommer att ansvara för den nationella enhet som är knuten till konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå, Europol (EGT nr C 316, 27.11.1995, RP 136/1997 rd). Finland har godkänt Europolkonventionen 30.12.1997.

I Finland får polisen tillgång till informa-

tionssystemet men också gränsbevakningsväsendet, utlänningsverket, tull och utrikesministeriet i frågor som hör till deras befogenheter. De lagändringar som informationssystemet kräver i finsk lag ingår i ett förslag till lag om ändring av lagen om polisens personregister som kommer att avlåtas våren 1998.

Konventionen lägger fast vilka uppgifter som får ingå i informationssystemet, för vilka ändamål uppgifterna får användas, vilka myndigheter som får tillgång till systemet och hur skyddet av personuppgifter skall ordnas. I informationssystemet registreras uppgifter om bland andra personer som är eftersökta för att utlämnas på grund av brott, tredjelandsmedborgare med inreseförbud, försvunna personer, personer som förelagts att infinna sig för hörande eller för verkställighet av straff och vittnen, men också om föremål som skall beslagtas och om försvunna fordon.

Skydd av personuppgifter

Schengens gemensamma informationssystem kommer att innehålla en stor mängd uppgifter om personer, uppgifter som de behöriga myndigheterna i respektive land kommer att utnyttja. Artiklarna 102—118 angående informationssystemet innehåller också bestämmelser om informationsutbytet art och stora omfattning. I artiklarna 126—130 ingår noggranna bestämmelser om utnyttjande och skydd av personuppgifter, förpliktelse att granska uppgifternas riktighet och om tiden för bevarande av uppgifter vid nationell registrering och överföring mellan Schengenländerna. Konventionen föreskriver vilka uppgifter som får registreras i det gemensamma informationssystemet. Men varje stat får i sista hand själv avgöra vilka personuppgifter som läggs in i systemet.

Konventionen föreskriver att de avtalsslutande parterna skall anta de nationella bestämmelser som krävs för att skyddsnivån för personuppgifterna minst skall motsvara den som följer av principerna i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 35—36/1992). Parterna skall också bland annat utse en nationell tillsynsmyndighet med uppgift att utöva tillsyn över det nationella informationssystemet. I Finland kommer dataombudsmannen att vara den nationella tillsynsmyndigheten. För att ga-

rantera den enskildes rättssäkerhet har var och en rätt att få information om vilka uppgifter om honom eller henne som finns registrerade i informationssystem och att kräva rättelse av felaktiga uppgifter. Schengenkonventionens bestämmelser om skydd för personuppgifter kräver hos oss en något exaktare reglering av skyddet av personuppgifter i fråga om polisens personregister.

Schengensamarbetets uppbyggnad och beslutsprocesser

Schengensamarbetet är i sin nuvarande form ett mellanstatligt samarbete. Samarbetet upprättar inget internationellt organ som kunde vara ett folkrättsligt subjekt och som kunde ha rättigheter eller skyldigheter gentemot stater eller internationella organisationer. Besluten fattas med enhällighet och de genererar folkrättsliga förpliktelser mellan de avtalsslutande parterna. Men det åligger varje ansluten stat att integrera Schengenbeslut i sin nationella rätt.

Schengenstaterna upprätthåller ett mindre sekretariat för de administrativa och tekniska funktionerna. Sekretariatet är inrymt i Beneluxsekretariatet i Bryssel och har ett femtiotal anställda, varav de flesta är tolkar och översättare. Tjänstemannamötena inom ramen för Schengen äger som regel rum i sekretariatets lokaler. Schengensamarbetet leds av ett ordförandeland som byts ut halvårsvis. Ordförandelandet ansvarar för förberedelserna av Schengenfrågor och upprättar handlingar medan sekretariatet främst tillhandahåller tekniskt bistånd. Under första hälften av 1998 är Belgien ordförandeland medan Tyskland tar över under senare hälften av 1998.

Verkställande kommittén är den styrande och kontrollerande funktionen i Schengensamarbetet. Artiklarna 131—133 innehåller bestämmelser om verkställande kommittén. På grundval av artikel 131 utövar kommittén tillsyn över att Schengenkonventionen tillämpas på ett korrekt sätt. Därtill har kommittén tilldelats särskilda befogenheter att meddela anvisningar om genomförandet av konventionen. Varje avtalsslutande part har en plats i verkställande kommittén och företräds av en minister som ansvarar för frågor som gäller genomförandet av konventionen. Finland har företräts av inrikesministern som är den som ansvarar för merparten av Schengenfrågorna i vårt land. Även i fort-

sättningen kommer inrikesministern att representera Finland i verkställande kommittén och inrikesministeriet kommer att ansvara för den nationella samordningen av Schengensamarbetet. Ordinarie företrädaren biträds av ett lämpligt antal medarbetare som har yttranderätt vid mötena. Kommittén sammanträder i regel två gånger per halvårsperiod.

Verkställande kommittén inrättar ett behövligt antal arbetsgrupper med uppgift att förbereda beslut och ansvara för andra uppdrag. Samtliga avtalsslutande parter har en företrädare också i arbetsgrupperna. Centralgruppen är den viktigaste arbetsgruppen och består av höga tjänstemän från medlemsländernas Schengenansvariga ministerier. Den samordnar verksamheten i de olika arbetsgrupperna. Centralgruppen förbereder verkställande kommitténs möten och överlämnar förslag från de lägre arbetsgrupperna till kommittén eller sänder förslagen till arbetsgrupperna för ny beredning om det behövs. Centralgruppen har fem arbetsgrupper under sig: SIS-styrgruppen, polis- och säkerhetsfrågor, visering-asyl-återtagande, rättsligt samarbete och externa relationer. De i sin tur har ett antal grupper under sig. Direkt under centralgruppen finns dessutom den ständiga administrativa kommittén, som handhar administrativa frågor såsom budget- och personalfrågor, och arbetsgruppen för internationella avtal och överenskommelser, som behandlar avtal som ingås inom ramen för Schengensamarbetet och frågor om tolkning av Schengenkonventionen.

Den gemensamma tillsynsmyndigheten (JSA) är ett oberoende organ utanför Schengenorganisationen. Myndigheten utövar tillsyn över skyddet av personuppgifter. Bestämmelser om den gemensamma tillsynsmyndigheten ingår i artikel 115. Tillsynsmyndighetens primära uppgift är att utöva tillsyn över den tekniska stödfunktionen i Strasbourg och att granska tillämpningen av bestämmelserna om i Schengens informationssystem. En stat som ansluter sig till Schengensamarbetet får inte automatiskt utse företrädare i tillsynsmyndigheten utan myndigheten tar in nya medlemmar i verksamheten när en stat anses uppfylla datasäkerhetskraven i konventionen. De nordiska länderna fick 1997 inbjudan att följa tillsynsmyndighetens verksamhet i egenskap av observatörer. Ledamöterna i tillsynsmyndigheten består av företrädare för de nationella

tillsynsmyndigheterna för datasekretess. Dataombudsmannens byrå företräder Finland inom den gemensamma tillsynsmyndigheten.

Schengenregelverket

När en stat tillträder Schengenavtalen ansluter den sig samtidigt till hela Schengenregelverket. Regelverket skall sättas i kraft på det sätt som den nationella lagstiftningen föreskriver. Schengenkonventionen och Schengenavtalet är de viktigaste instrumenten i Schengensamarbetet. Schengenkonventionen är den egentliga rättsliga grunden för Schengenregelverket och den bygger på principerna och målen i Schengenavtalet. I regelverket ingår också de anslutna staternas anslutningsavtal. Därtill innefattar regelverket avtal om ändringar i Schengenavtalet, överenskommelser mellan Schengenstaterna och tredje land och avtal med stöd av Schengenkonventionen avseende upphävd tillämpning av konventionens bestämmelser sedan de har ersatts med EU-interna mekanismer.

Till regelverket räknas också beslut och förklaringar som verkställande kommittén utfärdar med stöd av konventionen. De består vanligen av ståndpunkter och anvisningar avseende tillämpningen av konventionen och av beslut i administrativa frågor om Schengensamarbetet. Vidare ingår beslut och förklaringar utifrån konventionen av verkställande kommittén eller rättsakter av andra Schengenorgan som verkställande kommittén har gett befogenheter att fatta beslut. Den viktigaste kategorin är handböcker med tillämpningsföreskrifter avsedda för de behöriga myndigheterna. Det finns handböcker, manualer, om hantering av viseringsfrågor, genomförande av yttre gränskontroller, den nationella enheten för informationssystemet och polisiärt samarbete. Regler och anvisningar som meddelas på grundval av konventionen redovisas närmare i detaljmotiveringen nedan i samband med de enskilda artiklarna.

3.3. Samarbetsavtalet med Island och Norge

I samarbetsavtalet förbinder sig de avtalslutande parterna i Schengenavtalen, inklusive de tre nordiska EU-staterna samt Island och Norge att i sina inbördes relationer följa

bestämmelserna i Schengenkonventionen. Det centrala innehållet i samarbetsavtalet är att Islands och Norges ställning i Schengensamarbetet och i de anknytande beslutsprocesserna läggs fast. Island och Norge samarbetar på andra villkor än de anslutande parterna, vars status slås fast direkt i Schengenkonventionen. Samarbetsavtalet ger Island och Norge rätt att delta i samarbetet på alla nivåer, och de har rätt att framföra ståndpunkter och lägga fram förslag och initiativ. Däremot får de inte delta i omröstningar, men deras ståndpunkter beaktas. Därtill har samarbetsavtalet i motsats till anslutningsavtalen regler för när avtalet går ut och kan sägas upp. Island och Norge har rätt att var för sig säga upp avtalet medan Schengenstaterna skall säga upp det gemensamt. När Schengenavtalen blir en del av EU genom Amsterdamfördraget kommer ett nytt samarbetsavtal att ingås mellan Island och Norge å ena sidan och EU-rådet å andra sidan.

4. Schengenavtalen i förhållande till Europeiska unionen

Schengenavtalen kom till eftersom principen om fri rörlighet för personer behövde genomföras snabbare på vissa EU-staters territorier. Schengenavtalen är tänkta som tillfälliga lösningar som förlorar sin betydelse när samma frågor regleras för hela EU på ett förpliktande sätt antingen i gemenskapsrätten eller på ett mellanstatligt plan. I artikel 134 i konventionen föreskrivs att bestämmelserna i gemenskapsrätten går före Schengenbestämmelserna. I artikel 142 finns regler för procedurerna när samtliga medlemsstater enas om genomförandet av fri rörlighet, och bestämmelserna överlappar Schengenbestämmelserna. Konventionens bestämmelser om fri rörlighet för varor kan anses ha upphävts på grundval av artikel 134 efter att den inre marknaden har genomförts, och de tillämpas inte längre. När Dublinkonventionen trädde i kraft den 1 september 1997 tillämpades artikel 142: genom ett protokoll som upprättades i Bos den 26 april 1994 kom parterna i Schengenkonventionen överens om att tillämpningen av Schengenkonventionens bestämmelser om behandling av asylansökningar upphör när Dublinkonventionen träder i kraft.

Regeringskonferensen 1997 resulterade i att EU-staterna antog ett nytt fördrag den 2 oktober 1997, Amsterdamfördraget som

medför vissa ändringar i fördraget om Europeiska unionen. Ett protokoll fogades till fördraget, som innebär att Schengenregelverket införlivas inom Europeiska unionens ramar (nedan Schengenprotokollet). Protokollet träder i kraft samtidigt som själva fördraget, sannolikt 1999. Enligt artikel 1 i Schengenprotokollet bemyndigas de tretton medlemsstater som har undertecknat Schengenavtalen att upprätta ett närmare samarbete sinsemellan inom tillämpningsområdet för dessa avtal och de med dem förbundna bestämmelserna (Schengenregelverket). Samarbetet skall genomföras inom unionens rättsliga och institutionella ramar.

När Schengenprotokollet träder i kraft införlivas Schengenregelverket i EU-rätten men tillämpas bara på de tretton Schengenstaterna. EU-rådet övertar verkställande kommitténs uppgifter och befogenheter. Rådet skall besluta med enhällighet bland de tretton staterna om relevanta åtgärder för att införliva regelverket. Vidare skall rådet med enhällighet bland de femton medlemsstaterna (Storbritannien och Irland medräknade) avgöra vad som enligt EU:s grundfördrag är den rättsliga grunden för var och en av de bestämmelser och vart och ett av de beslut som utgör Schengenregelverket. Genom dessa beslut avgörs det hur Schengenregelverket placerar sig i gemenskapskompetensen, sorterar det under EG-fördraget eller det mellanstatliga samarbetet enligt unionsfördraget. I en förklaring till denna bestämmelse enas regeringsparterna om att man bör försöka fatta besluten innan protokollet träder i kraft. För säkerhets skull innehåller artikeln en bestämmelse om att Schengenregelverket räknas till avdelning VI i unionsfördraget.

Protokollet föreskriver att rådet skall besluta med enhällighet bland de tretton Schengenstaterna om när Schengenregelverket skall börja tillämpas på de medlemsstater som har tillträtt Schengenavtalen, men verkställande kommittén vid tidpunkten för protokollets ikraftträdande inte har beslutat om tillämpningen. För närvarande hör Finland, Sverige och Danmark till dessa länder.

De nordiska länderna skall trots Amsterdamfördraget ratificera avtalen om anslutning till Schengenavtalen, eftersom Schengenmekanismen och samtidigt också Schengenregelverket kräver ett sådant förfarande. Under procedures gång skall de övriga medlemsstaterna granska anslutningsvillkoren. Om granskningsprocessen knyts till rati-

ficeringen av Amsterdamfördraget kan det bli en mycket utdragen process. Ratificeringen av exempelvis Italiens anslutningsfördrag tog nästan sju år.

Schengenprotokollet har en artikel avseende Danmark. Enligt artikeln skall Danmark behålla samma rättigheter och skyldigheter som före beslutet med avseende på de delar av Schengenregelverket som anses ha sin rättsliga grund i den nya avdelningen i Romfördraget. Med avseende på de delar av Schengenregelverket som anses ha sin rättsliga grund i avdelning VI i unionsfördraget skall Danmark fortsätta att ha samma rättigheter och skyldigheter som de övriga avtalslutande parterna. Undantaget bygger på beslut av Europeiska rådet i Edinburgh där det fastställdes att för Danmarks del kan frågor lyftas över från regeringsarbetet till gemenskapskompetensen bara om detta föregås antingen av en folkomröstning eller av ett beslut med fem sjättedelars majoritet i folkettinget.

Schengenprotokollet tillåter att Storbritannien och/eller Irland när som helst begär att vissa eller samtliga bestämmelser i Schengenregelverket skall tillämpas på dem. Rådets beslut i denna fråga skall fattas med enhällighet bland de tretton medlemsstaterna och företrädaren för regeringen i den berörda staten.

I vidareutvecklingen av Schengenregelverket måste initiativ och förslag ha sin rättsliga grund i relevanta bestämmelser i EU:s grundfördrag. Om varken Storbritannien, Irland eller båda inom en rimlig tid har underrättat att de önskar delta i arbetet skall Schengenstaterna anses ha fått ett sådant bemyndigande som avses i artikel 5a i EG-fördraget eller artikel 40 i unionsfördraget.

Schengenprotokollet reglerar också förhållandet till Island och Norge. Deras medverkan i Schengensamarbetet och vidareutvecklingen av regelverket grundar sig på 1996 års samarbetsavtal. Rådet skall avtala med dem om lämpliga förfaranden för detta och därvid besluta med enhällighet bland de tretton Schengenmedlemsstaterna. Avtalet skall också innehålla bestämmelser om Islands och Norges bidrag till eventuella ekonomiska konsekvenser av genomförandet av protokollet. Rådet skall genom enhälligt beslut bland de femton medlemsstaterna ingå ett särskilt avtal för att fastställa rättigheter och skyldigheter mellan å ena sidan Storbritannien och Irland och å andra sidan Island

och Norge på sådana områden som omfattas av Schengenregelverket och som är tillämpliga på dessa stater. I en förklaring till artikel 6 i protokollet förklarar sig de fördragslutande parterna eniga att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att avtalen med Island och Norge skall kunna träda i kraft samtidigt som protokollet. Förberedelserna har redan inletts i en arbetsgrupp under EU-rådet.

Rådet skall med kvalificerad majoritet bland de femton medlemsstaterna besluta om närmare föreskrifter för hur Schengensekretariatet skall införlivas med EG-rådets sekretariat. Vid en framtida utvidgning av unionen kommer Schengenregelverket att betraktas som en del av det regelverk som kandidatländerna måste anta i sin helhet innan de kan bli medlemmar.

I en bilaga till protokollet redovisas för Schengenregelverket. Det består av Schengenavtalen, senare undertecknade anslutningsavtal, beslut och förklaringar som har avgivits av verkställande kommittén och av rättsakter av de Schengenorgan som verkställande kommittén har givit befogenheter att fatta beslut.

5. Schengenavtalen i förhållande till den nordiska passunionen

Ett av de primära målen för de nordiska Schengenförhandlingarna var att den nordiska passunionen och den fria rörligheten i Norden skulle finnas kvar och införlivas i Schengensamarbetet. Det nordiska samarbetet sker inom ramen för passunionen. Passunionen består av två regelverk: protokollet angående befrielse för medborgare i Finland, Norge, Sverige och Danmark från att under uppehåll i annat nordiskt land än hemlandet innehava pass och uppehållstillstånd, och senare ändringar, (FördrS 17/1954 och 38/1955) och överenskommelsen av den 7 december 1957 mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna, och senare ändringar, (FördrS 10/1958, 26/1963, 70/1965, 47/1973, 43/1979, nedan nordiska passkontrollöverenskommelsen).

I de nordiska anslutnings- och samarbetsavtalen ingår en uttrycklig bestämmelse (artikel 5 i Finlands anslutningsavtal, artikel 4 i samarbetsavtalet) om att Schengensamarbetet inte skall utgöra något hinder för samarbetet inom den nordiska passunionen i den mån

detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av Schengenavtalen. De nordiska länderna har kommit överens om att behovet av ändringar i de nordiska överenskommelserna skall utredas och nödvändiga framställningar göras innan Schengenavtalen börjar tillämpas, om överenskommelserna innehåller bestämmelser som står i motsatsställning till Schengenavtalen.

Det nordiska utlänningsutskottet som avses i artikel 13 i nordiska passkontrollöverenskommelsen tillsatte 1996 en expertgrupp med uppgift att utifrån Schengenavtalen och det övriga regelverket utreda vilka ändringar som krävs i den nordiska passkontrollöverenskommelsen om de nordiska länderna tillträder Schengenregelverket.

En preliminär kartläggning har gett vid handen att den nordiska passkontrollöverenskommelsen inte förlorar sin betydelse vid en nordisk anslutning till Schengenavtalen. Passkontrollöverenskommelsen kommer alltså att spela en roll åtminstone vad gäller harmoniseringen av viseringspolitiken, bestämmelserna om återtagande och utbyte av information. Parterna utbyter information två gånger om året inom ramen för utlänningsutskottet.

6. Propositionens verkningar

6.1. Ekonomiska verkningar

6.1.1. Allmänt

Det går redan nu att få fram ganska exakta uppgifter om de ekonomiska effekterna av anslutningen till Schengenavtalen till vissa delar. Men de sammantagna effekterna är svårare att överblicka. Schengensamarbetet kommer sannolikt på lång sikt indirekt att medföra ändrade procedurer och fler uppgifter för myndigheterna. Schengensamarbetet har ännu inte antagit sina slutliga former. Avtalen började tillämpas först 1995 och arbetet omstruktureras fortfarande. En av orsakerna till att de nordiska länderna ville ansluta sig till Schengensamarbetet i ett så tidigt stadium var att de såg sin möjlighet att få vara med och utforma samarbetet i överensstämmelse med sina egna önskemål. Detta inflytande och denna medverkan i de gemensamma beslutsprocesserna medför givetvis ekonomiska åtaganden för länderna.

De ekonomiska effekterna av Schengensamarbetet måste också bedömas med hän-

syn till det andra alternativet och de anknyttande kostnaderna och andra återverkningar. Finland utredde liksom de övriga nordiska länderna konsekvenserna redan i samband med anslutningsförhandlingarna och kom fram till att extra kostnader hade uppkommit även i det fall att länderna ställt sig utanför Schengen, eftersom den nordiska gruppen hade splittrats när vissa länder i vilket fall som helst hade gått med i samarbetet medan andra stannat utanför. Det hade i förlängningen inneburit att de nordiska länderna måste införa kontroller vid de yttre gränserna och göra nödvändiga om- och tillbyggnader av infrastrukturen. Också politiskt sett hade det varit en oönskad utveckling om den traditionella fria internordiska rörligheten hade försvunnit. Fri rörlighet för personer är i allra högsta grad ett politiskt mål som de nordiska länderna har arbetat för länge. Ett nej till Schengensamarbetet hade vidare inneburit att Finland inte hade fått vara med och vidareutveckla ett viktigt insatsområde inom unionen. Finland hade drabbats av indirekta ekonomiska följdverkningar i och med att vår position som genomfartsled till det forna Sovjetunionen hade försämrats. Kostnadsanalysen har visat att de direkta kostnaderna i samband med anslutningen till Schengen i form av framför allt tekniska strukturer är större än de indirekta kostnaderna utanför Schengen men att den sammantagna nyttan av samarbetet på lång sikt är större än de faktiska kostnaderna även med beaktande av andra effekter än de ekonomiska.

De största enskilda kostnaderna och personella konsekvenserna härrör från tillträdet till Schengens informationssystem och gäller till största delen polisförvaltningen. De ekonomiska och personella konsekvenserna kan dock minimeras genom att den nationella enheten för informationssystemet placeras hos samma myndighet, centralkriminalpolisen, som skall underhålla den nationella enheten inom Europols informationssystem. Informationssystemet medför kostnader också för utrikesministeriet, justitieministeriet, gränsbevakningsväsendet och tullverket. De ökade omkostnaderna för polisen har nära samband med de krav som brottsligheten kommer att ställa på polisen i framtiden. Luftfartsverket drabbas av en del kostnader för till- och ombyggnad av flygplatser. De ingår dock inte i statsbudgeten. Tullverket behöver större ekonomiska och personella

resurser på grund av om- och tillbyggnaderna av flygplatserna. Ett flertal myndigheter får större kostnader för resor och nya utgifter till följd av Schengensamarbetet och den nationella verksamheten.

När protokollet om införlivande av Schengenregelverket inom Europeiska unionens ramar, som tillkom som ett resultat av regeringskonferensen, träder i kraft minskar kostnaderna för Schengensamarbetet, eftersom överlappande strukturer undanröjs och utgifterna för Schengen finansieras med medlemsavgifterna till EU. Finlands relativa andel av bidragen minskar då.

6.1.2. *Finansiella bidrag på grundval av Schengenavtalen*

Budgeten för sekretariatet

Anslagen i budgeten för sekretariatet går till personalens löner (exklusive personalen vid C.SIS), tolkning och översättning och andra administrativa utgifter.

Sekretariatets budget uppgår 1998 till ungefär 40 miljoner mark. Varje medlemsstat betalar en lika stor andel av budgeten, ungefär fyra miljoner mark 1998. Det finns vissa undantag:

— Beneluxländerna bidrar tillsammans med fyra miljoner mark.

— De nordiska länderna Island undantaget betalar hälften av det normala bidraget, det vill säga ungefär två miljoner mark var.

— Island bidrar med cirka 40 000 mark, 0,1 procent av de sammantagna kostnaderna.

Att de nordiska länderna betalar ett lägre bidrag, cirka två miljoner mark, beror på att man, när de nordiska länderna medgavs observatörskap, kom överens om att ingen tolkning eller översättning tillhandahålls på de nordiska språken. I stället opererar samtliga nordiska länder på engelska och får därmed sin avgift reducerad.

Sekretariatets budget kommer att fortsätta att ligga på samma nivå som nu. Schengensamarbetet kommer av allt att döma att administrativt och personellt införlivas i Europeiska unionen under 1999 sedan Amsterdamfördraget har trätt i kraft. Därefter betalas kostnaderna för Schengensamarbetet i samband med det finansiella bidraget till unionen. Finlands nationella medfinansiering bestäms då utifrån EU:s budgetnyckel och kommer att vara betydligt längre än den gällande avgiften på fem procent.

Underhåll, utveckling och utnyttjande av informationssystemet C.SIS

Den internationella stödfunktionen (C.SIS) inom Schengens informationssystem är förlagd till Strasbourg. Enheten drivs av franska inrikesministeriet och ministeriet fakturerar medlemsstaterna en gång om året för kostnaderna i efterskott. I nuläget har informationssystemet en kapacitet för högst tio medlemsstater.

Kostnaderna för SIS uppgår 1998 till ungefär 13,1 miljoner mark. De fördelas mellan medlemsstaterna på det sätt som artikel 119.1 i Schengenkonventionen föreskriver, dvs. enligt beräkningsunderlaget för mervärdesskatten. De nordiska länderna förpliktade sig vid tillträdet till konventionen att bidra till kostnaderna för SIS, trots att de tills vidare inte kan utnyttja informationssystemet. De nordiska länderna blev tvungna att också bidra till de dåvarande anläggningskostnaderna. För Finlands del var avgiften ungefär 800 000 mark.

För närvarande håller anordningarna och programlicenserna att ses över. Den tekniska översynen avser att säkerställa att informationssystemet klarar av svårigheterna med millennieskiftet. Samtidigt kopplas de nordiska länderna till systemet år 2000. De tekniska omstruktureringarna beräknas kosta drygt 14 miljoner mark. Kostnaderna blir aktuella 1999.

Sirene Phase II är ett nät som införs 1998 och knyter ihop Schengenstaternas SIRENE-kontor och viseringsmyndigheter. Senare kommer också det nationella informationssystemet (N.SIS) att kopplas till C.SIS. Kostnaderna för driften av nätet uppgår 1998 till ungefär 4,1 miljoner och kommer senare att ligga på cirka 7 miljoner mark om året. Kostnaderna fördelas mellan Schengenstaterna enligt samma kriterier som kostnaderna för C.SIS.

Trots den tekniska omstruktureringen måste SIS i funktionellt hänseende ses över över hela linjen. Enligt planerna skall ett nytt system (SIS II) tas i bruk 2003. För närvarande pågår en anbudstävling. Den preliminära kostnadskalkylen går på 20 miljoner mark och gäller perioden 1998 — 2004.

Informationssystemet administreras av en administrativ enhet (Management Unit) och kostnaderna för den uppgår årligen till 5 — 6 miljoner mark.

Finlands finansiella bidrag är sammansatt

av följande poster (Mmk): driften av SIS, anslutningsavgift av engångskaraktär ("installationsavgift") 1998, kostnader för nätet Sirene Phase II, kostnader för den administrativa enheten (Management Unit), effektivisering av C.SIS:

1998	1,3
1999	0,7
2000	0,7
2001	0,7
2002	0,7

6.1.3 *Det nationella informationssystemet och SIRENE-kontoret*

I och med tillträdet till Schengenkonventionen förband sig Finland att inrätta en nationell version av informationssystemet SIS, N.SIS. Det nationella SIRENE-kontoret svarar för driften av N.SIS. Kontoret är uppkopplat till det nationella och det internationella SIS-systemet och besvarar informationsförfrågningar från andra parter myndigheter inom 24 timmar.

Enligt planerna skall Finland starta uppbyggnaden av sitt N.SIS-system 1998. Kostnaderna för utvecklingsarbetet infaller främst 1999. SIRENE-kontoret inleder troligen sin verksamhet 2000.

Till en början härrör kostnaderna främst från uppbyggnaden av N.SIS. Efter millennieskiftet kommer Finland att ha utgifter för inrättandet och driften av SIRENE-kontoret inklusive kostnader för personal.

Kostnaderna för systemet N.SIS och SIRENE-kontoret kommer uppskattningsvis att uppgå till (Mmk):

1998	1,9
1999	4,4
2000	10,1
2001	13,5
2002	10,6

6.1.4 *Deltagande i arbetsgrupper inom Schengen och övrigt samarbete*

Det kommer att medföra nya resekostnader för ett flertal förvaltningar, när Finland ansluter sig till arbetsgrupperna och medverkar i gemensamma operationer. För närvarande är tjänstemän från utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, tullstyrelsen och centralkriminalpolisen engagerade i olika arbetsgrupper. I motsats till EU-praxis

måste medlemsstaterna själva stå för kostnaderna för sin medverkan i arbetsgrupperna. Situationen kommer att ändras när Schengenregelverket införlivas i Europeiska unionen. Då slås arbetsgrupperna inom Schengen ihop med motsvarande arbetsgrupper under EU-rådet. Fram till dess uppgår de årliga utgifterna för deltagande i arbetsgrupperna till totalt cirka 2,5 miljoner mark för myndigheterna ovan.

6.1.5 *Bedömning av polisens omkostnader på grund av tillämpningen av Schengenavtalen*

De ekonomiska konsekvenserna av att Schengenavtalen träder i kraft drabbar i första hand polisförvaltningen. Storleken på kostnaderna beror till en viss del på hur Schengenkonventionen påverkar brottsligheten. Än så länge kan kostnaderna bara uppskattas. Mer tillförlitliga bedömningar av trenden inom brottsligheten kan presenteras först när Finland har börjat tillämpa avtalet. I nuläget kan följande beräkningar av de ekonomiska och organisatoriska effekterna läggas fram.

Det är sannolikt att polisen måste genomgå omorganiseringar och få större resurser framför allt när det gäller bekämpningen av narkotikabrottslighet, fordonskriminalitet och illegal invandring. Vissa av polisuppgifterna i Schengenkonventionen kan självfallet hanteras i samband med polisens normala arbete. Möjligheten att göra exakta bedömningar av kostnaderna försvåras av bestämmelserna i Schengenavtalen om effektivare samarbete mellan myndigheterna i syfte att bekämpa den ökande brottsligheten. Om avtalen trots bestämmelserna om polisiärt samarbete leder till ökad brottslighet måste polisorganisationen ses över på behörigt sätt samtidigt som strukturanpassade personella och tekniska resurser skall sättas in. Att bedöma konventionens nettoeffekter på brottsligheten är dock svårt, såsom framhålls ovan. Ett ettårigt försök med övervakning av illegal invandring startade under polisens ledning den 1 november 1997. Projektet är förlagt till centralkriminalpolisen och tar sikte på att samla in och analysera relevant information om illegal invandring som senare kan utnyttjas för förebyggande insatser. Därtill pågår operativ verksamhet i begränsad omfattning på riksplanet. I försöket ingår sju personer anställda på heltid, varav sex är polismän

och en företrädare för gränsbevakningsväsendet. Nuläget inom den illegala invandringen och nödvändiga insatser analyseras mer ingående först när projektet är över.

För att artikel 40 om övervakning över gränsen i Schengenkonventionen skall kunna utnyttjas effektivt till exempel i kampen mot narkotika måste den behöriga myndigheten utrustas med lämplig teknisk utrustning och utbilda personal för uppgiften. När de inre gränskontrollerna försvinner är det sannolikt att arbetet allt mer inriktas på att upprätthålla en fullgod nivå på spaningsverksamheten i samband med brott. Med effektiv spaningsverksamhet kan information samlas in och analyseras samt utnyttjas i förebyggande och utredning av brott. Verksamheten kan inte bedrivas vid sidan av annat polisarbete eftersom det krävs specialutbildad personal. För att den tekniska övervakningen i enlighet med Schengenkonventionen skall kunna genomföras på både nationell och internationell nivå, krävs det ekonomiska satsningar på specialutrustning för teknisk bevakning. Polisen i Finland behöver teknisk utrustning också i annat internationellt samarbete. Därför är det svårt att exakt ange hur stora kostnader Schengenavtalen kommer att medföra, särskilt som de börjar tillämpas först om ett antal år.

Den operativa verksamhet som avses i artikel 41 gäller bara landgränserna. Detta innebär i praktiken att förföljande över gränsen bara kan fortsätta in på finskt, svenskt och norskt territorium. Polisens beredskap för förföljande kan bedömas som tillfredsställande.

När kontrollerna vid de inre gränserna avskaffas måste övervakningen inne i landet sannolikt effektiviseras. Effektiv verkställighet är en förutsättning för att genomförandet av Schengensystemet skall kunna tryggas. När det polisiära samarbetet kring den inre övervakningen intensifieras krävs det mer utbildning och kompetens inom de berörda områdena. Ökade resurser kommer framför allt att behövas i form av utbildning (lagstiftningen i andra länder, språkkurser, informationssystemen osv.). Också det ökande utbytet av tjänstemän kräver större resurser.

Anläggningskostnaderna för kommunikationsnäten och utgifterna för lämplig utrustning medför sannolikt också ett behov av extra resurser. Standardiseringen av myndighetsnätet inom Schengen är ännu inte slutförd. Om standarden TETRA införs uppfylls

kravet på harmonisering av kommunikationssystemen enligt artikel 44 i Schengenkonventionen. Finlands kommande nät VIRVE, myndighetsradionätet, stämmer överens med TETRA.

Arbetet att bygga upp ett effektivt kommunikationssystem kunde lämpligen kopplas till det pågående myndighetsprojektet (VIRVE). Enligt den information man har idag börjar Finland tillämpa Schengenkonventionen 2000. Enligt tillgängliga uppgifter tas VIRVE i operativt bruk inom Lappland tidigast 2003. Norges och Sveriges kommunikationsprojekt omsätts i praktiken först 2—5 senare. Följaktligen kan kommunikationssystemet införas effektivt och i det närmaste utan merkostnader om Sverige och Norge går in för att anpassa myndigheternas radionät till TETRA på samma sätt som det finska nätet (VIRVE). Anläggningskostnaderna och utgifterna för utrustning uppgår under den stipulerade övergångsperioden till högst 0,5 miljoner mark.

6.1.6 Ekonomiska verkningar i fråga om gränsbevakningsväsendet

Det går ännu inte att göra någon exakt bedömning av de ekonomiska effekterna för gränsbevakningsväsendet av att de inre gränskontrollerna avskaffas, eftersom de yttre gränskontrollerna samtidigt måste effektiviseras en aning inom ramen för de kompensatoriska åtgärderna. En bedömning försvåras ytterligare av att den direkta färjetrafiken mellan Finland och Sverige i framtiden eventuellt går via tredje land. I så fall minskar inte gränskontrollerna av färjetrafiken utan ökar snarare. Merparten av gränsbevakningsväsendets direkta merkostnader består av utgifter för informationsöverföring och datautrustning när informationssystemet SIS tas i bruk.

Det är ett faktum att övervakningen inne i landet måste förbättras när de inre gränskontrollerna undanröjs. I takt med att polissamarbetet intensifieras krävs det större kompetens inom de berörda insatsområdena. Ökade resurser kommer framför allt att behövas i form av utbildning (språkkurser, informationssystemen osv.). Också det ökande utbytet av tjänstemän mellan medlemsstaterna kräver större resurser.

Stickprovskontrollerna av medborgare från tredje land i persontrafiken mellan de nordiska länderna försvinner helt och hållet när

Schengenregelverket träder i kraft. Landgränsen mellan Finland och Sverige samt mellan Finland och Norge får passeras var som helst i stället för som nu vid gränsövergångsställena. I framtiden kommer det att behövas avsevärt mindre personal för gränskontroller vid de nuvarande gränsövergångsställena.

Tullverket har fram till utgången av 1997 hand om passkontrollerna vid de gränsövergångsställen som avses ovan. Vid ingången av 1998 överfördes dessa uppgifter fullt ut till gränsbevakningsväsendet som kommer att handha dem fram till dess Schengenavtalen träder i kraft. Också i passkontrollerna inom den direkta färjetrafiken mellan de nordiska länderna frigörs ett stort antal anställda när gränskontrollerna upphör. Inom den direkta flygtrafiken mellan de nordiska länderna har de avskaffade gränskontrollerna däremot nästan inga effekter alls på.

6.1.7. Ekonomiska verkningar i fråga om tullverket

De största faktiska kostnaderna för tullen uppstår när mellanterminalen vid Helsingfors-Vanda flygplats blir klar 1999 och tullen skall ha nya tullkontor och ny personal där. Samtidigt måste ny kontroll- och datautrustning och annan inredning till den nya terminalen köpas in. Tullverket kommer att vara kopplat till den nationella enheten inom informationssystemet SIS vid centralkriminalpolisen och har för avsikt att placera en kontaktperson där. Därtill deltar tullstyrelsen i vissa av Schengens arbetsgrupper och i förberedelserna och genomförandet av gemensamma Schengenoperationer. Tullverkets årliga kostnader kommer att uppgå till cirka 5,5 miljoner mark när Schengenavtalen börjar tillämpas.

Tullverket har också analyserat effekterna på sin verksamhet i ett läge då Schengenavtalen trätt i kraft och slagit fast att det inte finns något behov av personalneddragningar trots att de inre gränskontrollerna avskaffas. Detta hänger samman med att tullverket fortsätter att utföra sina uppgifter, bland annat övervakning och förebyggande av tullbrott i överensstämmelse med artikel 36 i EG-fördraget. Finland har under de senaste åren träffat många bilaterala avtal om tullsamarbete som tillför tullverket nya skyldigheter i det internationella samarbetet. Vidare har tullstyrelsen fastställt att merparten av

narkotikabeslagen gäller narkotika som kommer in i landet från EU-området. Detta förutsätter att tullen har bemanning också på de mindre kontoren.

Den mest synliga konsekvensen för persontrafiken vid de inre gränserna och i den reguljära färje- och flygtrafiken är att passkontrollerna försvinner när Schengenavtalen träder i kraft. Tullverkets verksamhet påverkas inte i någon större grad eftersom passkontrollen på dessa ställen utförs huvudsakligen av gränsbevakningsväsendet eller polisen. I Lappland vid gränsen mot Sverige har tullverket redan nu anpassat personalstyrkan efter EU-kraven på tullkontroll.

6.1.8 Ekonomiska verkningar i fråga om utrikesministeriet

Utöver kostnaderna för deltagandet i Schengens arbetsgrupper, som det redogörs för ovan under punkt 6.1.4, kommer utrikesministeriet att ha utgifter på cirka 500 000 mark för uppkopplingen av sitt viseringsregister till Schengens nationella informationssystem. Datanätet som omfattar viseringskontoren vid beskickningarna i utlandet kan utnyttjas när det obligatoriska viseringsregistret inrättas för Schengen. Då begränsas kostnaderna till en uppkoppling av systemet till det nationella SIS-systemet.

6.1.9 Ekonomiska verkningar i fråga om justitieministeriet

Dataförbindelserna mellan myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde och den nationella enheten i Schengens informationssystem kan medföra en del merkostnader.

6.1.10 Om- och tillbyggnader av flygplatser

Schengenavtalen inverkar på flygplatsernas verksamhet och strukturer. De anslutande länderna måste helt konkret med hjälp av fysiska strukturer kunna separera i passage- och trafikströmmarna i Schengentrafik och annan trafik på flygplatser med reguljär passagerartrafik över de inre och yttre gränserna. Däremot behöver flygplatser med endast sporadisk utrikes trafik inte göra några ombyggnader, eftersom passagerarströmmarna kan separeras med hjälp tidsfaktorn.

Det är luftfartsverket som till största delen

skall stå för merkostnaderna i samband med om- och tillbyggnader av flygplatser. Utgifterna har därför inga direkta konsekvenser för statsbudgeten. Kostnaderna bör bedömas med hänsyn till att också de kostnader som företrädesvis hänger samman med skyldigheterna i Schengenavtalen gör verksamheten smidigare och förbättrar servicen över hela linjen, och följaktligen gagnar dem som anlitar flygplatserna.

Luftfartsverket har räknat ut att kraven i samband med tillämpningen av Schengenavtalen medför kostnader för flygplatserna i Finland enligt följande: Luftfartsverkets kostnader för mellanterminalen vid Helsingfors-Vanda flygplats uppgår till ungefär 60 miljoner mark. Där ingår utgifter för separering av intern och extern Schengentrafik och andra ombyggnader för att säkerställa en smidig trafik, såsom separata bagageband, taxfreebutiker och loungeavdelningar. Därtill uppstår det extra kostnader på ungefär 10 miljoner mark på grund av att tidsplanen för byggandet av mellanterminalen har stramats åt till följd av anslutningen till Schengenavtalen. Luftfartsverket räknar med att hälften av kostnaderna för sanerings- och ombyggnadsarbetena vid Åbo flygplats, 10—10,5 miljoner mark, hänger direkt samman med Schengenavtalen. Inemot en tredjedel av kostnaderna för en utbyggnad av Rovaniemi flygplats anses ha samband med anslutningen till Schengenavtalen.

6.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Schengenavtalen har organisatoriska och personella effekter för Finland framför allt i det läget när avtalen börjar tillämpas. Meningen är att den högsta polisledningen skall utses som centralmyndighet inom Schengens informationssystem medan centralkriminalpolisen skall svara för det praktiska arbetet. Centralkriminalpolisen har redan nu hand om liknande uppgifter i samband med Europols narkotikaenhet (ENE). Inrättandet och driften av en nationell enhet kräver ett personaltillskott motsvarande 25 årsverken inom polisen. På grund av den nationella samordningen av Schengensamarbetet och representationen i arbetsgrupperna måste fem medarbetare avsättas för uppgifterna.

Den nya mellanterminalen vid Helsingfors-Vanda flygplats som skall vara Schengen-terminal kommer att kräva nya tullkontor

för den interna och externa Schengentrafiken. Med beaktande av den beräknade tillväxten i flygtrafiken behövs det personalförstärkningar motsvarande 21 årsverken. Därtill uppskattar tullstyrelsen att den behöver en arbetsinsats motsvarande ett årsverke för den nationella enheten inom informationssystemet och att tre anställda behövs för operationer och arbetsgrupper inom Schengensamarbetet.

När de inre gränskontrollerna upphör vid gränsövergångsställena måste organisationen av de berörda enheterna inom gränsbevakningsväsendet ses över. Gränsbevakningsväsendet kommer dock att fortsätta att övervaka Finlands territoriella integritet och ha hand om uppgifter i anknytning till annat militärt försvar vid gränsen mellan Finland och Sverige och gränsen mellan Finland och Norge. De avskaffade gränskontrollerna möjliggör således inte fullt ut att personalen omplaceras. Sammansättningen av gränskontrollerna anpassas snabbt och smidigt dels efter trenderna i färjetrafiken, dels efter de konkreta kraven till följd av Schengenkonventionen. Omstruktureringen medför så gott som inga kostnader. Gränsbevakningsväsendet behöver inte göra några nyanställningar till följd av Schengenkonventionen.

Dataombudsmannen föreslås vara den nationella tillsynsmyndighet för dataskyddet som avses i konventionen. Detta och nya uppgifter till följd av Europolkonventionen medför extra kostnader och mera arbete för dataombudsmannen byrå. Avsikten är att uppgifterna än så länge skall skötas med befintliga resurser.

Schengensamarbetet medför inga direkta organisatoriska eller personella omställningar för andra myndigheter med Schengenupdrag, till exempel utrikesministeriet och justitieministeriet. Beredningen och samordningen av Schengensamarbetet och medverkan i arbetsgrupperna tar dock personella resurser i anspråk.

När Amsterdamfördraget som ändrar EU:s grundfördrag träder i kraft kommer behovet av att delta i arbetsgrupper att minska något då de arbetsgrupper som har förberett Schengensamarbetet sammanförs med motsvarande arbetsgrupper under EU-rådet.

6.3. Konsekvenser för den enskilde

Avtalens praktiska konsekvenser för enskilda medborgare varierar beroende på

medborgarskap och gränser. Vid de inre landgränserna i Västeuropa har personkontrollerna redan tidigare i regel skett i form av stickprov. Vid de internordiska landgränserna och i hamnarna kontrolleras numera 1—3 procent av alla som passerar gränserna. Också kontrollerna av flygpassagerare har vanligen varit summariska. Varierande praxis kan dock leda till att alla medborgare inte behandlas lika. Flaskhalsarna i gränskontrollerna på många flygplatser och vid landgränserna är ett verkligt problem.

Schengenavtalen inverkar inte på de nationella reglerna för resedokument och identitetshandlingar. Medborgarna i staterna på i västra kontinentaleuropa har de senaste decennierna inte behövt utrusta sig med pass vid resor till grannlandet. Medborgare i Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Tyskland och Österrike behöver inte pass vid inresa till Finland. Ett identitetskort räcker som resedokument. Enligt vår finska passlag skall en finsk medborgare ha pass vid resor utanför de nordiska länderna. I de länder som i sin lagstiftning föreskriver en allmän skyldighet att ha och bära med sig en handling som styrker identitet och nationalitet måste finska medborgare ha pass också av denna anledning. Schengenavtalen ändrar ingenting i detta hänseende. I propositionen med förslag till lag om ändring av passlagen (RP 182/1997 rd) uppger regeringen att en förordning om styrkande av rätten att resa i vissa fall kommer att utfärdas inom kort. I och med förordningen kan finska medborgare få identitetskort med begränsad giltighetstid som resedokument vid resor till EU-stater, Schweiz, Liechtenstein och San Marino.

Schengenavtalen inverkar också på villkoren för andra personer än medborgare i de avtalsslutande staterna både när de uppehåller sig i Schengenstaterna och reser in i Schengenområdet från tredje land. Konventionen syftar primärt till att genomföra fri rörlighet för personer inom medlemsstaterna. Friheten skall gälla alla som vistas legalt inom Schengenområdet oavsett deras nationalitet. För till exempel utlänningar som vistas lagligt i en Schengenstat och har uppehållstillstånd blir det sålunda enklare att göra kortare resor, framför allt som turister till de andra avtalsslutande parternas territorium. De är i dessa fall med stöd av konventionen befriade från skyldigheten att skaffa visum för detta ändamål.

I konventionen förenhetligas och förtydligas också de krav som en utlänning måste uppfylla för att få resa in i en Schengenstat. När en utlänning passerar gränsen skall gränsmyndigheten kontrollera om han uppfyller villkoren. Schengenkonventionen föreskriver att en gemensam Schengenvisering skall tas i bruk för att underlätta för viseringspliktiga utlänningar att resa inom området, eftersom de får resa in i alla Schengenländer med ett enda visum. Å andra sidan kan samordnad behandling av visumansökan och enhetliga viseringskrav leda till skärpta regler i bland annat Finland, när de olika ländernas regler och föreskrifter harmoniseras på grund av konventionen och anvisningar som utfärdas med stöd av den. Än så länge har ingen praxis utformats i fråga om tillämpningen av de enhetliga viseringsbestämmelserna.

Vid en bedömning av konsekvenserna av konventionen för medborgare från tredje land är det skäl att ta hänsyn till bestämmelserna om följdåtgärder i artikel 26. De gäller transportörer som inte uppfyller sin skyldighet att kontrollera utlänningars resedokument. Bestämmelsen om sanktioner mot transportörer är knuten till Genèvekonventionen och New York-protokollet om slyktingars rättsliga ställning (FördrS 77 — 78/1968) och medlemsstaternas grundlagar. Transportörer är inte skyldiga att vidta åtgärder som avser kontroll av inresa, eftersom sådana kontroller utförs av myndigheter. I praktiken sträcker sig transportörens skyldighet till att försäkra sig om att passagerarna har pass och visum om detta krävs för inresa.

6.4. Allmän ordning och säkerhet

Schengensamarbetet grundar sig på principen om fri rörlighet i konventionen och de så kallade kompensatoriska åtgärder som Schengenstaterna skall vidta som motvikt till den fria rörligheten och som avser att förbättra myndigheternas möjligheter att utföra sitt arbete och effektivisera samarbetet. En avgörande punkt i tillämpningen av Schengenavtalen är att parterna kan lita på att samtliga stater fullföljer sina skyldigheter fullt ut visavi effektiv kontroll av de yttre gränserna och utnyttjar de möjligheter till samarbete som avtalen medger.

De kompensatoriska åtgärderna i Schengenkonventionen utgör en plattform för sam-

verkan mellan myndigheterna i det arbete som avser att bekämpa de negativa effekterna av den friare rörligheten. För de nordiska ländernas del utvidgas de vedertagna direkta kontakterna och samarbetet mellan myndigheterna till att gälla samtliga Schengenstater och förbättrar verksamhetsförutsättningarna för de myndigheter som svarar för den inre säkerheten.

Det är än så länge svårt att göra någon exakt bedömning av vilka konsekvenser de avskaffade gränskontrollerna kommer att ha för brottsligheten. Alla stater som är parter i Schengenavtalen är också EU-medlemmar och de har tillämpat den fria rörligheten för varor ända sedan den gemensamma marknaden infördes. Island och Norge som har ingått ett samarbetsavtal med Schengenparterna är däremot inte EU-medlemmar. Det betyder att gränsen mellan Finland och Norge samtidigt är unionens yttre gräns med de undantag som finns inskrivna i EES-avtalet.

Man kan utgå från att narkotikabrotten ökat sedan de systematiska kontrollerna av varutransporter undanröjdes i samband med EU-medlemskapet. De illegala narkotikakvantiteterna i persontrafiken kommer sannolikt att öka en aning när också personkontrollerna avskaffas. Även brottsligheten mot fordon och den illegala invandringen antas öka. Tillförlitliga bedömningar av de sammantagna effekterna kan göras först när avtalen börjar tillämpas.

Det finns dock ingen anledning att över-skatta konsekvenserna för den inre säkerheten i Schengenstaterna. Gränskontroller spelar en viss roll för brottsbekämpningen men har i första hand bara en psykologisk betydelse. Intensifierade kontroller av personer och bagage kan inte genomföras annat än i undantagsfall. Eftersom gränskontrollerna redan har avskaffats i varutrafiken inom EU räknar man med att avskaffandet av personkontrollerna inte kommer att öka till exempel narkotikasmugglingen i någon avsevärd grad.

7. Ärendets beredning i Finland

Statsrådet lämnade en EU-redogörelse till riksdagen med anledning av förhandlingarna om Schengenavtalen i september 1995 (E 3/1995 rd) och en kompletterande redogörelse i november 1996. Riksdagen stora utskott har avgett ett utlåtande (StoUU 1/1996 rd) med anledning redogörelsen. Därutöver har

grundlagsutskottet och förvaltningsutskottet avgett utlåtanden (GrUU 16/1995 rd och FvUU 8/1995 rd) om ärendet.

Justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, trafikministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, tullstyrelsen, dataombudsmannens byrå, utlänningsverket och luftfartsverket har hörts angående Schengenavtalen med särskilt avseende på kraven på ändringar i lagstiftningen som följer av Schengenkonventionen och med tanke på andra konsekvenser av avtalen.

Ålands lagting skall lämna sitt bifall till avtalen i enlighet med 59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland (1144/1991), eftersom Schengenkonventionen innehåller bestämmelser som hör till landskapets behörighet. Ålands landskapsstyrelse har också underrättats om förberedelserna av Finlands anslutningsavtal på det sätt som 58 § självstyrelselagen föreskriver.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet och inrikesministeriet. Under beredningens gång har de myndigheter som lämnat utlåtande om nödvändiga lagändringar som konventionen medför hörts.

8. Riksdagens ställning i beredningen av beslut med stöd av Schengenavtalen

Schengenavtalen hör än så länge inte formellt till EU-samarbetet. Med hänsyn till Finlands konstitution är det fråga om normala internationella fördrag som bereds utifrån 33 § regeringsformen. Med beaktande av Schengenavtalens bakgrund och innehåll knyter frågorna om Schengensamarbetet dock nära an till frågor inom ramen för EU. På grund av EU-kopplingarna kan de komma att behandlas av EU-rådet och Europeiska rådet.

Riksdagen informerades på initiativ av statsrådet två gånger, 1995 och 1996, om den nationella beredningen av de nordiska ländernas förhandlingar med Schengenländerna såsom framgår av punkt 7 ovan. När Finland i maj 1996 blev observatör i Schengensamarbetet gick statsrådet in för att ge riksdagens stora utskott redogörelser i enlighet med 54 e § riksdagsordningen om frågor som är aktuella inom ramen för

Schengensamarbetet och som gäller omständigheter som faller inom riksdagens behörighet. Samma förfarande har tillämpats sedan Finland undertecknade anslutningsavtalet i december 1996. När Amsterdamfördraget träder i kraft, sannolikt 1999, införlivas Schengensamarbetet i EU-samarbetet. Därefter kommer 4 a kap. riksdagsordningen att tillämpas också på Schengensamarbetet. Med beaktande av att Schengenregelverket inom en snar framtid införlivas i EU-samarbetet föreslås det att förfarandet i fråga om riksdagens inflytande i frågor inom ramen för Schengensamarbetet fortsätter som förut fram till det att Amsterdamfördraget träder i kraft.

9. Avtalens ikraftträdande och inledande av tillämpningen

Finlands anslutningsavtal och anslutningsprotokoll kan inte träda i kraft innan samtliga stater som är parter i dem har ratificerat eller antagit dem. Ratificeringsprocessen beträffande de nordiska fördragen pågår för närvarande i de avtalsslutande staterna och kommer eventuellt att slutföras under 1998. Noteras bör att ratificeringen av vissa andra anslutningsavtal har dragit betydligt längre ut på tiden men samma problem uppstår knappast i detta fall. Ikraftträdandet av samlavtalet med Island och Norge är knutet till ikraftträdandet av de nordiska EU-staternas anslutningsavtal. Däremot kan Finlands, Sveriges och Danmarks anslutningsavtal träda i kraft även om Island och Norge av en eller annan orsak inte går med i Schengensamarbetet. Grekland har ratificerat Finlands anslutningsavtal och anslutningsprotokoll 1997. Av de nordiska länderna ratificerade Norge och Danmark sina avtal hösten 1997. Den svenska regeringen har överlämnat en proposition om Schengensamarbetet till riksdagen i december 1997. Island håller på att utarbeta en proposition om ratificering och den kommer att inges till alltinget i början av 1998.

För att anslutningsavtalen skall kunna börja tillämpas är det inte bara viktigt att de formellt träder i kraft utan att också tillämpningskriterierna uppfylls. Avtalet kan börja tillämpas först när det har ratificerats i alla avtalsslutande stater och verkställande kommittén har bekräftat att tillämpningskriterierna har uppfyllts. Eftersom det i vissa fall kan ta flera år innan kriterierna har upp-

fyllts, får en stat som har undertecknat anslutningsavtalet enligt vedertagen Schengenpraxis delta i Schengenarbetet och vara med och fatta beslut även om avtalet inte har trätt i kraft.

Det viktigaste tillämpningskravet är att den avtalsslutande parten skall genomföra effektiva kontroller vid de yttre gränserna. För Finlands del kommer gränskontrollerna knappast att leda till att ikraftträdandet drar ut på tiden, för Finlands yttre gränskontroll uppfyller sannolikt kraven i Schengenkonventionen. I praktiken spelar om- och tillbyggnaderna av flygplatserna och tidsplanen för tillträdet till det gemensamma informationssystemet en avgörande roll för de nordiska ländernas möjligheter att uppfylla kraven. Avsikten är att samtliga nordiska länder skall börja tillämpa avtalen samtidigt, när utbyggnaden av Schengens informationssystem har blivit färdigt år 2000.

10. Samband med andra propositioner

Utöver de lagförslag som ingår i denna proposition om godkännande av Schengenavtalen har en del andra propositioner redan avlämnats till riksdagen eller alternativt kommer att avlämnas i början av 1998. De innehåller de ändringar i lagstiftningen som är nödvändiga bland annat på grundval av Schengenkonventionen. Närmare uppgifter om propositionerna ingår i detaljmotiveringen nedan.

I propositionen ingår ett förslag om ändring av strafflagen, som innebär att de justeringar som konventionen kräver införs i 16 och 40 kap. strafflagen. Vid behandlingen av lagförslaget bör riksdagen beakta regeringens proposition med förslag till revidering av stadgandena om brott mot rättskipning, myndigheter och allmän ordning samt om sexualbrott (RP 6/1997 rd), som även innehåller förslag till ändringar av nämnda kapitel i strafflagen. I den nämnda propositionen ingår även ett förslag angående riksgränsbrott i 17 kap. 7 § strafflagen. Ändringen hänger samman med artikel 3 i Schengenkonventionen.

Regeringens proposition med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet avses bli avlämnad i början av 1998. Den innehåller ändringsförslag som beror på flera bestämmelser i Schengenkonventionen, bland annat beträffande gränsbevakningsmännens befogenheter.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om polisens personregister (509/1995) innehåller de viktigaste förslagen till ändring och komplettering av vår lagstiftning när det gäller konventionsbestämmelserna om Schengens informationssystem. Propositionen avses bli avlämnad vid en tidpunkt som tillåter att den kan behandlas samtidigt som propositionen om godkännande av Schengenavtalen.

Bestämmelserna i Schengenkonventionen om inbördes rättshjälp i brottmål ersätts till största delen av EU:s konventioner om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater och konventionen om erkännande av brottmålsdomar, när de träder i kraft. Justitieministeriet bereder de propositioner med lagändringar som skall avlämnas 1998 och som är nödvändiga för att Europeiska unionens konvention om utlämning för brott, upprättad med stöd av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen (EGT nr C 313/11, 23.10.1996) samt konventionen om skydd för Europeiska unionens ekonomiska intressen (EGT nr C 316/48, 27.11.1995) skall kunna träda i kraft i Finland.

De justeringar i tullagen (1466/1994) som förutsätts av konventionen avser man att

göra genom en proposition som kommer att avlåtas i början av 1998. Den anknyter till ikraftsättandet av EU-konventionen om användningen av datateknik på tullområdet (EGT nr C 316/2, 27.11.1995).

Om införlivandet av Schengenregelverket inom ramen för Europeiska unionen beslöt man i Amsterdamfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem, vilket ingicks 1997 som ett resultat av regeringskonferensen. I Schengenprotokollet till Amsterdamfördraget ingår en förteckning över vad som räknas till Schengenregelverket. Regeringens proposition om godkännande av vissa bestämmelser i Amsterdamfördraget avläts till riksdagen den 30 januari 1998 (RP 245/1997 rd). Avsikten är att de bestämmelser i Schengenavtalen som hör till lagstiftningens område eller som i övrigt kräver riksdagens samtycke skall behandlas och antas av riksdagen på grundval av regeringens proposition om godkännande av Schengenavtalen. Då behöver de inte behandlas i samband med propositionen om godkännande av Amsterdamfördraget.

DETALJMOTIVERING

1. Protokollet om Finlands anslutning till Schengenavtalet

1.1. Anslutningsprotokollet

Ingressen innehåller sedvanliga hänvisningar till Schengenavtalet och anslutningsprotokollen för de stater som tidigare blivit parter i avtalet. I *ingressen* hänvisas dessutom till de framsteg som redan gjorts inom Europeiska unionen avseende den fria rörligheten för personer, varor och tjänster och bekräftas att också Finland vill avskaffa de inre gränskontrollerna för persontrafik. Eftersom man har velat att Schengenavtalet skall förbli gällande i sin ursprungliga form, har man på detta sätt i *ingressen* önskat framhäva avtalets kontinuitet i den mån det gäller fri rörlighet för personer, trots att vissa delar har förlorat sin betydelse i och med förverkligandet av den inre marknaden.

I *artikel 1* konstateras att Finland ansluter sig till Schengenavtalet sådant det lyder med beaktande av protokollen om Italiens, Spaniens, Portugals, Greklands och Österrikes anslutning. Sverige och Danmark, som undertecknade sina anslutningsprotokoll samtidigt med Finland som en del av den nordiska helhetslösningen, är inte parter i Finlands anslutningsprotokoll.

I *artiklarna 2 och 3* konstateras att Republiken Finland placeras efter Portugal i artiklarna 1 och 8 i Schengenavtalet, vilka innehåller en förteckning över de avtalsslutande parterna.

Enligt *artikel 4.1* skall anslutningsprotokollet undertecknas antingen utan eller med förbehåll för ratifikation eller godkännande. Finland har undertecknat protokollet med förbehåll för godkännande, eftersom avsikten i Finland är att det skall sättas i kraft samtidigt med Schengenkonventionen, vars ikraftträdande kräver riksdagens samtycke.

Artikel 4.2 innehåller protokollets ikraftträdelsebestämmelse. Det träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då både Finland och de stater där avtalet redan har trätt i kraft har meddelat att de

slutfört åtgärderna för protokollets ikraftträdande. Om någon stat som är part i anslutningsprotokollet ännu inte skulle ha satt i kraft Schengenavtalet när Finlands anslutningsprotokoll träder i kraft, träder anslutningsprotokollet för en sådan stats del i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då denna stat har uttryckt sitt samtycke till att vara bunden av protokollet. Schengenavtalet är i kraft i alla stater som är parter i Finlands anslutningsprotokoll.

Enligt artikel 4.3 är Storhertigdömet Luxemburgs regering depositarie för anslutningsprotokollet och överlämnar en bestyrkt kopia av det till var och en av de avtalsslutande parterna.

Enligt *artikel 5.1* skall Storhertigdömet Luxemburgs regering till Finland överlämna en bestyrkt kopia av Schengenavtalet på alla dess officiella språk. Enligt punkt 2 bifogas texten till Schengenavtalet, upprättad på finska, protokollet och blir samtidigt en av avtalets giltiga texter.

Republiken Finlands förklaring

I anslutningsprotokollet ingår en förklaring av Republiken Finland där det konstateras att Finland har fått del av innehållet i Sveriges och Danmarks anslutningsprotokoll, som undertecknades samtidigt med Finlands anslutningsprotokoll, och bifogade förklaringar. Sveriges och Danmarks anslutningsprotokoll har samma innehåll som Finlands anslutningsprotokoll och i dem ingår också en motsvarande förklaring.

1.2. Schengenavtalet

Avtalets *ingress* avspeglar de kontinental-europeiska medlemsstaternas inbördes arrangemang för att underlätta passerandet av gränserna, som i första hand av praktiska skäl blev aktuella vid tiden för avtalets tillkomst. Detta har förklarats i den allmänna motiveringen. I *ingressen* har man också skrivit in principen om de fyra friheterna,

som då ännu inte hade genomförts, och strävan att påskynda dess genomförande med hjälp av Schengenavtalet. I ingressen hänvisas dessutom till Europeiska rådets förklaring i Fontainebleau 1984 om fri rörlighet för personer. Den andra grundpelaren för avtalet utgörs av det avtal som Tyskland och Frankrike ingick 1984 om att underlätta passerandet av gränser och Beneluxländernas uttalade beredskap till en liknande avtalsordning.

Avdelning I (artiklarna 1—16) innehåller en mängd åtgärder som skall vidtas på kort sikt och vilkas syfte är att underlätta passerandet av gränserna mellan de avtalsslutande parterna innan det slutliga målet för avtalet, avskaffande av alla kontroller vid de avtals slutande parternas gemensamma gränser, uppnås.

Artiklarna 1—6 innehåller bestämmelser om de åtgärder som skall vidtas på kort sikt och med vilkas hjälp man försöker påskynda persontrafikens passerande av de gemensamma gränserna mellan de avtalsslutande parterna — Frankrike, Tyskland, Belgien, Nederländerna och Luxemburg. Det slutliga målet är att avskaffa alla kontroller (artikel 1), men till dess vidtas åtgärder som tar sikte på att påskynda passerandet av gränserna. De är övergång till visuell kontroll av privatfordon och mer långtgående kontroller endast i form av stickprov, möjlighet för medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater att passera gränserna snabbare med hjälp av ett märke som fästs på fordonet, minimerad kontroll av yrkesmässiga persontransporter vid de gemensamma gränserna, underlättat passerande av gränsen för invånarna i orter nära de gemensamma gränserna samt koncentration av gränskontorens funktioner till gemensamma tullstationer.

I *artiklarna 7—10* sätts som mål att tillnärma parternas viserings- och invandringspolitik och att utveckla tull- och polismyndigheternas samarbete samt fästs särskild uppmärksamhet vid åtgärder i syfte att bekämpa den olagliga narkotikahandeln. Nämda samarbetsformer och principer överfördes senare till Schengenkonventionen och gavs där en konkret förpliktande form.

Artiklarna 11—16 innehåller bestämmelser om varutransporter, med vilka parterna avsåg att påskynda förverkligandet av den inre marknaden. Såsom har förklarats i del 2.1 i den allmänna motiveringen, som gäller Schengenavtalens bakgrund, har förverkli-

gandet av den inre marknaden gjort dessa bestämmelser överflödiga och därför har de inte längre någon självständig betydelse.

I avdelning II (artiklarna 17 — 33) ingår åtgärder som skall vidtas på lång sikt och som inte innebar några egentliga konkreta skyldigheter för parterna i det skede då avtalet upprättades. De utgjorde senare grund för Schengenkonventionen, genom vilken bestämmelserna i avdelning II i Schengenavtalet ledde till uppkomsten av även rättsliga förpliktelser.

Artiklarna 17—20 innehåller mål i anslutning till personers fria rörlighet. Schengensystemets mest centrala princip, att avskaffa personkontrollerna vid de gemensamma gränserna och flytta dem till de yttre gränserna, finns inskriven i artikel 17. För att uppnå målet utfäster sig parterna att inleda förberedelser i syfte att intensifiera det polisiära samarbetet, underlätta tillämpningen av avtal om internationell rättslig samverkan och utlämning och införa rätt för poliser att efterforska över gränserna. Vidare utfäster de sig att särskilt harmonisera sina lagstiftningar och bestämmelser om narkotika, skjutvapen och ammunition samt skyldighet för resande att registrera sig i härbärgeringsrörelser. Att harmonisera viseringspolitiken och de villkor som gäller för inresa till deras territorier är likaså ett mål för parterna.

Artiklarna 21—27 gäller åter åtgärder i syfte att främja fri rörlighet för varor, vilka inte längre är tillämpliga som sådana sedan den gemensamma marknaden förverkligats.

Artikel 28 förutsätter samråd mellan de avtalsslutande parterna, om någon av dem ämnar ingå överenskommelser som liknar Schengenavtalet med stater som inte är parter i Schengenavtalet. Enligt den skall en part underrätta de andra parterna på förhand om den ämnar ingå en överenskommelse med en tredje stat som syftar till att förenkla passerandet av gränsen. Förpliktelsen har senare förts ännu längre i artikel 136 i Schengenkonventionen, enligt vilken en överenskommelse med en tredje stat om förenkling eller avskaffande av gränskontrollerna i allmänhet förutsätter föregående medgivande av de andra Schengenländerna.

I *artikel 30* ingår tidtabellerna för åtgärder på kort och lång sikt: åtgärderna på kort sikt skall börja tillämpas före 1986 och åtgärderna på lång sikt före 1990. I själva verket kom man överens om att börja tillämpa åtgärderna på lång sikt genom Schengenkon-

ventionen 1990, och de började tillämpas 1995.

Med stöd av *artikel 29* tillämpades avtalet även på delstaten Berlin.

Enligt *artikel 31* skall Schengenavtalet tillämpas med beaktande av det avtal som ingicks i Saarbrücken 1984 mellan Tyskland och Frankrike, vilket låg till grund för beredningen av Schengenavtalet.

Artiklarna 32 och 33 innehåller avtalets slutbestämmelser. Avtalet undertecknades utan eller med förbehåll för ratifikation eller godkännande, och det började tillämpas interimistiskt från och med den dag som följde på undertecknandet. Depositarie för avtalet är Luxemburg. Avtalet innehåller inga bestämmelser om anslutning till det eller uppsägning av det. Praxis har dock blivit att de stater som ansluter sig till Schengenkonventionen samtidigt genom ett separat protokoll ansluter sig även till Schengenavtalet, som betraktas som konventionens politiska grund. Eftersom uppsägningsbestämmelser saknas, följs internationella rättsprinciper vid uppsägningen av avtalet.

2. Avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen

2.1. Anslutningsavtalet

I avtalets *ingress* hänvisas till Schengenkonventionen, vars 140 artiklar innehåller bestämmelser om anslutningen till konventionen. Enligt den kan varje medlemsstat i Europeiska gemenskaperna ansluta sig till konventionen, och anslutningen sker genom ett avtal mellan den anslutande medlemsstaten och parterna i konventionen.

I *artikel 1* konstateras att genom detta avtal ansluter sig Finland till Schengenkonventionen.

I *artiklarna 2—4* nämns de finländska myndigheter som skall utföra de uppgifter som i artiklarna 40, 41 och 65 i konventionen åläggs de avtalsslutande parternas behöriga myndigheter. Nämnda bestämmelser i konventionen ansluter sig till övervakning över gränsen (artikel 40), förföljande över gränsen (artikel 41) och framställningar om utlämning (artikel 65). Deras innehåll samt de i anslutningsavtalet utsedda myndigheternas befogenheter behandlas närmare i samband med de aktuella artiklarna i konventionen.

Artikel 40 i konventionen gäller övervakning över gränsen, som sker antingen på grundval av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd eller i de brådskande fall som specificeras i artikeln utan en i förväg gjord framställning. I artikel 2 i anslutningsavtalet har till de finska myndigheter som utför övervakning över gränsen enligt artikel 40 i konventionen utsetts av polisens tjänstemän polismän, av gränsbevakningsväsendets tjänstemän gränsbevakningsmän samt tulltjänstemän. Dessa är med stöd av finsk lagstiftning förundersökningsmyndigheter. Gränsbevakningsmännens övervakningsrätt är begränsad till människohandel enligt artikel 40.7 i konventionen och tulltjänstemännens övervakningsrätt till olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, handel med vapen och explosiva varor samt olagliga transporter av giftigt och skadligt avfall enligt artikel 40.6. Dessutom har centralkriminalpolisen utsetts till den centrala myndighet som översänder framställningar om rättsligt bistånd i anslutning till tillämpningen av artikel 40.

I artikel 41 i konventionen är det fråga om förföljande över gränsen, som de tjänstemän som nämns i anslutningsavtalet kan verkställa över landgränsen in på en annan stats territorium på de villkor som anges i konventionen och bilaterala avtal. Till tjänstemän som är berättigade till förföljande över gränsen har i Finland enligt artikel 3 i anslutningsavtalet utsetts samma tjänstemän som i fråga om övervakning över gränsen i artikel 2. Tulltjänstemännen berörs enligt artikel 3 av samma begränsningar som i artikel 2. Gränsbevakningsmännens förföljanderätt har inte begränsats mera än enligt de allmänna villkoren i konventionen. I artikel 3 i anslutningsavtalet har dessutom centralkriminalpolisen utsetts till den centrala myndighet som avses i artikel 41 i konventionen.

Enligt artikel 4 i anslutningsavtalet är justitieministeriet den myndighet i Finland som översänder framställningar om utlämning och transitering enligt artikel 65.2 i konventionen. Justitieministeriet är också den centrala myndighet som ansvarar för uppgifterna enligt lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994), och behörig myndighet med stöd av lagen om utlämning för brott (456/1970).

Myndigheter har i anslutningsavtalet utsetts på basis av artiklarna 40, 41 och 65 i Schengenkonventionen, där de ansvariga

myndigheterna hos de ursprungliga parterna i konventionen nämns. De stater som anslutit sig till konventionen senare har utsett myndigheterna i sina anslutningsavtal. Efter undertecknandet av de nordiska ländernas avtal ändrades denna praxis 1997, då man kom överens om att ändra konventionen så att myndigheterna utses genom ett separat meddelande. En eventuell senare ändring kräver då inte att konventionen (för de ursprungliga avtalsparternas del) eller anslutningsavtalet (för de senare anslutna staternas del) ändras. Det protokoll som ändrar konventionen på detta sätt har ännu inte trätt i kraft. Även Finland är part i protokollet och kommer att sätta det i kraft för egen del efter det att konventionen har antagits i Finland.

Enligt *artikel 5* skall bestämmelserna i anslutningsavtalet inte utgöra hinder för samarbetet inom ramen för den nordiska passunionen i den mån detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av anslutningsavtalet. En likadan bestämmelse ingår i Sveriges och Danmarks anslutningsavtal och i Islands och Norges samarbetsavtal. Syftet med denna bestämmelse, som intagits i avtalen på förslag av de nordiska länderna, är att framhäva kontinuiteten hos det samarbete som sker inom ramen för den nordiska passunionen och dess politiska betydelse som föregångare när det gäller människors fria rörlighet. Om bestämmelserna om den nordiska passunionen står i strid med Schengenkonventionens bestämmelser skall de inte tillämpas till dessa delar. I övrigt fortsätter det nordiska samarbetet inom ramen för passunionen vid sidan av Schengensamarbetet. De nordiska länderna har tillsatt en arbetsgrupp som skall kartlägga de eventuella behov av att ändra den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 10/1958) som följer av Schengenordningen. Avsikten är att de nordiska länderna skall avtala om nödvändiga ändringar innan de börjar tillämpa Schengenavtalen.

Enligt *artikel 6* skall avtalet ratificeras eller godkännas. Depositarie för anslutningsavtalet är Luxemburg. Enligt artikel 6.2 träder anslutningsavtalet i kraft i början av den andra månaden efter det att både Finland och de stater för vilka konventionen har trätt i kraft har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument. För de övriga staterna skall anslutningsavtalet träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter

det att dessa stater har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument.

Artikelns bestämmelser om avtalets ikraftträdande skall granskas tillsammans med den slutakt som ansluter sig till avtalet. Schengenavtalen träder i kraft i två etapper: vid sidan av ratifikation av avtalen förutsätter ikraftträdandet ett beslut av verkställande kommittén om att villkoren för avtalets tillämpning är uppfyllda. Det sistnämnda konstateras i slutakten, vars innehåll refereras närmare nedan. Med villkoren för tillämpning avses i synnerhet att det upprättats effektiva kontroller vid de yttre gränserna.

Sverige och Danmark är inte parter i Finlands anslutningsavtal. De tre nordiska EU-länderna är däremot parter i Islands och Norges samarbetsavtal. De nordiska länderna avser att koordinera avtalens ikraftträdande så att de börjar tillämpas samtidigt i alla nordiska länder.

Enligt *artikel 7* överlämnar Luxemburg till Finland konventionens text på de ursprungliga språken och språken för de stater som anslutit sig till den före Finland. En finsk översättning av konventionen bifogas anslutningsavtalet och den blir samtidigt en giltig konventionstext.

Slutakten

I slutaktens *första del* konstateras att Finland i samband med undertecknandet av sitt anslutningsavtal också antar slutakten, protokollet och den gemensamma förklaringen av ministrar och statssekreterare, vilka ansluter sig till konventionen, och samtidigt beaktar Finland de förklaringar som ansluter sig till konventionen. Innehållet i dessa handlingar har refererats i samband med motiveringen till konventionen.

I slutaktens *andra del* ingår bestämmelser som ligger till grund för konstaterandet av den tidpunkt då konventionen börjar tillämpas för Finlands del. Enligt slutakten är villkoret för att konventionen skall börja tillämpas å ena sidan att anslutningsavtalet har trätt i kraft. Bestämmelser om detta finns i artikel 6 i anslutningsavtalet. Å andra sidan skall villkoren för tillämpningen vara uppfyllda, vilket i sinom tid konstateras av verkställande kommittén genom ett separat beslut på grundval av de villkor som definieras i slutakten.

Före anslutningsavtalets ikraftträdande förväntas parterna i anslutningsavtalet delge varandra alla omständigheter som ansluter sig till konventionens tillämpning och anslutningsavtalets ikraftträdande. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att verkställande kommittén förfogar över alla uppgifter om bevakningen av de yttre gränserna och andra arrangemang som utgör villkor för konventionens tillämpning och som påverkar möjligheterna att börja tillämpa konventionen. Dylig information ges inom ramen för Schengenarbetsgruppernas arbete och i samband med olika inspektions- och studiebesök.

För att konventionen skall börja tillämpas mellan de stater som redan tillämpar konventionen och Finland förutsätts att villkoren för konventionens tillämpning är uppfyllda i samtliga dessa stater och att kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion. Med denna bestämmelse avses att varje medlemsstat har infört effektiva och enhetliga kontroller vid de yttre gränserna som motsvarar de villkor som ställs i konventionen. Innan konventionen börjar tillämpas skall medlemsstaterna dessutom ha juridiska, tekniska och praktiska förutsättningar för att avskaffa kontrollerna vid de inre gränserna samt tillräcklig beredskap för att vidta de ersättande åtgärder som definieras i konventionen och vilkas syfte är att avvärja de skadliga effekter som kan följa av att kontrollerna vid de inre gränserna avskaffas.

Verkställande kommittén konstaterar genom sitt beslut att varje ny avtalsslutande part uppfyller villkoren för tillämpning av konventionen. I enlighet med vedertagen praxis inom Schengensamarbetet är ett villkor för tillämpningen av konventionen att nödvändiga ändringar genomförs i den nationella lagstiftningen så att den anpassas till konventionens bestämmelser och de bindande beslut och instruktioner som meddelats inom ramen för Schengensamarbetet. Medlemsstaten skall se till att det finns beredskap att genomföra konventionens bestämmelser om polisiärt samarbete och rättsligt bistånd. För att konventionen skall börja tillämpas förutsätts dessutom att det upprättas en förbindelse till Schengens gemensamma informationssystem samt att det inrättas en nationell enhet för informationssystemet och att skyddet för personuppgifter säkerställs på det sätt som konventionen förutsätter. När konventionen börjar tillämpas skall

det vara möjligt att fysiskt åtskilja inrikes- och utrikesflygens passagerarströmmar på flygplatserna. Införandet av ett gemensamt visum, harmoniseringen av viseringspolitiken och upprättandet av en förbindelse till Schengens gemensamma visuminformationssystem är också saker som skall genomföras innan konventionen börjar tillämpas. Särskilt konstateras att ett villkor för konventionens tillämpning är att effektiva kontroller vid de yttre gränserna har trätt i funktion, vilket betyder att medlemsstaten uppfyller de krav som i konventionen och i andra bestämmelser som meddelats inom ramen för Schengen ställs på enhetlig bevakning av de yttre gränserna och kontroller av personer som passerar den yttre gränsen.

I den andra punkten i slutaktens andra del fastställs att det gemensamma regelsystem på visumområdet som antagits 1990 är det gemensamma system som åsyftas i artikel 9 i konventionen. Därmed avses Schengens gemensamma handbok i viseringsfrågor, som har antagits 1990. De ursprungliga anvisningarna har sedermera kompletterats och ändrats. De gemensamma viseringsanvisningarna refereras närmare i detaljmotiveringen i samband med artiklarna 9—18.

I den tredje punkten i slutaktens andra del finns en gemensam förklaring av parterna i Finlands anslutningsavtal vilken gäller utlämning. Parterna i anslutningsavtalet bekräftar att de i sina inbördes relationer tillämpar artikel 5.4 i konventionen om utlämning, upprättad den 27 september 1996 med stöd av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen (EGT nr C 313/11, 23.10.1996), samt sina förklaringar, som fogats till denna konvention. Enligt denna artikel 5.4 tillämpas förbehåll som baserar sig på artikel 13 i den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (FördrS 16/1990) inte på utlämning mellan medlemsstaterna. Härmed avses förbehåll genom vilka en stat förbehåller sig rätten att vägra att utlämna en brottsling eftersom den betraktar brottet som ett politiskt brott. Finland har i likhet med de andra nordiska länderna gjort ett dylig förbehåll till nämnda konvention, vilket man nu har kommit överens om att inte tillämpa med avseende på Schengenstaterna. Genom denna förklaring, som fogats till anslutningsavtalets slutakt, har man velat säkerställa att nämnda förbehåll inte tillämpas mellan Schengenstaterna ens i det fallet att det dröjer innan en konvention med en lik-

adan bestämmelse träder i kraft mellan medlemsstaterna.

Till Schengenkonventionen ansluter sig en mängd förklaringar som enligt anslutningsavtalets slutakt alltså skall tillämpas mellan Schengenstaterna. Av förklaringarna gäller den första asylrätt: konventionen tillämpas med beaktande av Genèvekonventionen och New York-protokollet om flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77—78/1968), liksom även Schengenkonventionen. Den andra förklaringen är en gemensam förklaring av Danmark, Finland och Sverige om utlämning för brott, där de meddelar att de på basis av ömsesidighet låter bli att tillämpa sina förklaringar enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32 — 33/1971), genom vilka utlämningen av andra som är bosatta i de nordiska länderna än nordiska medborgare begränsas. De nordiska länderna har därmed utfäst sig att utlämna brottslingar som är medborgare i andra Schengenstater oberoende av att de har sin hemort i de nordiska länderna. Den tredje förklaringen gäller begreppet medborgare i anslutning till tillämpningen av konventionen om överförande av dömda personer (FördrS 13/1987), vilket enligt förklaringen skall tillämpas på alla medlemsstaters medborgare. Till konvention mellan medlemsstaterna ansluter sig dessutom Greklands och Portugals förklaringar om tolkningen av vissa begrepp som använts i konventionen.

Sveriges och Danmarks anslutningsavtal innehåller en likadan gemensam förklaring som den förklaring i Finlands anslutningsavtal som refererats i föregående stycke. Bestämmelser med motsvarande innehåll ingår också i Islands och Norges samarbetsavtal.

Ovan nämnda EU-konvention och de förklaringar som ansluter sig till den har ännu inte trätt i kraft. I Finland förutsätter nämnda konventions ikraftträdande att lagen om utlämning för brott (456/1970) och lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960) ändras. Justitieministeriet bereder de lagändringar som ansluter sig till konventionen mellan medlemsstaterna och ikraftträdandet av konventionen, vilket avses ske under 1998. När lagändringarna trätt i kraft motsvarar den finska lagstiftningen också ovan refererade bestämmelser i anslutningsavtalet.

I slutaktens *tredje del* beaktar Finland den slutakt och de förklaringar som ingår i Itali-

ens, Spaniens, Portugals, Greklands och Österrikes anslutningsavtal, vilka motsvarar den slutakt och de förklaringar som fogats till Finlands anslutningsavtal, samt de ensidiga förklaringar som ansluter sig till dessa staters anslutningsavtal. Spanien, Portugal och Grekland har fogat ensidiga förklaringar till sina anslutningsavtal. I Spaniens förklaring konstateras att de specialarrangemang för kontroller av varor och personer som gäller Ceuta och Melilla och som överensstämmer med fördraget om Spaniens anslutning till Europeiska unionen fortsätter även när Schengenavtalen tillämpas. Enligt förklaringen i Portugals anslutningsavtal har Portugal utfäst sig att återta brasilianska medborgare som via portugisiskt territorium olagligt inrest till andra Schengenstater utan visum. I Greklands anslutningsavtal finns en gemensam förklaring av parterna i avtalet enligt vilken Grekland utfäster sig att sätta i kraft en datasekretesslagstiftning innan Schengenkonventionen börjar tillämpas. Den grekiska lagstiftningen skall motsvara minimikraven enligt konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 35—36/1992).

Finlands förklaring avseende Danmarks och Sveriges anslutningsavtal

I förklaringen konstateras att Finland vid undertecknandet av avtalet har fått del av innehållet i Sveriges och Danmarks anslutningsavtal, vilka undertecknades samtidigt. En förklaring med samma innehåll ingår också i Sveriges och Danmarks anslutningsavtal.

Finlands förklaring avseende Åland

I slutakten ingår också en förklaring av Finland avseende Åland, där det hänvisas till artikel 2 i protokoll 2 i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 102—103/1994) och bekräftas att bestämmelserna där fortfarande skall följas när Schengenkonventionen tillämpas. Nämnda bestämmelse i anslutningsfördragets protokoll gäller Ålands skattemässiga ställning. Enligt bestämmelsen står Åland utanför tillämpningsområdet för EG:s direktiv om mervärdesskatt och punktskatt. Till följd av detta finns det en skattegräns mellan fasta Finland och Åland. Bestämmelserna i Schengenkonventionen gäller personers pas-

serande av gränsen och de påverkar inte EG-lagstiftningens följder för kontrollerna av resgods inom persontrafiken. Avsikten med Finlands förklaring är enbart att notera den situation som råder på grund av gällande gemenskapsrätt och som också kan avspeglade sig i sättet att rent praktiskt ordna fri rörlighet för personer.

Förklaring av ministrarna och statssekreterarna

I förklaringen bekräftar de ministrar och statssekreterare som undertecknat Finlands anslutningsavtal att Finland i samband med undertecknandet har anslutit sig till den förklaring av ministrarna och statssekreterarna som ansluter sig till Schengenkonventionen och vars innehåll har refererats i samband med motiveringen till konventionen.

2.2. Schengenkonventionen

I konventionens *ingress* hänvisas till Schengenavtalet, som innehåller de principer som konventionen baserar sig på. Där hänvisas till det gemensamma målet, d.v.s. att avskaffa personkontrollerna vid de inre gränserna och att underlätta den fria rörligheten för varor i enlighet med fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna. I *ingressen* hänvisas också till konventionens sekundära ställning i förhållande till gemenskapsrätten: dess syfte är att påskynda införandet av fri rörlighet för personer och varor utan att samtidigt på något sätt hindra vidtagandet av åtgärder enligt EG-fördraget. I *ingressen* hänvisas dessutom till behovet av att effektivisera samarbetet mellan myndigheterna och vidta ersättande åtgärder för att garantera den inre säkerheten.

AVDELNING I

Definitioner

Artikel 1. I artikeln definieras de i konventionen använda begreppen inre gränser, yttre gränser, inrikesflyg, tredje land, utlänningslag, utlänningslag registrerad på spärlista, gränsövergångsställe, gränskontroll, transportör, uppehållstillstånd, asylansökan, asylsökande och behandling av asylansökan.

I finsk lagstiftning finns inga definitioner på inre gränser, yttre gränser och inrikesflyg. Med inre gränser avses i konventionen de

avtalsslutande staternas gemensamma landgränser, deras flygplatser för inrikes flyg samt deras hamnar för regelbundna färjeförbindelser endast vad gäller ankommande eller avgående trafik till andra hamnar på de avtalsslutande parternas territorium utan angöring av hamnar utanför detta territorium. Yttre gränser är de avtalsslutande parternas land- och sjögränser samt flygplatser och hamnar, såvida de inte räknas som inre gränser. Inrikesflyg är all flygtrafik som utslutande ankommer till eller avgår från de avtalsslutande parternas territorium utan landning på tredje lands territorium. Det är inte nödvändigt att särskilt ta in definitionerna på inre och yttre gränser samt inrikesflyg i den nationella lagstiftningen, eftersom avtalets definition räcker till som sådan.

Konventionens definition på utlänningslag avvikar från den allmänt använda definitionen, som också ingår i utlänningslagen och enligt vilken med utlänningslag avses var och en som inte är finsk medborgare. Definitionen på utlänningslag i utlänningslagen behöver dock inte ändras av denna anledning. I konventionen avses med utlänningslag varje annan person än medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater. I artikel 8 i fördraget om Europeiska unionen finns en definition på unionsmedborgare. En definition som motsvarar konventionens definition förekommer i konventionen rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna, den s.k. Dublinkonventionen (FördrS 85/1997). Enligt artikel 1 i den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 10/1958) förstås med utlänningslag envar som inte är medborgare i ett nordiskt land.

Till övriga delar motsvarar innehållet i de begrepp som används i konventionen den vedertagna tolkningen i Finland och står inte i strid med finsk lagstiftning.

AVDELNING II

Om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet

KAPITEL 1

Passerandet av de inre gränserna

Artikel 2. Det centrala målet för Schengen-

enavtalssystemet ingår i artikel 2 i konventionen. Enligt punkt 1 får de inre gränserna passeras överallt utan att någon personkontroll genomförs. Det fria passerandet av de inre gränserna gäller de avtalsslutande parternas gemensamma landgränser i deras helhet samt de sjö- och flygförbindelser som enligt definitionerna i artikel 1 skall räknas som passerande av en inre gräns. Sjögränser är enligt definitionerna alltid yttre gränser.

Att de inre gränserna kan passeras utan personkontroller betyder för Finlands del landgränserna (Sverige och Norge) och för flygplatsernas del sådana flyg som ankommer till eller avgår från de avtalsslutande parternas territorium utan landning på tredje lands territorium. Trafik med passagerarfärjor mellan de avtalsslutande parterna utan angöring av hamnar utanför de avtalsslutande parternas territorium betraktas också som inre trafik. Annan trafik till sjöss än reguljär trafik innebär däremot att den yttre Schengengränsen passeras. I praktiken förutsätter tillämpningen av avtalet att passagerarströmmarna från trafik som passerar och inte passerar de yttre gränserna hålls åtskilda från varandra på de flygplatser och i de hamnar där det förekommer trafik av ovan nämnda slag. Trafik som passerar och inte passerar de yttre gränserna åtskiljs från varandra med byggnadstekniska arrangemang eller tidsbellsarrangemang.

Enligt 3 § 1 mom. utlänningslagen (378/1991) får en utlänning resa in i Finland och ut ur landet endast genom fastställda passkontrollställen, om inte något annat följer av internationella avtal som binder Finland.

I den ändrade passlagen (14/1998) har man beaktat Schengenavtalens inverkan på passerandet av de inre gränserna. Enligt 11 § skall finsk medborgare resa från och till landet via ett gränsövergångsställe, om något annat inte följer av ett internationellt fördrag som är bindande för Finland. Här avses bestämmelserna i Schengenkonventionen.

Enligt artikel 2.2 kan en avtalsslutande part i specialfall, då den allmänna ordningen eller statens säkerhet så kräver, under en begränsad tidsperiod vid de inre gränserna genomföra nationella gränskontroller som är anpassade till det aktuella läget. Gränsbevakningsväsendet har beredskap att snabbt och effektivt ordna gränskontroller vid de inre gränserna, om sådana behövs.

Artikeln innehåller inga bestämmelser om gränsbevakning vid de inre gränser som avses i avtalet, varför gränsbevakning i syfte att trygga territoriell integritet och statens suveränitet fortfarande kan genomföras med stöd av nationell lagstiftning.

Enligt punkt 3 skall avskaffandet av personkontrollen vid de inre gränserna inte inverka på bestämmelserna i artikel 22, inte heller på behöriga myndigheters rätt att i enlighet med respektive avtalsslutande parts lagstiftning utöva sina polisiära befogenheter på partens hela territorium och inte heller på skyldigheten att inneha, medföra och visa upp handlingar och dokument som föreskrivs i den avtalsslutande partens lag. Artikel 22 innehåller bestämmelser om utlänningsansökningsplikt. Den skyldighet att medföra handlingar och dokument som nämns i punkten finns inte i finsk lagstiftning och inte heller konventionen förutsätter detta. I 53 § utlänningslagen bestäms om skyldighet att styrka sin identitet och lämna upplysningar om sin vistelse.

KAPITEL 2

Passerandet av de yttre gränserna

Artikel 3. Schengenkonventionens andra centrala princip i anslutning till passerandet av gränser uttrycks i artikel 3: de yttre gränserna får passeras endast vid gränsövergångsställen som är öppna för detta ändamål. Den princip som uttrycks i artikeln motsvarar principen i gällande finsk lagstiftning.

I artikeln ingår rätt för verkställande kommittén att fastställa detaljerade bestämmelser om undantag och förfaringssätt för lokal gränstrafik över de yttre gränserna. Dessa undantag ingår i den gränskontrollhandbok som verkställande kommittén antagit.

Eftersom gränskontrollerna vid de inre gränserna avskaffas i samband med tillämpningen av konventionen skall det, vid de yttre gränserna, på alla avtalsslutande staters vägnar finnas effektiva gränskontroller och en effektiv gränsbevakning som överensstämmer med de gemensamma principerna och som beaktar alla avtalsslutande staters intressen. Verkställande kommittén har i februari 1995 kommit överens om en gemensam gränskontrollhandbok som innehåller

ler preciserande bestämmelser i synnerhet om gränskontroller i den trafik som passerar de yttre gränserna.

Bestämmelserna i den gemensamma handboken är i första hand anvisningar om den praktiska tillämpningen av konventionens artiklar. Dessa anvisningar hör inte till lagstiftningens område. Handbokens bestämmelser är till sin karaktär anvisningar och innehållet motsvarar de anvisningar som för närvarande utfärdas av inrikesministeriet. Handboken är avsedd att utgöra ett hjälpmedel för de myndigheter som sköter gränskontrolluppgifter på gränsövergångsställena. Handboken består av två delar och bilagor till dem. För uppdateringen av handboken svarar i huvudsak Schengenarbetsgruppen för de yttre gränserna.

I del I i den gemensamma handboken behandlas villkoren för inresa till de avtalsslutande staternas territorium. Del I innehåller på artikel 3 i konventionen baserade bestämmelser om villkoren för passerande av de yttre gränserna, på artikel 5 baserade bestämmelser om de dokument som krävs för passerande av de yttre gränserna och på artiklarna 10 och 11 baserade bestämmelser om visum samt om andra i artikel 5.1 nämnda krav för inresa.

I del II i den gemensamma handboken behandlas gränskontroller vid de yttre gränserna. Del II innehåller på artiklarna 4, 5 och 6 baserade bestämmelser om det praktiska genomförandet av gränskontroller vid de yttre gränserna inom landsvägs- och järnvägstrafik, internationell civilflygfart, sjöfart och trafik på inre farvatten samt på artikel 7 baserade bestämmelser om genomförande av en effektiv kontroll- och bevakningsverksamhet i samarbetet mellan de avtalsslutande staterna. Dessutom innehåller del II bestämmelser om utfärdande av visum vid gränsen och särskilda bestämmelser om de dokument som behövs vid passerande av de yttre gränserna.

I bilagorna till den gemensamma handboken nämns godkända gränsövergångsställen för passerande av de yttre gränserna, påföljder av olagligt passerande av de yttre gränserna, gränsövergångsställenas kontaktuppgifter, bilaterala avtal om lokal gränstrafik, en förteckning över de länder vars medborgare är viseringsskyldiga, modeller av visummärket jämte ifyllnadsanvisningar samt säkerhetsfaktorer, förteckningar över de tillgångar som de avtalsslutande staterna kräver

i samband med inresa, mallar för uppehållstillstånd och visum för återresa, tilläggsblad till resedokument, intyg som ersätter resedokument, anvisningar för utfärdande av enhetlig visering vid gränsen.

Bestämmelserna i punkt 2 om skyldighet att införa påföljder för passerande utan tillstånd av de yttre gränserna samt gränskontrollhandbokens kompletterande regler om minimiåtgärder motsvarar i huvudsak det förfarande som redan nu iakttas i Finland. I 42 kap. 2 § strafflagen (425/1944) ingår bestämmelser om straff för brott mot föreskrifter om överskridande av Finlands gränser. I regeringens proposition med förslag till revidering av stadgandena om brott mot rättskipning, myndigheter och allmän ordning samt om sexualbrott (RP 6/1997 rd) föreslås att nämnda bestämmelse ersätts med en ny bestämmelse om riksgränsbrott i 17 kap. 7 § strafflagen. Maximistraffet för det föreslagna riksgränsbrottet är sex månaders fängelse. Ett straffmaximum i denna form gör det för närvarande inte möjligt att använda sådana tvångsmedel på grund av brott som skulle motsvara de administrativa åtgärder som förutsätts vid gränskontroller av personer enligt artikel 6.

Artikel 4. Artikeln förutsätter att från tredje land ankommande flygpassagerare och deras handbagage kontrolleras på den första flygplats i ett Schengenland där det utifrån kommande flygplanet landat, och på motsvarande sätt att inrikes flygpassagerare som ämnar fortsätta flygresan till tredje land och deras handbagage kontrolleras på den sista flygplatsen i ett Schengenland. Bestämmelserna påverkar inte kontrollerna av inlämnat bagage. I Finland regleras de kontroller som avser att upprätthålla säkerheten inom flygtrafiken genom lagen om säkerhetskontroller inom flygtrafiken (305/1994). I Finland vidtog behöriga myndigheter redan 1994 åtgärder för att anpassa arrangemangen på flygplatserna till bestämmelserna i artikeln i fråga och i den kompletterande gränskontrollhandboken. Byggnadstekniska ändringar görs åtminstone på Helsingfors-Vanda, Åbo och Rovaniemi flygplatser.

Principerna i artikeln motsvarar också bestämmelserna gällande kontroller av resandes bagage i förordning (EEG) 2913/92 om tillämpningsföreskrifter för tullkodexen och i förordning (EEG) 3925/91 om samma sak.

Den tidtabell för ordnandet av kontrollerna som nämns i artikeln har förlorat sin betydelse.

delse eftersom konventionen började tillämpas 1995.

Artikel 5. Artikel 5.1 innehåller bestämmelser om villkoren för utlänningars inresa. I det förslag till lag om ändring av utlänningslagen som ingår i denna proposition föreslås att 9 § utlänningslagen (378/1991) ändras så att där bestäms om villkoren för utlänningars inresa. Grunderna för avvisning enligt gällande 37 § utlänningslagen kan omvänt läsas som förutsättningar för utlänningars inresa, eftersom en sådan utlänning kan vägras inresa som inte uppfyller villkoren.

Artikel 5.1 a motsvarar 4 § utlänningslagen enligt vilken en utlänning som reser in i eller vistas i Finland skall ha ett giltigt pass som har utfärdats av en myndighet i hans hemland eller vistelseland.

Artikel 5.1 b motsvarar 8 § utlänningslagen enligt vilken en utlänning som kommer till Finland eller vistas här skall ha visum eller uppehållstillstånd, om inte något annat följer av internationella avtal som binder Finland. Såsom ovan konstaterats föreslås att denna bestämmelse ändras.

Enligt 37 § 1 mom. 4 punkten utlänningslagen får en utlänning avvisas om han saknar nödvändiga tillgångar och därför inte kan sköta sin vistelse i Finland och sin hemresa, och om han inte i Finland har en mottagare som svarar för kostnaderna för vistelsen och hemresan. Detta motsvarar bestämmelsen i artikel 5.1 c.

Enligt artikel 5.1 d utgör registrering på spärlista hinder för inresa till de avtalsslutande staternas territorium. Enligt 37 § 2 mom. utlänningslagen skall en utlänning som har meddelats inreseförbud i Finland eller något annat nordiskt land avvisas. Enligt artikel 6 f i den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 10/1958) bör de fördragsslutande staterna vid sina nordiska yttergränser avvisa envar utlänning som är uppförd i någon av de fördragsslutande staternas förteckningar över utvisade utlänningar om inte utlänningen ämnar resa till en fördragsslutande stat, till vilken han har inresetillstånd eller i vilken han har vistelsestillstånd, som ger honom rätt att inresa.

*Artikel 96 i konventionen innehåller bestämmelser om när en utlänning kan införas på de avtalsslutande staternas gemensamma spärlista, som ingår i Schengens gemensamma informationssystem (SIS). En avtalsslutande stat kan dessutom införa en utlänning

på en spärlista som gäller endast denna avtalsslutande stats territorium.

I punkt 2 definieras de situationer där en avtalsslutande stat undantagsvis kan tillåta inresa, trots att de allmänna villkoren för inresa inte uppfylls. Grunderna för avvisning enligt utlänningslagen är med undantag för momentet gällande inreseförbud beroende av prövning och punkten kräver därför ingen ändring av utlänningslagen i detta avseende.

Enligt punkt 3 skall han som har ett uppehållstillstånd eller visum för återresa, som utfärdats av någon av de avtalsslutande staterna, rätt att resa genom de andra avtalsslutande staternas territorium för att komma till den stat som utfärdat tillståndet. I artikel 21 i konventionen ingår bestämmelser om rätten för den som har ett uppehållstillstånd som utfärdats av någon avtalsslutande stat, att röra sig fritt för andra ändamål än genomresa. Den rätt till genomresa som avses här gäller inte en utlänning som finns upptagen på spärlistan i den stat som genomresan skall gälla.

Ifall det är fråga om genomresa och personen i fråga innehar uppehållstillstånd eller visum för återresa utfärdat av någon av de avtalsslutande staterna, kan hans inresa (genomresa) alltså förhindras endast på den grunden att han har meddelats inreseförbud i Finland. Om en person som kommer till landet i genomresesyfte har en av någon av de avtalsslutande parterna utfärdad visering för längre tid än tre månader, kan hans inresa (genomresa) förhindras även när han inte uppfyller alla krav enligt artikel 5.1 i konventionen med undantag för b.

Till 9 § utlänningslagen skall enligt förslaget fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket innehavare av tillstånd som nämns i punkt 3 har rätt att genomresa. Det är inte nödvändigt att ändra 37 § utlänningslagen, som gäller grunder för avvisning, eftersom grunderna är beroende av prövning.

Artikel 6. Artikel 6 innehåller bestämmelser om gränskontroller i gränstrafiken vid de yttre gränserna. De utförs dock med stöd av den nationella lagstiftningen.

Enligt artikeln utförs gränskontroll när en person genom sitt handlande på gränsövergångsstället visar att han omedelbart ämnar komma till landet eller lämna landet. Verkställandet av gränskontroller förutsätter inte till någon del att personen skall vara föremål för grundad eller ens den minsta misstanke om att hans inresa eller utresa skulle utgöra

ett hot mot den nationella säkerheten eller allmänna ordningen eller att den skulle vara förknippad med misstankar om brott.

Vid inrikesministeriet är en lag om gränsbevakningsväsendet under beredning. Förslaget innehåller bestämmelser om behörigheten för de gränsbevakningsmyndigheter som behövs för att utföra de i artiklen förutsatta kontrollerna. Nödvändiga ändringar i polislagen (493/1995) är också under beredning.

De gränskontroller som avses i konventionen ingriper mera i den enskildes grundläggande rättigheter än vad den nationella lagstiftningen hittills har krävt. Gränskontroller enligt avtalsbestämmelserna i trafiken vid de yttre gränserna är dock motiverade som motvikt till den fria rörligheten för personer även med tanke på de nationella behoven.

I punkt 2 uppräknas de gemensamma principerna för personkontroller vid de yttre gränserna. Till dem hör inte endast granskning av resedokument och andra villkor för inresa, vistelse, arbete och utresa, utan även efterspaning och förhindrande av hot mot de avtalsslutande parternas inre säkerhet och allmänna ordning. Dessutom skall fordon och föremål som medförs av personer vid passerandet av gränsen kontrolleras. Alla som passerar den yttre gränsen skall kontrolleras. Vid inresa skall utlänningar underkastas en mera noggrann kontroll som omfattar granskning av alla ovan nämnda villkor för inresa. Vid utresa skall utlänningar underkastas kontroll som tar hänsyn till behov av spaningsverksamhet och förhindrande av hot mot de avtalsslutande parternas inre säkerhet och allmänna ordning.

I punkterna 3—5 förutsätts att de behöriga myndigheterna effektivt bevakar de yttre gränsernas hela sträckning mellan gränsövergångsställena med hjälp av rörliga enheter. Detta skall även gälla gränsövergångsställena utanför normalt öppethållande.

Konventionens bestämmelser om kontroll och bevakning vid gränserna är minimibestämmelser. De harmoniserar till denna del med de nationella behoven.

Artikel 7. Artikelns bestämmelser om samarbete mellan de myndigheter som sköter bevakning och kontroll vid gränserna och om utbyte av information motsvarar också de nationella behoven och den komplettering av den nationella lagstiftningen som de kräver genom regeringens proposition med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet.

Artikel 8. Artikeln innehåller en bestämmelse om verkställande kommitténs rätt att fatta beslut om det praktiska tillvägagångssättet för genomförandet av kontroll och bevakning vid gränserna. Verkställande kommittén fattar sina beslut enhälligt och de blir bindande för medlemsstaterna först när de har satts i kraft nationellt.

Med stöd av artikeln har en handbok om bevakning och kontroll vid de yttre gränserna antagits. Handboken kommer att utökas med uppgifter om de finska myndigheterna och gränsövergångsställena innan avtalet börjar tillämpas i Finland. Handbokens innehåll refereras ovan i samband med artikel 3.

KAPITEL 3

Viseringar

Artikel 9 innehåller allmänna bestämmelser om en gemensam viseringspolitik. Enligt punkt 1 förbinder sig de avtalsslutande parterna att anta en gemensam politik vad gäller rörligheten för personer, i synnerhet i fråga om reglerna för beviljande av viseringar. För att uppnå detta mål skall de ge varandra ömsesidigt stöd. De avtalsslutande parterna förbinder sig att gemensamt eftersträva en harmonisering av viseringspolitiken.

När den gemensamma viseringspolitiken läggs fast måste i synnerhet de faror som ansluter sig till säkerhet och olaglig inresa beaktas; även de internationella relationerna mellan medlemsstaterna och tredje land är av betydelse. Syftet med den gemensamma viseringspolitiken är att avvärja eventuella ogynnsamma påföljder av utlänningars inresa till Schengenområdet och deras fria rörlighet på området.

Gentemot tredje land för vars medborgare samtliga avtalsslutande parter vid tidpunkten för undertecknandet av konventionen eller därefter kommit överens om gemensamma viseringsregler, får dessa regler enligt punkt 2 ändras endast genom en gemensam överenskommelse mellan samtliga avtalsslutande parter. En avtalsslutande part kan i undantagsfall avvika från de gemensamma viseringsreglerna vid tvingande skäl som beror på att den egna politiken kräver ett bråd-

skande beslut. Denna part skall samråda i förväg med de övriga avtalsslutande parterna och i samband med sitt beslut ta hänsyn till såväl deras intressen som följderna av detta beslut.

Utgångspunkten är således att alla avtalsslutande parter är bundna av de gemensamma viseringsreglerna och de kan ändras endast genom ett enhälligt beslut. Emellertid kan man i undantagsfall avvika från dessa viseringsregler, t.ex. av humanitära skäl, med hänsyn till nationella intressen eller på grund av en internationell förpliktelse. De andra avtalsslutande parterna bör ovillkorligen alltid underrättas i förväg om undantag. Detta föranleder inga ändringar i finsk lagstiftning, eftersom Finland i enlighet med Europeiska unionens bestämmelser iakttar förordning EG 2317/1995, som baserar sig på artikel 100c i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och som innehåller motsvarande bestämmelser samt en förteckning över de tredje länder vars medborgare måste ha visering.

Artikel 10. Enligt punkt 1 skall en enhetlig visering införas och gälla för samtliga avtalsslutande parters territorium. Viseringen får beviljas för vistelse som omfattar högst tre månader. I artikel 142 i konventionen ingår en bestämmelse om prioritet för Europeiska unionens regelverk. Europeiska unionens råd har den 29 maj 1995 utfärdat förordning nr 1683/95 EG om en enhetlig utformning av visumhandlingar. Enligt artikel 1 i förordningen skall de visum som beviljas av medlemsstaterna i enlighet med artikel 5 utformas enligt en enhetlig modell (klistermärke). EG-domstolen upphävde förordningen genom ett beslut (C-392/95) i juli 1997, eftersom man då förordningen antogs inte hade följt EG-fördragets bestämmelser om hörande av parlamentet. I sitt beslut konstaterade dock domstolen att förordningens effekter gäller fram till dess att rådet antar en ny förordning.

Enligt 11 § utlänningslagen (639/1993) avses med visering ett tillstånd eller beslut som ges en utlänning för turism eller någon därmed jämförbar kortvarig vistelse, och som berättigar honom att resa in i Finland och vistas här under förutsättning att han uppfyller de övriga inresevillkoren. På grund av punkt 1 föreslås att 11 § utlänningslagen ändras så att begreppet visum överensstämmer med artikel 10.

Punkt 2 innehåller bestämmelser om er-

kännande av nationella viseringar som utfärdats före införandet av den enhetliga viseringen. Denna bestämmelse har förlorat sin betydelse eftersom en enhetlig visering redan har införts.

Enligt punkt 3 kan varje avtalsslutande part begränsa territoriet för en sådan viserings giltighet (nationell visering).

Artikel 11. I artikeln definieras de olika slagen av visering. Enligt artikel 11.1 a beviljas resevisering för en eller flera inresor. Varken tidslängden för en oavbruten vistelse eller den totala tidslängden för flera på varandra följande vistelser får överstiga tre månader per halvår räknat från det första inresedatumet.

I 12 § (606/1997) utlänningslagen ingår bestämmelser om olika slags visum och deras maximala giltighetstid. Flergångsvisum berättigar till högst tre månaders vistelse per gång. Den totala längden av de på varandra följande vistelserna som flergångsvisumet berättigar till är dock inte begränsad i utlänningslagen. På grund av bestämmelsen i artikel 11.1 a föreslås att 12 § 3 mom. utlänningslagen ändras så att den totala tidslängden för flera på varandra följande vistelser som ett flergångsvisum berättigar till inte får överstiga tre månader per halvår.

Enligt artikel 11.1 b kan en person med transitvisering resa genom de avtalsslutande parternas territorium en, två eller i undantagsfall flera gånger till tredje land. En genomresa får inte vara längre än fem dagar.

Enligt 12 § 4 mom. utlänningslagen beviljas genomresevisum för till antalet begränsade resor genom Finland vilka varje gång får vara högst fem dygn.

Enligt punkt 2 kan de avtalsslutande staterna med avvikelse från bestämmelserna i punkt 1 utfärda ny visering i form av en nationell visering som berättigar till inresa enbart till den avtalsslutande stats territorium som utfärdat tillståndet.

Artikel 12. I punkt 1 definieras vilka myndigheter som är behöriga att utfärda visering. De är de avtalsslutande staternas diplomatiska och konsulära myndigheter. Verkställande kommittén kan dessutom fatta ett separat beslut enligt artikel 17.3 b om andra organ som ansvarar för utfärdande av visering.

Enligt 13 § 1 mom. utlänningslagen (378/1991) beviljas visum av en finsk diplomatisk beskickning eller av ett konsulat som förestås av en utsänd konsul. Enligt 13 § 3

mom. utlänningslagen kan visum under vissa förutsättningar beviljas av utlänningsverket eller enligt verkets anvisningar av passkontrollmyndigheten på inresestället. Om passkontrollörens rätt att bevilja visum bestäms närmare i 12 § utlänningsförordningen (142/1994). Det är då fråga om en situation där en avvisning vore oskälig eller inresan är av betydelse för Finland eller en affärs- eller kongressresa. I dessa fall blir det fråga om en nationell visering som är begränsad till Finland och inte en sådan enhetlig visering som avses i konventionen.

Det föreslås att 13 § 1 mom. utlänningslagen ändras så att visum kan beviljas även av en annan avtalsslutande stats beskickning. I paragrafens 2 mom. föreslås en teknisk justering till följd av ändringen av 1 mom.

Artikel 13. Enligt punkt 1 får ingen visering införas i ett resedokument som inte längre är giltigt.

Enligt 11 § utlänningslagen är en förutsättning för att ett visum skall vara giltigt att utlänningen har ett giltigt pass eller något annat giltigt resedokument.

Enligt punkt 2 skall man när viseringens giltighetstid bestäms beakta att resedokumentets giltighetstid tillåter utlänningen återresa till tredje land. Detta motsvarar gällande lag och praxis vid utfärdande av visering.

Artikel 14. Enligt punkt 1 skall det resedokument som viseringen införs i betraktas som giltigt även av de andra avtalsslutande staterna. Ifall dokumentet inte är giltigt hos alla avtalsslutande stater, kan visering utfärdas i form av nationell visering som berättigar till inresa till och vistelse på endast en viss eller vissa avtalsslutande parter territorium.

I 4 § utlänningslagen bestäms på vissa villkor en resehandling godkänns. Närmare bestämmelser om godkännande av pass ingår i 1 och 2 § utlänningsförordningen.

Punkt 2 innehåller en bestämmelse om tillstånd som ersätter visering. Detta förutsätter inga ändringar i finsk lagstiftning.

Artikel 15. Enligt artikeln är en förutsättning för utfärdande av visering att personen i fråga uppfyller de övriga inresevillkoren. Bestämmelser om inresevillkoren ingår i artikel 5.1 i konventionen. När inresevillkoren inte uppfylls kan utlänningen avvisas.

Enligt 11 § utlänningslagen (639/1993) kan en utlänning resa in i Finland med stöd av visum, om han uppfyller de övriga inresevillkoren. I det förslag till riksdagen som

ingår i denna proposition föreslås att villkoren för utlänningsars inresa skall inskrivas i 9 § utlänningslagen.

Artikel 16. Artikeln erbjuder möjlighet att utfärda visering för en avtalsslutande parts territorium i de situationer som avses i artikel 5.2. Det är då fråga om en nationell visering vars giltighet är begränsad enbart till den avtalsslutande parts territorium som utfärdat viseringen. Övriga avtalsslutande parter skall underrättas om en nationell visering innan viseringen utfärdas.

I *artikel 17* ingår bestämmelser om verkställande kommitténs rätt att anta regler rörande handläggningen av viseringsansökningar. Enligt punkt 1 skall verkställande kommittén anta gemensamma regler rörande granskningen av viseringshandlingar, övervaka att dessa regler följs samt anpassa dem till nya situationer och villkor.

Verkställande kommittén fastställer de gemensamma bedömningsgrunder som skall iakttas vid handläggningen av viseringsansökningar. De ingår i den handbok som antogs 1990 och som kontinuerligt ändras och kompletteras inom ramen för Schengensarbetet, såsom förutsätts i artikel 17. Principer som styr handläggningen av ansökningar är bl.a. de avtalsslutande parternas inre säkerhet och förhindrande av olaglig inresa samt andra synpunkter i anslutning till de internationella relationerna. Medlemsstaterna kan betona någon av de nämnda omständigheterna, men ingen av dem får undgå uppmärksamhet. I anvisningarna förutsätts också att man i samband med handläggningen av ansökningar gör nödvändiga kontroller även i Schengens gemensamma informationssystemers register, där registreringar på spärlista framgår. De nödvändiga åtgärdernas omfattning och karaktär beror också av den eventuella sannolikheten av olaglig inresa och de lokala omständigheterna, som kan variera från land till land.

Enligt punkt 2 skall verkställande kommittén dessutom definiera de fall då visering inte får utfärdas utan föregående hänvändelse till den berörda avtalsslutande partens centrala myndighet samt, i förekommande fall, till andra avtalsslutande parter centrala myndigheter.

De anvisningar som avses i punkt 1 åtföljs av en förteckning över de tredje länder för vars medborgare visering inte får utfärdas utan föregående hänvändelse till de andra avtalsslutande parternas centrala myndighe-

ter. Finsk lagstiftning motsvarar i detta avseende Schengenbestämmelserna, eftersom Finland iakttagit förordning (EG) nr 2317/95, som baserar sig på artikel 100c i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vars bilaga innehåller en förteckning som motsvarar förteckningen i de anvisningar som avses i punkt 1.

De avtalsslutande parterna har beslutat att upprätta ett system för de samråd och kontroller som enligt konventionen skall ske mellan de centrala myndigheterna. Detaljerna i systemet överenskomms särskilt. Uppbyggnaden av systemet pågår fortfarande.

Den diplomatiska eller konsulära beskickning till vilken viseringsansökan har framställts skall begära den centrala myndighetens tillstånd, samråda med denna och delge denna det planerade beslutet i enlighet med de förfaranden och tidsfrister som bestäms av lag och nationell praxis. Den nationella centrala myndigheten skall å sin sida sända ansökan till de behöriga myndigheterna i en eller flera andra avtalsslutande parter. Med central myndighet avses den nationella myndighet till vars behörighet det hör att avge utlåtanden om tillförlitlighet i anslutning till viseringsansökningar. I Finland ingår motsvarande bestämmelser i lagen om utlänningsregistret (1270/1997).

Verkställande kommittén skall även fatta nödvändiga beslut som rör

a) för visering tillåtna typer av resedokument. Verkställande kommittén fastställer vilka dokument som godkänns som resedokument till Schengenområdet. Ett gemensamt godkänt pass eller resedokument skall vara fullständigt, det får inte vara ändrat, förfalskat eller kopierat och det skall vara giltigt för att berättiga till inresa till de avtalsslutande parternas territorium. I 4 § utlänningslagen bestäms på vilka villkor ett resedokument godkänns. Närmare bestämmelser om saken ingår i 1 och 2 § utlänningsförordningen.

b) myndigheter med uppgift att utfärda visering. Verkställande kommittén beslutar vilka myndigheter som har till uppgift att utfärda visering. Enligt 13 § 1 mom. utlänningslagen kan visum beviljas utomlands av en finsk diplomatisk beskickning eller av ett konsulat som förestås av en utsänd konsul, enligt 12 § utlänningsförordningen i undantagsfall av gränsmyndigheterna vid de yttre gränserna och med stöd av 13 § utlänningslagen av utlänningsverket. Ifall verkställande

kommittén beslutar att andra myndigheter än de som räknas upp i utlänningslagen har rätt att utfärda visering, bör 13 § utlänningslagen ändras så att visum kan beviljas av även andra myndigheter som verkställande kommittén beslutar om. I varje fall bör 13 § 1 mom. utlänningslagen ändras så att visum kan beviljas även av en annan avtalsslutande stats beskickning, såsom har förklarats ovan i samband med artikel 12.

c) villkor för utfärdande av visering vid gränsen. Enligt c kan verkställande kommittén besluta när visering kan utfärdas vid gränsen. Det är då fråga om ett undantag och att det vore oskäligt att hindra en viseringspliktigs inresa på grund av att han saknar visering. I allmänhet är giltighetstiden för en sådan visering mera begränsad än för en visering som utfärdats i sedvanlig ordning. Oftast är giltighetstiden för en visering som utfärdats vid gränsen 14 dagar.

Enligt 13 § utlänningslagen beviljas den som kommer till Finland utan visering ett visum av utlänningsverket eller enligt verkets anvisningar av passkontrollmyndigheten. Enligt 12 § utlänningsförordningen kan passkontrollören bevilja genomresevisum, engångsvisum eller gemensamt visum. Att visum beviljas vid gränsen hör till undantagen och det kan ske i två olika situationer. Visum kan för det första beviljas vid gränsen om det är fråga om en affärs- eller kongressresa eller om inresan är av betydelse för Finland. Den andra orsaken till att visum kan beviljas vid gränsen har att göra med att det skulle vara oskäligt att avvisa utlänningsen på grund av att han saknar visum. Det finns inte några särskilda bestämmelser i utlänningslagen eller utlänningsförordningen om giltighetstiden för visum som beviljas vid gränsen. Detta betyder att giltighetstiden för ett visum som beviljas vid gränsen kan vara lika lång som giltighetstiden för ett visum som söks i normal ordning, för vilket giltighetstiden bestäms enligt 12 § utlänningslagen bestäms om. Enligt tidigare gällande lag var den maximala giltighetstiden för visum som beviljades vid gränsen 14 dagar.

Det är inte nödvändigt att ändra utlänningslagens bestämmelser på grund av punkt 3 c. Man kunde dock överväga att begränsa giltighetstiden för visum som beviljas vid gränsen t.ex. i fråga om engångsvisum till två veckor och att gemensamt visum inte skulle kunna beviljas vid gränsen.

d) en viserings form, innehåll och giltighetstid samt avgifter som skall tas ut i samband med utfärdandet. Verkställande kommittén beslutar om den gemensamma viseringens form, innehåll och giltighetstid samt om uppbörden av viseringsavgifterna. Verkställande kommittén fattar alla sina beslut enhälligt.

e) villkor för förlängning eller avslag av de viseringar som avses i punkterna 3 c och 3 d, varvid hänsyn skall tas till samtliga avtalsslutande parter intressen. Enligt punkt 3 e beslutar verkställande kommittén också om villkoren för förlängning eller avslag av enhetlig visering och visering som utfärdas vid gränsen. Villkoren för utfärdande av visering anges i artikel 15. Visering kan utfärdas endast om utlänningen uppfyller villkoren för inresa enligt artikel 5.

Den lokala polisen kan enligt 13 § 5 mom. utlänningslagen förlänga giltighetstiden för visum. Inga särskilda villkor för förlängning anges vare sig i lagen eller förordningen. Visum har i allmänhet förlängts endast i undantagsfall. I praktiken går en visumförlängning till så att den lokala polisen fäster ett nytt visummärke i utlänningens pass eller resedokument.

I 37 § utlänningslagen ingår bestämmelser om grunderna för avvisning och i 40 § om grunderna för utvisning. En utlänning kan avvisas eller utvisas oberoende av beviljat visum. Enligt 39 § utlänningslagen återkallas visumet av den som beslutar om avvisningen. Enligt 13 § utlänningslagen förfaller visumet när en utlänning utvisas från landet. Utlänningslagen har däremot inga särskilda bestämmelser om grunderna för avslag på viseringsansökningar.

f) villkor för begränsning av en viserings giltighet till en viss stats territorium. Verkställande kommittén beslutar om det förfarande som iakttas när en viserings giltighetstid i undantagsfall är begränsad till en eller flera avtalsslutande parter nationella territorium. Det är fråga om situationer enligt artikel 5.2 (humanitära skäl, nationellt intresse eller internationella förpliktelser).

g) principer för utarbetande av en gemensam förteckning över utlänningar registrerade på spärlista, utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 96, som förklaras ovan i samband med artikel 5.

Artikel 18. Artikeln innehåller bestämmelser om nationell visering med en giltighetstid som överstiger tre månader. En sådan

visering ger innehavaren rätt att passera de övriga avtalsslutande parternas territorium, förutsatt att han uppfyller de allmänna inresevillkoren.

Enligt 12 § utlänningslagen är den maximala giltighetstiden för visum tre månader. Finland beviljar alltså inte sådana visum som avses i artikeln. Till följd av artikelns bestämmelse om rätt till genomresa föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till 9 § utlänningslagen.

KAPITEL 4

Villkor för utlänningars rörelsefrihet

Artikel 19. Enligt punkt 1 får den som har en enhetlig visering och som på föreskrivet sätt inrest till ett territorium som tillhör någon av de avtalsslutande parterna röra sig fritt på samtliga avtalsslutande parter territorium under den giltighetstid som angivits i denna visering. Det förutsätts också att utlänningen uppfyller de allmänna inresevillkoren enligt artikel 5. Enligt 11 § utlänningslagen (639/1993) avses med visering ett tillstånd eller beslut som berättigar en utlänning att resa in i Finland och vistas här. På grund av artikelns bestämmelser föreslås att 11 § utlänningslagen ändras så att den rörelsefrihet som viseringen berättigar till motsvarar artikelns bestämmelse.

Punkt 2 gäller den behörighet att vistas på de övriga avtalsslutande parternas territorium som den nationella visering som används före införandet av den enhetliga viseringen medför. Behörigheten förutsätter att inresevillkoren enligt artikel 5 uppfylls i övrigt. Punkten har förlorat sin betydelse eftersom den enhetliga viseringen redan har tagits i bruk. Enligt punkt 3 ger visering vars giltighet begränsats till ett visst territorium dock inte rätt att vistas på alla avtalsslutande parter territorium. Enligt punkt 4 skall bestämmelserna i artikel 22, vilka gäller anmälningsplikt, iakttas även när utlänningen utnyttjar sin rätt att röra sig på de avtalsslutande parternas territorium i enlighet med denna artikel.

Artikel 20. Punkt 1 gäller rätt för en viseringsfri utlänning att röra sig på de avtalsslutande parternas territorium. Rätten att röra sig fritt är begränsad till tre månader räknat från första inresedag till Schengenområdet.

I 13 § 2 mom. utlänningsförordningen

(142/1994) ingår bestämmelser om uträkning av vistelsetiden. Enligt bestämmelsen beaktas den tid under de senaste sex månaderna som personen vistats i övriga nordiska länder såsom avdrag när den viseringsfria tiden räknas ut. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i artikel 5 i den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 10/1958). En motsvarande bestämmelse har intagits i de avtal som viseringsfrihet som Finland ingått. Sättet att räkna vistelsetiden avviker från den regel som används i konventionen så att man enligt utlänningslagen räknar tiden under de senaste sex månaderna medan man enligt konventionen räknar sex månader från första inresedag.

Enligt punkt 2 kan de avtalsslutande staterna iakttä en vistelsetid enligt bestämmelserna i en bilateral överenskommelse (om viseringsfrihet) som slutits före ikraftträdandet av konventionen, dvs. låta bli att beakta den tid utlänningen vistats i övriga avtalsslutande stater när den viseringsfria tremånadersperioden beräknas. På motsvarande sätt kan man förfara även i undantagsfall. I framtida överenskommelser om viseringsfrihet bör bestämmelsen i punkt 1 däremot beaktas så att den viseringsfria perioden om tre månader gäller det territorium som alla avtalsslutande stater utgör tillsammans.

Såsom ovan noterats i samband med punkt 1 har i Finlands överenskommelser om viseringsfrihet intagits en bestämmelse enligt vilken den tid en utlänning vistats i övriga nordiska länder beaktas såsom avdrag när den viseringsfria tiden räknas ut.

I punkt 3 ingår en likadan bestämmelse om anmälningsplikt som i artikel 19.4.

Artikel 21. Punkt 1 gäller rätt att röra sig på övriga avtalsslutande staters territorier för den som innehar ett av någon avtalsslutande stat utfärdat uppehållstillstånd. För att innehavaren skall få röra sig fritt krävs också ett giltigt resedokument och rätten är begränsad till tre månader. Även övriga villkor för inresa enligt artikel 5 skall vara uppfyllda. Rätt att röra sig förutsätter också att utlänningen inte är registrerad på den nationella spärllistan i den avtalsslutande part på vars territorium han ämnar vistas. Punkten kräver inga ändringar i utlänningslagen.

Enligt punkt 2 har även den som innehar tidsbegränsat uppehållstillstånd och ett resedokument utfärdat av den som utfärdat uppehållstillståndet rätt att röra sig fritt. Enligt utlänningslagen beviljas inte tidsbegränsade

uppehållstillstånd.

Enligt punkt 3 skall de avtalsslutande parterna tillställa verkställande kommittén en förteckning över giltiga dokument som de utfärdat i form av uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd samt resedokument enligt denna artikel.

I punkt 4 ingår en likadan bestämmelse om anmälningsplikt som i artikel 19.4 och i artikel 20.3.

Artikel 22. Punkt 1 gäller anmälningsplikt. Utlänningar skall anmäla sig antingen vid inresan eller inom tre arbetsdagar räknat från inresedagen. Varje avtalsslutande stat bestämmer hur anmälan skall gå till.

Finsk lagstiftning har inga allmänna bestämmelser om anmälningsplikt. Anmälningsskyldigheten enligt 45 § utlänningslagen är en säkerhetsåtgärd som används när man utreder om en utlännings inresa kan tillåtas eller när man har beslutat att avvisa eller utvisa en utlänning eller när ett sådant beslut bereds. På grund av bestämmelsen i punkt 1 föreslås att ett nytt 3 mom. om anmälan fogas till 53 § utlänningslagen.

När en utlänning skall anmäla sig inom tre arbetsdagar på en avtalsslutande parts territorium skall mottagande myndighet i regel vara polisen. Mottagningen av anmälningar kommer att sysselsätta polisen, men å andra sidan bidrar det till att stödja polisens efterspaning och övervakning.

I punkt 2 hänvisas till anmälningsplikt för en utlänning som är bosatt inom någon avtalsslutande parts territorium och som reser till en annan avtalsslutande parts territorium.

I punkt 3 ingår en bestämmelse om undantag från denna artikel. Verkställande kommittén skall underrättas om undantag.

Artikel 23. I punkt 1 bestäms att en utlänning som inte uppfyller villkoren för vistelse i landet skall lämna de avtalsslutande parternas territorium.

I 37 § utlänningslagen finns bestämmelser om grunderna för avvísning och i 40 § om grunderna för utvisning.

Enligt punkt 2 skall en utlänning som inte uppfyller villkoren för vistelse i landet men som har uppehållstillstånd utfärdat av en annan avtalsslutande part bege sig till den avtalsslutande parts territorium som utfärdat uppehållstillståndet.

Artikel 24. Enligt artikeln skall de avtalsslutande parterna kompensera varandra för ekonomisk obalans som kan uppstå i samband med den utvisningsskyldighet som för-

eskrivs i artikel 23. Man har ännu inte kommit överens om hur bestämmelsen skall tillämpas. I 44 § utlänningslagen finns en bestämmelse om återtransport och särskilda kostnader. Enligt paragrafen har trafikidkaren inte rätt till ersättning av staten för kostnader som förorsakats honom av återtransporten av en avvisad utlänning. I utlänningslagen finns däremot inga bestämmelser om sådan kompositionsskyldighet mellan de avtalsslutande staterna som avses i artikel 24 i konventionen.

I Finland ansvarar polisen för verkställigheten av avvisningar och utvisningar och i och med att antalet sådana beslut har ökat har också verkställighetskostnaderna ökat.

KAPITEL 5

Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärlista

Artikel 25. Enligt punkt 1 är utgångspunkten att en avtalsslutande stats uppehållstillstånd och registrering på spärlista gällande hela det avtalsslutande territoriet inte kan vara i kraft samtidigt. Om uppehållstillstånd utfärdas, måste registreringen på spärlista bli nationell eller återkallas.

Enligt 37 § 2 mom. utlänningslagen (639/1993) skall en utlänning som har meddelats inreseförbud i Finland eller något annat nordiskt land avvisas, om han inte beviljas visum eller uppehållstillstånd. Enligt artikel 9 i den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 19/1958) skall fördragsslutande stat icke tillåta utlänning, som är utvisad från annan fördragsslutande stat, att inresa utan särskilt tillstånd.

I punkt 2 är det fråga om fall där innehavaren av ett av någon avtalsslutande stat utfärdat uppehållstillstånd registreras på spärlista. I punkten utgår man från samma princip som ovan, dvs. registrering på spärlista som gäller hela territoriet och uppehållstillstånd kan inte vara i kraft samtidigt.

KAPITEL 6

Följdåtgärder

Artikel 26. I punkt 1 a åläggs transportör-

en skyldighet att ombesörja återresa, om en utlänning vägras inresa till någon avtalsslutande parts territorium. Enligt punkt 1 b skall transportören försäkra sig om att en utlänning har nödvändiga resedokument.

I 44 § utlänningslagen (378/1991 och 639/1993) ingår en bestämmelse om återtransport och särskilda kostnader. Trafikidkaren är skyldig att transportera en avvisad utlänning tillbaka. Om avvisningen har berott på att utlänningen saknade nödvändiga handlingar, är trafikidkaren skyldig att betala kostnaderna inte bara för den avvisade utlänningen utan också för en eventuell följeslagare. Trafikidkaren har inte rätt till ersättning av staten för kostnaderna för återtransporten. Bestämmelserna i punkterna 1 a och 1 b kräver sålunda inte att utlänningslagen ändras.

I punkt 2 förutsätts att de avtalsslutande staterna inför sanktioner mot transportörer som befordrar personer utan nödvändiga resedokument.

Finsk lagstiftning har inga sådana bestämmelser som avses i punkt 2. Riksdagens stora utskott har i sitt utlåtande StUU 1/1996 rd av den 9 februari 1996 med anledning av statsrådets redogörelse för förhandlingarna angående Schengenavtalen E 3/1996 rd konstaterat att i en eventuell regeringsproposition om godkännande och införande av Schengenavtalen i Finland bör det redovisas hur artikel 26 om sanktioner mot transportörer i tillämpningskonventionen skall genomföras med tillbörlig respekt för stadgandet om grundläggande rättigheter i 7 § 4 mom. regeringsformen och de grundläggande principerna i vårt straffrättsliga påföljdssystem.

Riksdagens utrikesutskott har tillställt förvaltningsutskottet utlåtande UtUU 1/1993 rd med anledning av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen RP 293/1992 rd. Om straffpåföljder bestäms för trafikidkare som transporterar resenärer utan behöriga resedokument är det enligt utskottets uppfattning möjligt att de grundläggande principerna för skydd av flyktingar sätts på spel. Hot om straff kan i värsta fall leda till att flyktingar som behöver skydd inte får det. Om straffpåföljder införs för trafikidkare bör de enligt utskottets mening bara gälla fall där en trafikidkare har försummat att granska resedokument och en asylsökande inte på ett senare stadium har ansetts vara flykting eller tillåtits

stanna kvar i landet av andra humanitära orsaker.

I sitt utlåtande 2/1998 rd har grundlagsutskottet konstaterat att fastställandet och tillämpningen av bestämmelser om straff för transportbolag påverkas av bestämmelserna i grundlagen och de konventioner om de mänskliga rättigheterna som binder Finland. Dessutom har utskottet, med hänvisning till konventionen angående internationell civil luftfart (FördrS 11/1949), fäst uppmärksamhet vid att grunden för fastställande av böter inom luftfarten skall vara vållande (GrUU 16/1995 rd och 25/1996 rd).

I bestämmelsen i punkt 2 hänvisas till Genèvekonventionen och New York-protokollet om flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77—78/1968). Alla parter i konventionen är också parter i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. De länder som är parter i konventionen har alla infört sådana sanktioner mot transportörer som avses i punkt 2. Avsikten med bestämmelsen i punkt 2 är inte att överföra myndigheternas uppgifter på privata aktörer så att de privata aktörerna skall utreda om en utlänning som de åtar sig att transportera uppfyller inresevillkoren. Avsikten är endast att ålägga transportbolagen att kontrollera att en utlänning som de åtar sig att transportera medför nödvändiga resedokument. Även för transportbolaget är det viktigt att konstatera att resedokumentet är med. Härigenom kan man bl.a. kontrollera identiteten hos en utlänning som man åtagit sig att transportera och att den motsvarar den identitet som är antecknad på biljetten. Avsikten är inte att överföra passkontrolluppgifter på transportbolagen.

Enligt nederländsk lagstiftning kan ett transportbolag påföras böter om 5 000 NLG. I Belgien uppgår de böter som kan påföras ett transportbolag till högst 10 000 BEF. I Spanien är den maximala bötessumman 1 milj. ESP. I Italien varierar böterna mellan 200 000 och 500 000 ITL. I Frankrike kan ett transportbolag påföras 10 000 FFR i böter. I Tyskland kan ett transportbolag påföras högst 20 000 DEM i böter. I Danmark är böterna 8 000—10 000 DKK.

• På grund av punkt 2 föreslås i 16 kap. strafflagen en ny 29 §, där det bestäms att det skall vara straffbart att transportera passagerare som saknar nödvändiga resedokument. Meningen är att 30 § skall innehålla bestämmelser om åtgärdseftergift.

Artikel 27. I punkt 1 ingår en bestämmelse om sanktioner mot dem som i vinstsyfte ordnar eller hjälper till att ordna olovlig inresa.

I 64 b § utlänningslagen (639/1993) finns en bestämmelse om ordnande av olovlig inresa. I regeringens proposition med förslag till revidering av stadgandena om brott mot rättskipning, myndigheter och allmän ordning samt om sexualbrott (RP 6/1997 rd) föreslås att bestämmelsen flyttas till 16 kap. 28 § strafflagen och att i 64 b § utlänningslagen införs en hänvisning till 28 § strafflagen. Utlänningslagens 64 b § förutsätter att nyttan är ekonomisk och att den olovliga inresan gäller Finland. På grund av punkt 1 föreslås att 16 kap. 28 § strafflagen ändras så att nyttan inte behöver vara ekonomisk och att ordnandet av olovlig inresa även kan gälla någon annan stat via Finland.

I punkt 2 åläggs de avtalsslutande staterna anmälningsplikt i fall enligt punkt 1 som strider mot någon annan avtalsslutande parts lagstiftning.

Finsk lagstiftning har inga bestämmelser enligt punkt 2. Dylik anmälningsplikt uppstår på grundval av Schengenkonventionen.

Punkt 3 innehåller bestämmelser om anmodan att en annan avtalsslutande att skall väcka åtal.

Finsk lagstiftning har inga bestämmelser enligt punkt 3. Artikeln förpliktar inte till åtalsanmodan utan reglerar de formella kraven på anmodan, om en sådan anmodan görs.

KAPITEL 7

Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan

Artiklarna 28—38. Att bestämmelserna i konventionen skall ersättas med konventionen rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (Dublinkonventionen) har bestämts mellan parterna i det s.k. Bonnprotokollet av den 24 april 1994. Dublinkonventionen trädde i kraft internationellt den 1 september 1997. För Finlands del trädde Dublinkonventionen i kraft den 1 januari 1998 (FördrS 85/1997).

AVDELNING III

Polis och säkerhet

KAPITEL 1

Polisiärt samarbete

Kapitel 1 innehåller artiklar som fastställer de centrala principerna för polismyndigheternas samarbete. Nya samarbetsformer som polismyndigheterna kan använda blir övervakning över gränsen till en Schengenstat samt förföljande över landgränsen. För Finlands del skall förutom polisen även tullverket och gränsbevakningsväsendet få vidta dessa åtgärder på det sätt som bestäms i Finlands anslutningsavtal. Tullens och gränsbevakningsväsendets behörighet vid övervakning är begränsad till vissa brott.

Artikel 39. Enligt punkt 1 förbinder sig de avtalsslutande parterna att låta sina polismyndigheter bistå varandra inom ramen för staternas lagstiftning och sin behörighet i syfte att förhindra och upptäcka brottsliga handlingar. En framställning får inte innebära att den mottagande avtalsslutande parten skall vidta tvångsåtgärder. Om de polismyndigheter som mottagit en framställning saknar behörighet att verkställa den, skall den överlämnas till behöriga myndigheter.

Utgångspunkten för tolkningen av Schengenkonventionen är att den inte i någon stat utökar myndigheternas gällande behörighet, utan verksamheten enligt konventionen sker alltid enligt den nationella lagstiftningen i den medlemsstat till vilken en framställning om någon åtgärd har gjorts eller vars territorium berörs.

Finska myndigheter ger rättshjälp på anmodan av en främmande stats myndighet med iakttagande av förfaranden enligt finsk lagstiftning. Mellan Schengenstaterna iakttas i allmänhet den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 29—30/1981), vars bestämmelser Schengenkonventionen kompletterar. Användningen av tvångsmedel i den finländska polisens internationella samarbete regleras i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994). Användningen av tvångsmedel i Finland och villkoren därför bestäms alltid i enlighet med den finska tvångsmedelslagen (450/1987).

Artikeln innehåller allmänna principer för det polisiära Schengensamarbetet mellan

medlemsstaterna. Efter avskaffandet av kontrollerna vid de inre gränserna är det viktigt att de avtalsslutande staternas polismyndigheter har effektiva och fungerande kontakter. Å andra sidan försöker man göra behandlingen av framställningar om rättsligt bistånd smidigare: polismyndigheterna är skyldiga att vidarebefordra en framställning om de inte kan verkställa den inom ramen för sin behörighet. I artikeln har på finska använts det något vilseledande "poliisilaitos" för polismyndigheterna. Trots att Schengenkonventionens samarbetsformer i första hand gäller verksamhet mellan polismyndigheterna, deltar även övriga förundersökningsmyndigheter i samarbetet, vilka har utsetts till behöriga myndigheter när konventionen tillämpas och som därför i tillämpliga delar berörs av konventionens bestämmelser om polisiärt samarbete.

Enligt punkt 2 får skriftlig information som lämnats av den mottagande avtalsslutande parten inte utnyttjas i syfte att framlägga bevis för brottslig gärning annat än med samtycke av behöriga rättsliga myndigheter hos den part som lämnat informationen.

I polislagen (493/1995) ingår ingen bestämmelse som entydigt skulle reglera polisens lämnande av information. I 43 § polislagen bestäms om polisens tystnadsplikt. Polisen inhämtar uppgifter om misstänkt lagstridig verksamhet vilkas tillförlitlighet varierar och vilka skall behandlas i enlighet med den skuldlöshetspresumtion som fastslås i internationella överenskommelser om de mänskliga rättigheterna. Enligt 53 § 1 mom. polislagen gäller om handräckning som polisen ger till polisen i en främmande stat vad därom särskilt stadgas eller avtalas i internationella avtal som är förpliktande för Finland.

Enligt 24 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden kan straffregisteruppgifter lämnas ut för behandlingen av ett straffrättsligt ärende under samma förutsättningar som gäller för utlämnande till finska myndigheter. Beslut om utlämnande av straffregisteruppgifter fattas av justitieministriet.

Enligt 27 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden skall bestämmelserna i finsk lag om hemlighållande och tystnadsplikt tillämpas även på sådana handlingar och uppgifter som en finsk myndighet har fått av en utländsk myndighet för

behandlingen av ett brottsärende. Sålunda är t.ex. handlingar och uppgifter som en främmande stats förundersökningsmyndighet eller en myndighet som motsvarar förundersökningsmyndighet har tillställt en finsk förundersökningsmyndighet, som har begärt rätts hjälp, inte offentliga enligt 4 § lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/1951) innan saken förevarit vid domstol eller nedlagts.

Stater som mottagit en framställning om internationell rättshjälp ställer ofta som villkor för utlämnandet av uppgifter att myndigheterna i den stat som gjort framställningen hemlighåller de utlämnade uppgifter på samma sätt som hemlighållandet är ordnat enligt den mottagande statens lag. Dessutom kan det i internationella överenskommelser eller i lagstiftningen i den stat som tagit emot framställningen finnas uttryckliga bestämmelser om att den stat som gjort framställningen inte har tillstånd att använda uppgifter och bevismaterial som lämnats med stöd av en framställning om rättsligt bistånd för andra ändamål än det ändamål för vilket biståndet har begärts (specialitetsprincipen). En bestämmelse som överensstämmer med denna princip ingår t.ex. i stycke 13 i artikel 7 i Förenta Nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994). Enligt nämnda bestämmelse skall den ansökande parten inte, utan den anmodade partens samtycke, vidarebefordra eller använda information eller bevismaterial som lämnats av den anmodade parten för andra utredningar, åtal eller rättegångar än sådana som angetts i framställningen.

Vissa länders polismyndigheter begränsar användningen av information som de utlämnar till utlandet så att den endast får användas av polisen. I 20 § lagen om polisens personregister (509/1995) regleras utlämnandet av uppgifter som finns i polisens personregister till utlandet. De ändringar som Schengenkonventionen medför beaktas i en separat regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om polisens personregister.

Enligt punkt 3 översänds framställningar om bistånd i regel av de centrala organ som medlemsstaterna utsett. Konventionen ger dock i brådskande fall möjlighet till direkt kontakt med behöriga myndigheter. I sådana fall skall den myndighet som gör framställningen snarast möjligt underrätta det centrala

organ hos den mottagande parten som ansvarar för det internationella polisiära samarbetet, om det skedda.

I Finland är det centrala organ som ansvarar för det internationella polissamarbetet centralkriminalpolisen, och framställningarna skall alltså gå via den.

Enligt punkt 3 kan polismyndigheterna på den framställande avtalsslutande partens sida i brådskande fall rikta framställningen direkt till behöriga myndigheter hos den mottagande parten, varvid dessa myndigheter får vidta direkta åtgärder utan att gå via det centrala organet. Framställningen kan anses vara brådskande när det är fara för att en åtgärd som vidtagits för att förebygga eller avslöja brott skall misslyckas, om man blir tvungen att rikta en framställning om bistånd till det centrala organet före de lokala, behöriga myndigheterna. I sådana fall, när information har utväxlats direkt utan det centrala organets medverkan, skall det centrala organet underrättas efteråt om denna verksamhet.

Enligt 4 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden skall en främmande stats myndighet som handlägger brottsärenden och som begär rättshjälp av finska myndigheter sända begäran till justitieministeriet, som är central myndighet, eller direkt till den myndighet som är behörig att uppfylla begäran. Den myndighet som ser till att begäran uppfylls kan alltså med andra ord antingen stå i kontakt med den myndighet i den främmande staten som framställt begäran via den centrala myndigheten eller stå i direkt kontakt med myndigheten i den främmande staten. Enligt 5 § i samma lag kan begäran om rättshjälp till en främmande stat framställas av justitieministeriet, domstolarna, åklagarmyndigheterna och förundersökningsmyndigheterna.

Artikel 24 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål innehåller bestämmelser om de nationella judiciella myndigheter som avses i konventionen. Enligt Finlands förklaring (FördrS 16/1994) är dessa myndigheter i Finland justitieministeriet, tingsrätterna, hovrätterna, högsta domstolen, allmänna åklagarna samt polisen, tullen och gränsbevakningsväsendets tjänstemän när de med stöd av förundersökningslagen (449/1987) är förundersökningsmyndighet i brottmål.

Enligt punkt 4 kan överenskommelser avseende gränsområden träffas mellan ansvariga ministrar i respektive avtalsslutande part.

Innan Finland börjar tillämpa Schengenkonventionen blir man antagligen tvungen att förhandla med åtminstone Sverige och Norge om en överenskommelse om polis-samarbete som baserar sig på Schengenkonventionen. I denna överenskommelse kunde man närmare avtala om bl.a. polismännens, gränsbevakningsmännens och tullmännens befogenheter och rättsliga ställning, användningen av tjänstevapen, frågor som gäller ledningen samt hur övervakning och förföljande över gränsen skall gå till i praktiken. Mellan Finland och Sverige samt mellan Finland och Norge finns redan gällande överenskommelser angående gränstulls-samarbete (1—2/1963, 36—37/1969), vilka även har legat till grund för polissamarbete. Med hjälp av Schengenkonventionen och de bilateralavtal som ingås på basis av den får man en klar juridisk grund för det polisiära samarbetet.

Enligt 53 § 2 mom. polislagen och 64 § i regeringens proposition med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet kan inrikesministeriet i frågor som inte hör till området för lagstiftningen eller som inte annars kräver riksdagens samtycke sluta normala samarbetsavtal om polisens och gränsbevakningsväsendets verksamhetsområde med de myndigheter som svarar för polisverksamheten, gränsbevakningen och gränskontrollerna i grannstaterna och Östersjöländerna. Internationella överenskommelser kan inte skapa behörighet på ett sätt som avviker från den gällande lagstiftningen. Överenskommelserna kan endast precisera och styra användningen av behörighet som grundar sig på lagstiftning.

Enligt punkt 5 utgör bestämmelserna i artikeln inte något hinder för utförligare nuvarande och framtida bilateral överenskommelser mellan avtalsslutande parter med gemensam gräns. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om sådana överenskommelser.

Avsikten med Schengenkonventionen är att skapa ramar för polisiärt samarbete över gränserna. Polisiärt samarbete enligt Schengenkonventionen riktar sig i första hand mot sådan brottslighet som kan tänkas dra nytta av att kontrollerna vid de inre gränserna avskaffas. Avsikten med Schengenkonventionen är inte att binda eller begränsa ett redan fungerande och delvis också mera omfattande samarbete.

Artikel 39 i Schengenkonventionen står

inte i strid med gällande finsk lagstiftning. Enligt 53 § 1 mom. polislagen gäller om handräckning som polisen ger till polisen i en främmande stat vad därom särskilt stadgas eller avtalas i internationella avtal som är förpliktande för Finland. I fråga om länderna i närområdet har Finland slutit bilateral överenskommelser som möjliggör samarbete mellan förundersökningsmyndigheterna med Ryssland (FördrS 12/1994), Estland (FördrS 58/1995), Lettland (FördrS 8/1997) och Litauen (FördrS 72/1997), och motsvarande överenskommelser är aktuella med Polen och Ungern. Dessutom finns gällande bilateral överenskommelser om tullsamarbete mellan Finland och Ryssland (FördrS 95/1994), Estland (FördrS 43/1994), Litauen (FördrS 77/1994) och Lettland (FördrS 62/1995) för att förhindra verksamhet som strider mot tullagarna.

Artikel 40. I konventionen ges myndigheterna i en annan avtalsslutande part behörighet att operera på finskt territorium. Konventionen ger inte en främmande stats polismän allmän polisiär behörighet, utan deras verksamhet är noggrant begränsad i respektive artikel. Utgångspunkt för tolkningen skall vara varje lands nationella lagstiftning. Konventionen utökar inte myndigheternas behörighet i någon stat, utan verksamhet enligt Schengenkonventionen bedrivs alltid enligt den nationella lagstiftningen i den stat vars territorium berörs.

Artikel 40 reglerar övervakning över gräns. Enligt artikeln är det möjligt att fortsätta övervakningen på en annan avtalsslutande stats territorium i två olika fall: med stöd av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd samt i s.k. brådska fall, när man undersöker något av de brott som särskilt uppräknas i konventionen.

Punkt 1 reglerar övervakning som fortsätter på en annan avtalsslutande parts territorium på grundval av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd. Övervakningen har börjat på det egna landets territorium för att utreda ett brott och den riktar sig mot någon som misstänks för delaktighet i ett brott som är straffbart och kan föranleda utlämning. Övervakningen har i dessa fall börjat på den framställande medlemsstats territorium och under övervakningstiden förflyttar sig den övervakade till en annan medlemsstats territorium. Samtycket till övervakning kan vara förenat med vissa villkor. På begäran skall övervakningen över-

låtas till myndigheterna i den avtalsslutande part vars territorium berörs. Övervakningen skall genast upphöra om myndigheten i den avtalsslutande part vars territorium berörs begär det.

Framställningen om rättsligt bistånd skall ställas till en av respektive land utsedd myndighet med behörighet att bevilja eller vidarebefordra framställningen om samtycke. I Finlands anslutningsavtal till Schengenkonventionen har centralkriminalpolisen utsetts till denna myndighet. Vid framställningar om rättsligt bistånd iakttas i övrigt vad som bestäms i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden.

Enligt punkt 2 kan övervakningen i brådskande fall fortsätta mot en person misstänkt för de brottsliga handlingar som nämns särskilt i konventionen, varvid överskridande av gränsen utan dröjsmål skall anmälas till myndigheten i den avtalsslutande part på vars territorium övervakningen fortsätter. En framställning om rättsligt bistånd med uppgift om skäl som berättigar till gränsöverskridande utan föregående samtycke skall överlämnas utan dröjsmål till myndigheten i den stat på vars territorium övervakningen fortsätter. Övervakningen på en annan avtalsslutande stats territorium skall upphöra inom fem timmar eller när myndigheterna i det land vars territorium berörs begär detta antingen i samband med anmälan om överskridande av gränsen eller när framställningen om rättsligt bistånd görs.

Enligt artikel 2.2 i Finlands anslutningsavtal är den centrala myndighet till vilken anmälan om överskridande av gränsen skall göras i brådskande fall centralkriminalpolisen.

I artikel 40.7 finns en uttömmande förteckning över de brott som i brådskande fall berättigar till överskridande av gränsen. Ett fall kan anses vara brådskande när myndigheterna får kännedom om behovet av övervakning över gränsen så sent att det inte längre är möjligt att få fram framställningen till den andra staten i tid, även om den centrala myndigheten genast skulle underrättas om behovet av framställning om rättsligt bistånd, och på så sätt få tillstånd till verksamheten i förväg.

Enligt punkt 3 gäller för övervakning som avses i punkterna 1 och 2 (övervakning på grundval av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd eller s.k. brådskande fall) följande allmänna villkor:

a) Övervakning över gränsen regleras av Schengenkonventionen och den nationella lagstiftningen i det land vars territorium berörs samt av lokala behöriga myndigheters instruktioner.

Verksamhet enligt Schengenkonventionen skall i varje land bedrivas utifrån bestämmelserna i den nationella lagstiftningen. Schengenkonventionen ändrar t.ex. inte gällande bestämmelser om övervakning, utan den ger en främmande stats polismyndighet behörighet att operera på en annan stats territorium uteslutande enligt de bestämmelser om övervakning som gäller i det landet. Bestämmelserna om övervakning är rätt olika i de olika staterna. Även mellan de nordiska länderna finns det skillnader.

De lokala myndigheterna kan meddela instruktioner för övervakande polismän från en främmande stat. Övervakningen sker under de lokala myndigheternas ledning och övervakning.

b) Polismännen skall ha med sig ett tillstånd till övervakning på en annan medlemsstats territorium som meddelats med anledning av en framställning om rättsligt bistånd, om det inte är fråga om ett s.k. brådskande fall då tillstånd inte har kunnat meddelas på förhand.

Schengenkonventionen ger inte en främmande stats polismän rätt att operera på en annan avtalsslutande parts territorium om inte villkoren för överskridande av gränsen är uppfyllda. Dessa villkor framgår av svaret på framställningen om rättsligt bistånd, där det samtidigt kan ges tillstånd till övervakning i en annan medlemsstat. Ifall det är fråga om ett s.k. brådskande fall, skall polismännen göra denna framställning om rättsligt bistånd utan dröjsmål.

c) Övervakande polismän skall hela tiden kunna styrka sin officiella behörighet.

Polismän som utför övervakning i en annan stat skall medföra ett sådant dokument, i allmänhet sitt tjänstemärke, med vars hjälp t.ex. de lokala myndigheterna kan fastslå deras officiella behörighet. Övervakande polismän kan inte identifieras till det yttre. Ifall de utför ett tjänsteuppdrag på finskt territorium, skall de, utöver samtycket till övervakningen, ha ett dokument som motsvarar finskt tjänstemärke.

d) Övervakande polismän får medföra tjänstevapen i samband med övervakningen, om inte annat uttryckligen har beslutats av den anmodade parten. Utnyttjande av tjäns-

tevapen skall vara förbjudet utom i samband med nödvärn.

I ett samtycke med anledning av en framställning om rättsligt bistånd som gjorts i förväg kan de övervakande polismännen helt förbjudas att bära tjänstevapen. I artikeln har man i första hand försökt klarlägga bärandet av tjänstevapen vid övervakning i brådskande fall. Ifall tjänstevapnen inte kan tas med när gränsen överskrids, kan skyldigheten att sätta dem i säkert förvar äventyra den fortsatta övervakningen. Varje land definierar självt begreppet tjänstevapen.

Skjutvapenlagen (1/1998) innehåller inga bestämmelser om rätt för en avtalsslutande stats övervakande myndigheter som fortsätter övervakningen på en annan avtalsslutande stats territorium att medföra skjutvapen, ammunition o.dyl. eller att inneha sådana på en annan avtalsslutande stats territorium. Bestämmelser om detta föreslås i 17 § 11 punkten skjutvapenlagen.

Vapen kan med stöd av Schengenkonventionen inte användas som maktmedel för att bryta ned motstånd, utan endast i samband med nödvärn. Begreppet nödvärn är bundet till det aktuella landets nationella lagstiftning (i Finland 3 kap. 6 § strafflagen).

e) Beträdande av bostäder och platser som inte är öppna för allmänheten skall vara förbjudet.

En främmande stats polis har inte rätt att göra husrannsakan i samband med övervakning i ett annat land. Om en främmande stats framställning om rättsligt bistånd avser eller dess uppfyllande, t.ex. skaffandet av bevis, förutsätter husrannsakan eller beslag, får husrannsakan eller beslag inte verkställas på grundval av framställningen om rättsligt bistånd, om den gärning som ligger till grund för framställningen under motsvarande förhållanden inte kan betraktas som straffbar enligt finsk lag. Användningen av tvångsmedel, inklusive villkoren för användning av tvångsmedel, bestäms i enlighet med finsk lag.

f) Övervakande polismän får inte utsätta den övervakade personen för identitetskontroll eller gripa denne.

I Finland utförs förundersökning av en finsk förundersökningsmyndighet. I artikel 40 nämns inget om rätt för en främmande stats polismän att beröva den övervakade friheten. Enligt den teknik som tillämpas i konventionen nämns där uttryckligen alla de rättigheter som en främmande stats polismän

har i en annan stat, och därför skall artikeln tolkas så att rätt att ta fast den övervakade inte föreligger. På motsvarande sätt nämns senare i artikel 41 särskilt rätt att beröva den förföljde friheten samt rätt göra kroppsvisitation av säkerhetsskäl och använda handfängsel under transporten av den gripne.

g) All verksamhet skall rapporteras till myndigheterna hos den avtalsslutande part på vars territorium den sker. Övervakande polismän kan åläggas att inställa sig personligen.

En främmande stats polismän avger en särskild utredning om sina åtgärder i Finland och vid behov personligen. Schengenkonventionen anger inte närmare vilket innehåll eller form denna utredning skall ha. Det föreslås att till 54 § 2 mom. polislagen fogas en punkt enligt vilken inrikesministeriet kan meddela närmare föreskrifter om de anmälningar och utredningar som skall ges om användningen av befogenheter som baserar sig på internationella överenskommelser.

h) Myndigheterna hos den avtalsslutande part där polismännen har sitt hemvist skall, på begäran av myndigheterna hos den part på vars territorium övervakningen skett, medverka vid den undersökning som följer efter den operation i vilken de deltagit, rättsliga förfaranden inbegripna. Ifall medverkan av en främmande stats polismän behövs i förundersökningsskedet eller under rättegången, är de skyldiga att delta. Verksamhet som en främmande stats polismän bedrivit i Finland bedöms enligt gällande finsk lag och i finsk domstol.

I punkt 4 nämns namnen på de myndigheter i de ursprungliga parterna i konventionen som är behöriga att utföra övervakning över gränsen enligt punkterna 1 och 2. I fördraget om Finlands anslutning till Schengenkonventionen har till behöriga tjänstemän vid verksamhet enligt artikel 40 utsetts sådana polismän, tullmän och gränsbevakningsmän som med stöd av finsk lagstiftning är förundersökningsmyndigheter. Tullmännen har utsetts till behöriga tjänstemän i fråga om olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, handel med vapen och explosiva varor samt olagliga transporter av giftigt och skadligt avfall. Gränsbevakningsmännen är behöriga när övervakningen gäller människohandel.

I punkt 5 nämns behöriga centrala myndigheter enligt punkterna 1 och 2 hos konventionens ursprungliga avtalsslutande par-

ter. Enligt artikel 2.2 i Finlands anslutningsavtal är centralkriminalpolisen behörig central myndighet i Finland.

Enligt punkt 6 får de avtalsslutande parterna på bilateral nivå utvidga tillämpningsområdet för denna artikel och anta kompletterande bestämmelser i samband med verkställandet av den. I dessa avtal kan övervakningsrätten utvidgas och Schengenkonventionen är därför även i denna mening ett ramavtal. Det väsentliga är att redan avtalade gränser för samarbete inte kan göras snävare genom nya avtal.

I punkt 7 ingår benämningarna på de brott i samband med vilka gränsen kan överskridas i brådskande fall.

Övervakning som sker på grundval av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd är enligt konventionen bunden till brott som kan leda till att gärningsmannen utlämnas, medan gränsöverskridande övervakning utan förhandstillstånd är möjlig endast vid undersökning av ett brott som nämns i den uttömmande förteckningen i artikel 40.7.

I punkt 7 används allmänna brottsbenämningar som inte alla är identiska med begreppen i den finska strafflagen. När man bedömer om det föreligger förutsättningar för brådskande övervakning bör tolkningen utgå från brottsbenämningen enligt finsk lagstiftning som jämförs med motsvarande benämning i Schengenkonventionen. Benämningarna i punkt 7 och närmast motsvarande brottsbenämningar i strafflagen är

— mord	SL 21:2, mord
— dråp	SL 21:1, dråp
— våldtäkt	SL 20:1, våldtäkt
— mordbrand	SL 34:1, sabotage
— penningförfalskning	SL 37:1, penningförfalskning
— grov stöld och grovt häleri	SL 28:2, grov stöld SL 32:1, häleri SL 31:1, rån
— utpressning	SL 31:3, utpressning
— människoröv och tagande av gisslan	SL 25:3, människoröv SL 25:4, tagande av gisslan
— olaglig människohandel	*)
→ olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen	SL 50:1, narkotikabrott
— brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen	Lagen om skjutvapen (183/1997) 9:101 — 103 §

Lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) 11 §

- ödeläggelse genom användande av sprängämnen SL 34:1, sabotage
 - olaglig transport av giftigt eller skadligt avfall SL 34:6, kärnladdningsbrott
- Lagen om transport av farliga ämnen (719/1994), 6 kap. 19 §

*) Den finska strafflagen känner inte begreppet människohandel. I den bilaga som avses i artikel 2.2 i konventionen om en europeisk polisbyrå (Europolkonventionen, RP 136/1997 rd) definieras människohandel på följande sätt: "människohandel: att tvinga en person under andra personers reella och illegala makt genom användande av våld eller hot eller genom missbruk av en överordnad ställning eller handlingar i syfte att exploatera andras prostitution, att på olika sätt sexuellt utnyttja eller utöva sexuellt våld mot minderåriga eller att utöva handel i samband med att barn överges."

Till följd av artikeln kan man bli tvungen att revidera den lagstiftning som gäller gränzonen samt övervakningen av finskt territorium och trygga den territoriella integriteten. Försvarsministeriet inleder under den närmaste framtiden ett reformarbete som gäller den sistnämnda lagstiftningen.

Man kan anta att övervakning i Finland i huvudsak kommer att ske på grundval av i förväg gjorda framställningar om rättsligt bistånd. Endast sällan är det fråga om en sådan situation där man inte på förhand kan avgöra om övervakningen leder till att riksgränsen överskrids. Man måste komma ihåg att övervakning på finskt territorium som utförs av en främmande stats polismän är ett undantag och något som i praktiken kommer att inträffa sällan. En brådskande övervakningssituation kan i första hand uppstå med Sverige och Norge, medan de andra Schengenländernas myndigheter har tillräckligt med tid att ta kontakt med de finska myndigheterna innan de kommer till finskt territorium. På grundval av de erfarenheter som hittills erhållits av internationellt polissamarbete kan man anta att för Finlands del kommer tyngdpunkten i verksamheten att ligga på samarbete med svenska, norska, danska och holländska myndigheter.

I regeringens proposition med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet avser man inta en paragraf där det bestäms om gränsbevakningsmännens behörighet när övervakningen fortsätter in på en främmande stats territorium.

Artikel 41. Artikeln innehåller bestämmel-

ser om förföljande över gränsen. Förföljande är möjligt endast över landgränserna och kommer för Finlands del således i fråga på gränsområdena mot Sverige och Norge i norra Finland.

Enligt punkt 1 får en medlemsstats myndigheter som i sitt eget land förföljer en person som tagits på bar gärning eller rymt i vissa fall fortsätta förföljandet på en annan avtalsslutande parts territorium utan förhandstillstånd. Villkoret är att den andra avtalsslutande partens behöriga myndighet på grund av sakens brådskande natur inte har kunnat underrättas i förväg om beträdande av dess territorium eller att dessa myndigheter inte kunnat bege sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet.

Den förföljde har kunnat tas på bar gärning vid begående av något av de brott som avses i artikel 41.4 eller vid medhjälp till något av dessa brott. Den förföljde kan också vara någon som rymt från häkte eller fängelse.

Huvudregeln är att förföljande på en annan avtalsslutande stats territorium skall ske på grundval av ett i förväg begärt tillstånd. I undantagsfall är förföljande dock möjligt utan i förväg beviljat tillstånd, när tillstånd på grund av sakens brådskande natur inte har kunnat begäras i förväg av behöriga myndigheter hos den stat på vars territorium förföljandet fortsätter. Senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet skall förföljande polismän anhålla om bistånd av behöriga myndigheter hos den part på vars territorium förföljandet äger rum. På de förföljande polismännens begäran skall lokala myndigheter ta fast den förföljde för att fastställa hans identitet eller gripa honom. Förföljandet skall upphöra omedelbart om den part på vars territorium förföljandet måste äga rum, begär detta.

Enligt punkt 2 har en avtalsslutande stat möjlighet att välja ett av följande alternativ för att ange den förföljande polismannens rätt att ta fast den förföljde:

a) Förföljande polismän har inte rätt att beröva den förföljde friheten på en avtalsslutande stats territorium.

b) Om ingen framställning görs om avbrytande av förföljandet eller om lokala behöriga myndigheter inte kan ingripa inom rimlig tid, får förföljande polismän beröva den förföljde friheten tills polismän hos den part på vars territorium förföljandet äger rum och som bör underrättas utan dröjsmål, kan fast-

ställa den förföljdes identitet eller gripa honom.

I en förklaring som ges i samband med ratifikationen av Schengenkonventionen ämnar Finland tillsammans med Sverige meddela att förföljande polismän har rätt att beröva den förföljde friheten, enligt alternativ b. Norge har redan avgivit en förklaring med samma innehåll när samarbetsavtalets ratifikationsinstrument deponerades 1997.

Enligt 10 § 2 mom. polislagen (493/1995) har en polisman rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter om sin identitet eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om nämnda omständigheter. Den som gripits skall frigges så snart behövliga uppgifter erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

I den finska översättningen av Schengenkonventionen används här termen *pidättää* (anhålla). Schengenkonventionen kan dock inte tolkas så att förföljande över gränsen i sig skulle uppfylla villkoren för anhållande, och möjliggöra att de nationella myndigheterna direkt kan anhålla den förföljde. Förutsättningarna för anhållande bedöms enligt finsk lagstiftning. I vissa situationer där förföljande förekommer kan dylika förutsättningar redan föreligga.

En främmande stats polismän äger inte enligt gällande lagstiftning behörighet att operera på finskt territorium. Bestämmelser om förföljande enligt artikel 41 i Schengenkonventionen föreslås i en ny 22 a §, som fogas till polislagen. Den nya paragrafen ger en främmande stats polismän rätt att fortsätta förföljande som börjat på det egna landets territorium in på finskt territorium.

Enligt punkt 3 har de avtalsslutande parterna möjlighet att ange områdes- och tidsbegränsningar för förföljandet. Vissa Schengentater har begränsat förföljanderätten till t.ex. 30 kilometer från gränsen. Finland och Sverige ämnar i sin förklaring meddela att inga områdes- eller tidsbegränsningar gäller för förföljande. Norge har redan meddelat samma sak.

Eventuella konsekvenser av artikeln på lagstiftning som gäller gränzonen samt övervakningen av finskt territorium och tryggnad av den territoriella integriteten håller på att utredas.

Enligt punkt 4 kan de avtalsslutande parterna i en förklaring som avges till konventionen ange i fråga om vilka brott förföljande över landgränsen är möjligt i brådskande

fall. Alternativen är den uttömmande förteckningen över brott i a eller villkoret i b att det är fråga om ett brott som kan leda till utlämning.

Finland ämnar avge en förklaring enligt vilken man i punkt 4 tillåter förföljande över gränsen i fråga om brott som kan leda till utlämning. Sverige kommer att förfara på samma sätt. Norge har redan avgett en förklaring med samma innehåll. Utlämning mellan de nordiska länderna regleras av lagen om utlämning för brott Finland och de nordiska länderna emellan (270/1960).

I punkt 5 anges de allmänna villkor som skall vara uppfyllda innan förföljande får verkställas:

a) Förföljande över gränsen regleras av Schengenkonventionen samt av den nationella lagstiftningen i det land som operationerna utförs i och av behöriga lokala myndigheter.

Verksamhet enligt Schengenkonventionen skall i varje land bedrivas utgående från bestämmelserna i den nationella lagstiftningen. De lokala myndigheterna kan utfärda instruktioner för förföljande polismän från en främmande stat. Förföljandet sker under de lokala myndigheternas styrning och övervakning.

b) Förföljandet skall endast ske över landgränserna.

Förföljande över gränsen är för Finlands del alltså möjligt endast över landgränserna mellan Sverige, Norge och Finland.

c) Beträdande av bostäder och platser som inte är tillgängliga för allmänheten är förbjudet.

En främmande stats förföljande polismän har inte rätt att använda andra tvångsmedel än rätten att beröva den förföljdes friheten.

d) Förföljande polismän skall vara lätt identifierbara, antingen genom att de bär uniform eller genom armbindel eller genom extra anordningar placerade på fordonet. Bärande av civil klädsel i förening med användande av fordon med borttagen beteckning och utan ovan nämnda anordningar är förbjudet. Förföljande polismän skall hela tiden kunna styrka sin officiella befogenhet. Det är viktigt att utomstående med hjälp av yttre kännetecken kan känna igen en främmande stats polismän för undvikande av förväxlingar.

e) Förföljande polismän får medföra sitt tjänstevapen. Användningen av tjänstevapen är dock enligt artikeln förbjuden utom i nöd-

värn. Att använda tjänstevapen t.ex. för att stoppa ett fordon är förbjudet.

Angående användningen av vapen i nödvärn gäller strafflagens bestämmelser om nödvärn. I den nya skjutvapenlagen (1/1998) ingår inga bestämmelser om rätt för en avtalsslutande stats förföljande myndigheter som fortsätter förföljandet på en annan avtalsslutande stats territorium att medföra skjutvapen, ammunition o.dyl. eller att inneha sådana på en annan avtalsslutande stats territorium. Enligt artikel 41.5 e i Schengenkonventionen kan en främmande stats polismän medföra tjänstevapen när de utför ett tjänsteuppdrag enligt artikeln på en annan stats territorium. Bestämmelser om detta föreslås i 17 § 11 punkten skjutvapenlagen.

f) När den förföljdes tagits fast får han kroppsvisiteras av säkerhetsskäl och handfängsel får användas under transport av den förföljdes och föremål i den förföljdes ägo får beslagtas. Den fasttagne skall omedelbart överlämnas till den mottagande statens myndigheter.

I 22 § polislagen, 16 § tullagen och i regeringens proposition med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet (19 §) finns bestämmelser om säkerhetsvisitation av en gripen och om föremål som kan beslagtas i samband därmed. Med stöd av 27 § polislagen är det också möjligt att använda handfängsel för att förhindra flykt.

Enligt gällande lagstiftning är det inte möjligt för en främmande stats polismän att agera enligt denna punkt. Bestämmelser om rätt för en främmande stats polisman att ta fast en förföljd, utföra säkerhetsvisitation samt beslagta föremål i den fasttagnes besittning föreslås i ett nytt 22 a § 1 mom. i polislagen. Enligt 2 mom. i samma paragraf skall man ha rätt att använda handfängsel under transport när den fasttagne genom att göra motstånd försöker undvika att bli fast och finska polismäns hjälp med fasttagandet inte kan fås omedelbart.

g) Förföljande polismän har anmälnings- och utredningsskyldighet gentemot myndigheterna i den stat på vars territorium förföljandet har ägt rum. Anmälnings- och utredningsskyldighet föreligger även i det fallet att man inte har fått fast den förföljdes.

Bestämmelser om anmälnings- och utredningsskyldighet föreslås i 22 a § 3 mom. polislagen. Dessutom föreslås att det till 54 § 2 mom. polislagen görs ett tillägg enligt vilket inrikesministeriet kan utfärda när-

mare bestämmelser om anmälningar och utredningar som skall göras om användningen av befogenheter som baserar sig på internationella överenskommelser.

h) De förföljande polismännen är skyldiga att på begäran delta i undersökningar och rättsliga förfarande som följer efter den operation i vilken de deltagit.

Ifall medverkan av en främmande stats polismän behövs i förundersökningsskedet eller under rättegången är de skyldiga att delta. Operationer som utförts av en främmande stats polismän i Finland prövas i finsk domstol enligt gällande finsk lag.

Enligt punkt 6 kan den som till följd av en sådan åtgärd som avses i punkt 2 gripits av lokala behöriga myndigheter, oberoende av nationalitet, kvarhållas för förhör. De nationella lagbestämmelserna skall gälla i tillämpliga delar. Om personen inte är medborgare i den avtalsslutande part på vars territorium han gripits, skall han frisläppas senast sex timmar efter gripandet, timmarna från midnatt till klockan nio ej inräknade, såvida lokala behöriga myndigheter inte tidigare mottagit en framställning om tillfälligt omhändertagande för utlämning i någon form.

I punkt 6 i konventionens finskspråkiga version har använts termen *pidättää* (anhålla) även på sådana ställen där man i andra översättningar har använt något annat uttryck (*ottaa kiinni*) och som inte motsvarar de termer som används i finsk lagstiftning. När konventionen tolkas skall gällande finsk lagstiftning tillämpas oberoende av vilka termer som använts i konventionen. Detta konstateras också i konventionen. Förutsättningarna för fasttagande och anhållande bestäms således i enlighet med gällande finsk lag.

Enligt 19 § i den finska förundersökningslagen (449/1987) får den som påträffas på en brottsplats eller i dess omedelbara närhet av en polisman gripas och föras för att höras. Denna paragraf gäller inte bara den som är misstänkt för ett brott utan också andra som påträffas på brottsplatsen och som det är nödvändigt att höra för att få saken utredd.

Enligt 21 § förundersökningslagen får ingen hållas i förundersökning längre än nödvändigt. Den som inte är misstänkt för brott är skyldig att vara närvarande vid förundersökning högst 6 timmar åt gången. En misstänkt som inte är anhållen eller häktad är skyldig att vara närvarande vid förundersökning högst 12 timmar åt gången och, när

förutsättningar för anhållande föreligger enligt 1 kap. 3 § tvångsmedelslagen, högst 24 timmar.

Enligt 1 kap. 2 § tvångsmedelslagen får en polisman gripa den som misstänks för brott även utan beslut härom, om verkställigheten av anhållandet annars kan äventyras. Så torde vara fallet i de flesta förföljandesituationer enligt Schengenkonventionen. Den som gripits skall frigges så snart identiteten utretts, dock senast inom 24 timmar efter att han gripits, om förutsättningar för anhållande inte föreligger (1 kap. 2 § tvångsmedelslagen). Enligt 10 § 2 mom. polislagen har en polisman rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter om sin identitet eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om dessa omständigheter. Den som gripits skall frigges så snart behövliga uppgifter erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

Utlämning mellan de nordiska länderna regleras av lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960). Enligt 12 § får för att främja undersökningen och säkerställa utlämningen en anhållningsberättigad polisman ta den som begärs utlämnad i förvar. Enligt 19 § får, även om framställning om utlämning av en bestämd person ännu inte inkommit, denne tas i förvar ifall den främmande staten anhållit därom eller om personen i den främmande staten är efterlyst för brottet. Begäran om tagande i förvar, som skall grundas på häktningsförordnande eller verkställbar dom, får göras av behörig myndighet i den främmande staten direkt hos en anhållningsberättigad tjänsteman i Finland.

Finland har anslutit sig till den europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32—33/1971) vars artikel 16 reglerar provisoriskt omhändertagande. Enligt den må i brådska fall den begärande partens behöriga myndigheter hemställa om att den eftersökte provisoriskt tages i förvar.

I konventionstexten konstateras att timmarna från midnatt till klockan nio inte inräknas i den tid som den förföljde berövats friheten. Detta överensstämmer dock inte med finsk lagstiftning. De gällande finska bestämmelserna om frihetsberövande överensstämmer med bestämmelserna i överenskommelserna om de mänskliga rättigheterna och därför måste de följas i samtliga fall.

I punkt 7 uppräknas de tjänstemän som de ursprungliga parterna i konventionen utsett till tjänstemän som är berättigade till förfö-

ljande. Enligt Finlands anslutningsavtal har polismän, gränsbevakningsmän och tullmän rätt att utföra förföljande. För Sveriges del är polismän och tullmän behöriga tjänstemän samt för Norges del polismän.

Enligt punkt 8 strider artikeln inte mot artikel 27 i Beneluxavtalet från 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål.

Enligt punkt 9 skall varje avtalsslutande part samtidigt med konventionens undertecknande upprätta en förklaring i vilken den med ledning av bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 skall ange villkoren för utövande av förföljande på dess territorium för varje avtalsslutande part med vilken den har en gemensam gräns. Finland kommer att avge dessa förklaringar i samband med deponeringen av konventionens godkännandeinstrument. Innehållet i förklaringarna har refererats ovan i samband med berörda punkter. Eftersom förklaringen innehåller utfästelser som hör till lagstiftningens område och som kompletterar de rättsliga förpliktelserna enligt konventionen, föreslås att riksdagen antar nämnda förklaring separat.

Förklaringen kan senare ersättas med en annan förklaring, men en tidigare förklarings tillämpningsområde kan inte inskränkas. När förklaringen avges bör man beakta att förklaringar med samma innehåll skall avges på vardera sidan av en inre gräns. För Finlands del skall alltså Sveriges och Norges förklaringar vara identiska. Man har kommit överens härom med dessa länder och Norge har redan avgett förklaringar med detta innehåll i samband med deponeringen av samarbetsavtalets ratifikationsinstrument.

Enligt punkt 10 kan de avtalsslutande parterna på bilateral nivå utöka tillämpningsområdet för punkt 1 och dessutom anta kompletterande bestämmelser i samband med genomförandet av hela artikeln. Finland har för avsikt att avtala om frågor som gäller förföljande i bilaterala avtal som ingås med Sverige och Norge innan konventionen börjar tillämpas.

I regeringens proposition med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet avser man inta en paragraf där det bestäms om gränsbevakningsmännens befogenheter när förföljandet fortsätter på en främmande stats territorium.

Artikel 42. Enligt artikeln skall övervakande och förföljande polismän som befinner sig på en annan avtalsslutande parts territorium likställas med denna stats egna polis-

män i händelse av att de skulle utsättas för eller begå brottsliga handlingar.

Dylika polismän från en annan medlemsstat opererar å ena sidan under tjänsteansvar enligt finsk lagstiftning och åtnjuter å andra sidan straffrättsligt skydd enligt den finska strafflagen. På den rättsliga prövningen av brott som de eventuellt begår på finskt territorium tillämpas den finska strafflagen.

Artikel 43. Artikeln reglerar frågor som gäller skador som vållats i samband med åtgärder enligt artiklarna 40 och 41. Artikeln behandlar ersättningsansvaret för skador som vållats offret och dennes rättsinnehavare samt fördelningen av det ekonomiska ersättningsansvaret mellan medlemsstaterna.

Enligt punkt 1 skall en medlemsstat vars tjänstemän opererar på en annan avtalsslutande stats territorium vara ansvarig enligt gällande lag hos den avtalsslutande part på vars territorium polismännen opererar, för skador vållade av dessa i samband med uppdragets utförande.

I punkt 2 sägs att den avtalsslutande part på vars territorium skadorna uppstår, skall ersätta skador som vållats en tredje part enligt de villkor som gäller för ersättande av skador som vållats av dess egna polismän. Punkterna 3 och 4 behandlar regressrätt mellan medlemsstaterna i fråga om skadestånd.

I punkt 2 regleras alltså ansvarsfrågorna i fall där åtgärder som vidtagits av en främmande avtalsslutande parts polismän vållat en tredje part skada när de befunnit sig på den mottagande statens territorium. Syftet med nämnda bestämmelse är i huvudsak att oavkortat tillgodose de rättigheter som tillkommer den mottagande statens medborgare enligt den nationella lagstiftningen i fall där de främmande polismännen vållar skador i samband med uppdragets utförande. Enligt bestämmelsen tillkommer ersättningsansvaret i dylika fall i första hand den mottagande staten på samma sätt som den ansvarar för skador som vållas av de egna polismännen.

I punkt 3 bestäms om den mottagande statens regressrätt gentemot en annan avtalsslutande part, som i detta sammanhang skall anses betyda staten som offentligrättsligt samfund. Finska staten betalar alltså inte skadestånd direkt till en tredje part för en skada som vållats utanför landets gränser, utan ersättningen betalas till den andra avtalsslutande parten inom ramen för det skadeståndsbelopp denne betalat till den tredje parten. Hela ersättningsbeloppet skall beta-

las.

Enligt punkt 4 utfäster sig de avtalsslutande parterna att avstå från skadeståndskrav på varandra som förorsakats av åtgärder som avses i artiklarna 40 och 41. En stat som sänt sina polismän till en annan avtalsslutande parts territorium behåller dock trots det ovan nämnda rätten att kräva skadestånd av en tredje part. Att man avstår från skadeståndskraven hindrar dock inte att full ersättning betalas till den del som den stat på vars territorium uppdraget utförts till följd av en skada blir tvungen att betala ersättning till offren eller dessas rättsinnehavare.

Enligt huvudregeln i konventionen är användningen av tvångsmedel med undantag för fasttagande inte tillåtet vid förföljande. I samband med fasttagande kan man bli tvungen att använda maktmedel, varvid alltså eventuella skador som vållats, även av lagliga maktmedel, ersätts i enlighet med 47 § polislagen. Enligt nämnda paragraf kan ersättningen bero på vilken som helst tvångsåtgärd, även laglig, som en polisman vidtagit på grund av sin tjänsteställning. Enligt 47 § 2 mom. polislagen kan endast materiella skador ersättas.

En främmande stats polismän likställs med finska polismän när de utför övervakning och förföljande enligt Schengenkonventionen på finskt territorium. Angående ersättning för skador gäller för deras del vad som bestäms i 47 § 2 mom. polislagen. En bestämmelse härom föreslås ingå i 22 a § 4 mom. polislagen.

Artikel 44. I punkt 1 förutsätts att de avtalsslutande parterna, i synnerhet vad gäller gränsområdena, skall upprätta telefon-, radio-, telex- och andra direkta förbindelser för att underlätta polis- och tullsamarbetet särskilt i fråga om vidarebefordran av information i rätt tid när det gäller övervakning och förföljande över gränserna.

Samarbete i polisärenden förutsätter att i första hand den andra avtalsslutande statens myndigheter anmodas att vidta den önskade åtgärden och endast i fall som är så brådskande att framställningen inte hinner besvaras kan den andra avtalsslutande statens myndigheter begära tillstånd att få fortsätta åtgärderna på den mottagande statens territorium. Endast när saken är så brådskande att man inte hinner få tillstånd, har myndigheterna rätt att efter anmälan och vid behov även utan anmälan vidta åtgärder på den mottagande statens territorium.

En central grund för den gränsbevakning som även i framtiden tillkommer gränsbevakningsväsendet är bevakningen av det finska territoriets integritet. Av denna anledning måste gränsbevakningsväsendet informeras när en främmande stats myndigheter överskrider gränsen. Gränsbevakningsväsendet har lämplig och kontinuerlig operativ beredskap för detta i närheten av landgränserna.

För att en operation över gränsen skall lyckas förutsätts att de avtalsslutande staternas myndigheter kan upprätthålla kontakt med hjälp av åtminstone något av ovan nämnda förbindelsesätt. Skapandet av ett friktionsfritt system förutsätter för Finlands del samarbete med Sverige och Norge, samt nationell koordinering mellan polisen, tulln och gränsbevakningen.

I punkt 2 konstateras att de avtalsslutande parterna utöver vidtagandet av de kortsiktiga åtgärder som nämns i punkt 1 särskilt skall undersöka möjligheterna att ytterligare fördjupa samarbetet t.ex. genom utbyte av sambandspersonal, utvidgning av de frekvensband som används i gränsområdena, inrättande av en gemensam förbindelse för de polis- och tullmyndigheter som opererar i de aktuella områdena samt samordning av de planerade inköpen av kommunikationsutrustning för att kunna inrätta standardiserade och kompatibla kommunikationssystem. Beträffande det sistnämnda utarbetas i Europa en ny teknisk telekommunikationsstandard. I Finland upprättas ett nytt myndighetsnätverk (VIRVE).

Artikel 45. I artikeln konstateras att de avtalsslutande parterna förbinder sig att vidta nödvändiga åtgärder som garanterar s.k. hotellkontroll. Den som äger en hotell- eller pensionatrörelse eller ett campingområde skall se till att utländska medborgare, till vilka även räknas övriga avtalsslutande parter medborgare samt medborgare i andra medlemsstater i Europeiska gemenskapen, personligen fyller i och undertecknar registreringskort och att de styrker sin identitet. De ifyllda registreringskorten skall uppbevaras för behöriga myndigheter och vidarebefordras till dessa för brottsbekämpning och utredning om brott, för straffrättsliga förfaranden eller för att klargöra omständigheterna kring försvunna personer eller trafikolyckor. Finsk lagstiftning motsvarar konventionen till dessa delar. I 11 § förordningen om inkvarterings- och förplägnads-

rörelser (727/1991) bestäms om det förfarande som konventionen förutsätter.

Artikel 46. Artikeln ger varje avtalsslutande part i särskilda fall möjlighet att, med hänsyn till sin nationella lagstiftning och utan föregående anmodan, förmedla sådana uppgifter till en annan Schengenstat som kan vara av intresse för denna, för att på så sätt bistå denna i fråga om brottsbekämpning eller allmän ordning och säkerhet. Bestämmelsen ger en stat möjlighet att sända information till en annan avtalsslutande stat t.ex. om verksamhet som den misstänker att kan äventyra allmän ordning och säkerhet. I regel utbyts information mellan de centrala myndigheterna. I särskilt brådskande fall kan även direkt informationsutbyte mellan lokala myndigheter komma i fråga.

Verkställande kommittén har godkänt en polishandbok som baserar sig på denna artikel och vars syfte är att klarlägga och underlätta det polisiära samarbetet mellan de avtalsslutande staterna vid upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt att förhindra hot som uppstår på detta område. Handbokens innehåll hör inte till lagstiftningens område.

Artikel 47. Enligt artikeln får de avtalsslutande parterna träffa bilaterala avtal om kontaktpersoner med tjänstgöring hos den andra partens polismyndigheter i syfte att främja och påskynda samarbetet mellan de avtalsslutande parterna. Detta sker genom att man lämnar bistånd i form av informationsutbyte avseende brottsbekämpning och utredning om brott, vid verkställandet av framställningar om inbördes polis- och rättshjälp i brottmål samt i samband med uppdrag som utförs av myndigheter med ansvar att övervaka de yttre gränserna.

Kontaktpersonerna har ingen självständig behörighet på en främmande stats territorium. Kontaktpersonerna utför sina uppdrag inom ramen för de instruktioner de får från den egna avtalsslutande staten och de har i huvudsak en styrande och stödjande funktion. De avtalsslutande parterna kan dessutom träffa avtal på bilateral eller multilateral nivå om att en parts kontaktpersoner med placering i tredje land även skall företräda en eller flera avtalsslutande parters intressen. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om sina planer på placering av kontaktpersoner i tredje land.

I artikeln går man inte längre än i det redan nu gällande nordiska polis- och tullsamar-

arbetet. Det nordiska kontaktmannanätet kunde fungera som modell för utvecklingen av Schengens polisiära samarbete även i detta avseende. Finland, Sverige och Danmark har egna kontaktpersoner även i Europol/ENE i Haag och i Interpol i Lyon.

KAPITEL 2

Inbördes rättshjälp i brottmål

Artikel 48 innehåller allmänna bestämmelser om samarbete när det gäller inbördes rättshjälp i brottmål. Syftet med dem är att komplettera och precisera bestämmelserna i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 29—30/1981) när det gäller relationerna mellan Schengenstaterna. Finland, liksom de övriga nordiska länderna och Schengenländerna, är part i konventionen.

Syftet med *artikel 49* är att utvidga lämnandet av rättshjälp till att omfatta också ärenden som hör till de administrativa myndigheternas behörighet. Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994, nedan den internationella rättshjälpslagen) innehåller omfattande bestämmelser om rättshjälp i anslutning till behandlingen av straffrättsliga ärenden. Lagen möjliggör också beviljande av sådan rättshjälp som avses i artiklarna 48 och 49.

Artikel 50 innehåller bestämmelser om lämnande av rättshjälp i enlighet med den konvention om rättshjälp som avses i artikel 48 också när det gäller brott mot bestämmelser om punktskatter, mervärdesskatter och tullavgifter. Härvid kan rättshjälp inte vägras på den grund att den stat som mottagit framställningen inte belägger de varor som avses i framställningen med konsumtionsskatt. Den part som gör en framställning får använda uppgifter som den har fått av den mottagande parten endast för de ändamål som anges i framställningen. Enligt artikeln får rättshjälp vägras när den skatteavgift som är föremål för brottet eller när värdet av varor som importerats eller exporterats inte överstiger de värden som anges i artikeln. Bestämmelserna i denna artikel gäller även gärningar i fråga om vilka påföljden är administrativt bötesstraff.

Bakgrunden till bestämmelserna i denna artikel är att fiskala brott genom den nationella lagstiftningen har ställts utanför den internationella rättshjälpen i vissa Schengen-

länder och syftet har varit att undanröja sådana begränsningar av rättshjälpen med hjälp av Schengenkonventionen. Den gällande finska lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden ställer inte i artikeln avsedda ekonomiska brott utanför den internationella rättshjälpen och artikel 50 strider således inte mot lagstiftningen.

Artikel 51 gäller rättshjälp i samband med husrannsakan och beslag. I den begränsas de avtalsslutande parternas möjlighet att vägra att uppfylla en framställning om rättshjälp som gäller husrannsakan och beslag. Enligt punkt a kan parterna ställa som villkor för utförande av husrannsakan eller beslag att för brottet enligt lagen hos båda avtalsslutande parter eller någondera av dem är stadgat frihetsstraff eller annan frihetsinskränkande åtgärd i minst sex månader. I det sistnämnda fallet kan brottet enligt lagstiftningen hos den ena av parterna höra till en administrativ myndighets behörighet, förutsatt att beslutet kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål. Enligt punkt b kan den avtalsslutande parten kräva att verkställandet av framställningen i övrigt är förenligt med lagstiftningen hos den avtalsslutande part till vilken framställningen görs.

Artikeln förutsätter att den avtalsslutande part till vilken framställningen görs skall utföra husrannsakan om följderna av den gärning som avses i framställningen om rättshjälp kan vara frihetsstraff i *minst* sex månader. Enligt 15 § i den finska internationella rättshjälpslagen får tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen (450/1987) inte användas vid verkställandet av en framställning om rättshjälp, om de inte är tillåtna enligt finsk lag i motsvarande fall. Enligt 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen är en förutsättning för husrannsakan att det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts som kan leda till fängelse i *mer än* sex månader. Det maximistraff enligt artikel 51 i konventionen som skall följas då Schengenkonventionen tillämpas understiger det som bestäms i tvångsmedelslagen och avviker således från den gällande lagstiftningen i Finland. Propositionen innehåller ett förslag till ändring av tvångsmedelslagen, genom vilken 5 kap. 1 § ändras så att den överensstämmer med bestämmelsen i Schengenkonventionen, varvid förutsättningarna för husrannsakan är enhetliga i samtliga fall.

Artikel 52 gör det möjligt att översända

handlingar direkt med post till en mottagare som vistas i en annan medlemsstat. En mottagare som inte följt en kallelse, översänd med post, att inställa sig skall inte utsättas för straff, vite eller tvångsåtgärder, såvida han inte därefter frivilligt infinner sig på den avtalsslutande parts territorium från vilken handlingen har översänts. Artikeln motsvarar bestämmelserna i den internationella rättshjälpslagen och rättshjälpsförordningen.

Med stöd av *artikel 53* kan de judiciella myndigheterna stå i direkt kontakt med varandra då framställningar om rättshjälp översänds. Enligt konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål skall kontakterna ske på diplomatisk väg. Den direkta kontakt som avses i artikeln är möjlig med stöd av den finska internationella rättshjälpslagen.

KAPITEL 3

Principen "Non bis in idem"

Syftet med artiklarna 54—58 är att förhindra att ett brottmål som har prövats på ett laga kraft vunnet sätt i en avtalsslutande stat behandlas en gång till i en annan avtalsslutande stat (principen "non bis in idem"). Denna huvudregel ingår i *artikel 54* och undantagsmöjligheterna i *artikel 55*. Enligt den kan en avtalsslutande stat i samband med ratificering, antagande eller godkännande av Schengenkonventionen förklara att den inte tillämpar huvudregeln enligt artikel 54 i vissa undantagsfall. Genom en sådan förklaring kan tillämpningen av regeln non bis in idem enligt artikel 54 uteslutas, om den gärning som avses i en utländsk dom föröfvats helt eller delvis på den avtalsslutande parts territorium som avger förklaringen, utom i det fall att gärningen i fråga helt eller delvis har begåtts på ett territorium som tillhör den avtalsslutande part hos vilken domen avkunnats (punkt a), om den gärning som avses i en utländsk dom har omfattat brott mot statens säkerhet eller andra för denna avtalsslutande part lika väsentliga intressen (punkt b) och om den gärning som avses i en utländsk dom har begåtts av en tjänsteman hos denna avtalsslutande part och omfattat missbruk av tjänsteställning (punkt c). Den förklaring som avses i artikeln kan omfatta antingen en eller flera av ovan nämnda begränsningar. Enligt artikel 55.2 skall en avtalsslutande part som avgivit en förklaring enligt artikel 55.1 b samtidigt ange vilka

brott som undantaget avser. Enligt artikel 55.3 kan en förklaring återtas helt eller delvis när som helst. De begränsningar som anges i förklaringen skall dock inte tillämpas, om den berörda avtalsslutande parten avseende samma gärning gjort framställning om överförande av undersökningen till den andra parten eller beviljat utlämning av den berörda personen.

I *artikel 56* ingår en bestämmelse om den s.k. avräkningsprincipen, enligt vilken ett straff som dömts i en avtalsslutande stat skall avräknas från det straff som döms i en annan avtalsslutande stat.

I *artikel 57* ingår en bestämmelse om utbyte av upplysningar i sådana fall då en avtalsslutande stat har skäl att anta att en dom redan har avkunnats för samma gärning i en annan avtalsslutande stat.

Enligt *artikel 58* finns det inget hinder för att en avtalsslutande stat tillämpar mer vittgående nationella bestämmelser avseende principen "non bis in idem" enligt kapitel 3 i samband med rättsliga avgöranden som meddelats i främmande stat.

När det gäller Finland ingår bestämmelser om en utländsk doms verkningar i 1 kap. 13 § strafflagen (626/1996), som i huvudsak motsvarar de förpliktelser som ingår i artiklarna 54—58 och som också omfattar avräkningsprincipen. I samband med genomförandet av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, som medlemsstaterna i Europeiska unionen har ingått, föreslås i paragrafen mindre begränsningar av justitiekanslerns och riksåklagarens åtalsrätt.

Den ovan nämnda möjligheten enligt artikel 55 att ställa vissa brott utanför principen "non bis in idem" ingår också i artikel 7 i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (ingången i Bryssel den 24 juli 1997, EGT nr C 316/48, 27.11.1997). De undantagsmöjligheter som nämns i den är desamma som i artikel 55 i Schengenkonventionen. Också då skall begränsningarna anges i samband med depositionen av godkännandeinstrumentet. En regeringsproposition som gäller genomförandet av konventionen i fråga är under beredning och avsikten är att den skall avlåtas till riksdagen under första hälften av 1998. Avsikten är att i samband med godkännandet av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen meddela att principen "non bis in

idem" inte binder Finland i de tre nämnda undantagsfallen. När de ändringar som är under beredning har trätt i kraft överensstämmer 1 kap. 13 § strafflagen också med kapitel 3 i Schengenkonventionen.

Avsikten är att Finland också i samband med antagandet av Schengenkonventionen skall avge en förklaring om begränsning av tillämpningsområdet för principen non bis in idem i enlighet med artikel 55.1 a — c. I artikel 55.2 förutsätts att en förklaring enligt punkt 1 b också skall ange vilka brott som betraktas som brott mot statens säkerhet eller mot andra lika väsentliga intressen.

I den förklaring som avges för Finlands del skall konstateras att som i artikel 55.1 b avsedda brott mot statens säkerhet eller mot andra lika väsentliga intressen skall betraktas lands- och högförräderibrott, som efter det att det andra skedet av totalreformen av strafflagen har trätt i kraft ingår i kap. 12 och 13 strafflagen. Som sådana brott betraktas dessutom gärningar som allvarligt kränkt Finlands statliga, militära eller ekonomiska rättigheter eller intressen, vilket kan ske genom gärningar som uppfyller ett flertal brottsrekvisit (RP 1/1996 med förslag till revidering av lagstiftningen om tillämpningsområdet för finsk straffrätt).

KAPITEL 4

Utlämning

Artiklarna 59—66 innehåller bestämmelser om utlämning för brott, vilka kompletterar de överenskommelser som gäller mellan de avtalsslutande parterna. Syftet med dem är att underlätta procedurerna i anslutning till utlämning för brott i relationerna mellan de avtalsslutande parterna.

I *artikel 59* konstateras att bestämmelserna i kapitel 4 avser att komplettera såväl den europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32—33/1971, nedan europeiska *utlämningskonventionen*) som, vad gäller förbindelserna mellan Beneluxländerna, Beneluxavtalet om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål. Genom bilaterala avtal kan avtalas om mer vittomfattande arrangemang utan hinder av Schengenkonventionen.

I *artikel 60* ingår en kompletterande bestämmelse med tanke på att någon av de avtalsslutande parterna i Schengenkonventionen inte har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen. Också i förhållande till

ett sådant land skall utlämningskonventionen tillämpas i relationerna mellan Schengenländerna. Alla nuvarande parter i Schengenkonventionen och likaså de nordiska länderna har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen. Enligt artikel 137 i Schengenkonventionen är artikel 60 den enda bestämmelse i konventionen som kan vara föremål för reservationer. Möjligheten till reservationer gäller en stat som tillträder Schengenkonventionen men som inte har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen samt de övriga avtalsslutande parternas relationer till denna stat. Samtliga stater som sökt medlemskap i unionen är parter i utlämningskonventionen.

I *artikel 61* ingår en undantagsbestämmelse som gäller Frankrike. Enligt den förbinder sig Frankrike att på begäran av ett annat Schengenland utlämna en person som dömts för en gärning, för vilken enligt fransk lag är stadgat ett frihetsstraff eller annat omhändertagande upp till en tid av lägst två år, och enligt lagen hos den ansökande parten ett frihetsstraff eller annat omhändertagande upp till en tid av lägst ett år. Med stöd av den europeiska utlämningskonventionen är utlämningsbara gärningar de brott för vilka man enligt lagstiftningen hos den part till vilken begäran riktas kan dömas till frihetsstraff i minst ett år.

I *artikel 62* ingår kompletterande bestämmelser om utlämningsbara gärningar. Enligt punkt 1 skall beträffande preskriptionsavbrott endast den ansökande partens bestämmelser tillämpas. Enligt punkt 2 skall amnesti som meddelats av den anmodade parten endast utgöra hinder mot utlämning om brottet faller under denna parts domsrätt. Enligt punkt 3 påverkar frånvaron av angivelse eller annat officiellt meddelande som endast krävs enligt den anmodade partens lagstiftning inte skyldigheten att utlämna.

Enligt *artikel 63* utlämnar de avtalsslutande parterna i enlighet med utlämningskonventionen även de personer som av myndigheterna i den ansökande staten är åtalade för något av de brott som avses i artikel 50.1, eller som är efterlysta av dessa myndigheter för verkställighet av straff eller annan sakersätgärd för ett sådant brott. De brott som avses i hänvisningen är brott mot bestämmelser om punktskatter, mervärdesskatter och tullavgifter.

Enligt *artikel 64* skall en registrering i "Schengens informationssystem", som gjorts

i enlighet med artikel 95 i Schengenkonventionen, ha samma verkan som en begäran om omhändertagande i enlighet med artikel 16 i den europeiska utlämningskonventionen.

Med stöd av *artikel 65* kan framställningar om utlämning och transitering översändas direkt från det behöriga ministeriet hos den ansökande parten till det behöriga ministeriet hos den anmodade parten. I Finlands anslutningsavtal har justitieministeriet förordnats till behörigt ministerium enligt artikel 65.

Enligt *artikel 66.1* kan utlämning ske utan något formellt förfarande, om utlämningen inte uttryckligen möter något hinder enligt lagen hos den anmodade parten och om den som begärs utlämnad ger sitt samtycke därtill. Enligt punkt 2 kan ett sådant samtycke inte återkallas.

I Finland ingår bestämmelser om utlämning för brott i lagen om utlämning för brott (456/1970, nedan den allmänna utlämningslagen) samt i lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960). Finland har också tillträtt den utlämningskonvention som nämns i artikel 59 och som utgör grunden för bestämmelserna i kapitel 4.

Den allmänna utlämningslagen innehåller vissa bestämmelser om utlämningsförfarandet som avviker från avdelning III kapitel 4 i Schengenkonventionen. Enligt lagen skall framställning om utlämning göras på diplomatisk väg, om något annat inte har överenskommits med den främmande staten i fråga.

Inom Europeiska unionen har på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen upprättats en konvention om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (EGT nr C 313/12, 23.10.1996). Konventionen innehåller materiella bestämmelser och avsikten med dem är att underlätta utlämning mellan EU-länderna. EU:s medlemsstater har också ingått en konvention om ett förenklat förfarande för utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (EGT nr C 78/2, 30.3.1995). I dessa konventioner ingår motsvarande bestämmelser som i avdelning III kapitel 4 i Schengenkonventionen och ifrågavarande bestämmelser i Schengenkonventionen kommer således på grund av Schengenkonventionens subsidiära natur att åsidosättas då EU:s utlämningskonventioner träder i kraft.

Vid justitieministeriet bereds en regerings-

proposition om genomförande av ovan nämnda EU-konventioner. Avsikten är att föreslå att den allmänna utlämningslagen skall ändras bl.a. så att preskription enligt finsk lag i regel inte skall hindra utlämning till en medlemsstat i EU. Dessutom föreslås en ändring, enligt vilken begäran om utlämning kan översändas direkt mellan de centrala myndigheterna i den ansökande och den anmodade medlemsstaten. Det föreslås också andra ändringar som gäller förfarandet på grund av EU:s utlämningskonventioner.

Avsikten är att de lagändringar som EU:s utlämningskonvention förutsätter skall träda i kraft före utgången av 1998. När ändringarna har trätt i kraft överensstämmer lagstiftningen i Finland med bestämmelserna i avdelning III kapitel 4 i Schengenkonventionen.

KAPITEL 5

Överförande av verkställighet av brottmålsdom

Enligt *artikel 67* kompletterar *artiklarna 67—69* konventionen om överförande av dömda personer (FördrS 13/1987), som möjliggör överförande av en person till hans hemstat för att avtjäna det frihetsstraff som ådömts honom. En förutsättning är att den dömda personen samtycker till överföringen. Enligt *artikel 68* i Schengenkonventionen skall ett frihetsstraff kunna verkställas också utan den dömda personens samtycke i den stat vars medborgare han är om han har flytt till sin hemstat. Enligt *artikel 69* skall även då bestämmelserna i konventionen om överförande av dömda personer gälla i tillämpliga delar.

Bestämmelser om överföring av verkställigheten av domar i brottmål ingår i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987). Mellan de nordiska länderna tillämpas lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963). Finland har också tillträtt den konvention som nämns i *artikel 67*.

Ovan nämnda lag om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder möjliggör att ett frihetsstraff som utdömts i en främmande stat verkställs i Finland endast om den dömda personen samtycker till att verkställigheten överförs.

På grund av EU:s utlämningskonvention, som nämns i samband med artiklarna 59—66, har man för avsikt att föreslå att lagen skall ändras så att ett fängelsestraff som i en annan EU-stat har ådömts en finsk medborgare skall kunna verkställas i Finland oberoende av den dömda personens samtycke. Den planerade ändringen av lagstiftningen i Finland överensstämmer också med de förpliktelser som ingår i tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer, som öppnats för undertecknande i Europarådet den 18 december 1997. Finland undertecknade tilläggsprotokollet den 22 januari 1998. Efter lagändringen kommer lagstiftningen i Finland att överensstämma med förpliktelserna i avdelning III kapitel 5 i Schengenkonventionen.

KAPITEL 6

Narkotika

Artikel 70. Enligt artikeln skall de avtalslutande parterna tillsammans inrätta en arbetsgrupp med uppgift att undersöka gemensamma problem i samband med bekämpandet av kriminalitet inom narkotikaområdet och att i förekommande fall utarbeta förslag för att förbättra de praktiska och tekniska sidorna av samarbetet mellan de avtalsslutande parterna. Arbetsgruppen skall i synnerhet inbegripa företrädare för polis- och tullmyndigheter. Arbetsgruppen skall lägga fram sina förslag i verkställande kommittén.

Schengens verkställande kommitté har fattat vissa beslut, i vilka den framhäver betydelsen av kampen mot narkotika. I besluten har vikten av samarbetet vid de yttre gränserna, utvecklandet av de judiciella myndigheternas samarbete samt förbättrandet av de praktiska åtgärderna framhävts. De judiciella myndigheterna skall bl.a. motivera varför de har vägrat uppfylla en annan avtalsslutande parts begäran om rättshjälp eller har uppfyllt en sådan endast delvis. Samtidigt skall de ange de omständigheter som skall föreligga för att begäran om rättshjälp skall kunna uppfyllas.

Enligt 9 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) skall begäran om rättshjälp uppfyllas med iakttagande av förfarandet enligt finsk lag, om inte något annat stadgas i nämnda lag. Begäran om rättshjälp skall uppfyllas utan dröjsmål och om möjligt verkställas med

iakttagande av de tidsgränser som anges i eller annars framgår av begäran. Om begäran om rättshjälp eller de bifogade handlingarna är så bristfälliga att begäran inte kan uppfyllas, skall den utländska myndighet som framställt begäran utan dröjsmål uppmanas att komplettera begäran eller att ge ytterligare upplysningar i saken.

Om en begäran om rättshjälp inte kan uppfyllas eller om verkställigheten fördröjs, skall detta utan dröjsmål meddelas den utländska myndighet som framställt begäran och samtidigt skall grunden för att begäran inte uppfylls eller orsaken till dröjsmålet nämnas. Om rättshjälp förvägras, skall den grund på vilken rättshjälp har förvägrats också meddelas den utländska myndighet som framställt begäran.

Artikel 71. I punkt 1 förbinder sig de avtalsslutande parterna vad gäller direkt eller indirekt försäljning av varje slag av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, samt innehav av sådana preparat och ämnen för försäljning eller export, att i enlighet med Förenta Nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994) vidta alla erforderliga åtgärder för att förebygga och straffa olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.

I punkt 2 förutsätts att de avtalsslutande parterna förbinder sig att förebygga och straffa olaglig export av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, liksom försäljning, anskaffning och överlåtelse av sådana preparat och ämnen. Ovan nämnda får dock inte begränsa tillämpningen av bestämmelserna i artiklarna 74, 75 och 76, som gäller laglig handel, läkemedelssubstanser som resande medför samt kontroll av läkemedelssubstanser.

Punkt 3 i artikeln förutsätter att kontrollen vid de yttre gränserna förstärks. I detta stycke framhävs omplacering av polis- och tullpersonal som blivit fri från tjänstgöring vid de inre gränserna liksom tillämpning av moderna metoder för upptäckt av narkotika och användning av narkotikahundar.

I punkt 4 förutsätts att de platser som är kända för narkotikahandel bevakas särskilt.

I punkt 5 förutsätts att de avtalsslutande parterna skall handla för att förebygga och bekämpa de negativa effekterna av den illegala efterfrågan på narkotika. De åtgärder som vidtas i detta syfte faller under de enskilda avtalsslutande parternas ansvar.

Finland har ratificerat alla de FN-konventioner som avses i kapitel 6 (FördrS 43/1965, 60/1976, 44/1995), och 50 kap. strafflagen (1304/1993) som gäller narkotikabrott tar upp alla ovan nämnda punkter. Enligt finsk lag är illegal införsel, utförsel, försäljning, innehav och användning av narkotika lagstridiga straffbara gärningar.

I Finland verkar ett samarbetsorgan mellan myndigheterna (CND-arbetsgruppen) för att bekämpa narkotikaproblemet och minimera de olägenheter som det orsakar.

Artikel 72. I artikeln förbinder sig de avtalsslutande parterna att garantera att gällande lagstiftning medger beslag och förverkande av tillgångar som härrör från illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen.

Bestämmelserna i 2 kap. 16 § strafflagen (143/1932) gör det möjligt att döma ekonomisk nytta till följd av brott förbruten till staten. Enligt 3 kap. 1 § och 4 kap. 1 § tvångsmedelslagen kan egendom tas i beslag som säkerhet för betalning av ersättning i mark och också föremål får tas i beslag. Lagstiftningen i Finland uppfyller således också till denna del förpliktelserna enligt konventionen.

Artikel 73. Artikeln förutsätter att de avtalsslutande parterna i enlighet med sin nationella lagstiftning vidtar åtgärder i syfte att tillåta kontrollerade leveranser inom den illegala handeln med narkotika och psykotropa ämnen.

I regeringens proposition med förslag till lag om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (RP 61/1993 rd) sägs att lagen skall tillämpas på verkställande av förundersökning och att rättshjälpen skall omfatta sådan rättshjälp och sådant samarbete som behövs för behandlingen av andra straffrättsliga ärenden och att kontrollerade leveranser är en förundersökningsmetod som myndigheterna använder. Den gällande lagstiftningen i Finland och tolkningen av den möjliggör således att kontrollerade leveranser används som förundersökningsmetod. Avtal om kontrollerade leveranser inom landet har ingåtts mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet.

Artikel 74. Artikeln förutsätter att, när det gäller laglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, de kontroller som grundar sig på konventioner och som genomförs vid de inre gränserna skall överföras till det inre av landet. I Finland övervakar läkemedelsverket den lagliga handeln med narkotika.

Artikel 75. Enligt artikeln får enskilda personer, när det gäller persontrafik till de avtalsslutande parternas områden eller inom sådant område, medföra narkotika och psykotropa ämnen inom ramen för medicinsk behandling, på villkor att de vid varje slag av kontroll kan visa ett intyg som utfärdats eller attesterats av behörig myndighet i hemlandet.

I Finland får resande medföra läkemedelspreparat för två veckors behov med stöd av intyg. Tolkningen baserar sig på narkotikalagen och föreskrifter som läkemedelsverket har meddelat med stöd av den. Verkställande kommittén har genom sitt beslut godkänt en blankett för användning mellan medlemsstaterna då narkotika och psykotropa ämnen som behövs för medicinsk behandling transporteras. En sådan blankett skall finnas vid ankomsten till en Schengenstats territorium eller vid vistelse inom en sådan stats territorium.

Bedömningen av de nationella åtgärder som verkställande kommitténs beslut förutsätter i Finland pågår vid läkemedelsverket.

Artikel 76. Enligt punkt 1 skall de avtalsslutande parterna i överensstämmelse med egna regler besluta om lämpliga kontrollåtgärder för de narkotiska preparat och psykotropa ämnen som hos någon annan avtalsslutande part är föremål för strängare kontroll än på det egna territoriet, för att på så sätt undvika att effektiviteten av dessa kontroller skadas.

KAPITEL 7

Skjutvapen och ammunition

Artiklarna 77—91 innehåller Schengenkonventionens bestämmelser om skjutvapen, ammunition m.m. Bestämmelserna har i stor utsträckning förlorat sin självständiga betydelse till följd av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen, eftersom motsvarande bestämmelser inom gemenskapsrätten har företräd framom bestämmelserna i konventionen enligt artikel 134.

Till vissa delar har dock konventionens vapenbestämmelser en större räckvidd än bestämmelserna i direktivet. Så är t.ex. fallet i fråga om tillämpningen av konventionens bestämmelser om vapensamlare och system för utbyte av upplysningar. Konventionsbestämmelserna går även längre än direktivets

bestämmelser i fråga om t.ex. vissa detaljer för märkning och överföring av skjutvapen. Förhållandet mellan konventionen och direktivet utreds fortfarande i såväl unionens organ som Schengenorganen, men eftersom arbetet inte har slutförts har man för närvarande inte entydiga uppgifter att lägga fram.

I Finland har man under beredningen av den nya skjutvapenlagen (1/1998) och förordningen beaktat såväl det nämnda direktivet som bestämmelserna om skjutvapen i konventionen.

AVDELNING IV

Schengens informationssystem

I artiklarna 92—118 bestäms om inrättandet av Schengens informationssystem, utnyttjande och användning av det samt skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifterna.

KAPITEL 1

Inrättandet av Schengens informationssystem

Artikel 92. Enligt punkt 1 skall de avtalsslutande parterna upprätta och underhålla ett gemensamt informationssystem. Systemet skall bestå av en nationell enhet för varje part och en teknisk stödfunktion som finns i Strasbourg.

I punkt 2 konstateras att varje avtalsslutande part för egen räkning och på eget ansvar skall upprätta och underhålla en nationell enhet i Schengens informationssystem. Den nationella enhetens dataregister skall innehålla uppgifter som är identiska med uppgifterna i de dataregister som finns vid de övriga avtalsslutande parternas nationella enheter och detta skall åstadkommas med hjälp av den tekniska stödfunktionen. Det nationella dataregistret hos var en och av parterna skall kunna användas för automatisk sökning på varje avtalsslutande parts territorium. Sökning i dataregister vid andra avtalsslutande parter nationella enheter skall inte kunna göras.

Det föreslås att polisens högsta ledning skall vara registerförare när det gäller Finlands nationella enhet. Det föreslås att den nationella enheten skall placeras vid central-kriminalpolisen. Avsikten är att behövliga bestämmelser om Schengens nationella in-

formationssystem skall tas in i lagen om polisens personregister.

Enligt punkt 3 i artikeln placeras den tekniska stödfunktionen i Strasbourg, och Frankrike skall ha ansvaret för den. Den tekniska stödfunktionen skall innehålla ett dataregister som genom serieöverföring av uppgifter garanterar att de nationella enheternas dataregister är identiska. Den tekniska stödfunktionens dataregister skall innehålla rapporter om personer och föremål, såvida de är av intresse för samtliga avtalsslutande parter.

KAPITEL 2

Utnyttjande och användning av Schengens informationssystem

Artikel 93. I enlighet med bestämmelserna i konventionen skall syftet med Schengens informationssystem vara att med hjälp av information som överförs via detta system bevara ordning och allmän säkerhet, inbegripet statens säkerhet, samt tillämpa denna konventions bestämmelser om rörlighet för personer.

Artikel 94. Schengens informationssystem skall endast innehålla sådana uppgiftskategorier som lämnas av var och en av de avtalsslutande parterna och som är nödvändiga för de ändamål som avses i artiklarna 95—100. Uppgiftskategorierna är rapporterade personer samt de föremål som avses i artikel 100 och de fordon som avses i artikel 99. I artikeln finns fullständiga regler för vilka personuppgifter som får registreras i informationssystemet. Andra uppgifter får inte registreras enligt punkt 3.

Artikel 95. Uppgifter angående personer som har efterlysts för förvarstagande för utlämning skall tas med på begäran av den ansökande partens rättsliga myndigheter. Den rapporterande avtalsslutande parten skall undersöka om förvarstagandet sker i överensstämmelse med den anmodade partens nationella lagstiftning. Om det råder tveksamhet om detta, skall de avtalsslutande parterna rådgöra med varandra. Den avtalsslutande parten skall utan dröjsmål skicka de uppgifter som är av betydelse för ärendet till de anmodade avtalsslutande parterna. En anmodad avtalsslutande part kan i dataregistret i den nationella delen hos Schengens informationssystem låta rapporten åtföljas av en uppgift som avser förbud att verkställa förvarstagande på grundval av rapporten un-

der tiden fram till det att denna uppgift raderas.

De anmodade avtalsslutande parterna skall verkställa det begärda förfarandet i enlighet med gällande konventioner om utlämning och nationell lagstiftning. De är dock inte skyldiga att verkställa det begärda förfarandet om det avser någon av deras egna medborgare. Avsikten med bestämmelsen är inte att begränsa de avtalsslutande parternas möjligheter att verkställa förvarstagandet enligt nationell lagstiftning.

I lagen om utlämning för brott (456/1970) regleras förutsättningarna och villkoren för utlämning från och till Finland. Enligt lagens 1 § kan den som i främmande stat är misstänkt, åtalad eller dömd för där straffbelagd gärning utlämnas från Finland till den främmande staten samt den som i Finland är misstänkt, åtalad eller dömd för brott begäras utlämnad till Finland. Bestämmelser om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna ingår dock i lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960).

Finland har tillträtt den europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32—33/1971), som reglerar grunderna för omhändertagande. Enligt artikel 16 i den nämnda konventionen kan den begärande partens behöriga myndigheter i brådskande fall hemställa om att den eftersökte provisoriskt tas i förvar. Av framställningen skall bl.a. framgå att avsikten är att begäran om utlämning skall göras.

I artikel 19 i konventionen om utlämning för brott regleras uppskjutet överlämnande eller överlämnande med förbehåll. Framställningen skall åtföljas av original eller bestyrkt avskrift antingen av straffdom eller beslut om vidtagande av skyddsåtgärd, vilka bör vara omedelbart verkställbara, eller av häktningsbeslut eller annat beslut med samma verkan samt uppgift om det eller de brott för vilka utlämning begärs, särskilt tiden och platsen för deras förövande, deras rättsliga kännetecken samt hänvisningar till tillämpliga lagrum, vilka skall anges så noggrant som möjligt. Till framställningen skall dessutom fogas tillämpliga lagrum eller redogörelse för tillämplig lag samt en så noggrann beskrivning som möjligt av den eftersökte och alla andra upplysningar av beskaffenhet att tjäna till ledning vid fastställandet av hans identitet och medborgarskap. Dessa upplysningar kan anses motsvara de väsent-

liga uppgifter som nämns i artikel 95 i Schengenkonventionen, vilka den begärande avtalsslutande parten sänder till den anmodade avtalsslutande parten.

Artikel 96. Enligt punkt 1 skall uppgifter angående utlännningar som rapporteras för införande på spärrlista registreras i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning. Den nationella rapporten skall basera sig på beslut som fattats av administrativa myndigheter eller behörig domstol.

I 43 § utlänningslagen (378/1991) föreskrivs om inreseförbud. I ett utvisningsbeslut och i ett beslut som utlänningsverket fattat om avvisning får utlännningen meddelas inreseförbud för högst fem år eller tills vidare. Enligt 42 § utlänningslagen fattas beslut om utvisning av utlänningsverket på framställning av polisen. Utlänningsverket får också utan framställning av polisen besluta om utvisning, om orsaken är verksamhet som äventyrar statens säkerhet eller Finlands förhållanden till en främmande stat.

I punkt 2 i artikeln konstateras att besluten kan grundas på det hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten och statens säkerhet som en utlännings vistelse på statens territorium kan medföra. Till sådana fall kan framför allt räknas en utlännings dömd till ansvar för en gärning för vilken föreskrivs frihetsberövande påföljd i minst ett år eller en utlännings dömd om vilken det finns grundad anledning att anta att han begått grova brott eller om vilken det skäligen kan befarsas att han kommer att begå sådana handlingar på någon avtalsslutande parts territorium.

I 37 § utlänningslagen ingår bestämmelser om de grunder på vilka en utlännings kan avvisas från Finland och i 40 § bestämmelser om grunderna för utvisning.

Enligt punkt 3 i artikeln kan beslut även grundas på att utlännings varit föremål för en åtgärd som innebär avlägsnande, avvisning eller utvisning som vare sig återkallats eller varit förenad med viss tidsbegränsning, eller som åtföljts av inreseförbud eller, i förekommande fall, av vägrat uppehållstillstånd som grundats på överträdelse av nationella bestämmelser om inresa eller uppehållstillstånd för utlännings.

Artikel 97. I artikeln ingår regler för uppgifter om personer som med hänsyn till sin egen säkerhet eller i syfte att förebygga hot tillfälligt bör omhändertas.

Uppgifterna registreras på begäran av en

behörig myndighet hos den rapporterande parten. Om en sådan person påträffas skall de polisiära myndigheterna underrätta den rapporterande parten om uppehållsort eller omhändertar personen för förhindrande av fortsatt resa, om det inte strider mot nationell lag. Meddelande får inte lämnas utan den försvunnes samtycke, om han är myndig.

Bestämmelser om omhändertagande av personer finns i 11 § polislagen. Enligt den har en polisman rätt att gripa en person för att skydda honom för allvarlig fara som utgör överhängande risk för hans liv, fysiska integritet, säkerhet eller hälsa, om personen i fråga är oförmögen att ta vara på sig själv och faran inte annars kan avvärjas eller personen omhändertas på annat sätt. Det är då fråga om begränsande av friheten mot personens vilja för att skydda honom själv.

Om en person själv begär att polisen skall skydda honom genom att hålla honom i temporärt förvar i polisens lokaler, är det inte fråga om berövande av friheten mot personens vilja. I sådana fall har polisen möjlighet att i enlighet med sin allmänna uppgiftsbeskrivning överväga att lämna den hjälp som begärs i enskilt fall. Också 20 § polislagen möjliggör gripandet av en person, om han uppför sig synnerligen störande eller orsakar överhängande fara för allmän ordning och säkerhet eller om det av hans uppförande kan dras den slutsatsen att han sannolikt kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfrid eller till egendomsbrott.

Artikel 98. På framställning av behöriga rättsliga myndigheter skall det registreras personuppgifter rörande vittnen, åtalade som förelagts att infinna sig för hörande vid domstolsförhandling i samband med brottmål eller personer som skall dömas till påföljd för brott eller inställa sig för verkställighet av frihetsberövande. Uppgifterna skall registreras för meddelande om uppehållsort eller hemvist. Uppgifterna skall lämnas i enlighet med nationell lagstiftning och gällande konventioner om inbördes rättshjälp i brottmål. Mellan Schengenstaterna iakttas vanligen den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 29—30/1981).

Artikel 99. Artikeln innehåller bestämmelser om vilka uppgifter om personer och fordon som får antecknas i dataregistret för hemlig övervakning eller särskild kontroll.

Uppgifterna skall registreras med hänsyn till nationell lagstiftning. I punkterna 2 och 3 finns bestämmelser om förutsättningarna för rapporten. Enligt dessa får en rapport göras om det finns sannolika skäl att misstänka eller om den allmänna uppfattningen är aningen att en person avser att begå grova brott eller att han i framtiden kommer att begå grova brott. Rapport kan dessutom göras då i punkt 4 avsedda uppgifter i det enskilda fallet, vilka gäller personer, fordon och föremål, är motiverade för vidtagande av skyddsåtgärder för avvärjande av den allvarliga fara någon utgör för statens inre eller yttre säkerhet.

I konventionens artiklar om polissamarbetet har varken "särskild kontroll" eller "hemlig övervakning" definierats. Bestämmelserna i artikel 99 skapar sålunda inte några nya fullmakter för myndigheterna, utan behörigheten att utföra kontroll och övervakning grundar sig på gällande nationell lagstiftning. Om teknisk observation i syfte att förhindra kriminell verksamhet föreskrivs i 3 kap. polislagen. Även 20 § tullagen (331/1996) innehåller bestämmelser om motsvarande åtgärder.

Enligt 28 § polislagen (493/1995) avser s.k. observation att man inhämtar uppgifter om någon känd eller okänd person, om personens kontakter och om verksamhet som redan ägt rum, äger rum eller kommer att äga rum senare. Den s.k. observationen avser uttryckligen personer. Det har ansetts att föremål inte har sådant rättsskydd till följd av konventionerna om de mänskliga rättigheterna eller annan lagstiftning som överhuvudtaget kunde hindra kontroll och övervakning av dem. Observation enligt polislagen rekommenderas före förundersökningsskedet, i syfte att förhindra brott. I enlighet med de allmänna principerna som gäller för polisen får brottsförebyggande åtgärder utföras oberoende av om den person som övervakas är skyldig eller inte eller om verksamheten är brottslig eller inte. Avsikten med den s.k. observationen är att förhindra kriminell verksamhet som förbereds eller att avbryta kriminell verksamhet som pågår. När en åtgärd som avser observation inleds, räcker det att det finns skäl att misstänka att verksamheten skall utvecklas i en riktning som gör den till ett brott.

Den s.k. tekniska observationen enligt 28 § polislagen avser att en person avlyssnas, iakttas eller avbildas med hjälp av en

teknisk anordning. Reglerna om teknisk observation begränsar inte sådana åtgärder av informationskaraktär som innebär att en person kontrolleras under en kort tid i syfte att utreda behovet av systematisk informationsanskaffning.

I syfte att förebygga eller avbryta brottslig verksamhet får observation riktas mot en person, om det finns grundad anledning att misstänka att personen i fråga medverkar till ett brott som utförs av en annan person. En sådan grundad anledning, som gör det möjligt att fastställa att medverkan föreligger, kan uppkomma t.ex. genom tips som polisen mottagit eller genom att information från olika källor läggs samman.

Observation och teknisk observation enligt 5 a kap. tvångsmedelslagen (402/1995) används som en vanlig metod i förundersökningsskedet för att undersöka en misstänkt person, ett fordon som den misstänkta personen använder eller ett parti varor som är föremål för brott, i syfte att utreda brottet.

Åtgärderna enligt tvångsmedelslagen förutsätter att det skall finnas anledning att misstänka en person för ett allvarligt brott, t.ex. narkotikabrott, eller för försök till ett sådant straffbart brott, för att förundersökningsmyndigheten skall få utföra s.k. teknisk observation. Dessutom förutsätts det att den information som tas fram på detta sätt kan vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet.

Enligt 16 § polislagen har en polisman före förundersökningsskedet möjlighet att få tillträde till bl.a. ett fordon, om det finns fog att misstänka att en gärning eller händelse som innebär allvarlig fara för liv, personlig frihet eller hälsa pågår eller är överhängande. Dessutom förutsätts det att åtgärden är nödvändig för att avvärja faran eller för att hitta sprängämnen, vapen eller andra farliga ämnen eller föremål. Enligt 5 kap. tvångsmedelslagen får t.ex. kommunikationsmedel genomsökas under förundersökningsskedet för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredningen av brottet, om det finns skäl att misstänka att ett sådant brott har begåtts för vilket det strängaste straffet är mer än fängelse i sex månader. På samma villkor får även kroppsvisitation och kroppsbesiktning genomföras.

Punkt 5 i artikeln innehåller en ytterligare begränsning enligt vilken den särskilda kontrollen automatiskt ändras till hemlig övervakning, om möjligheten till särskild kontroll saknas i en parts nationella lagstiftning.

Enligt punkt 6 kan en anmodad avtalsslutande part i dataregistrets nationella enhet låta rapporten åtföljas av en uppgift som avser förbud att verkställa det begärda förfarandet avseende hemlig övervakning eller särskild kontroll, under tiden fram till att denna uppgift raderas.

Artikel 100. I artikeln finns bestämmelser om registrering av uppgifter om föremål som efterlysts för beslag eller för att användas som bevismaterial vid rättegång i brottmål. Uppgifter kan registreras om stulna, bortförda eller försvunna motorfordon, släpvagnar och husvagnar, skjutvapen, dokument, legitimationshandlingar och sedlar.

Artikel 101. Tillgång till i Schengens informationssystem registrerade uppgifter och rätt att söka fram dessa direkt har endast myndigheter som har behörighet för gränskontroller och andra undersökningar som verkställs av polis och tullmyndigheter. Därutöver skall tillgång till uppgifter som är registrerade enligt artikel 96 beviljas myndigheter med behörighet att granska viseringsansökningar, utfärda viseringar och bevilja uppehållstillstånd samt myndigheter med behörighet att handha utlänningsärenden inom ramen för tillämpningen av denna konventions bestämmelser om rörlighet för personer. Varje part skall till verkställande kommittén överlämna en förteckning över de behöriga myndigheter som har tillstånd att direkt hämta uppgifter som är registrerade i Schengens informationssystem.

I Finland skall utöver polismän och den personal vid polisen som sköter utlänningsförvaltningen samt den personal som biträder polisen följande tjänstemän beviljas tillgång till uppgifterna: den personal vid gränsbevakningsväsendet som övervakar personers inresor och utresor samt bevakar gränsen och gränsområdet, sköter undersökning, viserings- och tillståndsfrågor samt asylprövning, den personal vid tullen som sköter tullkontroll samt förfrågning, undersökning samt övervakning av in- och utresor och viserings- och tillståndsfrågor, personalen vid utlänningsverket, den personal vid utrikesministeriet och beskickningarna utomlands som sköter viserings- och tillståndsärenden. Det föreslås att bestämmelser om dessa myndigheters rätt till tillgång till uppgifterna i och rätt att överlåta uppgifter till den nationella enheten i Schengens informationssystem skall ingå i lagen om polisens personregister. Meningen är att även foga en

bestämmelse till tullagen om tullmyndigheternas rätt att rapportera till den nationella enheten i Schengens informationssystem.

KAPITEL 3

Skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifter i Schengens informationssystem

Artikel 102. Enligt artikeln får de uppgifter som har registrerats i systemet endast utnyttjas för de ändamål som i konventionen har angivits för varje typ av rapport. Kopiering av uppgifterna, ändring av typ av rapport och användning av uppgifterna för administrativa ändamål har begränsats i artikeln. Undantag från huvudregeln i artikeln, enligt vilken registrerade uppgifter inte får användas för administrativa ändamål, får göras i enlighet med den avtalsslutande partens lagstiftning, förutsatt att det är fråga om uppgifter som har registrerats i informationssystemet med stöd av artikel 96 och att uppgifterna används för ett ändamål som nämns i artikel 101.2. Uppgifter som har registrerats i informationssystemet med stöd av artikel 96 kan användas också av de myndigheter som beviljar visum och uppehållstillstånd samt de myndigheter som sköter förvaltningen av utlänningsärenden på det sätt som avses i artikel 101.2. Om tillgången till uppgifterna skall bestämmas i varje avtalsslutande stats lagstiftning. All användning av uppgifterna som inte är förenlig med artikeln skall betraktas som åsidosättande av varje parts lagar.

Bestämmelser om iakttagandet av principen om ändamålsbundenhet ingår också i finska personregisterlagen (471/1987). Enligt lagens 16 § får personuppgifter som ingår i personregister användas endast för det ändamål som har bestämts innan uppgifterna börjar inhämtas, om inte annat följer av denna lag eller av annan lag. Enligt lagens 21 § får den till vilken personuppgifter har lämnats inte använda uppgifterna för andra ändamål än dem som bestämts vid utlämnandet. I lagens 35 § finns bestämmelser om påföljder vid brott mot lagen. I 22 § lagen om polisens personregister (509/1995) finns bestämmelser om de undantag då uppgifterna i polisens personregister får användas för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har inhämtats och registrerats. Bestämmelsen tillåter användning av personuppgifter för annat ändamål än det ursprungliga i en vid-

are bemärkelse än artikel 102. I lagen om polisens personregister föreslås bestämmelser som säkerställer att användningen av uppgifterna i den nationella enheten inom Schengens informationssystem överensstämmer med bestämmelserna i konventionen.

Artikel 103. För att kunna kontrollera utlämnandet av uppgifterna skall varje part se till att i genomsnitt var tionde överföring av personuppgifter registreras i den nationella delen av den myndighet som ansvarar för registret.

Artikel 104. I artikeln bestäms att den nationella lagstiftning som gäller hos den rapporterande avtalsslutande parten skall tillämpas på rapporten, med undantag för vad som särskilt föreskrivs i denna konvention. På samma grunder skall varje avtalsslutande parts lagar gälla i fråga om de uppgifter som registreras i den nationella delen samt nationell lag hos den avtalsslutande part som verkställer det begärda förfarandet tillämpas.

Artikel 105. I artikeln konstateras att den rapporterande avtalsslutande parten skall ansvara för uppgifternas riktighet, aktualitet och laglighet vid registreringen i informationssystemet.

Artikel 106. Endast den rapporterande avtalsslutande parten skall vara berättigad att göra ändringar, komplettera, korrigera eller radera de uppgifter som den låtit införa. Om de avtalsslutande parterna inte kan komma överens om korrigering eller radering av uppgifterna, skall den part som inte är upphov till rapporten remittera ärendet för yttrande till den gemensamma tillsynsmyndigheten.

Artikel 107. I artikeln behandlas frågan om kombinerad av rapporter. Om en person redan varit föremål för en rapport i Schengens informationssystem, skall den part som låter införa en ny rapport, träffa överenskommelse med den part som har fört in den första rapporten om hur rapporterna skall kombineras.

Artikel 108. Enligt artikeln skall varje avtalsslutande part utse en myndighet som har huvudansvaret för den nationella delen av Schengens informationssystem. Varje avtalsslutande part skall göra sina rapporter genom denna myndighet. De avtalsslutande parterna skall meddela sig med varandra genom depositarien om myndigheten i fråga.

I varje medlemsstat har i samband med den ansvariga myndigheten inrättats ett SIRENE-kontor, som skall upprätthålla det

nationella informationssystemet och fungera som det enda och ständigt tillgängliga kontaktstället mellan de avtalsslutande parterna. SIRENE-kontorets uppgifter har fastställts i den SIRENE-handbok som verkställande kommittén har antagit. I Finland skall polisens högsta ledning vara centralmyndighet medan centralkriminalpolisen ansvarar för de uppgifter som i praktiken ankommer på SIRENE-kontoret.

Artikel 109. Enligt artikeln skall en enskild persons rättighet att få tillträde till de uppgifter som finns registrerade om honom i Schengens informationssystem höra under lagen hos den part som han vänder sig till. Utlämnande av information till den berörda personen skall avslås, om det kan skada verkställigheten av rättsliga uppdrag som rapporten avser, eller om någon annan persons rätt och frihet måste skyddas, och alltid under pågående begärd hemlig övervakning.

Den som i Finland av myndigheterna begär sådana uppgifter som gäller honom själv har enligt finsk lag rätt att få ta del av dessa uppgifter. En allmän bestämmelse om en registrerad persons rätt till insyn finns i 11 § personregisterlagen. I lagens 12 § finns bestämmelser om begränsningar av rätten till insyn. I 15 § lagen om polisens personregister bestäms dessutom om begränsningar av rätten till insyn i polisens personregister. Lagrummen i fråga täcker inte fullständigt de i artikeln nämnda fallen då en person inte har rätt till insyn i de uppgifter som gäller honom. Det föreslås att till lagen om polisens personregister fogas behövliga bestämmelser om begränsningar av rätten till insyn enligt denna artikel.

Artikel 110. Vem som helst kan begära rättelse av felaktiga sakuppgifter som berör honom själv, eller låta radera uppgifter om honom som är felaktiga ur rättslig synpunkt. Enligt artikel 106 i konventionen skall den rapporterande avtalsslutande parten korrigera eller radera uppgifterna. I SIRENE-handboken konstateras att principen om innehav av uppgifterna, som formuleras i artikel 106, inte får hindra att felaktiga uppgifter korrigeras eller uppgifter som är felaktiga ur rättslig synpunkt raderas.

I 15 § personregisterlagen (471/1987) bestäms om rättelse av fel i ett register. Det föreslås att till lagen om polisens personregister fogas en bestämmelse om att felaktiga uppgifter inte får bevaras i den nationella enheten av Schengens informationssystem. I

24 § lagen om polisens personregister bestäms när en felaktig uppgift får bevaras i polisens andra personregister. Motsvarande bestämmelse ingår i 24 § tullagen (1466/1994).

Artikel 111. På varje avtalsslutande parts territorium skall enskilda personer kunna vända sig till domstol eller enligt nationell lag behöriga myndigheter med talan om framför allt rättelse, radering, upplysningar eller gottgörelse i samband med en rapport som berör honom.

I Finland tillämpas personregisterlagen på polisens personregister, om inte något annat bestäms i lagen om polisens personregister. Enligt 35 § personregisterlagen kan dataombudsmannen på ansökan av en registrerad föreskriva att den registeransvarige skall sköta om att den registrerades rätt till insyn tillgodoses och att fel i registret rättas. På ansökan av dataombudsmannen kan datasekretessnämnden sedan ålägga den som saken gäller att inom en viss tid rätta till vad som orättmätigt har gjorts eller underlåtit. En registrerad kan också på ansökan få ett ärende som gäller tillgodoseende av rätten till insyn eller rättelse av fel prövat av datasekretessnämnden, om dataombudsmannen har beslutat att inte meddela den registeransvarige någon föreskrift eller att inte föra saken till nämnden.

Datasekretessnämnden kan förbjuda inhämtande, registrering, användning och utlämnande av personuppgifter som sker i strid med lag. Enligt 38 § personregisterlagen får ändring i datasekretessnämndens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om skadestånd bestäms i 42 § personregisterlagen. Enligt den är den registeransvarige skyldig att ersätta den ekonomiska skada som tillfogats en registrerad genom att en oriktig uppgift har använts eller lämnats ut eller genom att användning eller utlämnande av en uppgift har skett i strid med lag. Ersättning skall härvid utges även för lidande som inte skall anses vara ringa. I fråga om skadeståndsskyldighet gäller i övrigt vad som bestäms i 2 kap. 2 och 3 §, 3 kap. 4 och 6 § samt 4, 6 och 7 kap. skadeståndslagen (412/1974).

Artikel 112. Personuppgifter som registrerats i Schengens informationssystem skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det syfte i vilket de lämnats. Senast tre år efter registreringen skall det under-

sökas om uppgifterna måste bevaras. För uppgifter som har registrerats för hemlig övervakning är denna tidsfrist ett år. Varje avtalsslutande part får också bestämma kortare tidsfrister.

Artikel 113. Andra uppgifter än de som avses i artikel 112 skall bevaras i högst tio år. Som en precisering nämns att uppgifter angående utfärdade legitimationshandlingar och registrerade sedlar skall bevaras i högst fem år och uppgifter angående motorfordon, släpvagnar och husvagnar i högst tre år.

Behövliga bestämmelser om hur länge uppgifterna skall bevaras i den nationella enheten av Schengens informationssystem skall ingå i lagen om polisens personregister.

Artikel 114. Enligt punkt 1 skall varje avtalsslutande part utse en tillsynsmyndighet med uppgift att med beaktande av den nationella lagen utöva självständig tillsyn över det nationella registret i Schengens informationssystem och att kontrollera att behandling och utnyttjande av uppgifter som upptagits i Schengens informationssystem inte skadar den enskildes rättigheter. I Finland skall dataombudsmannen vara nationell tillsynsmyndighet.

Enligt punkt 2 har enskilda personer rätt att begära att tillsynsmyndigheterna skall granska registrerade uppgifter som berör dem i Schengens informationssystem. I lagen om polisens personregister föreslås behövliga bestämmelser om dataombudsmannens rätt att kontrollera uppgifter i Schengens informationssystem.

Artikel 115. Artikeln innehåller bestämmelser om den gemensamma tillsynsmyndighet som skall bildas för tillsynen över den tekniska stödfunktionen och som skall ha till uppgift att granska tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention vad beträffar Schengens informationssystemets tekniska stödfunktion. Tillsynsmyndigheten skall vara sammansatt av två representanter från varje nationell tillsynsmyndighet. Som garanti för sin oavhängighet har tillsynsmyndigheten en separat och självständig ställning i förhållande till Schengens organisation och verkställande kommittén är inte behörig att styra dess verksamhet.

Artikel 116. Varje avtalsslutande part skall i enlighet med sin nationella lagstiftning vara ansvarig för varje skada som tillfogas en person genom utnyttjande av det nationella registret i Schengens informations-

system. Detta skall även gälla när skador förorsakats av den rapporterande parten, därför att denne låtit registrera uppgifter som varit felaktiga ur rättslig eller saklig synpunkt. Den rapporterande parten skall på begäran ersätta utbetalade skadestandsbelopp, såvida den anmodade parten inte använt uppgifterna på ett sätt som strider mot denna konvention.

Enligt 42 § personregisterlagen är den registeransvarige skyldig att ersätta den ekonomiska skada som tillfogats en registrerad genom att en oriktig uppgift har använts eller lämnats ut eller genom att användning eller utlämnande av en uppgift har skett i strid med lag. Ersättning skall härvid utges även för lidande som inte skall anses vara ringa. I det fall som avses i artikeln är polisens högsta ledning registerförare. I fråga om skadeståndsskyldighet gäller i övrigt vad som bestäms i 2 kap. 2 och 3 §, 3 kap. 4 och 6 § samt 4, 6 och 7 kap. skadeståndslagen (412/1974).

Artikel 117. Enligt artikeln skall, vad avser automatisk databehandling av personuppgifter som överförs i enlighet med vad som föreskrivs i avdelning IV i Schengenkonventionen, varje part vidta de nationella åtgärder som krävs för att uppnå en skyddsnivå för personuppgifter som åtminstone motsvarar den som följer av principerna i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 35—36/1992, i det följande datasekretesskonventionen) och är förenlig med Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av användningen av personuppgifter inom den polisiära sektorn.

Finland har tillträtt den europeiska datasekretesskonventionen. Syftet med konventionen är att för var och en säkerställa respekten för grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till personlig integritet. Konventionen och rekommendationen har beaktats vid beredningen av den i Finland gällande lagen om polisens personregister och polislagen.

Artikel 118. I artikeln ingår en förteckning med åtta punkter över de åtgärder med tanke på dataskyddet som varje avtalsslutande part förbinder sig att vidta när det gäller den nationella delen av Schengens informationssystem.

Varje avtalsslutande part skall också vidta särskilda åtgärder för att garantera säkerhe-

ten vid överföring av uppgifter till myndigheter utanför de avtalsslutande parternas territorium. Underrättelse om sådana åtgärder skall ske till den gemensamma tillsynsmyndigheten.

KAPITEL 4

Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem

Artikel 119. I artikeln bestäms hur kostnaderna för inrättandet och användningen av Schengens informationssystem skall fördelas mellan de avtalsslutande parterna. Kostnader för inrättandet och användningen av den tekniska stödfunktionen (C.SIS), som är placerad i Strasbourg, inbegripet kostnader för de ledningar som förbinder de nationella delarna av Schengens informationssystem med den tekniska stödfunktionen skall delas av de avtalsslutande parterna. Kostnaderna för inrättande och användning av den nationella delen av Schengens informationssystem (N.SIS) skall bäras individuellt av varje part.

Varje parts andel skall bestämmas på grundval av det beräkningsunderlag för mervärdesskatt som också används vid fördelningen av Europeiska gemenskapens budget. Det har bestämts att hälften av kostnaderna för den administrativa enhet (Management Unit, MU) som finns i samband med den tekniska enheten skall fördelas på grundval av beräkningsunderlaget för mervärdesskatt och hälften jämnt mellan de avtalsslutande parterna.

AVDELNING V

Transport av och rörlighet för varor

Artiklarna 120—125 innehåller bestämmelser som hänför sig till fri rörlighet för varor. Avsikten har varit att med hjälp av dem främja förverkligandet av den inre marknaden. Artiklarna har till största delen förlorat sin självständiga betydelse, då EG-lagstiftningen om den inre marknaden och den harmoniserade nationella lagstiftningen i medlemsstaterna har trätt i kraft.

I punkt 1 i *artikel 120* finns den allmänna principen för underlättande av varors rörlighet över de inre gränserna. Punkt 2 förutsätter att medlemsstaterna skall sträva efter att i stället för förtullning vid inre gränser förlägg-

ga förtullningen inom landet. Enligt punkt 3 skall de avtalsslutande parterna i den mån principen enligt punkt 2 inte kan genomföras helt, på vissa områden försöka samordna sin lagstiftning. Till de nämnda områdena hör kontroll av att bestämmelser om transporttillstånd och tekniska kontroller av transportmedel efterlevs, kontroller som genomförs av veterinär, kontroller av växter samt kontroller av transporter av farligt gods och avfall. Enligt punkt 4 skall de avtalsslutande parterna bemöda sig om att harmonisera formaliteterna vad gäller varors rörlighet över de yttre gränserna och genom tillämpning av enhetliga principer övervaka att dessa följs. Bestämmelser om de principer som ingår i artikeln finns i gemenskapslagstiftningen och de har genomförts i den nationella lagstiftningen i Finland och har således i själva verket förlorat sin betydelse.

Artikel 121 innehåller bestämmelser om att de avtalsslutande parterna skall avstå från kontroller och inte längre kräva sundhetsintyg för växter och växtprodukter, och bestämmelser om de undantagsfall då sundhetsintyg fortfarande kan användas. I artikeln ges också verkställande kommittén i uppdrag att anta en förteckning över de växter och växtprodukter för vilkas del kontrollen av sundhetsintyg skall upphöra. Med stöd av artikel 121 har de avtalsslutande parterna i del 4 i den slutakt som fogats till konventionen avgivit en gemensam förklaring om de växter och växtprodukter för vilka sundhetsintyg inte längre skall krävas. Bestämmelserna i artikel 121 och i den gemensamma förklaring som har avgivits med stöd av den har helt förlorat sin betydelse sedan den inre marknaden har förverkligats och eftersom bestämmelser om de frågor som regleras i dem senare har tagits in i gemenskapslagstiftningen.

Artikel 122 förpliktar de avtalsslutande parterna att utveckla sitt samarbete när det gäller att öka säkerheten i samband med transport av farligt gods och att harmonisera de nationella bestämmelser som hänför sig till transport av sådant. Bestämmelser om punkterna 1 a och 1 b har sedermera antagits genom EG-direktiven 94/55/EG och 95/50/EG, som i Finland har genomförts genom den förordning om transport av farliga ämnen på väg (632/1996) som utfärdats med stöd av lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) och genom trafikministeriets beslut. Enligt punkt 1 c skall medlemsstaterna

harmonisera brottsrubriceringarna i anslutning till transport av farligt gods och bestämmelserna om tillämpliga straff. I Finland finns bestämmelser om detta i 19 § lagen om transport av farliga ämnen. Enligt den princip som har följts vid revideringen av strafflagen har man planerat att inta denna straffbestämmelse, som innehåller en bestämmelse om fängelsestraff, i det nya 44 kap. i strafflagen. Inom EU har harmoniseringen av straffbestämmelserna ännu inte genomförts. I punkt 1 d finns en bestämmelse om utbyte av information och av erfarenheter som vunnits i samband med vidtagna åtgärder och verkställda kontroller. Punkt 2 i artikeln gäller kontroller av transporter över de inre gränserna av farligt och icke-farligt avfall.

I *artikel 123* finns bestämmelser om upphävande av medlemsstaternas ömsesidiga skyldighet att skaffa exporttillstånd för strategiska industriella och tekniska produkter. Artikeln hänför sig till rådets förordning (EG) nr 3381/94 om upprättandet av en gemenskapsordning för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden samt rådets beslut om gemensam åtgärd för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden (94/942/GUSP), som antagits av rådet på grundval av artikel J 3 i fördraget om Europeiska unionen.. Båda rättsakterna har senare ändrats.

Då rådet antog förordning (EG) nr 3381/94 ansåg det bl.a. följande: "Vid upprättandet av den inre marknaden måste den fria rörligheten för varor, inbegripet varor med dubbla användningsområden, säkerställas i enlighet med de relevanta bestämmelserna i fördraget. Handeln inom gemenskapen med vissa varor med dubbla användningsområden kontrolleras för närvarande av medlemsstaterna. Ett villkor för att avskaffa denna kontroll för handeln inom gemenskapen är att medlemsstaterna vid export av dessa produkter tillämpar en så effektiv kontroll som möjligt, grundad på gemensamma normer inom ramen för en gemenskapsordning för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden. Avskaffandet av denna kontroll kommer att förbättra den europeiska industrins internationella konkurrenskraft."

De produkter som skall kontrolleras i handeln inom gemenskapen under övergångsperioden nämns i bilaga IV till rådets beslut

och de nationella undantagen under övergångsperioden i bilaga V. Om de åtgärder som skall vidtas under övergångsperioden bestäms i artikel 19 i förordningen. Enligt punkt 5 i artikeln skall behovet av åtgärder under övergångsperioden tas upp till förnyad granskning inom tre år från dagen för förordningens ikraftträdande, dvs. den 1 juli 1998.

I enlighet med det som anförts ovan står artikel 123 i Schengenkonventionen och bestämmelserna om exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden inte i strid med varandra.

Strävan är att maximalt bli av med kravet på tillstånd för gemenskapsleveranser efter övergångsperioden. I praktiken torde dock en del produkter och teknologier (t.ex. viss kärnmateriel) fortsättningsvis vara beroende av tillstånd också inom gemenskapshandeln. Tidsmässigt torde utgången av övergångsperioden (1.7.1998) vara realistisk endast med tanke på en ny granskning, inte med tanke på ett slutligt beslut.

Det smidiga förfarande som nämns i artikel 123 i Schengenkonventionen hänvisar till ett allmänlicensförfarande, som Finland redan nu följer, bl.a. vid export till Norge och Schweiz, men endast när det gäller produkter som inte kräver exporttillstånd inom gemenskapen. Enligt gällande rättsakter får allmänlicens inte beviljas för gemenskapsleveranser, men vid behov torde denna praxis kunna ändras i samband med att rättsakterna granskas på nytt. En sådan praxis enligt vilken tillståndsförfarandet mellan Schengenländerna skulle vara lättare än mellan de EU-länder som inte hör till Schengen är inte realistisk för tillfället.

Kommissionen har för avsikt att inom den närmaste tiden lägga fram en rapport i Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av EG-förordningen i enlighet med dess artikel 18. Utvecklingen av exportkontrollen av produkter med dubbla användningsområden inom EU torde i hög grad också vara beroende av rapporten och eventuella förslag till åtgärder i den.

Artikel 124 står nära samman med genomförandet av fri rörlighet för personer. Enligt den skall varukontrollernas antal och omfattning i samband med persontrafiken över de inre gränserna minskas till lägsta möjliga nivå. Den slutliga avvecklingen kopplas till den framtida utvecklingen vad gäller ökad avgiftsbefrielse för resande. Innehållet i arti-

keln överensstämmer med den tullkontrollstrategi som följs vid kontrollerna vid de inre gränserna i Finland. Övervakningen och kontrollerna sker inte längre som traditionell gränsbevakning i form av stickprov, utan baserar sig på ersättande åtgärder. För detta ändamål utarbetade tullverket en kontrollstrategi år 1994, som till centrala delar baserar sig på internationellt tullsamarbete, snabb informationsförmedling via näten, utvecklande av underrättelseverksamheten samt granskningar av företagens bokföring och lagerkontroller.

Artikel 125 gäller tillsättande av kontaktpersoner hos medlemsstaternas tullmyndigheter i rådgivande och stödjande funktioner. De skall inte ha befogenhet att vidta några åtgärder i samband med tullmyndigheternas administrativa verksamhet i placeringslandet. Syftet med kontaktpersonssystemet är att stärka samarbetet mellan de avtalsslutande parterna inom ramen för redan befintliga konventioner och gemenskapsdokument om ömsesidigt bistånd. I artikeln ingår inga egentliga konkreta skyldigheter, men den princip som den innehåller överensstämmer också med Finlands intressen. Tullverket har redan erfarenhet av systemet med kontaktpersoner, särskilt inom det nordiska samarbetet.

AVDELNING VI

Skydd av personuppgifter

Artikel 126. Punkt 1 förutsätter att varje avtalsslutande stat senast vid denna konventions ikraftträdande har infört en sådan skyddsnivå för behandlingen av personuppgifter som minst motsvarar den som fastställs i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk behandling av personuppgifter (FördrS 35—36/1992). Detta krav på skyddsnivån följer också av artikel 117 i konventionen, som dessutom förutsätter att också den rekommendation R (87) 15/17.9.1987 om användningen av personuppgifter inom den polisiära sektorn som givits av Europarådets ministerkommitté skall beaktas i den nationella lagstiftningen.

I Finland har principerna i den europeiska datasekretess konventionen beaktats på det sätt som konventionen förutsätter i en allmän lag om skydd av personuppgifter, dvs. personregisterlagen (471/1987), och i personregisterförordningen (476/1987). För Fin-

lands del trädde konventionen i kraft 1992. Särskilda bestämmelser om polisens personregister finns dessutom i lagen om polisens personregister (509/1995) och förordningen om polisens personregister (1116/1995). Då lagen om polisens personregister bereddes, beaktades också Europarådets rekommendation. Rekommendationens betydelse när det gäller att styra lagstiftningen tycks öka till följd av Schengenkonventionen. Innan Schengenkonventionen träder i kraft är det därför skäl att utreda hur de särskilda bestämmelser som gäller polisens personregister överensstämmer med Europarådets rekommendation. Bestämmelser om tullverkets personregister finns i tullagen (1466/1994) och tullförordningen (1543/1994). Bestämmelser om utlänningsregistret finns i regeringens proposition med förslag till lag om utlänningsregistret (RP 206/1997 rd), som är under behandling i riksdagen. Särskilda bestämmelser om gränsbevakningsmyndigheternas personregister har man för avsikt att ta in i den aktuella lagen om gränsbevakningsväsendet.

Enligt punkt 3 a får den avtalsslutande part som tar emot personuppgifter inte använda uppgifterna för andra ändamål än de som föreskrivs i konventionen. Användning av uppgifterna för andra ändamål får endast ske efter föregående tillstånd av den part som ombesörjer överföringen och med hänsyn tagen till den mottagande partens lagstiftning. Den allmänna principen om personuppgifters ändamålsbundenhet ingår i personregisterlagen. Bestämmelser om användningen av personuppgifter i polisens register finns dessutom i 5 kap. lagen om polisens personregister. Bestämmelsen i punkt 3 a i konventionen verkar vara strängare än bestämmelserna i 5 kap. lagen om polisens personregister. Dessa bestämmelser avser man att precisera i en särskild proposition. I övrigt medför bestämmelserna i punkt 3 inte några behov av att ändra lagstiftningen för Finlands del.

Artikel 127. Med stöd av punkt 1 skall bestämmelserna i artikel 126 om tryggnad av skyddet av uppgifter tillämpas också vid överföring av sådana personuppgifter till någon annan part med tillämpning av bestämmelserna i denna konvention som behandlas på något annat sätt än med automatisk databehandling. De allmänna bestämmelserna i personregisterlagen tillämpas också på personregister som förs manuellt. Arti-

keln är inte problematisk för Finlands del.

Artikel 128 förutsätter att de avtalsslutande staterna utser en nationell tillsynsmyndighet, som i enlighet med nationella bestämmelser skall genomföra en fristående granskning av behandlingen och lämnandet av sådana personuppgifter som avses i konventionen. Skyldighet att utse en tillsynsmyndighet följer också av artikel 114.

Bestämmelser om dataombudsmannens befogenheter och uppgifter finns i 6 kap. personregisterlagen. Det verkar som om regleringen skulle vara tillräcklig när det gäller den nationella reglering som Schengenkonventionen förutsätter.

Artikel 129 förutsätter att de avtalsslutande parterna också när det gäller behandlingen av uppgifter som hänför sig till det polisiära samarbetet i enlighet med avdelning III kapitel 1 förbinder sig att införa en skyddsnivå i fråga om personuppgifter som tar hänsyn till Europarådets rekommendation. I punkt a ingår principen för ändamålsbundenhet när det gäller uppgifter enligt artikel 46. Också denna ändamålsbundenhet enligt punkt a är strängare än bestämmelserna i 5 kap. lagen om polisens personregister.

Artikel 130 gäller utlämnande av personuppgifter genom en sådan kontaktperson som avses i artikel 47 eller artikel 125. Det är fråga om kontaktpersoner som polisen (artikel 47) och tullen (artikel 125) har tillsatt vid myndigheterna hos en annan avtalsslutande part. När det gäller uppgifter som har överlåtits till en sådan kontaktperson skall bestämmelserna i avdelning VI tillämpas endast från det kontaktpersonen i fråga har överfört uppgifterna till myndigheten i sitt land.

AVDELNING VII

Verkställande kommittén

Enligt *artikel 131* skall de avtalsslutande parterna inrätta en verkställande kommitté (verkställande kommittén), vars huvudsakliga uppgift skall bestå i att utöva tillsyn över att konventionen tillämpas på ett korrekt sätt. Utöver denna huvudsakliga uppgift finns i konventionen flera uttryckliga bestämmelser om verkställande kommitténs övriga uppgifter som hänför sig till utfärdandet av regler för tillämpningen av bestämmelserna i konventionen. I enlighet härmed skall verkställande kommittén enligt artikel

3.1 i konventionen fastställa regler för procedurerna i anslutning till bevakningen och passerandet av de yttre gränserna. Med stöd av artikel 17 i konventionen skall verkställande kommittén anta regler rörande granskningen av viseringsansökningar. Med stöd av artikel 46 i konventionen har verkställande kommittén antagit en polisiär handbok om organiseringen av det polisiära samarbetet i praktiken. I enlighet med artikel 75 i konventionen har verkställande kommittén fastställt en gemensam blankett för transport av narkotika och psykotropa ämnen som är nödvändiga inom ramen för medicinsk behandling. Med stöd av artikel 89 kan verkställande kommittén komplettera förteckningen över skjutvapen som kräver tillstånd eller anmälan. Med stöd av artikel 108 fastställer verkställande kommittén en handbok med regler för verksamheten vid de nationella enheterna inom informationssystemet.

Schengensamarbetet är ett mellanstatligt samarbete och det är inte ett folkrättsligt subjekt med rättigheter och skyldigheter gentemot tredje part eller mellanstatliga organisationer. Med stöd av bestämmelserna i konventionen har emellertid beslutsfattandet i frågor som gäller tolkning och tillämpning av konventionen överförs till det högsta organet inom Schengensamarbetet, dvs. till verkställande kommittén. Dess beslut medför folkrättsliga skyldigheter för medlemsstaterna, men besluten måste sättas i kraft i medlemsstaterna på det sätt som deras lagstiftning förutsätter.

För verkställande kommitténs verksamhet redogörs också i punkt 3 i allmänna motiveringen.

Enligt *artikel 132* skall varje avtalsslutande part ha en företrädare i verkställande kommittén. Företrädaren är i regel den minister till vars verksamhetsområde de frågor som gäller tillämpningen av konventionen hör. Företrädaren får kalla erforderliga sakkunniga som också får delta i överläggningarna i kommittén. I Finland hör frågorna i anslutning till tillämpningen av konventionen till flera ministeriers verksamhetsområde. Största delen är dock sådana som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde, och inrikesministern har således varit företrädare för Finland ända sedan Finland fick observatörsstatus och kommer att fortsätta i denna uppgift fram till dess att Schengen integreras med Europeiska unionen. I den nationella

beredningen av Schengenfrågor deltar alla de myndigheter till vilkas verksamhetsområde de aktuella frågorna hör. För den nationella koordineringen finns en samarbetsgrupp som består av företrädare för olika myndigheter under ledning av inrikesministeriet.

Verkställande kommittén skall alltid fatta enhälliga beslut. Konventionen innehåller inga bestämmelser om kvalificerad majoritet i samband med beslutsfattandet. Kommittén skall själv fastställa och anta sin arbetsordning. Den kan innehålla bestämmelser om ett skriftligt förfarande för beslutsfattandet. För närvarande tillämpar verkställande kommittén skriftligt förfarande i fall som kräver exceptionellt brådskande beslut.

En avtalsslutande part har rätt att kräva att beslutet rörande ett ärende som behandlas i verkställande kommittén uppskjuts i högst två månader. I praktiken innebär detta att beslutet, på yrkan av någon part, kan överföras till verkställande kommitténs följande sammanträde eller att skriftligt förfarande skall tillämpas vid beslutsfattandet. Besluten skjuts tidvis upp bl.a. då förslaget innehåller frågor som skall avgöras av det nationella parlamentet och för vilka parlamentets förhandssamtycke skall utverkas innan parten kan binda sig vid beslutet.

Verkställande kommittén kan låta bilda arbetsgrupper för att förbereda beslut eller för andra arbetsuppgifter. I konventionen ingår inga närmare bestämmelser om arbetsgrupperna, utom i fråga om narkotikaarbetsgruppen som regleras i 70. Arbetsgruppsorganisationen behandlas närmare i punkt 3 i allmänna motiveringen.

I *artikel 133* ingår bestämmelser om verkställande kommitténs sammanträden. Den skall sammanträda på en parts territorium så ofta som det behövs för att den skall kunna utföra sina uppgifter.

AVDELNING VIII

Slutbestämmelser

Med stöd av *artikel 134* skall bestämmelserna i konventionen endast tillämpas i den mån de är förenliga med gemenskapsrätten. I artikeln avses de rättsakter som har antagits inom Europeiska unionen och som hör till den första pelaren där gemenskapen har lagstiftningsbehörighet. Med stöd av bestämmelsen i artikel 134 har gemenskapsrätten

företrädesrätt, om bestämmelserna i Schengenkonventionen står i strid med den. Denna bestämmelse återspeglar de omständigheter som låg bakom beredningen av Schengenkonventionen. Detta behandlas närmare i den allmänna motiveringen. Konventionen är avsedd att vara ett temporärt arrangemang som upphör då bestämmelser om samma sak antas inom gemenskapsrätten på ett sätt som binder alla medlemsstater.

Enligt *artikel 135* skall bestämmelserna i Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning och i New York-protokollet (FördrS 77—78/1968) iakttas då konventionen tillämpas. De bestämmelser i konventionen som gäller behandlingen av asylansökningar tillämpas inte längre sedan Dublinkonventionen rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (FördrS 85/1997) trädde i kraft 1997. Att bestämmelserna i konventionen skall ersättas med Dublinkonventionen bestämde parterna i det s.k. Bonnprotokollet av den 26 april 1994. Genèvekonventionen och New York-protokollet kan dock ha betydelse också då andra bestämmelser i konventionen tillämpas, bl.a. i frågor som gäller kontroller vid de yttre gränserna och transportbolagens skyldigheter. Schengenkonventionen skall således tillämpas i sin helhet endast om inte något annat följer av bestämmelserna i Genèvekonventionen och New York-protokollet.

Artikel 136 förutsätter att en avtalsslutande part som avser att inleda förhandlingar med tredje land om gränskontrollerna i god tid skall underrätta de övriga avtalsslutande parterna om detta. Med stöd av punkt 2 får ingen part utan föregående medgivande av övriga avtalsslutande parter träffa avtal med tredje land om förenkling eller avskaffande av gränskontrollerna. Det finns ett undantag från denna skyldighet, vilket nämns i punkt 3. Föregående medgivande av de övriga avtalsslutande parterna krävs inte, om det är fråga om avtal om lokal gränstrafik med tredje land och arrangemanget följer de anvisningar som fastställs i artikel 3.1 i konventionen. Bestämmelsen i artikeln om att medgivande av de övriga avtalsslutande parterna skall utverkas för en medlemsstats bilaterala avtal med tredje land begränsar medlemsstatens suveränitet att själv besluta om sina relationer till andra stater, men är

motiverad med beaktande av Schengensamarbetets natur.

Enligt *artikel 137* kan konventionen inte vara föremål för reservationer, med undantag för dem som anges i artikel 60. De behandlas ovan i samband med artikel 60.

I *artikel 138* ingår begränsningar av konventionens tillämpningsområde. När det gäller Frankrike och Nederländerna skall konventionen endast tillämpas på deras europeiska territorium.

I *artikel 139* finns bestämmelser om konventionens ikraftträdande och depositarie. Konventionen skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande. Depositarie är regeringen i Luxemburg. Konventionen skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter deposition av den handling som sist ratificerats, godkänts eller antagits. Utöver de formella bestämmelserna om ikraftträdandet är de förutsättningar för ikraftträdandet som fastställs i den slutakt som ingår i konventionen en förutsättning för att konventionen skall börja tillämpas. Att dessa förutsättningar har uppfyllts fastställs av verk ställande kommittén innan konventionen skall börja tillämpas.

I *artikel 140* finns bestämmelser om anslutning till konventionen. Varje stat som är medlem i Europeiska gemenskaperna kan bli part i konventionen. Anslutningen skall vara föremål för ett avtal mellan staten i fråga och parterna i Schengen. För att anslutningsavtalet skall träda i kraft krävs att alla parter ratificerar, godkänner eller antar det. Anslutningsavtalet träder i kraft första dagen i andra månaden efter deposition av den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen. För att Finlands anslutningsavtal skall träda i kraft krävs således att alla parter i anslutningsavtalet ratificerar, godkänner eller antar det.

I *artikel 141* finns bestämmelser om ändring av konventionen. Varje avtalsslutande part kan hos depositarien lägga fram förslag om ändring av konventionen. Depositarien skall översända förslaget till övriga avtalsslutande parter. Som en särskild grund för ändring av konventionen nämns i artikel 141 en väsentlig förändring av de villkor som förelåg vid tidpunkten för konventionens ikraftträdande. Hittills har något förslag till ändring av konventionen inte lagts fram med hänvisning till förändrade omständigheter, men en sådan förändring i omständigheterna kunde t.ex. vara att den inre ordningen och

säkerheten i en medlemsstat försämrats väsentligt till följd av tillämpningen av konventionen.

Enligt punkt 2 kan konventionen ändras genom särskilt avtal mellan de avtalsslutande parterna. Ändringarna skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter depositionsdatum för den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen. År 1997 fattades beslut om ändring av artiklarna 40, 41 och 65 i konventionen så att förfarandet förenklades i fråga om utnämmandet av de behöriga myndigheter som avses i dessa artiklar. Ändringen har ännu inte trätt i kraft. Finland avser att sätta i kraft beslutet om ändring av konventionen efter det att Finland har antagit konventionen.

På samma sätt som flera avtal som ingåtts inom EU, innehåller Schengenkonventionen inga bestämmelser om frånträde. Rätten att frånträda konventionen bestäms därför på basis av allmänna folkrättsliga principer.

I *artikel 142* finns bestämmelser med tanke på en sådan situation att konventioner ingås mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen avseende förverkligandet av ett område utan inre gränser. I samband med artikel 134 redogjordes för Schengenkonventionens förhållande till de av gemenskapsrättens bestämmelser som omfattas av första pelaren. Bestämmelserna i artikel 142 hänför sig till sådana situationer då bestämmelserna i Schengenkonventionen undanträngs på grund av avtal mellan regeringarna inom ramen för den tredje pelaren. Syftet med artikeln är att tillhandahålla en procedur med tanke på en sådan situation att alla medlemsstater sinsemellan kan komma överens om att personkontrollerna skall upphöra vid unionens inre gränser. Utöver ett avtal om att avskaffa personkontrollerna mellan medlemsstaterna förutsätts överenskommelse om andra omständigheter som gäller konventionen, t.ex. olika typer av s.k. kompensatoriska åtgärder. Också i detta fall fortsätter konventionen att gälla till de delar sen innehåller bestämmelser om ett samarbete som går längre än samarbetet enligt unionens regler.

De avtalsslutande parterna i Schengenkonventionen skall komma överens om hur bestämmelserna i konventionen skall ersättas eller ändras så att de överensstämmer med ett sådant avtal mellan medlemsstaterna i unionen. Tillämpningen av konventionen fortsätter till denna del om den innehåller bestämmelser om ett mer vittgående samar-

bete än vad som binder hela unionen. Om Schengenkonventionen innehåller bestämmelser som strider mot bestämmelserna i sådana avtal som har ingåtts mellan alla medlemsstater i Europeiska gemenskaperna, skall Schengenbestämmelserna anpassas till dessa bestämmelser. Denna bestämmelse motsvarar även bestämmelserna om ett närmare samarbete i Amsterdamfördraget av den 2 oktober 1997 om ändring av unionens grundfördrag. Detta samarbete avser möjligheten att de medlemsstater som så vill och kan, får bebedriva ett närmare samarbete under vissa villkor på unionens verksamhetsområden och därvid använda sig av unionens institutioner.

När det gäller ändringar i konventionen skall proceduren enligt artikel 141 iakttas i tillämpliga delar, men ändringarna kan dock inte träda i kraft före ikraftträdandet av ifrågavarande avtal mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna.

Slutakten

Slutakten till konventionen innehåller bestämmelser som preciserar vissa artiklar i konventionen och som gäller förutsättningarna för konventionens ikraftträdande. Enligt *punkt 1* skall de avtalsslutande parterna underrätta varandra redan före konventionens ikraftträdande om alla omständigheter av betydelse för ikraftträdandet och verkställigheten av konventionen, och konventionen skall inte träda i kraft förrän villkoren för dess tillämpning uppfyllts och bevakningen av de yttre gränserna blivit genomförd. En bestämmelse med samma innehåll har sedermera tagits in också i avtalen om anslutning till konventionen. Motsvarande bestämmelse i Finlands anslutningsavtal finns i slutaktens andra del.

Punkt 2 innehåller bestämmelser som hänför sig till förberedelserna inför tillämpningen av konventionen och tidtabellen för dem. Som mål för inledandet av tillämpningen avtalades i detta sammanhang ursprungligen ingången av år 1993, om förutsättningarna förelåg. I verkligheten fördröjdes inledandet av tillämpningen. I mars 1995 började tillämpningen mellan de fem ursprungliga avtalsslutande parterna samt Spanien och Portugal.

Punkt 3 hänför sig till bestämmelserna i artikel 71.2 i konventionen. Enligt dem skall de avtalsslutande parterna anta bestämmelser

om straff för olaglig export av narkotika och psykotropa ämnen. Om någon avtalsslutande part inom ramen för sin nationella narkotikapolitik avviker från denna bestämmelse, skall samtliga avtalsslutande parter enligt punkt 3 i slutakten det oaktat vidta de administrativa och straffrättsliga åtgärder som krävs för att förhindra olaglig export som är avsedd för övriga avtalsslutande parters territorium.

I *punkt 4* finns den i artikel 121 i konventionen avsedda förteckningen över växter och växtprodukter för vilka sundhetsintyg inte skall krävas. Så som anfördes i samband med nämnda artikel har artikeln och förteckningen förlorat sin betydelse på grund av bestämmelserna inom gemenskapsrätten.

I *punkt 5* konstateras att de avtalsslutande parterna skall sträva efter att harmonisera sin nationella politik i asylfrågor. Detta ansluter sig till att enhällighet inte har kunnat nås inom EU om en gemensam asylnpolitik eller om harmonisering av asyllagstiftningen. I Schengenkonventionen finns tekniska bestämmelser om behandlingen av asylansökningar, men de materiella bestämmelser som hänför sig till beviljandet av asyl är fortfarande nationella.

Enligt *punkt 6* skall de avtalsslutande parterna underrätta sina nationella parlament om genomförandet av konventionen. På vilket sätt informationen ges skall avgöras av varje stat i enlighet med den nationella lagstiftningen.

Protokollet

I protokollet har sammanställts de gemensamma förklaringar som har avgivits i samband med undertecknandet av konventionen och som kompletterar konventionen och slutakten. Del I och II i protokollet hänför sig till följderna av Tysklands enande, som redan var att vänta vid tidpunkten för undertecknandet av konventionen. I dem konstateras att DDR efter enandet skall omfattas av konventionens tillämpningsområde och inte betraktas som tredje land enligt konventionen. I del II konstateras dessutom att arrangemanget mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike angående minskade kontroller vid de gemensamma gränserna skall fortgå i begränsad utsträckning också efter det att Schengenkonventionen har trätt i kraft. I del III finns preciseringar som gäller det förfarande som skall tillämpas i Belgien

när det gäller övertagande av verkställighet av utländska domar.

Gemensamma förklaringar av ministrar och statssekreterare

I den gemensamma förklaringen av de ministrar och statssekreterare som har undertecknat Schengenkonventionen fastställs de konkreta samarbetsprojekt som hänför sig till tillämpningen av Schengenkonventionen, främst det judiciella samarbetet, och om vilka inte överenskommits i konventionen men i fråga om vilka parterna förbinder sig att inleda eller fullfölja diskussioner.

Ministrarnas och statssekreterarnas andra förklaring innehåller främst politiska uttalanden om en utvidgning av området för fri rörlighet till att omfatta Europeiska gemenskapernas hela område samt om betydelsen av en effektiv kontroll vid de yttre gränserna som motvikt till fri rörlighet. I den ges verkställande kommittén i uppdrag att bereda praktiska åtgärder i syfte att effektivisera kontrollen vid de yttre gränserna. I slutet av förklaringen bekräftas beslutet av den centrala förhandlingsgruppen, dvs. att man skall skapa en arbetsgrupp med uppgift att bereda tillämpningen av konventionen och göra framställningar i anslutning till detta till den centrala förhandlingsgruppen.

3. Islands och Norges samarbetsavtal

I *ingressen* i samarbetsavtalet ingår, på samma sätt som i anslutningsavtalen, hänvisningar till Schengenavtalen och tidigare anslutningsavtal. Utöver dem har i *ingressen* i samarbetsavtalet tagits in hänvisningar till vissa andra internationella fördrag samt de centrala principer på vilka de lösningar som antagits i samarbetsavtalet grundar sig eller vilkas betydelse man annars vill framhäva i samband med samarbetsavtalet. Avsikten med *ingressen* har varit att på detta sätt i detalj motivera samarbetsavtalet, som betraktas som en unik lösning, och önskan är att det inte skall få prejudikatsställning i förhållande till andra länder utanför Europeiska unionen.

I styckena 3—6 i *ingressen* fästs uppmärksamhet vid den nordiska överenskommelsen om passfrihet (FördrS 17/1954) och den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 10/1958), avtalet från 1992 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (FördrS/1994,

avdelningen för Europeiska ekonomiska samarbetsområdet), samt den gemensamma förklaring som Europeiska gemenskapen och Europeiska frihandelssammanslutningen antog 1992 och som ingår som bilaga till EES-avtalet. De principer om fri rörlighet för personer som ingår i dessa utgör grunden för samarbetsavtalet. Vid de förhandlingar som gällde samarbetsavtalet betraktades Islands och Norges delaktighet i EES-avtalet som den centrala grunden för deras särställning och som den omständighet som gör att de har en annan ställning i förhållande till Schengensamarbetet än andra stater utanför unionen.

I ingressens sjunde stycke hänvisas till Danmarks, Finlands och Sveriges anslutningsavtal, eftersom samarbetsavtalets ikraftträdande är beroende av nämnda anslutningsavtals ikraftträdande. I det åttonde stycket konstateras att anslutning till Schengenavtalen förutsätter medlemskap i Europeiska unionen. I det nionde stycket bekräftas samtliga avtals parter strävan att främja den fria rörlighet för personer inom sitt territorium.

Stycke 10 i ingressen hänför sig till den bestämmelse som behandlas närmare i samband med artikel 5. Enligt den hör de bestämmelser i konventionen som gäller rörlighet för varor inte till samarbetsavtalets tillämpningsområde och samarbetsavtalet inverkar därför inte heller på arrangemangen i samband med kontroll av resenärers bagage.

I det elfte stycket i ingressen hänvisas till de speciella arrangemang som tillämpningen av samarbetsavtalet förutsätter med Island och Norge när det gäller de bestämmelser i Schengenavtalen som undanträngs då bestämmelser eller överenskommelser om dem antas eller ingås inom ramen för Europeiska unionen på ett sätt som binder alla medlemsstater. Förutsättningarna för tillämpningen av avtalet behandlas nedan i samband med artikel 9.

I *artikel 1* i samarbetsavtalet fastställs samarbetsavtalets centrala innehåll. Schengenregelverket skall tillämpas mellan Island och Norge å ena sidan och parterna i Schengenavtalen, inklusive Finland, Danmark och Sverige, å andra sidan, om inte något annat bestäms i samarbetsavtalet. Till Schengenregelverket hör Schengenavtalet och Schengenkonventionen, de beslut och förklaringar som verkställande kommittén har antagit eller som har antagits för kommitténs räk-

ning samt de avtal som har ingåtts med stöd av Schengenkonventionen. Som bilaga till samarbetsavtalet ingår en förteckning över de inom ramen för Schengensamarbetet antagna bestämmelser som gäller vid tidpunkten för undertecknandet av samarbetsavtalet och som Island och Norge binder sig till då de godkänner samarbetsavtalet och som skall tillämpas mellan de avtalsslutande parterna med stöd av artikel 1 i samarbetsavtalet.

I *artikel 2* fastställs Islands och Norges ställning vid det beslutsfattande som sker inom ramen för Schengensamarbetet. I egenkap av stater som inte hör till Europeiska unionen kan Island och Norge inte tillträda Schengenavtalen. Enligt bestämmelserna i Schengenkonventionen kan endast en stat som har tillträtt avtalen delta i beslutsfattandet enligt konventionen. Frågan om Islands och Norges ställning i beslutsfattandet inom Schengen var en av de svåraste frågorna vid de nordiska förhandlingarna. Avtalets institutionella ramar fick sin slutliga utformning som ett resultat av långa förhandlingar och kompromisser, och det förhandlingsresultat som sålunda nåddes kan betraktas som en mycket balanserad lösning.

Utgångspunkten för samarbetsavtalet är att Island och Norge deltar i Schengensamarbetet, inklusive beredningen av beslut, på alla samarbetsnivåer i arbetsgrupper, centralgruppen och verkställande kommittén, men de har inte rätt att delta i det egentliga beslutsfattandet. Med beaktande av Schengensamarbetets nära förhållande till EU-samarbetet, Schengenbestämmelsernas subsidiära natur i förhållande till gemenskapsrättens bestämmelser och de avtalsslutande parternas skyldigheter till följd av medlemskapet i Europeiska unionen var det klart att Island och Norge inte kunde få samma ställning som medlemsstaterna i beslutsfattandet inom Schengen. Men å andra sidan måste samarbetsavtalet tillfredsställa de interna konstitutionella och politiska förutsättningarna i Island och Norge, dvs. Island och Norge skall ha möjlighet att fastställa sin ståndpunkt till varje beslut som fattas inom ramen för Schengen innan besluten blir bindande för dem.

Islands och Norges ställning fastställs i artikel 2 i samarbetsavtalet så att de deltar i Schengensamarbetet, inklusive beredningen av beslut, på alla nivåer, i arbetsgrupper och underlydande arbetsgrupper, centralgruppen och verkställande kommittén. När besluten

fattas har de rätt att uttrycka sin ståndpunkt och göra framställningar, men de har inte rätt att delta i det egentliga beslutsfattandet. I samband med varje beslut har de möjlighet att framföra sin ståndpunkt och beslutet blir bindande för dem endast om de uttryckligen godkänner det. Artikel 2 kompletteras av bestämmelserna i artikel 3 om förhandlingsförfarandet och bestämmelserna i artikel 9 om upphörandet av samarbetsavtalets giltighet, vilka behandlas nedan, om Island och/eller Norge inte kan godkänna det beslut som har fattats.

I punkt 3 finns en kompletterande bestämmelse om utbyte av information om sådana frågor som skall behandlas inom ramen för Europeiska unionen och som hänför sig till samarbetsavtalet. Genom denna bestämmelse tryggas Islands och Norges möjlighet att få nödvändig information om frågor som skall behandlas inom ramen för Schengensamarbetet och som också är anhängiga i Europeiska unionen.

Artikel 3 kompletterar bestämmelserna i artikel 2 om Islands och Norges institutionella ställning inom Schengensamarbetet. Artikeln innehåller detaljerade bestämmelser om proceduren i sådana situationer då samtycke av Island och Norge förutsätts för att rättigheter och skyldigheter skall kunna skapas mellan dem och de avtalsslutande parterna i Schengen.

Enligt punkt 1 beslutar Island och Norge självständigt om de skall godkänna de beslut och andra arrangemang som har fattats inom ramen för Schengensamarbetet efter dagen för undertecknandet av samarbetsavtalet och genom vilka bestämmelser i Schengenkonventionen eller bestämmelser med stöd av Schengenkonventionen ersätts eller ändras. I punkterna 1 a till 1 e specificeras de fall där Islands och Norges samtycke krävs. Punkt 1 a gäller beslut och förklaringar som verkställande kommittén har fattat eller som har fattats för kommitténs räkning i enlighet med konventionen, varmed avses vanliga beslut inom Schengensamarbetet som skall fattas med stöd av konventionen och t.ex. gäller tillämpning eller administration av konventionen. Enligt punkt 1 b krävs Islands och Norges samtycke också då gemenskapsrättens bestämmelser undantränger bestämmelserna i konventionen med stöd av artikel 134 i konventionen. I enlighet med artikel 134 skall bestämmelserna i konventionen tillämpas endast i den mån de överens-

stämmer med gemenskapsrätten, som i sin tur inte automatiskt binder Island och Norge. Punkt 1 c gäller avtal som medlemsstaterna i Europeiska unionen ingår i framtiden och som ersätter bestämmelser i Schengenkonventionen. Punkt 1 d innehåller de ändringar i Schengenkonventionen som de avtalsslutande parterna har kommit överens om. Enligt punkt 1 e krävs godkännande av Island och Norge innan avtal som de avtalsslutande parterna i Schengenkonventionen och tredje land kommer att ingå i framtiden blir bindande för Island och Norge.

Enligt punkt 2 binder sig Island och Norge vid besluten genom att uttryckligen godkänna dem efter det att besluten har fattats, och godkännandet skall antecknas i verkställande kommitténs protokoll. För den händelse att det på förhand i samband med beredningen av ett ärende framgår att godkännandet av den framställning om vilken verkställande kommittén skall fatta beslut kommer att medföra svårigheter för Island eller Norge finns en bestämmelse om förhandlingsförfarandet i punkt 3. Enligt den skall Island eller Norge ges tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt inför verkställande kommittén innan beslutet fattas. Strävan har varit att på detta sätt säkerställa att Islands och Norges ståndpunkter beaktas på behörigt sätt innan ett beslut fattas, och verkställande kommittén har ännu möjlighet att jämka ståndpunkterna innan den fattar ett beslut som Island eller Norge inte kan godkänna, vilket i sin tur med stöd av artikel 10 automatiskt leder till att samarbetsavtalet upphör.

Artikel 4 innehåller en likadan bestämmelse som Finlands, Danmarks och Sveriges anslutningsavtal, och enligt den inverkar samarbetsavtalet inte på det samarbete som utförs inom ramen för den nordiska passunionen, om detta inte strider mot samarbetsavtalet eller förhindrar tillämpningen av det. Avsikten med att ta in denna bestämmelse i alla de fem nordiska ländernas avtal var att framhäva den nordiska passunionens betydelse och kontinuitet.

De nordiska länderna har kommit överens om att vid behov granska och ändra den nordiska passkontrollöverenskommelsen, om bestämmelser som strider mot syftet med Schengenavtalen konstateras i den.

Enligt *artikel 5* skall avtalet inte tillämpas på Spetsbergen, som således skall behandlas som tredje land då Schengenavtalen tillämpas. Den nordiska passkontrollöverens-

kommelsen tillämpas inte heller på Spetsbergen.

Artikel 6 avgränsar samarbetsavtalets tillämpningsområde så att det inte omfattar artikel 2.4 i konventionen, som gäller kontrollen av varor, och avdelning V, som gäller transport av och rörlighet för varor.

De bestämmelser som gäller transport av och rörlighet för varor innehåller sådana allmänna principer och mål som i konventionen ursprungligen hade karaktären av bestämmelser som kompletterar bestämmelserna om rörlighet för människor. Efter det att den inre marknaden har förverkligats har ifrågavarande bestämmelser i konventionen inte längre någon självständig betydelse, men de har dock inte upphävts formellt. I relationerna mellan parterna i Schengenavtalen tillämpas därför i stället de mera detaljerade EU-bestämmelserna om den inre marknaden och tullunionen, vilka är förpliktande för staterna i fråga. Rörligheten för varor mellan Island och Norge å ena sidan samt unionens medlemsstater å andra sidan regleras av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt *artikel 7* skall Island och Norge i samband med undertecknandet av avtalet ange de myndigheter som avses i artikel 40 och artikel 65 i konventionen och Norge dessutom de myndigheter som avses i artikel 41 i konventionen. Vid förhandlingarna om samarbetsavtalet kom man överens om att myndigheterna inte omnämns i själva avtalstexten, vilket är fallet i anslutningsavtalen, utan att Island och Norge anger dem särskilt.

Enligt *artikel 8* skall samarbetsavtalet ratificeras, godkännas eller godtas. På samma sätt som för de övriga Schengenavtalen är Luxemburg depositarie också för samarbetsavtalet.

I *artikel 9* finns bestämmelser om förutsättningarna för avtalets ikraftträdande. Enligt punkt 1 är en förutsättning för ikraftträdandet att alla parter i samarbetsavtalet har ratificerat, godkänt eller godtagit det (punkt 1 a). Dessutom träder samarbetsavtalet i kraft först då Danmarks, Finlands och Sveriges anslutningsavtal har trätt i kraft (punkt 1 b). Avsikten med denna bestämmelse är att koordinera ikraftträdandet av de nordiska ländernas avtal så att de träder i kraft samtidigt och tillämpningen av Schengenavtalen således inte medför några svårigheter för tillämpningen av den nordiska passunionen.

Samtidigt säkerställs att samarbetsavtalet inte träder i kraft om något nordiskt EU-land ställer sig utanför Schengen och låter bli att sätta sitt anslutningsavtal i kraft. En tredje förutsättning för att samarbetsavtalet skall träda i kraft är att de specialarrangemang som verkställande kommittén anser nödvändiga för Islands och Norges del i förhållande till Europeiska gemenskapen, Europeiska unionens medlemsstater och tredje land har trätt i kraft (punkterna 1 c till 1 e). Till dessa arrangemang kommer sannolikt åtminstone att höra ett avtal, med stöd av vilket Dublinkonventionen kan tillämpas på Island och Norge, samt att Island och Norge tillträder avtalet om återtagande mellan Schengenländerna och Polen.

Verkställande kommittén skall konstatera att förutsättningarna för ikraftträdandet har uppfyllts och skall också meddela depositarierna detta. Samarbetsavtalet träder i kraft vid ingången av den andra månaden efter att den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen har deponerats och förutsättningarna enligt punkterna 1 b till 1 e har konstaterats uppfyllda.

Bestämmelsen om ikraftträdandet kompletteras av punkt 3 där det konstateras att tillämpningen av samarbetsavtalet skall börja då förutsättningarna för tillämpningen av konventionen har uppfyllts i alla avtalsslutande stater och kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion. På samma sätt som de stater som tillträder Schengenavtalen skall också Island och Norge börja tillämpa avtalen först efter det att verkställande kommittén har konstaterat att tillräckliga förutsättningar finns. Förutsättningarna för tillämpningen är i Islands och Norges fall desamma som för de avtalsslutande staternas del, dvs. en enhetlig kontroll vid de yttre gränserna samt lagstiftningsmässig och teknisk beredskap att tillämpa avtalen.

I *artikel 10* ingår bestämmelser om uppsägning av samarbetsavtalet och om arrangemangen i samband med att det upphör att gälla. Enligt punkt 1 kan Island och Norge var för sig säga upp avtalet medan de avtalsslutande staterna i Schengenkonventionen kan säga upp det gemensam genom enhälligt beslut. Orsaken till uppsägning kan vara en allvarlig meningsskiljaktighet mellan parterna. Den mest sannolika uppsägningsgrunden är att Island eller Norge inte kan godkänna ett beslut som har fattats inom ramen för Schengensamarbetet. Om Island och Norge

eller någotdera landet inte godkänner en åtgärd som avses i artikel 3.1 i samarbetsavtalet, betraktas också detta som en uppsägning av avtalet utan att avtalet sägs upp särskilt. Samarbetsavtalets giltighet upphör likaså, om både Island och Norge upphör att vara part i det, eller om alla avtalsslutande parter i Schengenkonventionen upphör att vara part i avtalet, eftersom samarbetsavtalet då förlorar sin betydelse. I alla nämnda fall upphör avtalets giltighet efter det att sex månader har förflutit från den åtgärd som ledde till upphörandet.

I Schengenkonventionen finns inga bestämmelser om uppsägning, och inte heller i avtalen om anslutning till den. I Islands och Norges samarbetsavtal ingår däremot en bestämmelse om uppsägning, vilket är en följd av deras särställning i Schengensamarbetet. Eftersom de inte kan delta i beslutsfattandet, ger samarbetsavtalet dem i stället möjlighet att säga upp avtalet, om ett beslut som de inte kan godkänna fattas inom ramen för Schengen.

Om samarbetsavtalets giltighet upphör, skall de arrangemang som har vidtagits med tanke på fri rörlighet mellan Island och Norge samt parterna i Schengen upplösas och kontroller vid de yttre gränserna införas på nytt. De arrangemang och eventuella övergångstider som följer på upphörandet fastställs inte närmare i detta sammanhang, utan skall enligt punkt 4 överenskommas särskilt mellan de återstående parterna. Om man inte kan komma överens om dem, skall verkställande kommittén besluta om nödvändiga åtgärder inom ramen för sin behörighet. Också den gemensamma förklaringen till samarbetsavtalet som avgivits av de avtalsslutande parter i Schengenkonventionen gäller följderna av ett upphörande av samarbetsavtalet. Innehållet i förklaringen behandlas nedan.

Förklaring av parterna i Schengenkonventionen

Den gemensamma förklaring av parterna i Schengenkonventionen som ingår i samarbetsavtalet, hänför sig till en situation där samarbetsavtalet upphör att vara i kraft och kontroller återinförs vid de yttre gränserna mellan den stat som lösgör sig från samarbetet (Island och/eller Norge) och parterna i Schengenavtalen. Enligt förklaringen måste också de nordiska länder som har tillträtt Schengenkonventionen införa kontroller vid

de yttre gränserna gentemot Island och/eller Norge, om samarbetsavtalet upphör för någotdera landets eller båda ländernas del. Detta innebär att också den nordiska passunionen upphör att gälla i sin nuvarande form. Eftersom ett upphörande av samarbetsavtalet kommer att ha mycket långtgående följder, har strävan varit att bygga upp avtalet så att det ger Island och Norge möjlighet att på förhand påverka de avgöranden som fattas inom ramen för Schengen. Om det blir fråga om en konflikt mellan de nordiska ländernas och de övriga Schengenstaternas intressen, kan de nordiska länder som är part i Schengen naturligtvis, om de så önskar, förhindra att ett sådant beslut fattas inom ramen för Schengen, eftersom beslutsfattandet förutsätter att medlemsstaterna är eniga.

Förklaring av Island och Norge

Till samarbetsavtalet hör en förklaring av Island och Norge om utlämning för brott. I förhållande till parterna i Schengenavtalen kommer Island och Norge inte att tillämpa de förbehåll som de på basis av ömsesidighet har gjort enligt artikel 13 i den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (FördrS 16/1990) och inte heller åberopa de förklaringar som gjorts inom ramen för artikel 6.1 i den europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32—33/1971).

Med stöd av artikel 13 i den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism kan varje stat förklara att den under de förutsättningar som nämns i artikeln förbehåller sig rätten att vägra utlämning i fråga om ett brott som den betraktar som politiskt brott. Då de nordiska länderna tillträdde nämnda konvention gjorde de samma förbehåll som Island och Norge nu med stöd av förklaringen i samarbetsavtalet inte kommer att tillämpa i förhållande till Schengenstaterna.

Förklaring enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen om utlämning för brott gäller vägran att utlämna personer som inte är från ett nordiskt land men som har sin boningsort i ett nordiskt land. Med stöd av förklaringen kommer förbehållet inte att tillämpas mellan de stater som är part i Schengen samt Island och Norge på basis av ömsesidighet.

Syftet med förklaringen är att Island och

Norge i sina relationer till Schengenstaterna binder sig till liknande arrangemang när det gäller att underlätta utlämning för brott som Schengenstaterna samt Finland, Sverige och Danmark i sina inbördes relationer har bundit sig till i 1996 års konvention om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater, vilken upprättats på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen (EGT nr C 313/11, 23.10.1996) och som också Finland har undertecknat. Nämda konvention har ännu inte trätt i kraft.

4. Lagförslagen

4.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i Schengenkonventionen och dess slutakt

Lagförslaget innehåller den sedvanliga bestämmelsen om ikraftträdande av vissa bestämmelser i Schengenkonventionen och slutakten till konventionen. Det föreslås att ikraftträdandet skall bestämmas så att lagen, Schengenkonventionen och slutakten träder i kraft samtidigt. Detta är det normala för internationella överenskommelser.

4.2. Lag om ändring av polislagen

22 a §. *Utländska polisers behörighet.* I den nya 22 a § polislagen tas in bestämmelser om gränsöverskridande förföljande i enlighet med artikel 41 i Schengenkonventionen. Om förföljande gäller vad som särskilt föreskrivs därom i Schengenkonventionen. Villkoren för förföljande skall uppfyllas enligt lagstiftningen i det land där en person ertappats på bar gärning eller inlett ett flyktförsök. Förföljande enligt Schengenkonventionen är möjligt endast över landsgräns. Paragrafen kommer inte att ge en främmande stats polisman behörighet i de fall där en situation enligt artikel 41 inletts på finskt territorium. Om var mans rätt att gripa bestäms särskilt i 1 kap. 1 § tvångsmedelslagen (450/1987).

När en finsk polisman utför ett tjänsteuppdrag utanför Finlands gränser, bestäms hans befogenheter i enlighet med bestämmelser i internationella fördrag som binder Finland samt lagstiftningen i det land där han utför sitt uppdrag. Eftersom bestämmelserna i polislagen endast gäller på finskt territorium,

är det inte möjligt att i polislagen ta in en bestämmelse om en finsk polismanns befogenheter på en annan stats territorium.

Med polisman avses en person som är anställd hos polisen och har rätt att använda polisbefogenheter, medan termen polis avser polisen som myndighet. Inom Finland används polisbefogenheter alltid i första hand av en finsk polisman. En främmande stats polisman kommer att ha befogenheter på finskt territorium endast i situationer som anges särskilt i denna lag. Vidare regleras verksamheten av bestämmelserna i de aktuella internationella fördragen.

I bestämmelsen jämföras en främmande stats polisman med en finsk polisman, vilket leder till att samma rättigheter och skyldigheter som enligt polislagen gäller en finsk polisman även gäller honom, men endast i fråga om de befogenheter som nämns särskilt. När en främmande stats polisman använder sig av polisbefogenheter är han bunden av de allmänna bestämmelserna om polisen och polismän i 1 kap. polislagen.

Om polisbefogenheter enligt polislagen ges åt en främmande stats tjänsteman, måste entydiga och klara bestämmelser utfärdas om befogenheterna och de tjänstemän som har rätt att använda dem. Eftersom det inte är möjligt att i polislagen på förhand räkna upp alla de eventuella internationella fördrag som kommer att ge en främmande stats tjänsteman rätt att använda polisbefogenheter, skall bestämmelser om detta tas in i fördraget i fråga eller i annan lagstiftning som följer av fördraget.

I mom. Genom bestämmelsen ges en främmande stats polisman befogenhet att gripa den flyende på finskt territorium, när det är fråga om förföljande som har påbörjats på en annan stats territorium. En främmande stats polisman har enligt bestämmelsen rätt att i enlighet med 22 § 3 mom. polislagen i samband med säkerhetsvisitation omhänderta föremål som den gripne innehar. Likaså har han rätt att i enlighet med 21 § 1 mom. polislagen befalla om att ett fordon skall stannas, eftersom detta är en naturlig förutsättning för att den som flyr med ett fordon skall kunna gripas. I polislagen finns inga närmare bestämmelser om hur fordonet skall stannas, men enligt regeringens proposition (RP 57/1994 rd) är alla sådana tydliga befallningar att stanna förpliktande som en polisman ger muntligen, med handtecken eller något annat tecken och vilkas syfte

samt vem de avser framgår entydigt. Stopp-tecknet skall dessutom i detta fall vara så klart att eventuella språkskillnader inte påverkar förståelsen.

2 mom. Med bestämmelsen begränsas en främmande stats polisman befogenhet att använda maktmedel.

Med motstånd avses här en persons fysiska, aktiva eller passiva beteende i syfte att förhindra en polisman lagliga handling. Det kan gälla en situation där en polisman använder polisbefogenheter eller ett tjänsteuppdrag, vars utförande inte kräver befogenheter som avviker från normala medborgerliga rättigheter. Grunden för maktmedel är vid motstånd uttryckligen att den gripne försöker förhindra polisens verksamhet. Om användningen av maktmedel och i vilken mån de är försvarliga gäller vad som föreskrivs i 27 § 2 mom. polislagen.

Bestämmelsen kommer att ge en främmande stats polisman rätt att använda maktmedel endast i de fall där hjälp från en finsk polisman inte kan fås utan dröjsmål. Detta kan bero på att förföljandet är brådskande eller på att de lokala myndigheterna har varit förhindrade att omedelbart uppta förföljandet.

Bestämmelsen möjliggör även användning av handfängsel under transport av den gripne i enlighet med artikel 41.5 f i Schengenkonventionen.

Enligt de nya bestämmelserna får en främmande stats polisman rätt att bära tjänstevapen i Finland. Detta föreslås i 17 § 11 punkten skjutvapenlagen. Användningen av skjutvapen är möjlig endast vid nödvärn enligt vad som därom bestäms särskilt i 3 kap. 6 § strafflagen (39/1889). Utlänningar har redan enligt gällande lagstiftning nödvärnsrätt i Finland. Enligt Schengenkonventionen har en främmande stats polisman rätt att använda sitt tjänstevapen endast vid nödvärn.

3 mom. En främmande stats polisman skall utan dröjsmål överlåta den gripne till den lokala polisen. En främmande stats polisman skall alltid anmäla förföljande på finskt territorium till polisen på den ort inom vars område förföljandet skett, även om förföljandet inte lyckats eller lett till gripande.

4 mom. En främmande stats tjänsteman jämställs vid skador med en finsk polisman. Statens ersättningsansvar bestäms på samma grunder som enligt 47 § 2 mom. polislagen gäller en finsk polisman. Ersättning kan fås för materiella skador, men inte för men eller

lidande. Ersättningen kan föranledas av vilken laglig tvångsåtgärd som helst som en främmande stats polisman har vidtagit utgående från sina befogenheter. Ersättning kan enligt prövning betalas även när en främmande stats polisman förfarande har varit berättigat antingen med stöd av bestämmelserna om nödvärn eller nödtillstånd. I Schengenkonventionen ingår bestämmelser om skadeersättning i artikel 43.

30 a §. *Observation utförd av främmande stats polisman.* Den nya 30 a § polislagen kommer att möjliggöra en fortsatt observation på finskt territorium, s.k. övervakning enligt artikel 40 i Schengenkonventionen. Enligt Schengenkonventionen kan övervakning ske i syfte att utreda ett brott, när en person har gjort sig skyldig till en straffbar handling som eventuellt leder till att han utlämnas eller är delaktig i en sådan handling. Enligt artikel 40 i Schengenkonventionen är det möjligt att fortsätta övervakningen på en annan stats territorium när man på basis av en på förhand framställd begäran om rättsligt bistånd har fått tillstånd samt i brådskande fall även utan förhandstillstånd och när den övervakade misstänks för brott som räknas upp särskilt i konventionen (artikel 40.7). I brådskande fall måste övervakningen upphöra genast om myndigheterna i det land på vars territorium övervakningen sker kräver det eller senast inom fem timmar efter gränsöverskridandet, såvida tillstånd till fortsatta åtgärder inte har erhållits före det. Schengenkonventionen innehåller detaljerade bestämmelser om övervakning, t.ex. om vilka tjänstemän som har rätt att delta, om själva förfarandet och om skadeersättningsansvaret.

I bestämmelsen jämställs en främmande stats polisman med en finsk polisman, på samma sätt som i fråga om 22 a §, varvid de allmänna bestämmelserna i 1 kap. polislagen även gäller en främmande stats polisman. Enligt bestämmelsen kommer en främmande stats polisman att få samma rättigheter och skyldigheter vad gäller observation på basis av polislagen som en finsk polisman. Vidare omfattas verksamheten av de detaljerade bestämmelserna i de aktuella internationella fördragen. På finskt territorium utförs observation i första hand av en finsk polisman. Observation får endast undantagsvis utföras av en främmande stats polisman på finskt territorium, om en finsk polisman inte omedelbart kan ta över observationen på

finskt territorium. Förfrågningar om och observation av en person som misstänks för ett brott som redan begåtts har enligt gällande rättspraxis av tradition betraktats som ett tillåtet förundersökningsmedel. Förutsättningarna för att inleda övervakning måste däremot uppfyllas enligt lagstiftningen i det land inom vars territorium operationen påbörjas. Bestämmelsen möjliggör endast att övervakningen fortsätter på finskt territorium och därför kan en främmande stats polisman inte självständigt påbörja ny övervakning på finskt territorium. En främmande stats polisman måste i alla situationer iaktta finsk lagstiftning på finskt territorium. Om övervakning som påbörjats i en annan stat inte är en befogenhet som enligt finsk lagstiftning ankommer på polisen, får verksamheten inte fortsätta på finskt territorium.

Enligt 2 mom. avser observation i detta sammanhang även teknisk observation. Teknisk observation är med hjälp av tekniska anordningar utförd avlyssning av en viss person och upptagning av ljud (teknisk avlyssning), iakttagande och avbildande av honom (optisk övervakning) samt spårning av hur ett fordon eller en vara förflyttar sig (teknisk spårning). Det är även möjligt att med hjälp av teknisk observation samla sådana uppgifter om en person som berör hans integritet.

Bestämmelsen möjliggör både fortsatt observation och fortsatt teknisk observation på finskt territorium. Fortsatt teknisk observation är dock möjlig endast i sådana situationer då t.ex. den tekniska anordningen redan har installerats i ett föremål eller ett fordon som är föremål för verksamheten. En främmande stats polisman får inte självständigt påbörja ny teknisk observation på finskt territorium, t.ex. installera tekniska anordningar eller börja använda sådana. En främmande stats polisman måste i alla situationer iaktta finsk lagstiftning på finskt territorium. Om teknisk observation som påbörjats i en annan stat inte är en befogenhet som enligt finsk lagstiftning ankommer på polisen eller om de detaljerade villkoren för teknisk observation inte uppfylls, får operationen inte fortsätta på finskt territorium.

En främmande stats polisman har inte rätt att använda maktmedel på finskt territorium när han utför ett övervakningsuppdrag. Han har rätt att bära tjänstevapen i Finland. Bestämmelser om detta föreslås i 17 § 11 punkten skjutvapenlagen (1/1998). Använd-

ningen av skjutvapen är möjlig endast vid nödvärn i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 6 § strafflagen. Enligt gällande lagstiftning har en utlänning nödvärnsrätt i Finland. Enligt Schengenkonventionen har en främmande stats polisman rätt att använda tjänstevapen endast i nödvärn.

Observation och teknisk observation som utförts av en främmande stats polisman skall rapporteras till polisen på den ort inom vars område verksamheten i huvudsak har skett.

4.3. Lag om ändring av utlänningslagen

1 §. *Tillämpningsområde.* I paragrafen föreslås som 3 mom. en bestämmelse enligt vilken man med en Schengenstat avser de stater som tillträtt konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Republiken Frankrike om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 (Schengenkonventionen) samt samarbetsavtalet av den 19 december 1996 mellan parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen och Island och Norge (Islands och Norges samarbetsavtal). Härvid blir gällande 3 mom. 4 mom.

9 §. *Rätt att röra sig fritt, vistas och genomresa.* En ändring av paragrafens rubrik föreslås för att den bättre skall motsvara innehållet. Innehavaren av ett uppehållstillstånd som beviljats av en Schengenstat får enligt artikel 5 i konventionen resa genom Schengenstaterna på sin resa till den stat som beviljat tillståndet, utan visum eller genomresevisum från den stat han reser genom. Inte heller andra villkor för inresa enligt artikel 5 och 1 mom. i denna paragraf krävs. Utlänningen får dock inte förekomma på den s.k. spärllistan. Om en Schengenstat har beviljat ett visum för mer än tre månader (sådana visum kan inte beviljas enligt finsk lagstiftning), har innehavaren av ett sådant visum rätt till genomresa, om han uppfyller alla andra inresevillkor enligt artikel 5 än de som gäller visering, dokument som bevisar syftet med inresan och innehav av tillräckliga medel. Bestämmelser om detta föreslås som ett nytt 2 mom. till paragrafen.

I 3 mom. föreslås en ny bestämmelse om

att innehavaren av en enhetlig visering får röra sig på alla Schengenstaters territorier, om han har i konventionen avsedd enhetlig visering eller ett i konventionen avsett uppehållstillstånd som beviljats av en Schengenstat. Rätten att vistas är begränsad till tre månader från inresan och en förutsättning är att utlänningen uppfyller de övriga inresevillkoren som räknas upp i artikel 5 i konventionen och i denna lag. Utlänningen skall alltså ha ett gällande resedokument som berättigar till passerande av gräns och gällande visering, om inte annat följer av ett internationellt avtal som är bindande för Finland. Utlänningen skall vid behov kunna visa upp dokument som anger den planerade vistelsens längd och syfte och utlänningen skall ha de tillgångar som behövs för uppehållet med beaktande av den planerade vistelsens längd och återresan eller genomresan till ett tredje land som han eller hon garanterat får resa in i, i annat fall måste utlänningen kunna skaffa sig dessa medel på ett lagligt sätt. Ett villkor för inresa är också att utlänningen inte får finnas på spärllistan och han eller hon får inte heller uppfattas som en risk för den allmänna ordningen, folkhälsan eller Finlands internationella förbindelser.

11 §. *Visum*. Det föreslås att definitionen på visum ändras i paragrafen så att med visum avses enhetlig visering som gäller inom alla Schengenstater. Viseringen berättigar till inresa endast om de övriga inresevillkoren enligt denna lag och artikel 5 i konventionen är uppfyllda.

12 §. *Olika slags visum*. Det föreslås att bestämmelsen i 3 mom. ändras så att den totala längden för flera vistelser efter varandra som ingår i ett flergångsvisum inte får överstiga tre månader per halvår. Enligt artikel 11.1 a i Schengenkonventionen får varken tidslängden för en oavbruten vistelse eller den totala tidslängden för flera på varandra följande vistelser överstiga tre månader per halvår. Enligt artikel 5 i den nordiska passkontrollöverenskommelsen (FördrS 10/1958) skall tiden för utlänningens vistelse i nordisk stat under tiden sex månader före senaste inresa avräknas från den uppehållstillståndsfria tiden. Enligt artikel 20 i Schengenkonventionen får utlänningar utan skyldighet att inneha visering röra sig fritt på de avtalsslutande parternas territorier under högst tre månader under en tidsperiod av sex månader räknat från första inresedag, förutsatt att de uppfyller inresevillkoren i artikel

5.

13 §. *Visering*. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att visum även skall kunna beviljas av en beskickning i en annan Schengenstat. Paragrafens 2 mom. preciseras så att utrikesministeriet skall lämna anvisningar om viseringsförfarandet till de finska beskickningarna.

53 §. *Skyldighet att styrka sin identitet och lämna upplysningar om sin vistelse*. I artikel 22 i Schengenkonventionen ingår anmälningsskyldighet för utlänning som inrest till någon av de avtalsslutande parternas territorier. Enligt 11 § förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991) skall om varje resande som ankommer till en inkvarteringsrörelse ifyllas ett resandekort enligt ett av inrikesministeriet fastställt formulär. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att en anmälning till myndigheterna även skall göras i andra fall, om vederbörande ministerium så föreskriver.

64 b §. *Ordande av olovlig inresa*. Meningen är att bestämmelser om ordande av olovlig inresa skall intas i 16 kap. 28 § strafflagen och därför föreslås det att paragrafen ändras till detta lagrum. Bestämmelsen om att avstå från åtgärder, vilken ingår i 2 mom., kommer att ersättas av 16 kap. 30 § strafflagen.

4.4. Lag om ändring av strafflagen

16 kap.

Om brott mot offentlig myndighet och allmän ordning

1 § och 13 §. Artikel 42 i Schengenkonventionen förpliktar till att utsträcka de nationella kriminaliseringsbestämmelserna till brott som riktas mot en främmande stats myndigheter när dessa utför gränsöverskridande övervakning eller förföljande enligt artiklarna 40 och 41 i konventionen. Strafflagens 16 kap. 1 § innehåller bestämmelser om tvingande av och motstånd mot tjänsteman. I samma kapitel innehåller 13 § straffstadganden som gäller givande av muta till tjänsteman. Det föreslås att till dessa paragrafer skall fogas bestämmelser om att de även gäller sådana tjänstemän i främmande stat som avses i Schengenkonventionen.

28 §. *Ordande av olaglig inresa*. I punkt

1 i paragrafen föreskrivs ett straff för den som för in en sådan utlänning i Finland som inte har sådant pass, visum eller uppehållstillstånd som krävs för inresa. Motsvarande bestämmelse ingår i gällande 64 b § utlänningslagen. Det föreslås att bestämmelsen skall ändras så att den nytta som eftersträvas genom handlingen inte behöver vara ekonomisk. Med stöd av artikel 27 föreslås vidare att brottsrekvisitet skall uppfyllas även när en utlänning befordras via Finland till tredje stat. I punkt 3 föreslås för tydlighetens skull ett tillägg om när ett originalpass som utfärdats till en annan person överläts till en utlänning för olaglig inresa. Förslaget motsvarar i huvudsak 64 b § 1 mom. i gällande utlänningslag (639/1993).

29 §. *Brott mot inresebestämmelserna.* Enligt artikel 26 i Schengenkonventionen förbinder sig de avtalsslutande parterna att införa sanktioner mot transportörer som till deras territorium från tredje land befordrar utlänningar utan nödvändiga resedokument. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att det skall vara straffbart att till Finland befordra utlänningar som inte har nödvändiga resedokument och som inte kommer från någon av de stater som anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad den 19 juni 1990 (Schengenkonventionen) eller de stater som sig till samarbetsavtalet mellan Island och Norge och de avtalsslutande parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen, undertecknat den 19 december 1996 (Islands och Norges samarbetsavtal).

30 §. *Avstående från åtgärder.* I 64 b § 2 mom. utlänningslagen ingår en särskild bestämmelse om åtgärdseftergift, eftersom ordnande av olaglig inresa i lindriga fall kan var ursäktligt, om man beaktar omständigheterna och gärningsmannens skuld. I fråga om anordnande av olaglig inresa utgår man från detta också i förslaget som gäller 17 kap. 27 § strafflagen i den i riksdagen för närvarande aktuella propositionen 6/1997 rd. Enligt förslaget är det motiverat att fortsättningsvis möjliggöra att man i större utsträckning än vanligt beviljar åtal eftergift. Flyktingar som faktiskt är i behov av asyl måste lämna sitt hemland eller sitt bosättningsland utan lämpliga resedokument. Att

resedokument fattas kan bero på den enskilda människans rädsla för myndigheterna i hemlandet eller bosättningslandet. Även något annat godtagbart skäl kan leda till att pass och visering saknas. Därför bör det vara möjligt att vid tillämpningen av den föreslagna straffbestämmelsen i 16 kap. 28 § strafflagen beakta konventionen och protokollet om flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77—78/1968) samt rimlighetssynpunkter. Enligt förslaget skall bestämmelsen om åtgärdseftergift flyttas och bli 16 kap. 30 § strafflagen, medan en hänvisning till strafflagen tas in i motsvarande bestämmelse i utlänningslagen

Enligt förslaget skall bestämmelsen om åtgärdseftergift även gälla brott mot inresebestämmelserna i 16 kap. 29 § strafflagen. I artikel 27 i konventionen förbinder sig de avtalsslutande parterna, om ingenting annat följer av förpliktelserna enligt konventionen och protokollet om flyktingars rättsliga ställning, att i enlighet med sin nationella konstitution införa påföljder mot sådana transportörer som från tredje land, sjö- eller luftvägen, transporterar utlänningar som inte har de resedokument som krävs, till deras territorium. De generella orsaker som enligt 3 kap. 5 § 3 mom. kan minska eller ta bort en gärnings straffbarhet torde inte vara tillräckliga enligt de omständigheter som skall beaktas enligt denna artikel. När påföljderna fastställs bör man beakta konventionen och protokollet om flyktingars rättsliga ställning och påföljder bör fastställas endast i sådant fall där transportören har försummat att kontrollera resedokumentet. När åtgärdseftergift övervägs bör man också beakta om en transportör upprepade gånger och trots anmärkning har transporterat personer utan resedokument till Schengenområdet.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande 2/1998 rd konstaterat att då straffbestämmelser som rör transportföretag fastställs och tillämpas har bestämmelserna i grundlagen och de konventioner om de mänskliga rättigheterna som binder Finland praktisk betydelse.

Enligt den föreslagna 16 kap. 30 § strafflagen kunde man sålunda låta bli att väcka åtal eller döma till straff om gärningen med beaktande av omständigheterna eller gärningsmannens skuld är ursäktlig. Vid bedömningen av brottets ursäktlighet bör man särskilt beakta gärningsmannens bevekelsegrunder och hur säkra förhållandena är i ut-

länningens hemland eller i det land som han stadigvarande bor i.

31 §. *Tillämpningsområde.* Det föreslås att till 16 kap. strafflagen fogas en 31 § om tillämpningsområdet, vilken skall precisera att man med en främmande stats tjänsteman enligt Schengenkonventionen avser en tjänsteman hos en part i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad den 19 juni 1990, och i samarbetsavtalet mellan parterna i Schengenavtalen och Norge och Island om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna eller i det i 29 § nämnda samarbetsavtalet med Island och Norge, undertecknat den 19 december 1996, vilken på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen.

32 §. Om juridiska personers straffansvar bestäms för närvarande i 28 §. Det föreslås att dessa bestämmelser skall flyttas till en ny 32 §. Samtidigt införs i paragrafen bestämmelser om att bestämmelserna om juridiska personers straffansvar också skall gälla brott mot bestämmelserna om inresa.

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

9 §. *Tillämpningsstadgande.* Enligt artikel 42 i Schengenkonventionen skall kriminaliseringsbestämmelserna som rör nationella myndigheter utsträckas till att omfatta brott som främmande staters tjänstemän begår vid övervakning eller förföljande över gräns enligt artiklarna 40 och 41. Bestämmelser om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare ingår i 40 kap. strafflagen. Det föreslås att 9 § i detta kapitel skall få ett nytt 3 mom. enligt vilket bestämmelserna i kapitlet även skall tillämpas på tjänstemän från Schengenstaterna, med undantag av 12 § om militära tjänstebrott.

4.5. Lag om ändring av 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen

5 kap.

Husrannsakan samt kroppsvisitation och kroppsbesiktning

1 §. *Förutsättningar för husrannsakan.* I artikel 51 i Schengenkonventionen förutsätts att en anmodad part måste utföra husrannsakan om den gärning som föranlett framställningen kan leda till *minst* sex månaders fängelse. Enligt 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen förutsätter husrannsakan att straffet är fängelse i *mer* än sex månader. Vid tillämpningen av Schengenkonventionen är straffmaximum enligt artikel 51 lägre än i tvångsmedelslagen och avviker sålunda från gällande finsk lagstiftning. I propositionen ingår ett förslag om ändring av tvångsmedelslagen så att lagens 5 kap. 1 § blir förenlig med bestämmelsen i Schengenkonventionen, varvid villkoren för husrannsakan är likadana i samtliga fall. Enligt förslaget får husrannsakan företas om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts för vilket det strängaste straffet är fängelse i minst sex månader. Gällande bestämmelse om husrannsakan när utredningen gäller omständigheter som anknyter till utdömande av samfundsbot kommer att kvarstå som förut. Där emot finns det inte längre skäl att i paragrafen särskilt nämna spridning av våldsskildring, innehav av för falskningsmaterial eller innehav av falska pengar, eftersom straffet för dessa är fängelse i högst fem månader.

4.6. Lag om ändring av skjutvapenlagen

17 §. *Undantag från tillämpningsområdet.* I 17 § 11 punkten skjutvapenlagen föreslås en bestämmelse om att lagen inte skall avse tjänstemän som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen och som på finskt territorium utför sådan observation och sådant förföljande som avses i dessa artiklar. Om observation föreslås närmare bestämmelser i 30 a §, som fogas till polislagen (493/1995) och om förföljande i 22 a §, som fogas till polislagen. Till följd av den nya punkten avslutas punkt 10 med ett komma-tecken.

113 §. *Polisens skyldighet att föra register.* I 113 § 1 mom. skjutvapenlagen anges det fullständiga namnet på Schengenkonventionen. Eftersom det fullständiga namnet kommer att ingå i 17 § 1 punkten föreslås en teknisk justering av 113 § 1 mom. så att det formella namnet ersätts med "Schengenkonventionen".

5. Närmare bestämmelser

Förordningen om ikraftträdande av anslutningsavtalet innehåller de sedvanliga bestämmelserna om avtalets och lagens ikraftträdande. I förordningen tas även in nödvändiga bestämmelser om de myndigheter som svarar för tillämpningen av anslutningsavtalet. Om Ålands lagting godkänner lagen om ikraftträdandet, skall detta nämnas i förordningen. De övriga lagarna som ansluter sig till propositionen sätts i kraft genom separata förordningar.

6. Ikraftträdande

Avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att alla avtalsslutande parter, för vilka Schengenkonventionen har trätt i kraft, och Finland har ratificerat eller godkänt den.

De lagar som ansluter till propositionen föreslås träda i kraft samtidigt som anslutningsavtalet vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

7. Behovet av riksdagens godkännande

Avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen är ett sedvanligt internationellt avtal som måste vara godkänt på det sätt som förutsätts i medlemsstaternas nationella lagstiftning för att det skall vara förpliktande.

Schengenkonventionen, som utgör en väsentlig del av anslutningsavtalet, innehåller talrika bestämmelser som hör till området för lagstiftningen på det sätt som 33 § regeringsformen avser. Sådana är bl.a. till vissa delar konventionens bestämmelser om gränsbevakningsmyndigheternas kompetens, villkoren för utlänningars inresa, enhetlig visering, anmälningsskyldigheten för utlänningar, transportföretags skyldighet att säkerställa att resenärerna har nödvändiga resedokument och sanktioner i händelse av att skyldigheten försumrats, gränsöverskridande övervakning och förföljande och den därtill anslutna rätten att bära tjänstevapen, internationellt rättsligt bistånd i brottmål, effekten av utländsk dom, utlämning av förbrytare, överföring av verkställigheten av brottmålsdomar, skjutvapen och ammunition m.m., det gemensamma informationssystemet, skyddet av personuppgifter och den verkställande kommitténs behörighet. En del av dessa bestämmelser hör till området för lagstiftningen redan på grund av att de enligt regeringsformens bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter skall regleras genom lag, eller på grund av att de med hänsyn till den enskildes rättsställning är så centrala att regleringen enligt rådande uppfattning skall ske på lagnivå (se GrUU 2/1990 rd)..

Lagstiftningen i Finland motsvarar redan de flesta av de viktigaste principerna i Schengenkonventionen. Som det redan har beskrivits närmare i propositionen motsvarar gällande finsk lagstiftning dock inte till alla delar bestämmelserna i den breda konventionen. I konventionen ingår som motvikt till dess huvudsyfte, fri rörlighet för personer, sådana kontroll- och påföljdsarrangemang som kan påverka inreseförutsättningarna, skyddet för privatliv och personuppgifter, samt omständigheter kring personlig frihet och integritet både för personer som vistas på de avtalsslutande parternas territorier och för personer som vill resa in dit.

Avsikten är att konflikterna med lagstiftningen skall vara eliminerade när konventionen ratificeras, vilket också framgår av motiveringen i propositionen. De viktigaste förslagen till lagändringar, som uteslutande beror på Schengenkonventionens ikraftträdande, har tagits in i denna proposition eller avlåtits till riksdagen samtidigt som denna proposition, vilket beskrivits under punkt 10 i den allmänna motiveringen. De övriga lagändringarna, som delvis beror på Schengenkonventionen, har avlåtits till riksdagen redan tidigare eller kommer att avlåtas under 1998.

Slutakten till anslutningsavtalet innehåller också vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. I slutakten meddelar parterna att de i sina inbördes förbindelser tillämpar artikel 5.4 i konventionen om utlämning, som upprättats den 27 september 1996 med stöd av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen (EGT nr C 313/11, 23.10.1996) samt förklaringarna till nämnda

Slutakten till anslutningsavtalet innehåller också vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. I slutakten meddelar parterna att de i sina inbördes förbindelser tillämpar artikel 5.4 i konventionen om utlämning, som upprättats den 27 september 1996 med stöd av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen (EGT nr C 313/11, 23.10.1996) samt förklaringarna till nämnda

konvention. Enligt artikel 5.4 skall reservationer som gjorts enligt artikel 13 i den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (FördrS 16/1990) inte tillämpas på utlämning mellan staterna. Med detta avses reservationer genom vilka en stat förbehåller sig rätten att vägra utlämna en gärningsman för brott som den staten betraktar som ett politiskt brott. Finland har liksom de övriga nordiska länderna gjort en reservation med detta innehåll till den europeiska konventionen. I förhållande till Schengenstaterna avstår man nu från att tillämpa den.

Till Schengenkonventionen hör ett antal förklaringar som enligt slutakten till anslutningsavtalet skall tillämpas mellan parterna. Till området för lagstiftningen hör åtminstone Danmarks, Finlands och Sveriges gemensamma förklaring om utlämning på grund av brott, där de meddelar att de på basis av ömsesidighet avstår från att tillämpa sina förklaringar enligt artikel 6.1 i konventionen om utlämning för brott (FördrS 32—33/1971), vilka begränsar utlämningen av andra i de nordiska länderna bosatta personer än nordiska medborgare. Till området för lagstiftningen hör antagligen också förklaringen om begreppet medborgare i anknytning till tillämpningen av konventionen om överförande av dömda personer (FördrS 13/1987), ett begrepp som enligt förklaringen skall tillämpas på samtliga medborgare i medlemsstaterna.

Regeringen har för avsikt att i samband med ratificeringen av Schengenkonventionen avge en förklaring enligt artikel 41 som kommer att precisera bestämmelserna i artiklarna 40 och 41 om övervakning och följande över gränsen. Vidare avser man att avge en förklaring enligt artikel 55 om att principen *non bis in idem* (inte två gånger i samma sak) inte binder Finland i de fall som avses i artikel 55.1 a—c. Förklaringarna preciserar konventionsbestämmelser som hör till lagstiftningens område och därför förutsätter de samtycke av riksdagen.

Anslutningen till Schengenavtalen åsamkar staten vissa återkommande utgifter för bidraget till Schengensekretariatet och deltagandet i upprätthållandet av det gemensamma informationssystemet och för uppbyggandet och upprätthållandet av det nationella system som hör därtill.

Regeringen anholder om riksdagens samtycke till avtalet om anslutningen till Schengenkonventionen och till protokollet om an-

slutningen till Schengenavtalet samt till samarbetsavtalet med Island och Norge, eftersom detta avtalssystem har stor principiell tyngd.

8. Lagstiftningsordning

Med stöd av artikel 131 i konventionen svarar verkställande kommittén för att konventionen tillämpas på ett korrekt sätt. Kommittén fattar sina beslut enhälligt. Närmare bestämmelser om beslutsprocessen ingår i den arbetsordning som antogs i december 1993 (SCH/Com-ex(93) 1 rev. 2).

Verkställande kommitténs beslut kan inte avvika från eller ändra bestämmelserna i konventionen. Förutom undantagen är besluten främst av administrativ karaktär och i t.ex. Finland hör de endast i undantagsfall till området för lagstiftningen. Av Schengensamarbetets mellanstatliga natur följer att den verkställande kommitténs beslut inte direkt kan upphäva eller åsidosätta parternas nationella lagstiftning. I artikel 6 i kommitténs arbetsordning konstateras även att besluten träder i kraft först efter det att parterna har meddelat att det förfarande som deras nationella rättssystem kräver för tillämpningen av besluten har fullföljts. I rådets beslut konstateras dessutom ofta att de tillämpas i enlighet med nationell lagstiftning.

Eftersom verkställande kommittén på grund av det ovan anförda inte utan särskilt godkännandeförfarande kan anta beslut som i Finland hör till området för lagstiftningen enligt 33 § regeringsformen och sålunda också omfattas av riksdagens avtalsbehörighet, menar regeringen att inskränkt lagstiftningsordning inte behöver användas för att i Finland godkänna verkställande kommitténs behörighet att fatta beslut. Verställande kommitténs beslut påverkar utövandet av den avtalsbehörighet som tillhör republikens president, men den kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning eftersom verkställande kommitténs beslutanderätt härrör från konventionen, endast gäller inom Schengenkonventionens ram och innebär ingen fullmakt att komma överens om ändringar som påverkar konventionens karaktär eller mål (se GrUU 12/1978 rd, 15/1982 rd, 2/1983 rd, 13/1989 rd, 7/1992 rd).

När Amsterdamfördraget träder i kraft integreras Schengensamarbetet i beslutsfattandet inom ramen för Europeiska unionen och verkställande kommitténs uppgifter och

kompetens övergår på Europeiska unionens råd. Avsikten är att i den nationella beredningen av beslutsfattandet inom Schengensamarbetet iaktta förfarandena enligt bestämmelserna i 4 a kap. riksdagsordningen i tillämpliga delar, vilket också konstaterats i motiveringen till propositionen.

Bestämmelserna i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen om övervakning och förföljande som fortsätter över gränsen och som ger myndigheterna i en främmande stat begränsade befogenheter på finskt territorium i de fall som definieras i konventionen, begränsar den suveränitet som Finland har enligt 1 och 2 § regeringsformen. En part i Schengenkonventionen som avser att förhandla med tredje stat om gränskontrollsystem skall anmäla sin avsikt i förväg till de övriga parterna i konventionen. Enligt punkt 2 i artikeln har parterna inte rätt att avtala med tredje stat om förenklad eller slopad gränskontroll utan att först ha erhållit samtycke till detta av de övriga parterna. Det måste anses att denna bestämmelse begränsar den rätt att ingå avtal som finns i 33 § regeringsformen.

Förslaget till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen och förslaget till lag om ändring av polislagen skall därför behandlas i inskränkt grundlagsordning enligt 69 § 1 mom. riksdagsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 § regeringsformen och 69 § 2 mom. riksdagsordningen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i det i Luxemburg den 19 december 1996 ingångna avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, och i slutakten till avtalet,

att Riksdagen godkänner det i Luxemburg den 19 december 1996 ingångna

protokollet om Finlands anslutning till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknat i Schengen den 14 juni 1985 och det likaså i Luxemburg den 19 december 1996 ingångna samarbetsavtalet mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken, Republiken Österrike, Konungariket Danmark, Republiken Finland och Konungariket Sverige, som är avtalsslutande parter i Schengenavtalet och Schengenkonventionen, och Republiken Island och Konunga riket Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna,

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring enligt artikel 41 i Schengenkonventionen, som nämns i den första klämman, enligt vilken tjänstemän, som vid landgränserna mellan Finland och Norge samt Finland och Sverige utför förföljande i enlighet med artikel 41 i konventionen, har rätt att gripa den flyende i enlighet med artikel 41.2 b i konventionen, rätt att förfölja den flyende i enlighet med artikel 41.3 b utan områdes- eller tidsbegränsning och rätten att förfölja gäller brott som enligt artikel 41.4 b kan leda till utlämning av gärningsmannen.

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring enligt artikel 55 i Schengenkonventionen, enligt vilken non bis in idem-principen i artikel 54 inte binder Finland i de fall som avses i artikel 55.1 a—c.

Eftersom avtalet om Finlands anslutning till Schengenkonventionen och de förklaringar som skall avges på basis av artiklarna 41 och 55 i konventionen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

1.

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i slutakten till anslutningsavtalet

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 69 § 1 mom. riksdagsordningen anger, föreskrivs:

1 §

Bestämmelserna i det i Luxemburg den 19 december 1996 ingångna avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, och i slutakten

till anslutningsavtalet är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

2.

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med Riksdagens beslut fogas till polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) en ny 22 a § och en ny 30 a § som följer:

22 a §

Befogenheter för en främmande stats polisman

En främmande stats polisman har rätt att på finskt territorium förfölja en förbrytare som på det egna landets territorium ertappats på bar gärning eller vid ett flyktförsök, samt att gripa den flyende och utföra en säkerhetsvisitation enligt vad som bestäms i internationella avtal som binder Finland.

Rätt att med maktmedel gripa en flyende har en polisman dock endast, om den flyende genom att göra motstånd försöker undvika att bli gripen och hjälp inte utan dröjsmål kan fås från en finsk polisman vid gripandet. Vid bruket av maktmedel gäller dessutom vad som i denna lag föreskrivs om villkoren för bruket av maktmedel.

Den som gripits på basis av 1 mom. skall

utan dröjsmål överlämnas till polisen på den ort där han gripits. Polisen skall också underrättas om andra åtgärder som vidtagits på finskt territorium och om följderna av dem.

Om ersättande av skada som utomstående åsamkats av åtgärder som vidtagits av i 1 mom. nämnd polisman gäller vad som bestäms om betalning av ersättning i 47 § 2 mom..

30 a §

Observation utförd av främmande stats polisman

En främmande stats polisman har i syfte att förhindra, avbryta eller klarlägga ett brott rätt att enligt vad som bestäms i internationella avtal som binder Finland fortsätta observationen av en person på finskt territorium, om observationen påbörjats på det eg-

na landets territorium. Dessutom förutsätts att en finsk polisman inte omedelbart kan fortsätta observationen på finskt territorium.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en finsk polisman har rätt att använda i enlighet med bestämmelserna om teknisk observation. Om observa-

tion och teknisk observation skall rapporteras till polisen på den ort inom vars område observationen i huvudsak har skett.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

3.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med Riksdagens beslut

ändras i utlänningslagen av den 22 februari 1991 (378/1991) rubriken till 9 §, 11 § 1 mom., 12 § 3 mom. och 13 § 1 och 2 mom. och 64 b §,

av dessa lagrum 11 § 1 mom. och 64 b § sådana de lyder i lag 639/1993 och 12 § 3 mom. sådan den lyder i lag 606/1997 och

fogas till 1 § ett nytt 3 mom., varvid gällande 3 mom. blir 4 mom., till 9 § nya 2 och 3 mom. samt till 53 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Med en Schengenstat avses i denna lag de stater som anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan Schengenkonventionen, samt till samarbetsavtalet mellan parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen och Island och Norge.

9 §

Rätt att röra sig fritt, vistas och genomresa

En utlänning får resa genom Finland till en annan Schengenstat förutsatt att han har ett av denna stat beviljat uppehållstillstånd eller återkomstvisum eller båda och att han inte har meddelats inreseförbud i Finland. Samma gäller innehavare av ett visum beviljat för mer än tre månader av en annan Schengenstat, såvida han uppfyller övriga villkor för inresa.

En utlänning med en enhetlig visering eller ett uppehållstillstånd, som beviljats av en

Schengenstat, får komma till Finland och vistas här medan tillståndet är giltigt, dock högst tre månader efter inresan, såvida han uppfyller övriga villkor för inresa.

11 §

Visum

Med visering avses ett tillstånd eller beslut som ges en utlänning för turism eller någon därmed jämförbar kortvarig vistelse, och som berättigar utlänningen att resa in i Finland, såvida han uppfyller övriga villkor för inresa. Med återkomstvisering avses dock tillstånd för ny inresa under giltighetstiden för det engångsvisum som han beviljats.

12 §

Olika slags visum

Flergångsvisum beviljas för flera vistelser, vilka varje gång får vara högst tre månader, dock så, att den totala längden av på varandra följande vistelser per halvår inte får överstiga tre månader.

13 §

Visering

Visum beviljas utomlands av en diplomatisk beskickning eller ett konsulat i en Schengenstat, eller vid behov av en avtalslutande parts myndighet som utsetts i enlighet med artikel 17 i Schengenkonventionen.

Utrikesministeriet lämnar anvisningar om viseringsförfarandet till de finska beskickningarna sedan inrikesministeriet har hörts.

53 §

Skyldighet att styrka sin identitet och lämna upplysningar om sin vistelse

En utlänning, som inte är medborgare i

Europeiska unionen eller i en stat som anslutit sig till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skall anmäla sig hos myndigheterna inom tre dygn efter inresan, om inte vederbörande ministerium bestämmer annat. Närmare bestämmelser om anmälan meddelas av vederbörande ministerium.

64 b §

Ordnande av olovlig inresa

Straffet för ordnande av olovlig inresa bestäms i 16 kap. 28 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med Riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 16 kap. 1 § 2 mom., 13 § 1 mom. och 28 §, av dessa lagrum 16 kap. 1 § 2 mom. sådant det lyder i lag 621/1967, 13 § 1 mom. sådant det lyder i lag 792/1989 och 28 § sådan den lyder i lag 743/1995,
fogas till 16 kap strafflagen nya 29—32 § och till 40 kap. 9 §, sådan den lyder i lag 792/1989, ett nytt 3 mom. som följer:

16 kap.

Om brott mot offentlig myndighet och allmän ordning

1 §

Detsamma gäller om handlingen riktar sig mot den som är förordnad eller vald att tillhandagå vid offentlig förrättning eller tillställning eller på annat sätt bistå en tjänsteman i tjänstens utövning eller mot krigsman i tjänst eller mot en främmande stats tjänsteman som avses i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensam-

ma gränserna, nedan Schengenkonventionen, och som på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i Schengenkonventionen.

13 §

Den som till en tjänsteman, en offentligt anställd arbetstagare, en krigsman i tjänstgöring eller en främmande stats tjänsteman som avses i Schengenkonventionen och som på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i Schengenkonventionen för hans verksamhet i tjänstgöringsförhållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller annan förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att på-

verka hans verksamhet i nämnda förhållande (anställningsförhållandet), skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

28 §

Ordnande av olaglig inresa

Den som för att bereda sig eller någon annan nytta

1) för in eller försöker föra in i Finland eller via Finland till tredje stat en utlänning, som inte har sådant pass, visum eller uppehållstillstånd som krävs för inresa,

2) anordnar eller förmedlar transport av en i 1 punkten avsedd utlänning till Finland, eller

3) överlåter ett falskt, förfalskat eller åt annan person utfärdat pass för att användas vid inresa

skall för *ordnande av olaglig inresa* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

29 §

Brott mot inresebestämmelserna

Den som från stater som inte anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna eller till samarbetsavtalet mellan de avtalsslutande parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen och Island och Norge till Finland befordrar utlänningar som inte har nödvändiga resedokument, skall för *brott mot inresebestämmelser* dömas till böter.

30 §

Avstående från åtgärder

Åtal för ordnande av olaglig inresa behö-

ver inte väckas eller straff för gärningen dömas ut, om det med beaktande av de omständigheter som leder till brottet bör anses att gärningen är ursäktlig. Vid bedömningen av om brottet är ursäktligt bör gärningsmannens bevekelsegrunder samt sådana förhållanden i utlänningens hemland eller i det land där han stadigvarande bor som påverkar hans säkerhet särskilt beaktas.

31 §

Tillämpningsområde

En främmande stats tjänsteman som avses i Schengenkonventionen är en tjänsteman hos en part i Schengenkonventionen eller i det i 29 § nämnda samarbetsavtalet med Island och Norge, vilken på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen.

32 §

På givande av muta, grovt givande av muta och brott mot inresebestämmelserna tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar.

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

Vad som bestäms i 1—8, 10 och 11 § i detta kapitel tillämpas också när gärningsmannen är en främmande stats tjänsteman enligt 16 kap. 31 §.

Denna lag träder i kraft den

199 .

5.

Lag**om ändring av 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 kap. 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1011/1995, som följer:

5 kap.

Husrannsakan samt kroppsvisitation och kroppsbesiktning

1 §

Förutsättningar för husrannsakan

Om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts för vilket det strängaste straffet är fängelse i minst sex månader, får

husrannsakan företas i byggnader, rum eller slutna kommunikationsmedel eller på slutna förvaringsställen för att eftersöka föremål som skall tas i beslag eller annars för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredningen av brottet. Husrannsakan får även företas om utredningen gäller omständigheter som anknyter till utdömande av samfundsbot.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

6.

Lag**om ändring av skjutvapenlagen**

I enlighet med Riksdagens beslut
ändras i skjutvapenlagen av den 9 januari 1998 (1/1998) 17 § 10 punkten och 113 § 1 mom. och
fogas till 17 § en ny 11 punkt som följer:

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

10) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel, tillverkning, reparation, modifiering och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till en främmande stats väpnade styrkor, då verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997),

11) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och innehav av skjutvapen, va-

pendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till sådana tjänstemän i en främmande stat som avses i artiklarna 40 och 41 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan Schengenkonventionen, då verksamheten baserar sig på sådan övervakning eller sådant förföljande som avses i nämnda artiklar i Schengenkonventionen.

113 §

Polisens skyldighet att föra register

Polisen skall föra sådana register över skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som behövs för tillstånds-

förvaltnings- och tillsynsuppgifterna. I registren får antecknas också sådana uppgifter om förvärv, innehav, överföring, införsel och utförsel av ovan avsedda föremål som behövs för de anmälningar till myndigheter i andra stater som skall göras enligt vapendirektivet, rådets direktiv om harmonisering av

bestäm melserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (93/15/EEG) och Schengenkonventionen.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 20 mars 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Utrikesminister *Tarja Halonen*

1.

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i slutakten till anslutningsavtalet

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 69 § 1 mom. riksdagsordningen anger, föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Bestämmelserna i det i Luxemburg den 19 december 1996 ingångna avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, och i slutakten till anslutningsavtalet är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

2.

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med Riksdagens beslut fogas till polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) en ny 22 a § och en ny 30 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

22 a §

Befogenheter för en främmande stats polisman

En främmande stats polisman har rätt att på finskt territorium förfölja en förbrytare som på det egna landets territorium ertappats på bar gärning eller vid ett flyktförsök, samt att gripa den flyende och utföra en säker-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

hetsvisitation enligt vad som bestäms i internationella avtal som binder Finland.

Rätt att med maktmedel gripa en flyende har en polisman dock endast, om den flyende genom att göra motstånd försöker undvika att bli gripen och hjälp inte utan dröjsmål kan fås från en finsk polisman vid gripandet. Vid bruket av maktmedel gäller dessutom vad som i denna lag föreskrivs om villkoren för bruket av maktmedel.

Den som gripits på basis av 1 mom. skall utan dröjsmål överlämnas till polisen på den ort där han gripits. Polisen skall också underrättas om andra åtgärder som vidtagits på finskt territorium och om följderna av dem.

Om ersättande av skada som utomstående åsamkats av åtgärder som vidtagits av i 1 mom. nämnd polisman gäller vad som bestäms om betalning av ersättning i 47 § 2 mom.

30 a §

Observation utförd av främmande stats polisman

En främmande stats polisman har i syfte att förhindra, avbryta eller klarlägga ett brott rätt att enligt vad som bestäms i internationella avtal som binder Finland fortsätta observationen av en person på finskt territorium, om observationen påbörjats på det egna landets territorium. Dessutom förutsätts att en finsk polisman inte omedelbart kan fortsätta observationen på finskt territorium.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en finsk polisman har rätt att använda i enlighet med bestämmelserna om teknisk observation. Om observation och teknisk observation skall rapporteras till polisen på den ort inom vars område observationen i huvudsak har skett.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

3.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med Riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen av den 22 februari 1991 (378/1991) rubriken till 9 §, 11 § 1 mom., 12 § 3 mom. och 13 § 1 och 2 mom. och 64 b §,
 av dessa lagrum 11 § 1 mom. och 64 b § sådana de lyder i lag 639/1993 och 12 § 3 mom. sådan den lyder i lag 606/1997 och
fogas till 1 § ett nytt 3 mom., varvid gällande 3 mom. blir 4 mom., till 9 § nya 2 och 3 mom. samt till 53 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Med en Schengenstat avses i denna lag de stater som anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan Schengenkonventionen, samt till samarbetsavtalet mellan parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen och Island och Norge.

9 §

9 §

Rätt att röra sig fritt

Rätt att röra sig fritt, **vistas och genomresa**

En utlänning får resa genom Finland till en annan Schengenstat förutsatt att han har ett av denna stat beviljat uppehållstillstånd eller återkomstvisum eller båda och att han inte har meddelats inreseförbud i Finland. Samma gäller innehavare av ett visum beviljat för mer än tre månader av en annan Schengenstat, såvida han uppfyller övriga villkor för inresa.

En utlänning med en enhetlig visering eller ett uppehållstillstånd, som beviljats av en Schengenstat, får komma till Finland och vistas här medan tillståndet är giltigt, dock högst tre månader efter inresan, såvida han uppfyller övriga villkor för inresa.

11 §

11 §

Visum

Visum

Med visering avses ett tillstånd eller beslut som ges en utlänning för turism eller någon

Med visering avses ett tillstånd eller beslut som ges en utlänning för turism eller någon

Gällande lydelse

därmed jämförbar kortvarig vistelse, och som berättigar honom att resa in i Finland och vistas här under förutsättning att han uppfyller de övriga inresevillkoren. Med återkomstvisering avses dock tillstånd för *en utlänning att på nytt resa in i landet* under giltighetstiden för det engångsvisum som han beviljats.

12 §

Olika slags visum

Flergångsvisum beviljas för flera vistelser vilka varje gång får vara högst tre månader.

13 §

Visering

Visum beviljas utomlands av en finsk diplomatisk beskickning eller ett konsulat som föreslås av en utsänd konsul. Visum får också beviljas av någon annan finsk beskickning, som utrikesministeriet har bavitjat en namngiven finsk medborgare som tjänstgör där fullmakt till detta.

Utrikesministeriet meddelar efter att ha hört inrikesministeriet beskickningarna anvisningar om förfarandet vid visering.

Föreslagen lydelse

därmed jämförbar kortvarig vistelse, och som berättigar *utlänningen* att resa in i Finland, *såvida* han uppfyller övriga *villkor för inresa*. Med återkomstvisering avses dock tillstånd för *ny inresa* under giltighetstiden för det engångsvisum som han beviljats.

12 §

Olika slags visum

Flergångsvisum beviljas för flera vistelser, vilka varje gång får vara högst tre månader, *dock så, att den totala längden av på varandra följande vistelser per halvår inte får överstiga tre månader*.

13 §

Visering

Visum beviljas utomlands av en diplomatisk beskickning eller ett konsulat *i en Schengenstat, eller vid behov av en avtalslutande parts myndighet som utsetts i enlighet med artikel 17 i Schengenkonventionen*.

Utrikesministeriet lämnar anvisningar om viseringsförfarandet till de finska beskickningarna sedan inrikesministeriet har hört.

53 §

Skyldighet att styrka sin identitet och lämna upplysningar om sin vistelse

En utlänning, som inte är medborgare i Europeiska unionen eller i en stat som anslutit sig till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skall anmäla sig hos myndigheterna inom tre dygn efter inresan, om inte vederbörande ministerium bestämmer annat. Närmare bestämmelser om anmälan meddelas av vederbörande ministerium.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

64 b §

Ordnande av olovlig inresa

Den som för att skaffa sig eller någon annan ekonomisk vinning.

1) för in eller försöker föra in i Finland en utlänning medveten om att denna inte har sådant pass, visum eller uppehållstillstånd som krävs för inresa.

2) ordnar eller förmedlar transport till Finland för en i föregående punkt nämnd utlänning eller

3) till någon annan överlåter ett felaktigt eller förfalskat pass, visum eller uppehållstillstånd för att användas i samband med inresa,

skall för *ordnande av olaglig inresa* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Åtal för ordnande av olaglig inresa behöver inte väckas eller straff för gärningen dömas ut, om det med beaktande av de omständigheter som lett till brottet och gärningsmannens skuld bör anses att gärningen är ursäktlig. Vid bedömningen av om brottet är ursäktligt bör gärningsmannens bevekelsegrunder samt sådana förhållanden i utlänningens hemland eller i det land där han stadigvarande bor som påverkar hans säkerhet särskilt beaktas.

64 b §

Ordnande av olovlig inresa

Straffet för ordnande av olovlig inresa bestäms i 16 kap. 28 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med Riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 16 kap. 1 § 2 mom., 13 § 1 mom. och 28 §, av dessa lagrum 16 kap. 1 § 2 mom. sådant det lyder i lag 621/1967, 13 § 1 mom. sådant det lyder i lag 792/1989 och 28 § sådan den lyder i lag 743/1995,
fogas till 16 kap strafflagen nya 29—32 § och till 40 kap. 9 §, sådan den lyder i lag 792/1989, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

Om brott mot offentlig myndighet och
allmän ordning

1 §

 Lag samma vare, om förenämnda handling riktar sig mot den, som är förordnad eller vald att tillhandagå vid offentlig förrättning eller tillställning eller eljest bistår tjänsteman i tjänstens utövning, eller mot krigsman i tjänst.

1 §

Detsamma gäller om handlingen riktar sig mot den som är förordnad eller vald att tillhandagå vid offentlig förrättning eller tillställning eller på annat sätt bistå en tjänsteman i tjänstens utövning eller mot krigsman i tjänst eller mot en främmande stats tjänsteman som avses i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan Schengenkonventionen, och som på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i Schengenkonventionen.

13 §

Den som till en tjänsteman eller en offentligt anställd arbetstagare för dennes verksamhet i anställningsförhållandet eller till en krigsman i tjänstgöring för hans verksamhet i tjänstgöringsförhållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller annan förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i nämnda förhållande (anställningsförhållandet), skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

13 §

 Den som till en tjänsteman, en offentligt anställd arbetstagare, en krigsman i tjänstgöring eller en främmande stats tjänsteman som avses i Schengenkonventionen och som på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i Schengenkonventionen för hans verksamhet i tjänstgöringsförhållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller annan förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i nämnda förhållande (anställningsförhållandet), skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Gällande lydelse

28 §

Ordnande av olaglig inresa

På givande av muta och grovt givande muta tillämpas vad som stadgas om straffansvar för juridiska personer.

Föreslagen lydelse

28 §

Ordnande av olaglig inresa

Den som för att bereda sig eller någon annan nytta

1) för in eller försöker föra in i Finland eller via Finland till tredje stat en utlänning, som inte har sådant pass, visum eller uppehållstillstånd som krävs för inresa,

2) anordnar eller förmedlar transport av en i 1 punkten avsedd utlänning till Finland, eller

3) överlåter ett falskt, förfalskat eller åt annan person utfärdat pass för att användas vid inresa

skall för **ordnande av olaglig inresa** dömas till böter eller fängelse i högst två år.

29 §

Brott mot inresebestämmelserna

Den som från stater som inte anslutit sig till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna eller till samarbetsavtalet mellan de avtalsslutande parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen samt till samarbetsavtalet med parterna i Schengenavtalet och Schengenkonventionen och Island och Norge till Finland befordrar utlänningar som inte har nödvändiga resedokument, skall för **brott mot inresebestämmelser** dömas till böter.

30 §

Avstående från åtgärder

Åtal för ordnande av olaglig inresa behöver inte väckas eller straff för gärningen dömas ut, om det med beaktande av de omständigheter som leder till brottet bör anses att gärningen är ursäktlig. Vid bedömningen av om brottet är ursäktligt bör gärningsmannens bevekelsegrunder samt sådana förhållanden i utlänningens hemland eller i det land där han stadigvarande bor som påverkar hans säkerhet särskilt beaktas.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

31 §

Tillämpningsområde

En främmande stats tjänsteman som avses i Schengenkonventionen är en tjänsteman hos en part i Schengenkonventionen eller i det i 29 § nämnda samarbetsavtalet med Island och Norge, vilken på finskt territorium utför övervakning eller förföljande som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen.

32 §

På givande av muta, grovt givande av muta och brott mot inresebestämmelserna tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar.

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

Vad som bestäms i 1—8, 10 och 11 § i detta kapitel tillämpas också när gärningsmannen är en främmande stats tjänsteman enligt 16 kap. 31 §.

Denna lag träder i kraft den
199 .

5.

Lag**om ändring av 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 kap. 1 § 1 mom., sådant det
 lyder i lag 1011/1995, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 kap.

**Husrannsakan samt kroppsvisitation och
kroppsbesiktning**

1 §

1 §

*Förutsättningar för husrannsakan**Förutsättningar för husrannsakan*

Om det finns skäl att misstänka att ett
 brott har begåtts för vilket det strängaste
 straffet är fängelse i mer än sex månader, får
 husrannsakan företas i byggnader, rum eller
 slutna kommunikationsmedel eller på slutna
 förvaringsställen för att eftersöka föremål
 som skall tas i beslag eller annars för att
 utröna omständigheter som kan ha betydelse
 för utredningen av brottet. Husrannsakan får
 företas också om *det brott som misstanken*
gäller är spridning av våldsskildring, inne-
hav av förfalskningsmaterial eller innehav av
falska pengar, eller om omständigheter som
 anknyter till utdömande av samfundsbot ut-
 redes.

Om det finns skäl att misstänka att ett
 brott har begåtts för vilket det strängaste
 straffet är fängelse i *minst* sex månader, får
 husrannsakan företas i byggnader, rum eller
 slutna kommunikationsmedel eller på slutna
 förvaringsställen för att eftersöka föremål
 som skall tas i beslag eller annars för att
 utröna omständigheter som kan ha betydelse
 för utredningen av brottet. Husrannsakan får
 även företas om utredningen gäller omstän-
 digheter som anknyter till utdömande av
 samfundsbot.

*Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt
 som bestäms genom förordning.*

6.

Lag

om ändring av skjutvapenlagen

I enlighet med Riksdagens beslut
 ändras i skjutvapenlagen av den 9 januari 1998 (1/1998) 17 § 10 punkten och 113 § 1 mom. och
 fogas till 17 § en ny 11 punkt som följer:

Föreslagen lydelse

Denna lag gäller inte

10) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel, tillverkning, reparation, modifiering och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till en främmande stats väpnade styrkor, då verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997),

113 §

Polisens skyldighet att föra register

Polisen skall föra sådana register över skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som behövs för tillstånds-, förvaltnings- och tillsynsuppgifterna. I registren får antecknas också sådana uppgifter om förvärv, innehav, överföring, införsel och utförsel av ovan avsedda föremål som behövs för de anmälningar till myndigheter i andra stater som skall göras enligt vapendirektivet, rådets direktiv om harmonisering av

Föreslagen lydelse

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

10) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel, tillverkning, reparation, modifiering och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till en främmande stats väpnade styrkor, då verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997);

11) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till sådana tjänstemän i en främmande stat som avses i artiklarna 40 och 41 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan Schengenkonventionen, då verksamheten baserar sig på sådan övervakning eller sådant förföljande som avses i nämnda artiklar i Schengenkonventionen.

113 §

Polisens skyldighet att föra register

Polisen skall föra sådana register över skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som behövs för tillstånds-, förvaltnings- och tillsynsuppgifterna. I registren får antecknas också sådana uppgifter om förvärv, innehav, överföring, införsel och utförsel av ovan avsedda föremål som behövs för de anmälningar till myndigheter i andra stater som skall göras enligt vapendirektivet, rådets direktiv om harmonisering av

Gällande lydelse

bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (93/15/EEG) och det i Schengen den 19 juni 1990 ingångna avtalet om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 angående det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna

Föreslagen lydelse

bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (93/15/EEG) och Schengenkonventionen.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

PROTOKOLL

om Republiken Finlands regerings anslutning till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna undertecknat i Schengen den 14 juni 1985

Regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna,

som är parter i det avtal som undertecknades i Schengen den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan kallat "avtalet", liksom regeringarna i Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike, vilka har anslutit sig till avtalet genom protokoll undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, å ena sidan,

och Republiken Finlands regering, å andra sidan,

som beaktar de framsteg som redan gjorts inom Europeiska unionen avseende den fria rörligheten för personer, varor och tjänster,

som beaktar att även Republiken Finlands regering vill avskaffa inre gränskontroller för persontrafik,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Genom detta protokoll ansluter sig Republiken Finlands regering till avtalet i dess lydelse enligt protokollen om Italienska republiken, Konungariket Spaniens och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrikes anslutning undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995.

Artikel 2

I artikel 1 i avtalet skall orden "Republiken Finland" läggas till efter "Portugisiska republiken".

Artikel 3

I artikel 8 i avtalet skall orden "Republiken Finland" läggas till efter "Portugisiska republiken".

Artikel 4

1. Detta protokoll skall undertecknas antingen utan eller med förbehåll för ratifikation eller godkännande.

2. Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då regeringarna i de stater för vilka avtalet har trätt i kraft och Republiken Finlands regering har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet.

För de övriga staterna träder protokollet i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då var och en av dessa stater har uttryckt sitt samtycke till att vara bunden av protokollet, förutsatt att det har trätt i kraft enligt bestämmelserna i föregående stycke.

3. Storhertigdömet Luxemburgs regering är depositarie för detta protokoll och skall överlämna en bestyrkt kopia till var och en av de övriga signatärstaternas regeringar. Den skall även meddela dem om dagen för ikraftträdandet.

Artikel 5

1. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Republiken Finlands regering överlämna en bestyrkt kopia av avtalet på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

2. Texten till avtalet, upprättad på finska, bifogas detta protokoll och gäller på samma villkor som de texter till avtalet som upprättats

på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Luxemburg den 19 december 1996 på finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska, vilka samtliga åtta texter är lika giltiga.

**Förklaring av Republiken Finlands regering om Konungariket Danmarks och
Konungariket Sveriges regeringars anslutningsprotokoll**

Vid undertecknandet av detta protokoll
beaktar Republiken Finlands regering inne-
hållet i Konungariket Danmarks och Ko-

nungariket Sveriges regeringars anslutnings-
protokoll till Schengenavtalet och bifogade
förklaringar.

AVTAL

mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Tyskland och Frankrike om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna

Regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna,

nedan kallade "parterna",

som är medvetna om att den allt fastare sammanslutningen mellan folken i Europeiska gemenskapernas medlemsstater bör få sitt uttryck i rätten till fritt passerande av de inre gränserna för alla medborgare i medlemsstaterna och i den fria rörligheten för varor och tjänster,

som är angelägna om att stärka solidariteten mellan sina folk genom att avskaffa hindren för den fria rörligheten över de gemensamma gränserna mellan Beneluxstaterna, Tyskland och Frankrike,

som beaktar de framsteg som redan har gjorts inom Europeiska gemenskaperna för att säkerställa den fria rörligheten för personer, varor och tjänster,

som strävar efter att avskaffa kontroller vid de gemensamma gränserna av medborgarna i Europeiska gemenskaperna och att där underlätta rörligheten för varor och tjänster,

som beaktar att tillämpningen av detta avtal kan kräva lagstiftningsåtgärder som skall föreläggas de nationella parlamenten på grund av signatärstaternas författningar,

som beaktar Europeiska rådets förklaring i Fontainebleau den 25 26 juni 1984 om avskaffandet vid de inre gränserna av polis- och tullformaliteter för person- och varutrafik,

som beaktar det avtal som ingicks i Saarbücken den 13 juli 1984 mellan Tyskland och Frankrike,

som beaktar de slutsatser som antogs den 31 maj 1984 till följd av mötet i Neustadt/Aisch mellan transportministrarna i Beneluxstaterna och Tyskland, och

som beaktar den promemoria av den 12 december 1984 från regeringarna i Beneluxstaterna som förelagts regeringarna i Tyskland och Frankrike,

har enats om följande.

AVDELNING I

Åtgärder som skall vidtas på kort sikt

Artikel 1

Från och med detta avtals ikraftträdande och till dess att alla kontroller har avskaffats skall formaliteterna vid de gemensamma gränserna mellan Beneluxstaterna, Tyskland och Frankrike ske på nedan angivna villkor för medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater.

Artikel 2

Beträffande personers fria rörlighet skall polis- och tullmyndigheter från och med den 15 juni 1985 i allmänhet endast visuellt och utan att stoppa dem kontrollera de privatfordon som med låg hastighet passerar den gemensamma gränsen.

De kan dock utföra mer långtgående stickprovskontroller. Dessa skall i möjligaste mån utföras på därför avsedda platser så att den övriga trafiken inte hindras vid gränsövergången.

Artikel 3

För att underlätta den visuella kontrollen kan medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater som i motorfordon kommer till en gemensam gräns på fordonets vindruta fästa en grön skiva med minst 8 cm i diameter. Denna skiva anger att de uppfyller gränspolisens föreskrifter, endast transporterar varor som är tillåtna inom ramen för tullbefrielse och respekterar valutabestämmelserna.

Artikel 4

Vid kontroll av yrkesmässiga persontransporter på väg skall parterna eftersträva att förkorta uppehållstiden vid de gemensamma gränserna till ett minimum.

Parterna skall söka lösningar som gör det möjligt att före den 1 januari 1986 vid de gemensamma gränserna avskaffa den systematiska kontrollen av färdblad och transporttillstånd för yrkesmässig persontrafik på väg.

Artikel 5

Före den första januari 1986 skall, i den mån detta låter sig göra, förenade kontroller införas vid de nationella tullkontor som ligger intill varandra, om detta inte redan har skett i praktiken. På ett senare stadium skall det undersökas huruvida det är möjligt att med hänsyn till de lokala betingelserna införa förenade tullstationer vid andra gränskontor.

Artikel 6

Utan att det påverkar tillämpningen av mer förmånliga arrangemang mellan parterna, skall dessa vidta de åtgärder som är nödvändiga för att underlätta rörligheten för de medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater som är bosatta i kommuner vid de gemensamma gränserna, så att dessa kan passera gränserna utanför de godkända gränsövergångarna och på tider då gränskontoren inte är öppna.

De berörda personerna kan endast komma i åtnjutande av dessa fördelar under förutsättning att de inte transporterar andra varor än

sådana som är tillåtna inom ramen för tullbefrielse och att de respekterar valutabestämmelserna.

Artikel 7

Parterna skall eftersträva att snarast möjligt tillnärma sin viseringspolitik för att undvika de negativa konsekvenser i fråga om invandring och säkerhet som kan uppstå på grund av de minskade kontrollerna vid de gemensamma gränserna. De skall, om möjligt före den 1 januari 1986, anta de bestämmelser som är nödvändiga för att tillämpa sina förfaranden i fråga om utfärdande av visum och inresetillstånd till sina respektive territorier under beaktande av nödvändigheten att säkerställa att samtliga fem medlemsstaters territorier skyddas mot olaglig invandring och aktiviteter som kan vara till men för säkerheten.

Artikel 8

Med hänsyn till de minskade kontrollerna vid de gemensamma gränserna och de betydande skillnaderna i Beneluxstaternas, Tysklands och Frankrikes lagstiftningar, förbinder sig parterna att på sina territorier kraftfullt bekämpa den olagliga narkotikahandeln och att effektivt samordna sina åtgärder på detta område.

Artikel 9

Parterna skall stärka samarbetet mellan sina tull- och polismyndigheter, bl.a. i fråga om kampen mot brottsligheten, särskilt den illegala handeln med narkotika och vapen, mot personers olagliga inresa och vistelse, mot skatte- och tullbedrägerier samt mot smuggling. Parterna skall i detta syfte och i enlighet med sin nationella lagstiftning eftersträva att förbättra informationsutbytet och förstärka detta i fråga om upplysningar som kan vara av intresse för de övriga parterna i kampen mot brottsligheten.

Parterna skall inom ramen för sina nationella lagstiftningar stärka det ömsesidiga stödet mot olagliga kapitaltransaktioner.

Artikel 10

För att säkerställa det samarbete som föreskrivs i artikel 6 9 skall parternas behöriga myndigheter sammanträda regelbundet.

Artikel 11

I fråga om gränsöverskridande varutransporter på väg skall parterna från och med den 1 juli 1985 avstå från att vid de gemensamma gränserna systematiskt göra följande kontroller:

Kontroll av körtid och viloperioder (rådets förordning [EEG] nr 543/69 av den 25 mars 1969 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter och AETR [Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter]).

Kontroll av vikten och dimensionerna hos yrkesfordon. Denna bestämmelse är inte till hinder för införandet av automatiska vägningssystem för viktkontroller vid stickprov.

Kontroller av fordons tekniska skick.

Bestämmelser skall antas för att undvika dubbelkontroller inom parternas territorier.

Artikel 12

Från och med den 12 juli 1985 skall vid de gemensamma gränserna kontroll av handlingar som berättigar till transporter som genomförs utan tillstånd eller inte omfattas av kvoter i enlighet med gemenskapsbestämmelser eller bilaterala bestämmelser, ersättas med stickprovskontroller. De fordon som transporterar varor som omfattas av sådana system skall vid gränsövergången ge sig tillkänna med en optisk symbol. Parternas behöriga myndigheter skall gemensamt fastställa tekniska data för denna optiska symbol.

Artikel 13

Parterna skall eftersträva att före den 1 januari 1986 harmonisera de system för godkännande av yrkesmässig vägtransport

som gäller för gränstrafik dem emellan i syfte att förenkla, underlätta och göra det möjligt att ersätta "färdtillstånd" med "tillstånd för viss tid" med visuell kontroll vid passerandet av gemensamma gränser.

Närmare bestämmelser för att omforma färdtillstånd till tillstånd för viss tid skall fastställas bilateralt med hänsyn till de olika berörda ländernas behov av vägtransporter.

Artikel 14

Parterna skall söka lösningar som gör det möjligt att vid de gemensamma gränserna förkorta den väntetid som till följd av gränsformalitetserna uppstår för järnvägstransporter.

Artikel 15

Parterna skall rekommendera sina respektive järnvägsbolag att anpassa de tekniska förfarandena så att väntetiden vid de gemensamma gränserna förkortas till ett minimum, vidta alla nödvändiga åtgärder för att i fråga om vissa godstransporter per järnväg som järnvägsbolagen själva skall fastställa, kunna tillämpa ett särskilt befordringssätt som gör det möjligt att snabbt passera de gemensamma gränserna utan nämnvärda uppehåll (godståg med förkortad väntetid vid gränserna).

Artikel 16

Parterna skall genomföra en harmonisering av öppethållandetiderna vid tullkontor för flodtrafik vid de gemensamma gränserna.

AVDELNING II**Åtgärder som skall vidtas på lång sikt***Artikel 17*

I fråga om personers fria rörlighet skall parterna söka att avskaffa kontrollerna vid de gemensamma gränserna och att överföra dessa till sina yttre gränser. I detta syfte skall de till en början, om så är nödvändigt, eftersträva en harmonisering av lagar och andra författningar rörande de förbud och begränsningar som

ligger till grund för kontrollerna och vidta kompletterande åtgärder för att skydda säkerheten och hindra olaglig invandring av medborgare från länder som inte är medlemmar i Europeiska gemenskaperna.

Artikel 18

Parterna skall inleda samråd om särskilt följande frågor, under beaktande av de resultat som åtgärderna på kort sikt medfört:

- a) Utarbetandet av system för polisiärt samarbete i fråga om brottsförebyggande och efterspaning.
- b) Granskning av eventuella svårigheter vid tillämpningen av avtal om internationell rättslig samverkan och utlämning i syfte att finna de lösningar som är bäst anpassade för att förbättra parternas samarbete på dessa områden.
- c) Sökande efter medel som gör det möjligt att gemensamt bekämpa brottslighet, bl. a. utredning avseende eventuellt införande av rätt för poliser att efterforska, under beaktande av existerande kommunikationsmedel och internationell rättslig samverkan.

Artikel 19

Parterna skall särskilt söka harmonisera lagstiftningar och bestämmelser om narkotika, skjutvapen och sprängämnen, den anmälan som resande skall göra på hotell.

Artikel 20

Parterna skall eftersträva en harmonisering av sin viseringspolitik och av de villkor som gäller för inresa till deras territorier. Om det visar sig vara nödvändigt skall de även, beträffande medborgare i länder som inte är medlemmar i Europeiska gemenskaperna, förbereda en harmonisering av sina bestämmelser om vissa aspekter av utlämnings rättigheter.

Artikel 21

Parterna skall inom ramen för Europeiska gemenskaperna ta gemensamma initiativ

- a) för att uppnå en ökad tullbefrielse för resande,
- b) för att inom ramen för gemenskapens tullbefrielser avskaffa de hinder som kan föreligga vid införsel från medlemsstaterna i fråga om varor vars innehav inte är förbjudet för de ifrågavarande staternas medborgare.

Parterna skall inom ramen för Europeiska gemenskaperna ta initiativ för att få till stånd en harmoniserad uppbörd i avreselandet av mervärdesskatt för turisttransportprestationer inom Europeiska gemenskaperna.

Artikel 22

Parterna skall sinsemellan och inom ramen för Europeiska gemenskaperna eftersträva att öka tullbefrielsen för motorfordonsbränsle så att den överensstämmer med den normala tankkapaciteten hos bussar och turistbussar (600 l), tillnärma skattesatserna för dieselbränsle och öka tullbefrielsen för den normala tankkapaciteten hos lastbilar.

Artikel 23

Parterna skall även beträffande varutransporter vid de nationella kontrollkontor som ligger intill varandra eftersträva en minskning av väntetiden antalet anhalter.

Artikel 24

När det gäller varors rörlighet skall parterna söka tillvägagångssätt för att till de yttre gränserna eller inom landet förlägga de kontroller som för närvarande görs vid de gemensamma gränserna.

I detta syfte skall de sinsemellan och inom ramen för Europeiska gemenskaperna vidta gemensamma initiativ för harmonisering av de bestämmelser som ligger till grund för kontrollen av varor vid de gemensamma gränser-

na. De skall övervaka att dessa åtgärder inte är till men för det nödvändiga skyddet av människors, djurs eller växters hälsa.

Artikel 25

Parterna skall utveckla det samarbete som syftar till tullfrihet för varor som passerar gemensamma gränser med hjälp av ett systematiskt och automatiserat utbyte av de nödvändiga upplysningar som framkommer genom enhetsdokumentet.

Artikel 26

Parterna skall undersöka hur de indirekta skatterna (mervärdesskatt och punktskatter) kan harmoniseras inom ramen för Europeiska gemenskaperna. De skall i detta syfte understödja de initiativ som tas av Europeiska gemenskaperna.

Artikel 27

Parterna skall pröva om på basis av ömsesidighet de inskränkningar av tullbefrielse kan avskaffas som i enlighet med gemenskapslagstiftningen gäller för gränsinvånare vid de gemensamma gränserna.

Artikel 28

Varje ingående av bilaterala eller multilaterala överenskommelser som liknar detta avtal med stater som inte är parter i avtalet skall föregås av samråd mellan parterna.

Artikel 29

Detta avtal skall även gälla för Berlin, om inte Tysklands regering inom tre månader efter detta avtals ikraftträdande avger en förklaring med motsatt innehåll till regeringarna i Beneluxstaterna och Frankrike.

Artikel 30

De åtgärder som föreskrivs i detta avtal och som inte är tillämpliga från och med avtalets ikraftträdande skall börja tillämpas före den 1 januari 1986 i fråga om åtgärder enligt avdelning I och, om möjligt, före den 1 januari 1990 i fråga om åtgärder enligt avdelning II, om inte andra tidsfrister har fastställts i detta avtal.

Artikel 31

Detta avtal skall tillämpas med förbehåll för bestämmelserna i artiklarna 5 och 6 samt 8 16 i det avtal som ingicks i Saarbrücken den 13 juli 1984 mellan Tyskland och Frankrike.

Artikel 32

Detta avtal undertecknas utan förbehåll för ratifikation eller godkännande, eller med förbehåll för ratifikation eller godkännande, följt av ratifikation eller godkännande.

Detta avtal skall tillämpas interimistiskt från och med den dag som följer på undertecknandet.

Detta avtal träder i kraft trettio dagar efter det att det sista ratifikations- eller godkännandeinstrumentet har deponerats.

Artikel 33

Luxemburgs regering skall vara depositarie för detta avtal. Den skall överlämna en bestyrkt kopia av avtalet till var och en av de övriga signatärstaternas regeringar.

TILL BEVIS HÄRPÅ har de befullmäktigade undertecknat detta avtal.

SOM SKEDDE I SCHENGEN den fjortonde juni nittonhundraåttiofem på tyska, franska och nederländska, vilka tre texter är lika giltiga.

AVTAL

om Republiken Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990

Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storbritannien och Luxemburg och Konungariket Nederländerna, som är parter i tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, nedan kallad "1990 års konvention", och Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Helleniska republiken och Republiken Österrike, som anslutit sig till 1990 års konvention genom avtal undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995,

å ena sidan,

och Republiken Finland å andra sidan,

som beaktar att Republiken Finlands regering den 19 december 1996 i Luxemburg undertecknat protokoll om anslutning till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, ändrat genom Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Helleniska republikens och Republiken Österrikes anslutningsprotokoll, undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995,

som stöder sig på artikel 140 i 1990 års konvention,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Genom detta avtal ansluter sig Republiken Finland till 1990 års konvention.

Artikel 2

1. De polismän som avses i artikel 40.4 i 1990 års konvention är, vad gäller Republiken Finland, dagen för undertecknandet av detta avtal följande:

- a) Av polisens tjänstemän polismän,
- b) Av gränsbevakningsväsendets tjänstemän gränsbevakningsmän, vad gäller människohandel som avses i artikel 40.7 i 1990 års konvention,
- c) Tulltjänstemän, på de villkor och inom ramen för den behörighet som avses i artikel 40.6 i 1990 års konvention vad gäller olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, handel med vapen och explosiva varor och olagliga transporter av giftigt och skadligt avfall.

2. Den myndighet som avses i artikel 40.5 i 1990 års konvention är, vad gäller Republiken Finland, dagen för undertecknandet av detta avtal: Centralkriminalpolisen.

Artikel 3

De polismän som avses i artikel 41.7 i 1990 års konvention är, vad gäller Republiken Finland, dagen för undertecknandet av detta avtal följande:

- 1. Av polisens tjänstemän polismän,

2. Av gränsbevakningsväsendets tjänstemän gränsbevakningsmän,

3. Tulltjänstemän, på de villkor och inom ramen för den behörighet som avses i artikel 40.6 i 1990 års konvention vad gäller olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, handel med vapen och explosiva varor och olagliga transporter av giftigt och skadligt avfall.

Artikel 4

Det behöriga ministerium som avses i artikel 65.2 i 1990 års konvention är, vad gäller Republiken Finland, dagen för undertecknandet av detta avtal: Justitieministeriet.

Artikel 5

Bestämmelserna i detta avtal skall inte utgöra hinder för samarbetet inom ramen för den nordiska passunionen i den mån detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av detta avtal.

Artikel 6

1. Detta avtal skall ratificeras eller godkännas. Ratifikations- eller godkännandeinstrumenten skall deponeras hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall meddela de avtalsslutande parterna om deponeringen.

2. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att de stater för vilka 1990 års konvention har trätt i kraft och Republiken Finland har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument.

För de övriga staterna skall avtalet träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att dessa stater har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument, under förutsättning att det har trätt i kraft enligt bestämmelserna i föregående stycke.

3. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall meddela var och en av de övriga avtalsslutande parterna om dagen för ikraftträdandet.

Artikel 7

1. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Republiken Finlands regering överlämna en bestyrkt kopia av 1990 års konvention på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

2. Texten till 1990 års konvention upprättad på finska bifogas detta avtal och gäller på samma villkor som de texter till 1990 års konvention som är upprättade på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Luxemburg den 19 december 1996 i ett original på finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska, vilka samtliga åtta texter är lika giltiga. Avtalet skall deponeras i arkiven hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall överlämna bestyrkta kopior därav till varje avtalsslutande part.

SLUTAKT

I. Vid undertecknandet av avtalet om Republiken Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, till vilken Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Helleniska republiken och Republiken Österrike anslutit sig genom avtal av den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, har Republiken Finlands regering antagit slutakten, protokollet och den gemensamma förklaringen av ministrar och statssekreterare som undertecknades i samband med undertecknandet av 1990 års konvention.

Republiken Finlands regering ansluter sig till de gemensamma förklaringarna och beaktar de ensidiga förklaringarna i dessa.

Storhertigdömet Luxemburgs regering skall

till Republiken Finlands regering överlämna bestyrkta kopior av slutakten, protokollet och den gemensamma förklaringen av ministrar och statssekreterare som undertecknades i samband med undertecknandet av 1990 års konvention på finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

II. Vid undertecknandet av avtalet om Republiken Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, till vilken Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Helleniska republiken och Republiken Österrike anslutit sig genom avtal av den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, har de avtalslutande parterna antagit följande förklaringar:

1. Gemensam förklaring avseende artikel 6 i anslutningsavtalet

De avtalsslutande parterna skall redan före anslutningsavtalets ikraftträdande underrätta varandra om alla omständigheter av betydelse för de frågor som avses i 1990 års konvention och för ikraftsättandet av anslutningsavtalet.

Detta avtal skall sättas i kraft mellan de stater för vilka 1990 års konvention har satts i kraft och Republiken Finland när villkoren för tillämpning av 1990 års konvention har

uppfyllts i samtliga dessa stater och när kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion.

För var och en av de övriga staterna skall detta anslutningsavtal sättas i kraft när villkoren för tillämpning av 1990 års konvention är uppfyllda i respektive stat och när kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion.

2. Gemensam förklaring avseende artikel 9.2 i 1990 års konvention

De avtalsslutande parterna fastställer att, vid tidpunkten för undertecknandet av avtalet om Republiken Finlands anslutning till 1990 års konvention, det gemensamma regelsystem på

visumområdet som åsyftas i artikel 9.2 i 1990 års konvention är det system som från och med den 19 juni 1990 tillämpas mellan signatärstaterna av 1990 års konvention.

3. Gemensam förklaring avseende konventionen om utlämning upprättad med stöd av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen

Signatärstaterna av 1990 års konvention bekräftar att artikel 5.4 i konventionen om utlämning, upprättad med stöd av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen undertecknad i Dublin den 27 september 1996, liksom deras respektive förklaringar som fogats till nämnda konvention, skall gälla inom ramen för 1990 års konvention.

III. De avtalsslutande parterna beaktar Republiken Finlands förklaring angående Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Hellenska republikens och Republiken Österrikes anslutningsavtal.

Republiken Finlands regering beaktar innehållet i anslutningsavtalen för Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike till 1990 års konvention, undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, liksom innehållet i de till dessa avtal fogade slutakterna och förklaringarna.

Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Republiken Finlands regering överlämna bestyrkta kopior av dessa handlingar.

Förklaring av Republiken Finland avseende Konungariket Danmarks och Konungariket Sveriges anslutningsavtal till 1990 års konvention

Vid undertecknandet av detta avtal beaktar Republiken Finland innehållet i Konungariket Danmarks och Konungariket Sveriges an-

slutningsavtal till 1990 års konvention jämte de till dessa avtal fogade slutakterna och förklaringarna.

Förklaring av Republiken Finland avseende Åland

Republiken Finland meddelar att skyldigheterna i fråga om Åland, vilka ansluter till artikel 2 i det andra protokollet till fördraget om Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen följs vid tillämpningen av 1990 års konvention.

Upprättad i Luxemburg den 19 december 1996 i ett original på finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska, vilka samtliga åtta texter är lika giltiga. Slutakten skall deponeras i arkiven hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall överlämna bestyrkta kopior därav till varje avtalsslutande part.

Förklaring av ministrarna och statssekreterarna

Den 19 december 1996 har företrädare för regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Hellenska republiken, Konungariket Spanien, Franska republiken, Italienska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Portugisiska republiken och Republiken Finland i Luxemburg undertecknat avtalet om Republiken Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, till vilket Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike anslutit sig genom

avtal av den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995.

De har beaktat den förklaring varigenom företrädaren för Republiken Finlands regering ansluter sig till den förklaring som de ministrar och statssekreterare som företrädde regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna avgav i Schengen den 19 juni 1990 och till det beslut som bekräftades samma dag i samband med undertecknandet av tillämpningskonventionen till Schengenavtalet, till vilket beslut och vilken förklaring regeringarna i Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike har anslutit sig.

KONVENTION

om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna.

Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna, nedan kallade "de avtalsslutande parterna",

som stöder sig på Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna,

som har beslutat att fullfölja det i det avtalet framförda önskemålet om att avskaffa kontroller vid de gemensamma gränserna vad gäller rörligheten för personer och att underlätta transporten och den fria rörligheten för varor över samma gränser,

som beaktar att Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna, som kompletteras av Europeiska enhetsakten, föreskriver att den inre marknaden skall medföra att det skapas ett område utan inre gränser,

som beaktar att det av avtalsparterna eftersträvade målet sammanfaller med detta syfte, dock utan att kunna förutse vilka åtgärder som kommer att vidtas i samband med tillämpningen av bestämmelserna i avtalet,

som beaktar att genomförandet av detta önskemål kräver en rad lämpliga åtgärder och ett nära samarbete mellan de avtalsslutande parterna

har enats om följande.

AVDELNING I

Definitioner

Artikel 1

I denna konvention avses med

inre gränser: de avtalsslutande parternas gemensamma landgränser samt deras flygplatser för inrikes flyg och deras hamnar för reguljära färjeförbindelser endast vad gäller ankommande eller avgående trafik till andra flygplatser eller hamnar på de avtalsslutande parternas territorium utan angöring av hamnar eller mellanlandning på flygplatser utanför detta territorium,

yttre gränser: de avtalsslutande parternas land- och sjögränser samt flygplatser och hamnar, såvida de inte räknas som inre gränser,

inrikesflyg: all flygtrafik som uteslutande ankommer till eller avgår från de avtalsslutande parternas territorium utan landning på tredje lands territorium,

tredje land: alla andra stater än de avtalsslutande parterna,

utlänning: varje annan person än medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater,

utlänning registrerad varje utlänning som i Schengens informationssystem har registrerats för

på spärlista: nekad inresa enligt vad som föreskrivs i artikel 96,

gränsövergångsställe: varje övergångsställe som de behöriga myndigheterna har godkänt för passerandet av de yttre gränserna,

gränskontroll: den kontroll vid gränserna som utan hänsyn till andra skäl enbart avser en avsikt att passera gränsen,

transportör: varje fysisk eller juridisk person som bedriver yrkesmässig persontrafik luft-, sjö- eller landvägen,

uppehållstillstånd: varje tillstånd av vilket slag det än är som utfärdats av någon av de avtalsslutande parterna och berättigar till vistelse på denna parts territorium; som sådant tillstånd räknas inte tillfälligt tillstånd att vistas på någon av de avtalsslutande parternas territorium i avvaktan på behandling av en asylansökan eller en ansökan om uppehållstillstånd,

asylansökan: varje ansökan som en utlänning lämnat skriftligen, muntligen eller på annat sätt, vid den yttre gränsen eller på någon av de avtalsslutande parternas territorium, för att bli erkänd som politisk flykting enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, och på så sätt få uppehållstillstånd,

asylsökande: varje utlänning som inkommit med en asylansökan enligt vad som avses i den här konventionen och om vilken ännu inte har fattats något avgörande beslut,

behandling av asylansökan: alla förfaranden som avser undersökningar, beslut och åtgärder som vidtas för att genomföra slutgiltiga beslut rörande en asylansökan, med undantag av fastställandet av vilken avtalsslutande part som skall ansvara för behandlingen av en asylansökan enligt bestämmelserna i denna konvention.

AVDELNING II

om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet

KAPITEL 1

Passerandet av de inre gränserna

Artikel 2

1. De inre gränserna får passeras överallt utan att någon personkontroll genomförs.

2. Då den allmänna ordningen eller statens

säkerhet så kräver, kan emellertid en avtalsslutande part, efter samråd med de övriga avtalsslutande parterna, besluta om att vid de inre gränserna, under en begränsad tidsperiod, genomföra nationella gränskontroller som är anpassade till det aktuella läget. Om den allmänna ordningen eller statens säkerhet kräver ett omedelbart ingripande, skall den berörda parten vidta nödvändiga åtgärder och snarast möjligt underrätta övriga avtalssparter om detta.

3. Avskaffandet av personkontrollen vid de inre gränserna skall inte inverka på bestämmelserna i artikel 22, inte heller på behöriga myndigheters rätt att i enlighet med respektive avtalsslutande parts lagstiftning utöva sina polisiära befogenheter på partens hela territorium och inte heller på skyldigheten att inneha, medföra och visa upp handlingar och dokument som föreskrivs i den avtalsslutande partens lag.

4. Kontrollen av varor skall ske i enlighet med relevanta bestämmelser i denna konvention.

KAPITEL 2

Passerandet av de yttre gränserna

Artikel 3

1. De yttre gränserna får passeras i princip endast vid gränsövergångsställen och under fastställda öppethållandetider. Närmare bestämmelser samt undantag och bestämmelser om lokal gränstrafik, liksom regler som gäller för särskilda kategorier av sjötrafik, såsom nöjesbåtar eller kustfiske, skall fastställas av den verkställande kommittén (Verkställande kommittén).

2. De avtalsslutande parterna förbinder sig att införa påföljder för passerande utan tillstånd av de yttre gränserna utanför gränsövergångsställena och de fastställda öppethållandetiderna.

Artikel 4

1. De avtalsslutande parterna garanterar att från och med 1993 kommer från tredje land

ankommande flygpassagerare som ämnar fortsätta resan med inrikesflyg att dessförinnan underkastas såväl personkontroll som kontroll av handbagage vid ankomsten på den flygplats där det utifrån kommande flygplanet landat. Inrikes flygpassagerare som ämnar fortsätta resan med flyg till tredje land skall före utresan underkastas såväl personkontroll som kontroll av handbagage på den flygplats från vilken utresan sker.

2. De avtalsslutande parterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att kontrollerna skall kunna utföras i enlighet med bestämmelserna i punkt 1.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 avser inte kontroll av inlämnat bagage; denna kontroll skall genomföras antingen på den flygplats som är resans slutmål eller på den flygplats där resan påbörjas.

4. Fram till den tidpunkt som föreskrivs i punkt 1 skall flygplatserna, trots definitionen av inre gränser, betraktas som yttre gränser vad gäller inrikes resor med flyg.

Artikel 5

1. I samband med vistelse som inte överskrider tre månader, kan inresa till de avtalsslutande parternas territorium beviljas en utlänning, som

- a) är innehavare av ett eller flera giltiga dokument som tillåter passerande av gränsen och som fastställts av Verkställande kommittén,
- b) innehar giltig visering, om sådan krävs,
- c) i förekommande fall kan uppvisa dokument som bevisar syftet med och villkoren för den avsedda vistelsen samt har tillräckliga medel för sitt uppehålle vad gäller såväl den planerad vistelsens längd som återresan till ursprungslandet eller transitresa till ett tredje land som medger inresa, eller att han är i stånd att på laglig väg anskaffa dessa medel,
- d) inte finns registrerad på spärllista,
- e) inte anses utgöra en risk för den

allmänna ordningen, statens säkerhet eller någon av de avtalsslutande parternas internationella förbindelser.

2. Inresa till de avtalsslutande parternas territorium skall vägras en utlänning som inte uppfyller samtliga dessa villkor, utom i de fall då en avtalsslutande part finner det nödvändigt att avvika från denna princip av humanitära skäl, i eget intresse eller på grund av internationella förpliktelser. I sådana fall skall inresetillståndet begränsas till den berörda partens territorium varvid denna avtalsslutande part är skyldig att underrätta övriga avtalsslutande parter om detta.

Dessa regler påverkar inte tillämpningen av de särskilda bestämmelserna om rätten till asyl eller bestämmelserna i artikel 18.

3. Genomresa skall beviljas en utlänning som innehar uppehållstillstånd eller visum utfärdat av någon av de avtalsslutande parterna eller, om så krävs, båda dessa dokument, varvid undantag skall göras om utlänningen finns upptagen på spärllistan hos den avtalsslutande part vars yttre gräns han infunnit sig vid.

Artikel 6

1. Gränstrafiken vid de yttre gränserna skall underkastas kontroll av behöriga myndigheter. Denna kontroll skall utföras enligt gemensamma principer, inom ramen för de avtalsslutande parternas egna befogenheter och deras respektive lagar, varvid hänsyn skall tas till alla avtalsslutande parters intressen och territorium.

2. De gemensamma principer som avses i punkt 1 är följande:

- a) Personkontrollen skall inte endast omfatta granskning av resedokument och andra villkor för inresa, vistelse, arbete och utresa, utan även efterspaning och förhindrande av hot mot de avtalsslutande parternas inre säkerhet och allmänna ordning. Dessutom skall fordon och föremål som medförs av personer vid passerandet av gränsen kontrolleras. Dessa kontroller skall verkställas av varje avtalsslutande part i enlighet med

dennas lagstiftning, i synnerhet vad gäller kroppsvisitering.

- b) Alla personer skall åtminstone underkastas en kontroll för fastställande av identiteten genom uppvisande av rese-dokument.
- c) Vid inresa skall utlänningar underkastas en mera noggrann kontroll i enlighet med bestämmelserna i a.
- d) Vid utresa skall i samtliga avtalsslutande parter intresse utföras nödvändig kontroll i enlighet med utlänningars rättigheter och med hänsyn till behov av spaningsverksamhet och förhindrande av hot mot de avtalsslutande parternas inre säkerhet och allmänna ordning. Denna kontroll skall utföras i samtliga fall vad gäller utlänningar.
- e) Om sådana kontroller inte kan utföras på grund av särskilda omständigheter, skall en prioritering ske. I detta avseende skall i princip inresekontroll ges företräde framför kontroll vid utresa.

3. De yttre gränsernas sträckning mellan gränsövergångsställena skall bevakas av rörliga enheter från behöriga myndigheter; detta skall även gälla gränsövergångsställena utanför normalt öppethållande. Denna kontroll skall genomföras på ett sådant sätt att den inte uppmuntrar någon att försöka undvika kontroll vid gränsövergångsställena. Tillvägagångssättet för denna bevakning skall vid behov fastställas av Verkställande kommittén.

4. De avtalsslutande parterna förbinder sig att sätta in lämplig personal i tillräckligt antal för genomförandet av denna kontroll och bevakningen av de yttre gränserna.

5. Samma grad av kontroll skall äga rum vid yttre gränserna.

Artikel 7

De avtalsslutande parterna skall bistå varandra och ha ett nära och fast samarbete för att uppnå en effektiv kontroll och bevakning. De skall särskilt inleda ett utbyte av relevant och betydelsefull information varvid, om inte

annat föreskrivs i detta avtal, undantag skall göras för uppgifter av individuell karaktär. De skall, i den mån det är möjligt, harmonisera sina anvisningar till de myndigheter som ansvarar för kontrollen samt främja en enhetlig utbildning och fortbildning av den personal som ansvarar för kontrollernas genomförande. Detta samarbete kan ske i form av ett utbyte av kontaktpersoner.

Artikel 8

Verkställande kommittén skall fatta nödvändiga beslut om det praktiska tillvägagångssättet för genomförandet av kontroll och bevakning vid gränserna.

KAPITEL 3

Viseringar

Avsnitt I

Viseringar för kortare vistelse

Artikel 9

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att anta en gemensam politik vad gäller rörligheten för personer, i synnerhet i fråga om reglerna för beviljande av viseringar. För att uppnå detta mål skall de ge varandra ömsesidigt stöd. De avtalsslutande parterna förbinder sig att gemensamt eftersträva en harmonisering av viseringspolitiken.

2. Gentemot tredje land för vars medborgare samtliga avtalsslutande parter vid tidpunkten för undertecknandet av denna konvention eller därefter kommit överens om gemensamma viseringsregler, får dessa regler ändras endast genom en gemensam överenskommelse mellan samtliga avtalsslutande parter. En avtalsslutande part kan i undantagsfall avvika från de gemensamma viseringsreglerna rörande tredje land vid tvingande skäl som beror på att den egna politiken kräver ett brådskande beslut. Denna part skall samråda i förväg med de övriga avtalsslutande parterna och i samband med sitt beslut ta hänsyn till såväl deras intressen som följderna av detta beslut.

Artikel 10

1. En enhetlig visering skall införas och gälla för samtliga avtalsslutande parter territorium. Denna visering, vars giltighetstid närmare behandlas i artikel 11, får beviljas för vistelse som omfattar högst tre månader.

2. De avtalsslutande parterna skall fram till införandet av denna visering erkänna varandras respektive viseringar, såvida dessa beviljats på gemensamma villkor och på grundval av gemensamma kriterier som fastställts inom ramen för i sammanhanget gällande bestämmelser enligt detta kapitel.

3. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 skall varje avtalsslutande part förbehålla sig rätten att begränsa territoriet för en sådan viserings giltighet i enlighet med de gemensamma bestämmelser som fastställs inom ramen för relevanta bestämmelser i detta kapitel.

Artikel 11

1. Den visering som föreskrivs i artikel 10 kan vara

- a) resevisering giltig för en eller flera inresor, varvid varken tidslängden för en oavbruten vistelse eller den totala tidslängden för flera på varandra följande vistelser får överstiga tre månader per halvår räknat från det första inresedatumet,
- b) transitvisering som tillåter innehavaren att resa genom de avtalsslutande parternas territorium en, två eller i undantagsfall flera gånger för att ta sig till tredje lands territorium, varvid tidslängden för genomresan inte får överstiga fem dagar.

2. Bestämmelserna i punkt 1 hindrar inte att någon av de avtalsslutande parterna under loppet av det halvår som avses vid behov utfärdar en ny visering, vars giltighet begränsas till denna parts territorium.

Artikel 12

1. Den enhetliga visering som avses i artikel

10.1 skall utfärdas av de avtalsslutande parternas diplomatiska och konsulära myndigheter samt, i förekommande fall, av de myndigheter hos de avtalsslutande parterna som avses i artikel 17.

2. Avtalsslutande part med befogenhet att utfärda sådan visering är i princip den part som utgör resans huvudmål. Om detta inte kan fastställas, åligger utfärdandet av visering i allmänhet den diplomatiska eller konsulära representation för den avtalsslutande part på vars territorium den första inresan sker.

3. Verkställande kommittén skall fastställa genomförandebestämmelserna, särskilt kriterierna för fastställandet av resans huvudmål.

Artikel 13

1. Ingen visering får införas i ett resedokument som inte längre är giltigt.

2. Den i resedokumentet angivna giltighetstiden skall vara längre än den för en visering, varvid hänsyn skall tas till tidsramen för viseringens nyttjande. Resedokumentets giltighet skall tillåta en utlännings återresa till hans hemland eller inresa till tredje land.

Artikel 14

1. Ingen visering får införas i ett resedokument som inte betraktas som giltigt av någon av de avtalsslutande parterna. Om resedokumentet är giltigt endast hos en eller flera avtalsslutande parter, skall den införda viseringen begränsas till denna eller dessa.

2. I händelse av att resedokumentet betraktas som ogiltigt av en eller flera avtalsslutande parter, får visering utfärdas i form av ett tillstånd som ersätter visering.

Artikel 15

I princip får de viseringar som avses i artikel 10 endast utfärdas för utlännningar som uppfyller de inresevillkor som fastställs i artikel 5.1 a, 5.1 c, 5.1 d och 5.1 e.

Artikel 16

Om någon av de avtalsslutande parterna finner det nödvändigt att, av något av de skäl som anges i artikel 5.2, avvika från den i artikel 15 fastställda principen i samband med utfärdandet av visering för utlänningar som inte uppfyller samtliga i artikel 15.1 upptagna villkor för inresa, skall denna viserings giltighet begränsas till denna avtalsslutande parts territorium, varvid en part skall underrätta övriga avtalsslutande parter om detta.

Artikel 17

1. Verkställande kommittén skall anta gemensamma regler rörande granskningen av viseringsansökningar, övervaka att dessa regler följs samt anpassa dem till nya situationer och villkor.

2. Dessutom skall Verkställande kommittén definiera de fall då visering inte får utfärdas utan föregående hänvändelse till den berörda avtalsslutande partens centrala myndighet samt, i förekommande fall, till andra avtalsslutande parter centrala myndigheter.

3. Verkställande kommittén skall även fatta nödvändiga beslut som rör

- a) för visering tillåtna typer av resedokument,
- b) myndigheter med uppgift att utfärda visering,
- c) villkor för utfärdande av visering vid gränsen,
- d) en viserings form, innehåll och giltighetstid samt avgifter som skall tas ut i samband med utfärdandet.
- e) villkor för förlängning eller avslag av de viseringar som avses i c och d, varvid hänsyn skall tas till samtliga avtalsslutande parter intressen,
- f) villkor för begränsning av en viserings giltighet till en viss stats territorium,
- g) principer för utarbetandet av en gemensam förteckning över utlänningar regist-

rerade på spärlista, utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 96.

*Avsnitt 2**Viseringar för längre vistelse**Artikel 18*

En visering för vistelse som överstiger tre månader skall betraktas som nationellt uppehållstillstånd som beviljats av någon av de avtalsslutande parterna i överensstämmelse med dennas lagstiftning. En sådan visering ger innehavaren tillstånd att passera genom de övriga avtalsslutande parternas territorium, i avsikt att komma till det territorium som hör till den avtalsslutande part som beviljat tillståndet, förutsatt att innehavaren uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 d och 5.1 e och förutsatt att han inte är upptagen på spärlistan hos den avtalsslutande part vars territorium han önskar passera genom.

KAPITEL 4

*Villkor för utlänningars rörelsefrihet**Artikel 19*

1. Utlänningar, som har en för de avtalsslutande parterna enhetlig visering och som på föreskrivet sätt inrest till ett territorium som tillhör någon av de avtalsslutande parterna, får röra sig fritt på samtliga avtalsslutande parter territorier under den giltighetstid som angivits i denna visering, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c och 5.1 d och 5.1 e.

2. Fram till införandet av enhetlig visering får utlänningar, som är innehavare av visering utfärdad av någon av de avtalsslutande parterna och som på föreskrivet sätt inrest till något av deras territorier, röra sig fritt på samtliga avtalsslutande parter territorier under den giltighetstid som anges i den utfärdade viseringen, dock högst tre månader räknat från första inresedag, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 1 c, 1 d och 1 e.

3. Punkterna 1 och 2 avser inte visering

vars giltighet begränsats till ett visst territorium i enlighet med bestämmelserna i kapitel 3 i denna avdelning.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22.

Artikel 20

1. Utlänningar utan skyldighet att inneha visering får röra sig fritt på de avtalsslutande parternas territorier under högst tre månader under en tidsperiod av sex månader räknat från första inresedag, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c, 5.1.d och 5.1 e.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte påverka rätten för någon av de avtalsslutande parterna att låta förlänga utlänningars vistelse på dess territorium utöver tre månader med hänsyn till särskilda omständigheter eller gällande bestämmelser i en bilateral överenskommelse som slutits före ikraftträdandet av denna konvention.

Artikel 21

1. Utlänningar med av någon avtalsslutande part utfärdat uppehållstillstånd får, under förutsättning att såväl detta tillstånd som resedokumentet är giltiga, röra sig fritt under högst tre månader på övriga avtalsslutande parternas territorier, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c och 5.1 e och inte finns registrerade på den berörda avtalsslutande partens spärlista.

2. Punkt 1 avser även utlänningar med av någon avtalsslutande part utfärdat tidsbegränsat uppehållstillstånd och ett resedokument utfärdat av samma avtalsslutande part.

3. De avtalsslutande parterna skall tillställa Verkställande kommittén en förteckning över av dem utfärdade giltiga dokument i form av uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd samt resedokument enligt denna artikel.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22.

Artikel 22

1. En utlänning, som inrest på föreskrivet sätt till någon av de avtalsslutande parternas territorium är skyldig att enligt de av varje avtalsslutande part fastställda villkoren anmäla sig hos den behöriga myndigheten hos den avtalsslutande part vars territorium han beträdder. Undertecknandet av denna anmälan skall ske, allt efter vad varje avtalsslutande part finner lämpligt, antingen vid inresan eller inom en tidsfrist på tre arbetsdagar räknat från inresedag på den berörda partens territorium.

2. En utlänning, som är bosatt inom någon avtalsslutande parts territorium och som reser till en annan avtalsslutande parts territorium, är underkastad den anmälningsplikt som avses i 1.

3. Undantag från punkt 1 och 2 skall varje medlemsstat föreskriva och underrätta Verkställande kommittén om.

Artikel 23

1. En utlänning som inte uppfyller, eller inte längre uppfyller, villkoren för kortare vistelse på någon avtalsslutande parts territorium, skall i princip utan dröjsmål lämna de avtalsslutande parternas territorium.

2. En utlänning med fortfarande giltigt uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd utfärdat av en annan avtalsslutande part, skall ofördröjligen bege sig till den partens territorium.

3. Om en sådan utlänning inte frivilligt lämnar den avtalsslutande partens territorium, eller om det kan antas att han inte kommer att lämna territoriet, eller om det finns tvingande skäl för utlänningens utresa med hänsyn till inre säkerhet eller allmän ordning, måste utlänningen utvisas i enlighet med bestämmelserna i den avtalsslutande partens lagar från det territorium där han gripits. Om den

berörda avtalsslutande partens lagar inte tillåter utvisning, får vistelse på territoriet medges.

4. Utvisning från den berörda statens territorium kan ske till utlänningens hemland eller någon annan stat där han tillåts resa in, varvid hänsyn framför allt skall tas till gällande bestämmelser i återtagandeavtal ingångna mellan de avtalsslutande parterna.

5. Bestämmelserna i punkt 4 får inte strida mot de avtalsslutande parternas egna bestämmelser rörande asylrätten eller mot Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, eller mot bestämmelserna i punkt 2 i denna artikel och i artikel 33.1 den här konventionen.

Artikel 24

Om inte annat följer av Verkställande kommitténs definition av lämpliga kriterier och praktiska tillvägagångssätt skall de avtalsslutande parterna kompensera varandra för ekonomisk obalans som kan uppstå i samband med den utvisningsskyldighet som föreskrivs i artikel 23, om utvisningen inte kan verkställas på utlänningens bekostnad.

KAPITEL 5

Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärlista

Artikel 25

1. När en avtalsslutande part skall besluta om utfärdande av uppehållstillstånd för en utlänning som registrerats på spärlista, skall den först rådgöra med den avtalsslutande part som verkställt registreringen, varvid hänsyn skall tas till denna stats intressen; uppehållstillstånd får endast beviljas om det finns skäl av allvarlig art, i synnerhet av humanitärt slag eller till följd av internationella förpliktelser.

Om uppehållstillstånd beviljas skall den avtalsslutande part som ansvarar för registreringen vidta åtgärder för återkallande av registreringen, men får dock låta registrera den aktuella utlänningen på sin egen spärlista.

2. Om det visar sig att en utlänning, med av någon part utfärdat giltigt uppehållstillstånd, registrerats på spärlista, skall den registrerande avtalsslutande parten kontakta den som beviljat uppehållstillståndet för att besluta om det finns tillräckliga skäl för att återkalla detta.

Om ingen återkallelse sker skall den registrerande parten vidta åtgärder för återkallande av registreringen, men får dock låta registrera den aktuella utlänningen på sin egen spärlista.

KAPITEL 6

Följdåtgärder

Artikel 26

1. Om inte annat följer av förpliktelser i samband med anslutning till Genèvekonventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, skall de avtalsslutande parterna förplikta sig att i sin egen lagstiftning införa följande regler:

- a) Om en utlänning vägras inresa till någon avtalsslutande parts territorium, skall den transportör som ombesörjt luft-, sjö- eller landtransport fram till den yttre gränsen vara skyldig att utan dröjsmål återtaga ansvaret för denne. På anmodan av gränsövervakande myndigheter skall transportören ombesörja utlänningens återresa till det tredje land där han påbörjat sin resa, eller det tredje land som utfärdat det resedokument med vilket resan företagits, eller något annat tredje land som med säkerhet tillåter inresa.
- b) Transportören är skyldig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att försäkra sig om att en utlänning, som transporteras luft- eller sjövägen, är innehavare av de dokument som krävs för inresa till de avtalsslutande parternas territorium.

2. Om inte annat följer av förpliktelser i samband med anslutning till Genèvekonventionen den 28 juni 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, samt med hänsyn till sin egen grundlag skall de avtals-

slutande parterna förbinda sig att införa sanktioner mot transportörer som luft- eller sjövägen från tredje land till deras territorium befordrar utlännningar utan nödvändiga rese-dokument.

3. Bestämmelserna i 1 b och 2 avser även transportörer som ansvarar för grupptransporter i samband med internationella bussförbindelser, gränstrafik undantagen.

Artikel 27

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att införa lämpliga sanktioner mot den som i vinstsyfte hjälper, eller försöker hjälpa, utlännningar att resa in till eller vistas på någon parts territorium i strid mot den berörda partens lagstiftning rörande utlännings inresa och vistelse.

2. Om någon avtalsslutande part får kännedom om sådana förhållanden som avses i punkt 1, och som strider mot någon annan parts lagstiftning, skall den underrätta den andra parten om detta.

3. Den avtalsslutande part som på grund av brott mot sin egen lagstiftning anmodar en annan part att väcka åtal för sådana handlingar som avses i punkt 1, skall genom officiell anmälan eller intygande av behöriga myndigheter styrka vilka lagbestämmelser som har överträtts.

KAPITEL 7

Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan

Artikel 28

De avtalsslutande parterna bekräftar åter sina förpliktelser enligt Genèvekonventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, utan någon som helst geografisk begränsning av tillämpningsområdet för dessa texter, och sin skyldighet att vad gäller tillämpningen av dessa instrument samarbeta med myndigheterna hos Förenta Nationernas Høge Kommissarie för flyktingar.

Artikel 29

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att behandla alla asylansökningar som lämnas av utlännningar på något av sina territorium.

2. Denna skyldighet innebär inte att någon avtalsslutande part alltid måste ge den asylsökande inrese- eller uppehållstillstånd på sitt territorium.

Samtliga avtalsslutande parter förbehåller sig rätten att, på grundval av sina egna bestämmelser och i enlighet med sina internationella förpliktelser, avvisa eller utvisa en asylsökande till tredje land.

3. Oberoende av vilken avtalsslutande part den asylsökande riktar sin ansökan till skall endast en part ansvara för behandling av ansökan. Denna part fastställs enligt de i artikel 30 närmare beskrivna kriterierna.

4. Varje avtalsslutande part förbehåller sig trots punkt 3 rätten att, om det finns särskilda skäl enligt den egna lagstiftningen, behandla en asylansökan, även om ansvaret enligt detta avtal skulle ligga hos någon annan avtalsslutande part.

Artikel 30

1. Den avtalsslutande part som ansvarar för behandlingen av en asylansökan, skall fastställas enligt följande:

- a) En avtalsslutande part som utfärdat något slag av visering eller uppehållstillstånd till en asylsökande betraktas som ansvarig för behandlingen av ansökan. Om visering har beviljats av någon annan avtalsslutande part, är denna ansvarig.
- b) Om flera avtalsslutande parter har beviljat den asylsökande visering av något slag eller ett uppehållstillstånd skall ansvaret ligga hos den avtalsslutande part vars visering eller uppehållstillstånd har den längsta giltighetstiden.
- c) Så länge den asylsökande inte lämnat de avtalsslutande parternas territorium, skall det krav som fastställs i 1 a och 1

b kvarstå, även om hans visering, av vilket slag det än är, eller uppehållstillstånd inte längre är giltigt. Om den asylsökande lämnat de avtalsslutande parternas territorium efter det att visering eller uppehållstillstånd beviljats, skall dessa dokument medföra ansvar enligt punkterna 1 a och 1 b, utom när de inte längre är giltiga med hänsyn till vad som sägs i nationella bestämmelser.

- d) Om den asylsökande befriats från viseringstvang av de avtalsslutande parterna skall ansvaret ligga hos den part vars yttre gräns passerats av den asylsökande vid inresan till de avtalsslutande parternas territorium.

Så länge ingen fullständig politisk samordning skett inom området för visering, och om den asylsökande befriats från viseringstvang av endast vissa avtalsslutande parter, skall ansvaret ligga hos den part vars yttre gräns den asylsökande vid inresan till de avtalsslutande parternas territorium kunnat passera på grund av befrielse från viseringstvang om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 1 a—c.

Om asylansökan inlämnas till någon avtalsslutande part som beviljat den sökande visering för genomresa — oavsett om den sökande har passerat någon passkontroll — och om denna visering utfärdats efter det att transitlandet hos konsulära eller diplomatiska myndigheter för den avtalsslutande part som är resans mål försäkrat sig om att den asylsökande uppfyller denna parts inresevillkor skall ansvaret för behandlingen av ansökan ligga hos den avtalsslutande part som är bestämelseort.

- e) Om en asylsökande inrest till de avtalsslutande parternas territorium och saknar ett eller flera av de dokument som enligt Verkställande kommittén fordras för tillstånd att passera gränsen, skall den part vara ansvarig vars yttre gräns den asylsökande passerat vid inresan till de avtalsslutande parternas territorium.

- f) Om en utlänning, vars asylansökan redan tagits upp för behandling av någon av de avtalsslutande parterna, inkommer med en ny ansökan, skall denna tas upp av samma part.

- g) Om en utlänning, som tidigare meddelats ett slutgiltigt beslut rörande en till någon av de avtalsslutande parterna inlämnad asylansökan, förnyar sin ansökan, skall denna tas upp av den part som behandlade den tidigare ansökan, såvida den sökande inte lämnat de avtalsslutande parternas territorium.

2. Om någon avtalsslutande part åtagit sig behandlingen av en asylansökan i enlighet med vad som sägs i artikel 29.4 skall den ansvariga avtalsslutande parten enligt punkt 1 i den här artikeln befrias från sina skyldigheter.

3. Om det skulle visa sig omöjligt att fastställa den ansvariga avtalsslutande parten på grundval av de kriterier som anges i punkterna 1 och 2 skall ansvaret ligga hos den avtalsslutande part till vilken asylansökan ställts.

Artikel 31

1. De avtalsslutande parterna skall snarast möjligt försöka fastställa vem av dem som skall ansvara för behandlingen av en asylansökan.

2. Om någon enligt artikel 30 icke ansvarig avtalsslutande part tillställs en asylansökan från en utlänning som vistas på dess territorium, kan denna part för att möjliggöra behandling av ansökan anmoda den ansvariga parten att åta sig den asylsökande.

3. Den ansvariga avtalsslutande parten är skyldig att ta emot en sådan asylsökande som avses i punkt 2, om anmodan sker inom sex månader räknat från inlämnandet av asylansökan. Om ingen anmodan har gjorts inom denna tidsfrist skall den part till vilken asylansökan inkommet ansvara för behandlingen av denna.

Artikel 32

Den avtalsslutande part som ansvarar för behandlingen av en asylansökan skall behandla den i enlighet med sin egen lagstiftning.

Artikel 33

1. Om en asylsökande vistas olagligen på en annan avtalsslutande parts territorium medan asyلفörfarandet pågår, skall den ansvariga avtalsslutande parten återta honom.

2. Punkt 1 skall inte tillämpas om den andra avtalsslutande parten beviljat den asylsökande uppehållstillstånd för en tidsperiod som överstiger eller motsvarar ett år. I sådana fall skall ansvaret för behandlingen av ansökan överföras till den andra avtalsslutande parten.

Artikel 34

1. En ansvarig avtalsslutande part skall återta en utlänning vars asylansökan slutgiltigt avslagits och som rest till en annan avtalsslutande parts territorium utan tillstånd att vistas på detta.

2. Punkt 1 skall dock inte tillämpas om en ansvarig avtalsslutande part ombesörjt utvisning av utlänningen utanför de avtalsslutande parternas territorium.

Artikel 35

1. En avtalsslutande part som beviljat en utlänning flyktingstatus och uppehållstillstånd skall, under förutsättning att berörda parter överenskommit om detta, åta sig ansvaret för behandling av asylansökan från medlemmar av dennes familj.

2. Med familjemedlem avses i punkt 1 en flyktings make eller ogifta barn under 18 år eller, om flyktingen är ett ogift barn under 18 år, dennes far eller mor.

Artikel 36

En avtalsslutande part med ansvar för behandlingen av en asylansökan kan av humanitära skäl, i synnerhet vad gäller familjeförhållanden eller kulturell bakgrund, anmoda en annan avtalsslutande part att återta detta ansvar såvida den asylsökande önskar det. Den anmodade parten skall göra en bedömning av om den kan tillmötesgå begäran.

Artikel 37

1. Behöriga myndigheter hos de avtalsslutande parterna skall snarast möjligt informera varandra om följande:

- a) Nya bestämmelser eller åtgärder avseende rätten till asyl eller behandlingen av asylsökande, senast vid ikraftträdandet.
- b) Statistiska uppgifter om det tillkomna antalet asylsökande varje månad samt viktigaste ursprungsländer och, i den mån de är tillgängliga, påföljande beslut rörande asylansökningar.
- c) Tillkomst eller betydande ökning vad avser vissa grupper av asylsökande samt inhämtade uppgifter om dessa.
- d) Grundläggande beslut rörande rätten till asyl.

2. För att få till stånd en gemensam utvärdering skall de avtalsslutande parterna dessutom svara för ett nära samarbete vad avser insamlandet av uppgifter om situationen i de asylsökandes ursprungsländer.

3. Varje påpekande från någon avtalsslutande parts sida om konfidentiell behandling av den lämnade informationen bör respekteras av övriga avtalsslutande parter.

Artikel 38

1. Varje avtalsslutande part skall till en annan part på dennas begäran vidarebefordra tillgängliga uppgifter om en asylsökande som är nödvändiga för

- fastställande av vilken avtalsslutande part som skall svara för behandling av asylansökan,
- behandling av asylansökan,
- iakttagande av de skyldigheter som föreskrivs i detta kapitel.

2. Dessa uppgifter får endast avse

- a) identitet (efternamn och förnamn, i förekommande fall tidigare namn, till-

namn eller antagna namn, födelsedatum och -ort, nuvarande och tidigare medborgarskap vad avser den asylansökande samt, i förekommande fall, dennes familjemedlemmar),

- b) legitimationshandlingar och resedokument (art, giltighetstid, datum för utfärdande, utfärdande myndighet, plats för utfärdandet osv.),
- c) övriga uppgifter som krävs för fastställande av den sökandes identitet,
- d) vistelse på olika orter samt resvägar,
- e) uppehållstillstånd eller visering utfärdade av någon avtalsslutande part,
- f) plats för inlämnande av asylansökan,
- g) i förekommande fall, datum för inlämnande av tidigare asylansökan, datum för inlämnande av nuvarande ansökan, hur långt förfarandet framskridit, innebörd av fattade beslut.

3. Dessutom kan en avtalsslutande part anmoda en annan part att meddela de skäl en asylsökande åberopat som stöd för sin ansökan samt, i förekommande fall, grunderna för beslut som fattats angående denne. Den anmodade parten skall avgöra om det är möjligt att följa anmodan. Vidarebefordran av sådan information får under alla förhållanden endast ske med den asylsökandes samtycke.

4. Utbyte av information skall ske på en avtalsslutande parts begäran och får endast förekomma mellan myndigheten som har utsetts av varje avtalsslutande part och som har meddelats till Verkställande kommittén.

5. Utlämnade uppgifter får endast användas för de syften som avses i punkt 1. Sådana uppgifter får endast förmedlas till myndigheter och domstolar med uppgift att

- fastställa den avtalsslutande part som skall svara för behandling av asylansökan,
- behandla asylansökan,

— iaktta de skyldigheter som föreskrivs i detta kapitel

6. Den uppgiftslämnande avtalsslutande parten skall ansvara för uppgifternas riktighet och aktualitet.

Om det visar sig att en berörd avtalsslutande part lämnat oriktiga uppgifter, eller uppgifter som inte skulle ha lämnats ut, skall de mottagande avtalsslutande parterna omedelbart underrättas om detta. De skall tillrättalägga dessa uppgifter eller låta förstöra dem.

7. En asylsökande har rätt att på begäran få kännedom om utväxlad information som rör honom under den tid den är tillgänglig.

Om han konstaterar att uppgifterna är oriktiga, eller inte borde ha vidarebefordrats, skall han ha rätt att kräva att de tillrättaläggs eller förstörs enligt de villkor som avses i punkt 6.

8. Utlämnande och mottagande av uppgifter i samband med informationsutbyte skall registreras hos varje berörd avtalsslutande part.

9. Vidarebefordrade uppgifter skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det ändamål för vilket utbytet har skett. Nödvändigheten av att bevara uppgifterna bör undersökas i sitt sammanhang av den berörda avtalsslutande parten.

10. Under alla förhållanden skall de vidarebefordrade uppgifterna ha samma rättsskydd hos den mottagande avtalsslutande parten som annan information av liknande karaktär.

11. Om uppgifterna inte förs in i dataregister utan behandlas på annat sätt, skall samtliga avtalsslutande parter vidta lämpliga åtgärder för effektiv tillsyn av att denna artikel följs. Om någon avtalsslutande part förfogar över en avdelning av det slag som anges i punkt 12, kan denna få i uppdrag att sköta sådan säkerhetskontroll

12. Om en eller flera avtalsslutande parter önskar föra in de uppgifter som avses i punkterna 2 och 3, helt eller delvis, i dataregister, får automatisk databehandling användas endast om de berörda avtalsslutande

parterna har antagit en datalag i enlighet med principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 rörande personskydd i samband med automatisk databehandling av uppgifter som avser enskild person, och om dessa parter har utsett en lämplig egen registeransvarig myndighet för databehandling och utnyttjande av uppgifter som vidarebefordrats i enlighet med den här konventionen.

AVDELNING III

Polis och säkerhet

KAPITEL 1

Polisiärt samarbete

Artikel 39

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att låta sina polismyndigheter bistå varandra inom ramen för staternas lagstiftning och sin behörighet i syfte att förhindra och upptäcka brottsliga handlingar, såvida staternas lagstiftning inte förbehåller rättsliga myndigheter rätten till framställning och framställningen eller dess tillämpning inte innebär att den mottagande avtalsslutande parten skall vidta tvångsåtgärder. Om de polismyndigheter som mottagit en framställning saknar behörighet att verkställa den, skall den överlämnas till behöriga myndigheter.

2. Skriftlig information, enligt bestämmelserna i punkt 1, som lämnats av den mottagande avtalsslutande parten får inte utnyttjas av den part som gjort en framställning i syfte att framlägga bevis för brottslig gärning annat än med samtycke av behöriga rättsliga myndigheter hos den part som mottagit framställningen.

3. De framställningar om bistånd som avses i punkt 1 samt bifallande av dessa får utväxas mellan centrala organ med uppgift att å respektive avtalsslutande parts vägnar genomföra det internationella samarbetet. Om framställningen inte kan ske i behörig tid på det sätt som anges ovan, kan polismyndigheterna på den framställande avtalsslutande partens sida rikta den direkt till behöriga myndigheter hos den mottagande parten, varvid dessa myndig-

heter får vidta direkta åtgärder. I sådana fall skall den polismyndighet som gör en direkt framställning snarast möjligt underrätta det centrala organ hos den mottagande parten som ansvarar för det internationella polisiära samarbetet, om att direkt framställning görs.

4. Avseende gränsområden kan överenskommelser om samarbete träffas mellan ansvariga ministrar hos respektive avtalsslutande part.

5. Bestämmelserna i denna artikel utgör inte något hinder för utförligare nuvarande och framtida bilaterala överenskommelser mellan avtalsslutande parter med gemensam gräns. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om sådana överenskommelser.

Artikel 40

1. Polismän i den ena avtalsslutande partens land vilka inom ramen för en förundersökning i sitt eget land håller någon under uppsikt som misstänks för delaktighet i ett brott som kan medföra utlämning, får fortsätta sin övervakning på den andra partens territorium, om denna samtyckt till övervakning över gränsen på grundval av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd mellan staterna. Samtycket får vara förenat med vissa villkor.

På begäran skall övervakningen överlåtas till polismän hos den avtalsslutande part vars territorium berörs.

Den framställning om rättsligt bistånd som avses i första stycket skall ställas till en av de avtalsslutande parterna utsedd myndighet med behörighet att bevilja eller vidarebefordra framställningen om samtycke.

2. Om det på grund av synnerlig brådska för att en framställning om den andra avtalsslutande partens föregående samtycke inte kan göras, får övervakande polismän överskrida gränsen för fortsatt övervakning av en person misstänkt för de brottsliga handlingar som anges i punkt 7, om följande villkor uppfylls:

- a) Överskridande av gränsen i samband med övervakningen skall anmälas till den i punkt 5 upptagna myndighet som

utsetts av den avtalsslutande part på vars territorium övervakningen fortsätter.

- b) Framställning om rättsligt bistånd i enlighet med punkt 1 och med uppgift om skäl som berättigar till gränsöverskridande utan föregående samtycke, skall överlämnas utan dröjsmål.

Övervakningen skall genast upphöra, om den avtalsslutande part vars territorium berörs begär detta efter att ha mottagit en anmälan som avses i punkt 2 a eller en framställning som avses i punkt 2 b, eller om samtycke inte erhållits inom fem timmar efter gränsöverskridandet.

3. Den övervakning som avses i punkterna 1 och 2 får endast ske på följande allmänna villkor:

- a) Övervakande polismän skall följa bestämmelserna i denna artikel och lagbestämmelserna i den avtalsslutande parts land på vars territorium de opererar; de skall följa lokala behöriga myndigheters instruktioner.
- b) Med undantag av de situationer som anges i punkt 2 skall polismännen i samband med övervakningen ha ett dokument med uppgift om att samtycke givits.
- c) Övervakande polismän skall hela tiden kunna styrka sin officiella behörighet.
- d) Övervakande polismän får medföra tjänstevapen i samband med övervakningen, om inte annat uttryckligen har beslutats av den anmodade parten; utnyttjande av tjänstevapen skall vara förbjudet utom i samband med nödvärn.
- e) Beträdande av bostäder och platser som inte är öppna för allmänheten skall vara förbjudet.
- f) Övervakande polismän får inte utsätta den övervakade personen för identitetskontroll eller gripa denne.
- g) All verksamhet skall rapporteras till myndigheterna hos den avtalsslutande part på vars territorium den sker; över-

vakande polismän kan åläggas att inställa sig personligen.

- h) Myndigheterna hos den avtalsslutande part där polismännen har sitt hemvist skall, på begäran av myndigheterna hos den part på vars territorium övervakningen skett, medverka vid den undersökning som följer efter den operation i vilken de deltagit, rättsliga förfaranden inbegripna.

4. De polismän som avses i punkterna 1 och 2 är

— vad gäller Belgien:

medlemmar av till allmän åklagarmyndighet knuten kriminalpolis, belgiskt gendarmeri och belgisk lokal polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, belgiska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Tyskland:

tysk polis på förbunds- och delstatsnivå (Polizei des Bundes und der Länder) samt, endast när det gäller områdena olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen och olaglig vapenhandel, tjänstemän i "Zollfahndungsdienst" (tullens spaningsavdelning) i deras egenskap av biträdande polis till allmän åklagarmyndighet;

— vad gäller Frankrike:

polisbefäl och polismän tillhörande fransk rikskriminalpolis och franska gendarmeriet samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, franska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Luxemburg:

polismän tillhörande luxemburgskt gendarmeri och luxemburgsk polis samt, på de

villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, luxemburgska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Nederländerna:

polismän tillhörande "Rijkspolitie" och "Gemeentepolitie" (nederländsk polis på riks- och lokalnivå) samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, tjänstemän tillhörande de nederländska skattemyndigheternas avdelning för information och efterforskningar med behörighet på området för införselavgifter och punktskatter, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall.

5. Den myndighet som avses i punkterna 1 och 2 är

— vad gäller Belgien:

Commissariat Général de la Police judiciaire;

— vad gäller Tyskland:

Bundeskriminalamt;

— vad gäller Frankrike:

Direction centrale de la Police judiciaire;

— vad gäller Luxemburg:

Procureur général d'Etat;

— vad gäller Nederländerna:

Landelijk Officier van Justitie, med behörighet för övervakning utanför gränsen.

6. De avtalsslutande parterna får på bilateral nivå utvidga tillämpningsområdet för denna artikel och anta kompletterande bestämmelser i samband med verkställandet av den.

7. Den övervakning som avses i punkt 2 får endast ske i samband med någon av följande straffbara gärningar:

- mord
- dråp
- våldtäkt
- mordbrand
- penningförfalskning
- grov stöld och grovt häleri
- utpressning
- människorov och tagande av gisslan
- olaglig människohandel
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall

Artikel 41

1. Polismän från den ena avtalsslutande partens land vilka i sitt eget land förföljer någon som tagits på bar gärning vid begående av något av de brott som avses i punkt 4 eller vid medhjälp till något av dessa brott har befogenhet att utan föregående samtycke fortsätta förföljande på den andra avtalsslutande partens territorium, när behöriga myndigheter hos den andra parten på grund av sakens brådskande natur inte kunnat underlättas i förväg genom något av de kommunikationsmedel som anges i artikel 44 om beträdandet av detta territorium, eller när dessa myndigheter inte kunnat bege sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet.

Detsamma gäller om den som förföljs rymt från häkte eller avtjänande av frihetsstraff.

Senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet skall förföljande polismän anhålla om bistånd av behöriga myndigheter hos den part på vars territorium förföljandet äger rum. Förföljandet skall upphöra omedelbart, om den part på vars territorium förföljandet måste äga rum, begär detta. På de förföljande polismännens begäran skall lokala behöriga myndigheter ta fast den förföljde för att fastställa hans identitet eller gripa honom.

2. Förföljandet skall verkställas på något av följande villkor angivna i den förklaring som föreskrivs i punkt 9:

- a) Förföljande polismän har inte rätt att beröva den förföljde friheten.
- b) Om ingen framställning görs om avbrytande av förföljandet eller om lokala behöriga myndigheter inte kan ingripa inom rimlig tid, får förföljande polismän beröva den förföljde friheten tills polismän hos den part på vars territorium förföljandet äger rum och som bör underrättas utan dröjsmål, kan fastställa den förföljdes identitet eller gripa honom.

3. Förföljandet skall verkställas i överensstämmelse med punkterna 1 och 2 på något av följande villkor, angivna i den förklaring som föreskrivs i punkt 9:

- a) I en zon eller under en tidsfrist gällande från och med gränsoverskridandet, vilka skall anges i förklaringen.
- b) Utan områdes- eller tidsbegränsning.

4. I den förklaring som avses i punkt 9 skall de avtalsslutande parterna ange de brott som avses i punkt 1 på något av nedanstående sätt:

a) Följande brott:

- mord
- dråp
- våldtäkt
- mordbrand
- penningförfalskning
- grov stöld och grovt häleri
- utpressning
- människorov och tagande av gisslan
- olaglig människohandel
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall
- smitning från olycka som medfört dödsfall eller allvarliga skador.

b) Brottsomständigheter som kan leda till utlämning.

5. Förföljandet får endast verkställas på följande allmänna villkor:

- a) Förföljande polismän skall följa bestämmelserna i denna artikel och gällande lag hos den avtalsslutande part på vars territorium de opererar; de skall följa behöriga lokala myndigheters instruktioner.
- b) Förföljandet skall endast ske över landgränserna.
- c) Beträdande av bostäder och platser som inte är tillgängliga för allmänheten är förbjudet.
- d) Förföljande polismän skall vara lätt identifierbara, antingen genom att de bär uniform eller genom armbindel eller genom extra anordningar placerade på fordonet; bärande av civil klädsel i förening med användande av fordon med borttagen beteckning och utan ovan nämnda anordningar är förbjudet; förföljande polismän skall hela tiden kunna styrka sin officiella befogenhet.
- e) Förföljande polismän får medföra sitt tjänstevapen; det får inte användas annat än i nödvärn.
- f) När den förföljde väl tagits fast enligt bestämmelserna i punkt 2 b, får denne i samband med förandet till lokala behöriga myndigheter endast kroppsvisiteras av säkerhetsskäl; handfängsel får användas under transport av den förföljde; föremål i den förföljdes ägo får beslagtas.
- g) Efter samtliga operationer som anges i punkterna 1, 2 och 3 skall förföljande polismän inställa sig hos behöriga lokala myndigheter hos den avtalsslutande part på vars territorium de opererat för att redovisa för sitt uppdrag; på dessa myndigheters anmodan skall polismännen vara skyldiga att stå till disposition ända tills omständigheterna kring deras ingripande klarlagts på ett tillfredsställande sätt.

lande sätt: detta villkor gäller även när förföljandet inte lett till ett gripande av den förföljde.

- h) Myndigheterna hos den avtalsslutande part där de förföljande polismännen har sitt hemvist skall, på begäran av myndigheterna hos den avtalsslutande part på vars territorium förföljandet skett, medverka vid den undersökning som följer efter den operation i vilken de deltagit, rättsliga förfaranden inbegripna.

6. Den som till följd av en sådan åtgärd som avses i punkt 2 gripits av lokala behöriga myndigheter kan, oberoende av nationalitet, kvarhållas för förhör. De nationella lagbestämmelserna skall gälla i tillämpliga delar.

Om personen inte är medborgare i den avtalsslutande parts land på vars territorium han gripits, skall han frisläppas senast sex timmar efter gripandet, timmarna från midnatt fram till klockan nio ej inräknade, såvida lokala behöriga myndigheter inte tidigare mottagit en framställning om tillfälligt omhändertagande för utlämning i någon form.

7. De polismän som avses i föregående punkter är

— vad gäller Belgien:

medlemmar av till allmän åklagarmyndighet knuten kriminalpolis, belgiskt gendarmeri och belgisk lokal polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, belgiska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Tyskland:

tysk polis på förbunds- och delstatsnivå (Polizei des Bundes und der Länder) samt, endast när det gäller områdena olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen och olaglig vapenhandel, tjänstemän i "Zollfahndungsdienst" (tullens spaningsavdelning) i sin egenskap av biträdande polis till allmän åklagarmyndighet;

— vad gäller Frankrike:

polisbefäl och polismän tillhörande fransk rikskriminalpolis och franska gendarmeriet samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, franska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Luxemburg:

polismän tillhörande luxemburgskt gendarmeri och luxemburgsk polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, luxemburgska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Nederländerna:

tjänstemän tillhörande "Rijkspolitie" och "Gemeentepolitie" (nederländsk polis på riks- och lokalnivå) samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, tjänstemän tillhörande de nederländska skattemyndigheternas avdelning för information och efterforskningar med behörighet på området för införselavgifter och punktskatter, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall.

8. Denna artikel strider inte vad berörda avtalsslutande parter beträffar mot artikel 27 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokollet av den 11 maj 1974.

9. Samtidigt med denna konventions undertecknande skall varje avtalsslutande part upprätta en förklaring i vilken den med ledning av bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 skall ange villkoren för utövande av förföljande på dess territorium för varje avtalsslutande part med vilken den har en gemensam gräns.

En avtalsslutande part kan när som helst ersätta sin förklaring med en ny på villkor att denna inte innebär en inskränkning av den föregående.

Varje förklaring skall upprättas efter samråd med var och en av de berörda de avtalsslutande parterna och i en anda av jämställdhet i fråga om de regler som skall tillämpas på båda sidor om de inre gränserna.

10. De avtalsslutande parterna kan på bilateral nivå utöka tillämpningsområdet för punkt 1 och anta kompletterande bestämmelser i samband med genomförandet av denna artikel.

Artikel 42

I samband med de operationer som avses i artiklarna 40 och 41 skall polismän som å tjänstens vägnar befinner sig på en annan avtalsslutande parts territorium likställas med denna stats polismän i händelse av att de skulle utsättas för eller begå brottsliga handlingar.

Artikel 43

1. När, i enlighet med artiklarna 40 och 41 i denna konvention, polismän från någon avtalsslutande part å tjänstens vägnar befinner sig på en annan parts territorium, skall den förstnämnda parten vara ansvarig enligt gällande lag hos den avtalsslutande part på vars territorium polismännen opererar, för skador vållade av dessa i samband med uppdragets utförande.

2. Den avtalsslutande part på vars territorium de skador som avses i punkt 1 uppstår, skall ersätta skadorna enligt de villkor som gäller för ersättning av skador som vållas av dess egna polismän.

3. Den avtalsslutande part vars polismän orsakat skada inom någon annan parts territorium, skall ersätta den senare för hela det belopp som denna utbetalat till offren eller dessas rättsinnehavare.

4. Utan att det påverkar utövandet av avtalsparternas rättigheter gentemot tredje man och utan att det påverkar tillämpningen

av bestämmelsen i punkt 3, skall en avtalsslutande part i det fall som avses i punkt 1 avstå från att begära ekonomisk ersättning för skador denna orsakats av en annan avtalsslutande part.

Artikel 44

1. I överensstämmelse med relevanta internationella konventioner och med hänsyn till såväl lokala förhållanden som tekniska möjligheter skall de avtalsslutande parterna, i synnerhet vad gäller gränsområden, upprätta telefon-, radio-, telex- och andra direkta förbindelser för att underlätta polis- och tullsamarbetet, särskilt i fråga om vidarebefordran av information i rätt tid när det gäller övervakning och förföljande över gränserna.

2. Utöver vidtagandet av dessa kortsiktiga åtgärder skall de avtalsslutande parterna särskilt undersöka följande möjligheter:

- a) Utbyte av materiel eller tilldelande av sambandspersonal försedd med lämplig radioutrustning.
- b) Utvidgning av de frekvensband som används i gränsområdena.
- c) Inrättande av en gemensam förbindelse för de polis- och tullmyndigheter som opererar i de aktuella områdena.
- d) Samordning av de planerade inköpen av kommunikationsutrustning för att kunna inrätta standardiserade och kompatibla kommunikationssystem.

Artikel 45

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att vidta nödvändiga åtgärder som garanterar att

- a) den som driver hotell- eller pensionärsförelse eller av denne utsedd föreståndare skall se till att utländska gäster, till vilka även räknas övriga avtalsslutande parter medborgare samt medborgare i andra medlemsstater i Europeiska gemenskapen, varvid undantag skall göras för makar eller medföljande minderåriga

samt medlemmar i gruppresor, personligen fyller i och undertecknar registreringskort och att de styrker sin identitet genom uppvisande av giltig identitetshandling,

- b) de ifyllda registreringskortet skall bevaras för behöriga myndigheter eller vidarebefordras till dessa, såvida dessa bedömer det vara nödvändigt för vidtagande av skyddsåtgärder mot hot, för straffrättsliga förfaranden eller för att klargöra omständigheterna kring försvunna personer eller trafikolyckor, varvid undantag skall göras om nationella lagar stadgar annorlunda.

2. Punkt 1 skall också tillämpas i fråga om den som tillfälligt vistas på någon plats som utnyttjas för yrkesmässig uthyrningsverksamhet, i synnerhet den som bor i tält, husvagn eller båt.

Artikel 46

1. I särskilda fall får varje avtalsslutande part, med hänsyn till sin nationella lagstiftning och utan föregående anmodan, till en berörd avtalsslutande part förmedla uppgifter som kan vara av intresse för denna, för att på så sätt bistå denna i fråga om brottsbekämpning, förebyggande av brott eller vidtagande av skyddsåtgärder mot hot mot allmän ordning och säkerhet.

2. Bortsett från de regler för samarbete i gränsområdena som avses i artikel 39.4 skall utbyte av information ske genom förmedling av en utsedd central myndighet. I särskilt brådskande fall får informationsutbyte i enlighet med den här artikeln verkställas på direkt väg mellan berörda polismyndigheter, om detta inte strider mot staternas lagstiftning. Den centrala myndigheten skall snarast möjligt underrättas om detta.

Artikel 47

1. De avtalsslutande parterna får träffa bilaterala avtal som medger att en avtalsslutande part tillsätter kontaktpersoner med tjänstgöring under en viss tid eller tills vidare hos den andra partens polismyndigheter.

2. Tillsättandet av kontaktpersoner för en viss tid eller tills vidare avser att främja och påskynda samarbetet mellan de avtalsslutande parterna, särskilt när det gäller att lämna bistånd

- a) i form av informationsutbyte avseende brottsbekämpning i såväl förebyggande som förhindrande mening,
b) vid verkställandet av framställningar om inbördes polis- och rättshjälp i brottmål,
c) i samband med uppdrag som utförs av myndigheter med ansvar att övervaka de yttre gränserna.

3. Kontaktpersonerna skall ha uppgifter av rådgivande och stödjande art. De skall inte ha befogenheter att självständigt genomföra polisiära åtgärder. De skall lämna information och utföra sina uppdrag inom ramen för de instruktioner de får från den egna avtalsslutande parten och från den part hos vilken de placerats. De skall lämna regelbundna rapporter till chefen för den polismyndighet hos vilken de placerats.

4. De avtalsslutande parterna kan träffa avtal på bilateral eller multilateral nivå om att en parts kontaktpersoner med placering i tredje land även skall företräda en eller flera avtalsslutande parter intressen. Med stöd av sådana avtal skall de kontaktpersoner som är placerade i tredje land, vid framställning eller på eget initiativ lämna information till andra avtalsslutande parter och inom ramen för sina befogenheter fullgöra uppdrag för dessa parter räkning. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om sina planer på placering av kontaktpersoner i tredje land.

KAPITEL 2

Inbördes rättshjälp i brottmål

Artikel 48

1. Bestämmelserna i detta kapitel avser att komplettera den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål samt, vad avser relationerna mellan de avtalsslutande parter som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, kapitel 2 i

Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974, och att underlätta tillämpningen av dessa avtal.

2. Punkt 1 påverkar inte tillämpningen av mer vittomfattande bestämmelser i gällande bilaterala avtal mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 49

Inbördes rättshjälp skall även beviljas

- a) i ärenden där det är fråga om handlingar som är straffbara enligt nationell lag hos en av två avtalsslutande parter, eller enligt båda de avtalsslutande parternas lagar, varvid avses överträdelser av bestämmelser som beivras av administrativa myndigheter vars beslut kan överklagas till en domstol som är behörig att handlägga brottmål,
- b) i ärenden som gäller skadestånd för felaktigt väckt åtal eller felaktigt domslut,
- c) i benådningsärenden,
- d) i civilmål som handläggs gemensamt med brottmål så länge brottmålsdomstolen ännu inte slutgiltigt avgjort brottmålet,
- e) för delgivning av rättsligt meddelande som gäller verkställighet av straff eller annan åtgärd, indrivning av böter eller rättegångskostnader,
- f) i fråga om åtgärder som gäller uppskov med utdömande eller verkställighet av straff eller annan åtgärd, villkorlig frigivning eller uppskov med eller avbrott i verkställighet av straff eller annan åtgärd.

Artikel 50

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att i enlighet med den konvention och det avtal som avses i artikel 48 lämna varandra inbördes

rättshjälp beträffande brott mot lagbestämmelser och förordningar om punktskatter, mervärdesskatter och tullavgifter. Med bestämmelser om tullavgifter förstås de särskilda reglerna i artikel 2 i konventionen av den 7 september 1967 mellan Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna om ömsesidigt administrativt bistånd mellan deras tullmyndigheter samt i artikel 2 i rådets förordning (EEG) nr 1468 av den 19 maj 1981.

2. Framställningar om undandragande av punktskatter kan inte avslås med motiveringen att den mottagande staten inte belägger de varor som avses i framställningen med skatt.

3. Den avtalsslutande part som gör en framställning får inte utan mottagande parts föregående samtycke vare sig överlåta eller utnyttja uppgifter eller bevismaterial som den har fått av denna part för andra ändamål än de undersökningar, rättsliga åtgärder eller förfaranden som anges i framställningen.

4. Inbördes rättshjälp som avses i denna artikel får vägras när den sannolika skatteavgift som tagits ut med för lågt belopp eller undanhållits motsvarar högst 25 000 ecu, eller när det sannolika värdet av varor som exporterats eller importerats utan tillstånd inte överstiger ett belopp av 100 000 ecu, såvida inte ärendet med hänsyn till omständigheterna eller vem den anklagade är anses som mycket allvarligt av den avtalsslutande part som gör framställningen.

5. Bestämmelserna i denna artikel gäller även när den begärda inbördes rättshjälpen avser en gärning som endast bestraffas med böter för överträdelser av bestämmelser som beivras av administrativa myndigheter, om framställningen om inbördes rättshjälp härrör från en judiciell myndighet.

Artikel 51

De avtalsslutande parterna får inte som villkor för att lämna biträde som avser husrannsakan och beslag ställa upp andra än följande:

- a) För den gärning som har föranlett framställningen är enligt lagen hos båda

avtalsslutande parter stadgat frihetsstraff eller annan frihetsinskränkande åtgärd i sex månader eller mer, eller enligt lagstiftningen hos den ena av de två avtalsslutande parterna ett motsvarande straff och gärningen enligt den andra avtalsslutande partens lagstiftning hänförs till en överträdelse av föreskrifter som beivras av administrativa myndigheter, vars beslut kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål.

- b) Verkställandet av framställningen om biträde är förenlig med lagstiftningen hos den avtalsslutande part till vilken framställningen görs.

Artikel 52

1. Varje avtalsslutande part kan översända delgivningshandlingar direkt med post till personer som vistas på en annan avtalsslutande parts territorium. De avtalsslutande parterna skall lämna den verkställande kommittén en förteckning över handlingar som får översändas på detta sätt.

2. När det finns skäl att anta att mottagaren inte förstår det språk handlingen är skriven på skall handlingen, eller åtminstone de viktiga delarna av den, översättas till det, eller ett av de språk som talas på den avtalsslutande parts territorium där mottagaren vistas. Om den myndighet som översänder handlingen känner till att mottagaren endast har kunskaper i ett annat språk, skall handlingen, eller åtminstone de viktiga delarna av den, översättas till detta andra språk.

3. En sakkunnig eller ett vittne som inte följt en kallelse, översänd med post, att inställa sig skall inte, även om kallelsen i fråga innehållit påföljd vid utevaro, utsättas för straff, vite eller tvångsåtgärder, såvida han inte därefter frivilligt infinnet sig på den ansökande partens territorium och där lagligen kallas på nytt. Den myndighet som med post översänder kallelser skall se till att dessa inte innehåller någon påföljd vid utevaro. Denna bestämmelse skall inte påverka tillämpningen av artikel 34 i Beneluxavtalet av den 27 juni

1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974.

4. Om en framställning om inbördes rättshjälp avser en gärning som är straffbar enligt båda avtalsslutande parter lagar och hänförs till överträdelser mot förordningar som beivras av administrativa myndigheter, vars beslut kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål, gäller vid översändandet av delgivningshandlingar i princip samma förfarande som i punkt 1.

5. Trots punkt 1 kan delgivningshandlingar översändas genom den anmodade partens judiciella myndigheter, om mottagarens adress är okänd eller om den ansökande parten begär att handlingarna skall delges med den sökta personligen.

Artikel 53

1. Framställningar om inbördes rättshjälp kan översändas direkt mellan de judiciella myndigheterna och återsändas på samma sätt.

2. Punkt 1 innebär inte något hinder mot att framställningar översänds och återsänds mellan justitieministerier eller genom nationella centrala myndigheter för Interpol.

3. Framställningar om tillfällig överföring eller transitering av personer som är tillfälligt omhändertagna, anhållna eller frihetsberövade, samt löpande eller tillfälligt utbyte av uppgifter ur straffregister skall översändas genom de avtalsslutande parternas justitieministerier.

4. I enlighet med den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål avses med justitieministerium i Förbundsrepubliken Tyskland förbundsrepublikens justitieminister och delstaternas justitieministrar eller senatorer.

5. Information som syftar till lagföring för brott mot lagar om kör- och vilotider i enlighet med artikel 21 i den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål eller artikel 42 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggs-

protokoll av den 11 maj 1974, kan översändas av den ansökande partens judiciella myndigheter direkt till den anmodade partens judiciella myndigheter.

KAPITEL 3

*Principen "Non bis in idem"
(icke två gånger för samma sak)*

Artikel 54

En person beträffande vilken fråga om ansvar prövats genom lagakraftvägande dom hos en avtalsslutande part, får inte åtalas för samma gärning av en annan part, under förutsättning att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagarna hos den part hos vilken avkunnandet ägt rum.

Artikel 55

1. I samband med ratificering, antagande eller godkännande av denna konvention kan en avtalsslutande part förklara sig icke bunden av artikel 54 i ett eller flera av följande fall:

- a) Om gärning som avses i en utländsk dom förövats helt eller delvis på den egna avtalsslutande partens territorium; i det senare fallet skall dock inte detta undantag gälla om brottet i fråga delvis förövats på ett territorium som tillhör den avtalsslutande part hos vilken domen avkunnats.
- b) Om gärning som avses i en utländsk dom omfattat brott mot statens säkerhet eller andra för denna avtalsslutande part lika väsentliga intressen.
- c) Om gärning som avses i en utländsk dom begåtts av en tjänsteman hos denna avtalsslutande part och omfattat missbruk av tjänsteställning.

2. En avtalsslutande part som avgivit en förklaring angående de undantag som anges i punkt 1 skall ange vilka brott som undantaget avser.

3. En avtalsslutande part kan när som helst återta en förklaring angående ett eller flera av undantagen i punkt 1.

4. En förklaring enligt punkt 1 skall inte tillämpas, om den berörda avtalsslutande parten avseende samma gärning gjort framställning om överförande av lagföring till den andra parten eller beviljat utlämning av den berörda personen.

Artikel 56

Om en avtalsslutande part väcker nytt åtal mot någon som dömts för samma gärning av en annan avtalsslutande part, skall vad han undergått av frihetsberövande på den senare partens territorium avräknas vid påföljdens bestämmande. I den utsträckning nationell lagstiftning så tillåter skall hänsyn även tas till andra påföljder han undergått förutom frihetsberövande.

Artikel 57

1. Om en avtalsslutande part åtalar en person för ett brott och de behöriga myndigheterna hos denna part har skäl att anta att åtalet avser samma gärning som personen redan dömts för av en annan part, skall myndigheterna i fråga, om skäl föreligger, göra en framställning om upplysningar av betydelse för ärendet till de behöriga myndigheterna hos den part på vars territorium den misstänkte redan dömts.

2. Den begärda informationen skall överlämnas snarast möjligt och skall beaktas när det gäller vilka fortsatta åtgärder som skall vidtas i den pågående rättegången.

3. I samband med ratificering, antagande eller godkännande av denna konvention skall var och en av de avtalsslutande parterna ange de myndigheter som är bemyndigade att begära och lämna de uppgifter som avses i denna artikel.

Artikel 58

Bestämmelserna ovan skall inte utesluta tillämpning av mer vittgående nationella be-

stämmelser avseende principen "non bis in idem" i samband med rättsliga avgöranden som meddelats i främmande stat.

KAPITEL 4

Utlämning

Artikel 59

1. Bestämmelserna i detta kapitel avser att komplettera såväl den europeiska utlämningskonventionen av den 13 september 1957 som, vad gäller förbindelserna mellan de avtalslutande parter som är medlemmar i den ekonomiska unionen Benelux, kapitel 1 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrad genom tilläggsprotokoll av den 21 maj 1974, samt att underlätta tillämpningen av dessa avtal.

2. Bestämmelserna i punkt 1 utgör inget hinder för tillämpningen av mer vittomfattande bestämmelser i gällande bilaterala avtal mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 60

Vad avser förbindelserna mellan två avtalsslutande parter, varav den ena inte tillträtt den europeiska konventionen av den 13 september 1957 om utlämning, skall bestämmelserna i den konventionen tillämpas med beaktande av gjorda förbehåll och avgivna förklaringar, antingen i samband med ratificeringen av konventionen eller, vad avser de avtalsslutande parter som inte tillträtt konventionen, i samband med ratificering, godkännande eller antagande av denna konvention.

Artikel 61

Frankrike förbinder sig att på en avtalsslutande parts begäran utlämna en person som dömts för en gärning, för vilken enligt fransk lag är stadgat ett längsta frihetsstraff eller annat omhändertagande upp till en tid av lägst två år, och enligt lagen hos den ansökande parten ett längsta frihetsstraff eller annat omhändertagande upp till en tid av lägst ett år.

Artikel 62

1. Beträffande preskriptionsavbrott skall endast den ansökande partens bestämmelser tillämpas.

2. Amnesti som meddelats av den anmodade parten skall endast utgöra hinder mot utlämning om brottet faller under denna parts domsrätt.

3. Frånvaron av angivelse eller annat officiellt meddelande som medger lagföring, och som endast krävs enligt den anmodade partens lagstiftning, påverkar inte skyldigheten att utlämna.

Artikel 63

De avtalsslutande parterna förbinder sig, i enlighet med den konvention och det avtal som anges i artikel 59, att sinsemellan utlämna de personer som av de rättsliga myndigheterna i den ansökande staten är åtalade för något av de brott som avses i artikel 50.1, eller som är efterlysta av dessa myndigheter för verkställighet av straff eller annan säkerhetsåtgärd för ett sådant brott.

Artikel 64

En registrering i "Schengens informations-system", som gjorts i enlighet med artikel 95 skall ha samma verkan som en begäran om tillfälligt omhändertagande i enlighet med artikel 16 i den europeiska konventionen av den 13 september 1957 om utlämning eller i enlighet med artikel 15 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974.

Artikel 65

1. Utan att det påverkar möjligheten att anlita diplomatisk väg skall framställningar om utlämning och transitering översändas från det behöriga ministeriet hos den ansökande parten till det behöriga ministeriet hos den anmodade parten.

2. Behöriga ministerier är

- i Belgien: justitieministeriet,
- i Förbundsrepubliken Tyskland: förbundsrepublikens justitieministerium och delstaternas ministrar eller senatorer,
- i Frankrike: utrikesministeriet,
- i Luxemburg: justitieministeriet,
- i Nederländerna: justitieministeriet.

Artikel 66

1. Om utlämning av en eftersökt person inte uttryckligen möter något hinder enligt lagen hos den anmodade parten, kan denna part medge utlämning utan något formellt förfarande, såvida den som begärs utlämnad ger sitt samtycke därtill i ett protokoll som upprättas i närvaro av en medlem av judiciell myndighet och efter att ha hörts av denne i avsikt att informera om rätten till formellt utlämningsförfarande. Den som begärs utlämnad kan låta sig biträdas av juridiskt ombud i samband med hörandet

2. Vid utlämning i enlighet med punkt 1 kan inte den eftersökte, som uttryckligen förklarar sig avstå från det skydd som specialitetsprincipen ger, återkalla denna förklaring.

KAPITEL 5

Överförande av verkställighet av brottmålsdom

Artikel 67

Följande bestämmelser avser att komplettera Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer mellan de avtalsslutande parter som tillträtt denna konvention.

Artikel 68

1. Om en medborgare i en avtalsslutande part som genom lagakraftvunnen dom dömts till frihetsstraff eller någon annan frihetsbe-

rövande åtgärd genom att fly till sitt eget land undandragit sig verkställighet av detta straff eller denna åtgärd, kan den avtalsslutande part som lagföringen ägt rum hos göra en framställning till den andra parten om verkställighet av straffet eller åtgärden, om den dömde påträffas på den senares territorium.

2. I avvaktan på de handlingar som åberopas i framställningen om verkställighet av frihetsstraff eller annan frihetsberövande åtgärd eller återstående del av straff och på beslut i samband med framställningen, kan den berörda anmodade parten på begäran av den ansökande parten kvarhålla den dömde eller vidta andra åtgärder för att säkra dennes närvaro på den anmodade partens territorium.

Artikel 69

Det överförande av verkställighet som avses i artikel 68 kräver inte samtycke av den som dömts till frihetsstraff eller annan frihetsberövande åtgärd. Övriga bestämmelser i Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer skall gälla i tillämpliga delar.

KAPITEL 6

Narkotika

Artikel 70

1. De avtalsslutande parterna skall inrätta en ständig arbetsgrupp med uppgift att undersöka gemensamma problem i samband med bekämpandet av kriminalitet inom narkotikaområdet och att i förekommande fall utarbeta förslag för att förbättra de praktiska och tekniska sidorna av samarbetet mellan de avtalsslutande parterna. Arbetsgruppen skall lägga fram sina förslag i Verkställande kommittén.

2. Den arbetsgrupp som avses i punkt 1 och vars medlemmar skall utses av behöriga nationella myndigheter, skall inbegripa företrädare för polis- och tullmyndigheter.

Artikel 71

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig vad gäller direkt eller indirekt försäljning av varje slag av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, samt innehav av sådana preparat och ämnen för försäljning eller export, att i enlighet med Förenta nationernas gällande konventioner^{*} vidta alla erforderliga åtgärder för att förebygga och straffa olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.

2. Utöver bestämmelserna om detta i artiklarna 74—76 förbinder sig de avtalsslutande parterna att genom administrativa och straffrättsliga åtgärder förebygga och straffa olaglig export av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, liksom försäljning, anskaffning och överlåtelse av sådana preparat och ämnen.

3. För att bekämpa olaglig import av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, skall de avtalsslutande parterna förstärka sin kontroll av person- och varutrafiken samt transportmedel vid de yttre gränserna. Sådana åtgärder skall utarbetas av den arbetsgrupp som avses i artikel 70. Arbetsgruppen skall överväga bland annat andra uppdrag för viss polis- och tullpersonal som blivit fri från tjänstgöring vid de inre gränserna liksom tillämpning av moderna metoder för upptäckt av narkotika och användning av narkotikahundar.

4. För att försäkra sig om att bestämmelserna i denna artikel följs skall de avtalsslutande parterna särskilt bevaka de platser som är kända för narkotikahandel.

5. De avtalsslutande parterna skall göra allt som står i deras makt för att förebygga och bekämpa de negativa effekterna av den illegala efterfrågan på varje slag av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis. De åtgärder som vidtas i detta syfte faller under de enskilda avtalsslutande parternas ansvar.

Artikel 72

Under hänsynstagande till sin konstitution och nationella lagstiftning skall de avtalsslutande parterna garantera att gällande lagstiftning medger beslag och förverkande av

tillgångar som härrör från illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen.

Artikel 73

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att, i enlighet med sin konstitution och nationella lagstiftning, vidta åtgärder i syfte att tillåta kontrollerade leveranser inom den illegala handeln med narkotika och psykotropa ämnen.

2. Beslut om tillgripande av kontrollerade leveranser kommer att fattas i varje enskilt fall efter inhämtande av varje berörd parts tillstånd.

3. Varje part skall ansvara för ledning och övervakning av operationen på sitt territorium och skall bemyndigas att ingripa.

Artikel 74

Vad gäller laglig handel med narkotika och psykotropa ämnen är de avtalsslutande parterna eniga om att de kontroller som grundar sig på de av Förenta nationernas konventioner som anges i artikel 71 och som genomförs vid de inre gränserna, så mycket som möjligt skall överföras till det inre av landet.

Artikel 75

1. Vad gäller persontrafik till de avtalsslutande parternas områden eller inom sådant område får enskilda personer medföra narkotika och psykotropa ämnen inom ramen för medicinsk behandling, på villkor att de vid varje slag av kontroll kan visa ett intyg som utfärdats eller attesterats av behörig myndighet i hemlandet.

2. Verkställande kommittén skall besluta om utformningen av och innehållet i det intyg som avses i punkt 1 och som utfärdats av någon avtalsslutande part, och särskilt om uppgifter som avser art och mängd av preparat och ämnen samt resans tidslängd.

3. De avtalsslutande parterna skall under-

rätta varandra om vilka myndigheter som har behörighet att utfärda eller attestera det intyg som avses i punkt 2.

Artikel 76

1. Om det står i överensstämmelse med egna medicinska, etiska och praktiska regler, skall de avtalsslutande parterna, om det visar sig nödvändigt, besluta om lämpliga kontrollåtgärder för de narkotiska preparat och psykotropa ämnen som hos någon eller flera av de avtalsslutande parterna är föremål för strängare kontroller än på det egna territoriet, för att på så sätt undvika att effektiviteten av dessa kontroller skadas.

2. Punkt 1 skall också gälla beträffande ämnen som ofta används för framställning av narkotika och psykotropa ämnen.

3. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om vilka åtgärder som vidtagits för att övervaka den legala handeln med de ämnen som avses i punkterna 1 och 2.

4. Problem som uppstår i detta sammanhang, skall behandlas regelbundet i Verkställande kommittén.

KAPITEL 7

Skjutvapen och ammunition

Artikel 77

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att anpassa sina lagar och andra författningar om förvärv, innehav, handel och överlåtelse av skjutvapen och ammunition till bestämmelserna i detta kapitel.

2. I detta kapitel behandlas fysiska och juridiska personers förvärv, innehav, handel och överlåtelse av skjutvapen och ammunition; här avses inte leveranser till centrala och territoriella myndigheter, väpnade styrkor och polis, inte heller dessas förvärv och innehav, inte heller statliga företags tillverkning av skjutvapen och ammunition.

Artikel 78

1. I detta kapitel klassificeras skjutvapen enligt följande:

- a) förbjudna vapen,
- b) vapen för vilka det krävs tillstånd,
- c) vapen med anmälningsskyldighet.

2. Bestämmelserna om skjutvapen skall även tillämpas på slutstycken, magasin och pipor som utgör del av eller är avsedda att utgöra del av skjutvapen.

3. Med korta vapen avses i detta avtal skjutvapen vars pipa inte är längre än 30 cm och vars totala längd inte överstiger 60 cm; övriga skjutvapen är långa vapen.

Artikel 79

1. Till förbjudna skjutvapen och förbjuden ammunition skall räknas

- a) skjutvapen som i vanliga fall används för militära ändamål,
- b) helautomatiska skjutvapen, även om de inte är avsedda för militärt bruk,
- c) skjutvapen som är kamouflerade som ett annat föremål,
- d) pansarammunition, kulammunition med explosiva eller självantändande laddningar samt projektiler för sådan ammunition,
- e) ammunition för pistoler och revolverar med dumdum- eller ihåliga spetskulor och projektiler för sådan ammunition.

2. Behöriga myndigheter kan i särskilda fall bevilja tillstånd att inneha skjutvapen och ammunition enligt punkt 1 om det inte medför någon fara för säkerheten och den allmänna ordningen.

Artikel 80

1. Till skjutvapen som får förvärvas eller

innehas med tillstånd hör åtminstone följande, under förutsättning att de inte är förbjudna:

- a) Korta halvautomatiska och korta repetervapen.
- b) Korta enskottsvapen med centralt perkussionslås.
- c) Korta enskottsvapen med ringformigt perkussionslås med en total längd under 28 cm.
- d) Långa halvautomatiska vapen med magasin och kammarstycke som rymmer fler än tre patroner.
- e) Långa halvautomatiska repetervapen med slätborrad pipa som inte är längre än 60 cm.
- f) Civila halvautomatiska vapen som liknar militära automatvapen.

2. Till vapen för vilka fordras tillstånd till innehav hör inte

- a) vapen för signalgivning, tårgas eller livräddning, under förutsättning att deras tekniska konstruktion gör det omöjligt att med hjälp av vanliga verktyg ändra dem till vapen för kulammunition och att avskjutning av irriterande ämnen inte orsakar andra personer obotlig skada,
- b) långa halvautomatiska vapen med magasin och kammarstycke som inte rymmer fler än tre patroner utan omladdning, under förutsättning att laddstycket inte är löstagbart eller att vapnet inte kan ändras med hjälp av vanliga verktyg på ett sådant sätt att magasin och kammarstycke rymmer fler än tre patroner.

Artikel 81

Till skjutvapen med anmälningsskyldighet hör, såvida innehav av sådana inte är otillåtet eller fordrar tillstånd,

- a) långa repetervapen,
- b) långa enskottsvapen med en eller flera räfflade pipor,

c) korta enskottsvapen med ringformigt perkussionslås med en total längd över 28 cm,

d) de vapen som anges i artikel 80.2 b.

Artikel 82

Till de vapen som avses i artiklarna 79, 80 och 81 hör inte

- a) skjutvapen av en modell eller tillverkning, utom i undantagsfall, från tiden före 1 januari 1870 förutsatt att de inte tillåter användning av ammunition avsedd för otillåtna vapen eller vapen som inte får innehas utan tillstånd,
- b) efterbildningar av de vapen som anges i a, på villkor att de inte tillåter användning av patron med metallhylsa,
- c) skjutvapen som gjorts obrukbara för all slags ammunition genom tekniska åtgärder som garanteras genom plombering av en officiell myndighet eller som godtas av en sådan myndighet.

Artikel 83

Tillstånd till förvärv och innehav av sådana skjutvapen som avses i artikel 80 får endast ges om

- a) sökanden fyllt 18 år, med undantag av dispens för jakt eller för tävlings- och övningsskjutning,
- b) sökanden inte kan anses olämplig för förvärv eller innehav av skjutvapen på grund av psykisk sjukdom eller någon annan mental eller kroppslig svaghet,
- c) sökanden inte funnits skyldig till brott eller på annat sätt kan misstänkas utgöra en fara för säkerheten eller den allmänna ordningen,
- d) det skäl till förvärv eller innehav av skjutvapen som den sökande åberopar kan anses som giltigt.

Artikel 84

1. Anmälningar om de vapen som avses i artikel 81 skall antecknas i ett register som förs av sådana personer som avses i artikel 85.

2. Om ett vapen överläts av en annan person än den som avses i artikel 85 skall en anmälan om detta göras enligt bestämmelser som varje avtalsslutande part fastställer.

3. De anmälningar som avses i denna artikel skall innehålla de uppgifter som är nödvändiga för att identifiera de berörda personerna och vapnen.

Artikel 85

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att se till att den som tillverkar skjutvapen som det krävs tillstånd för och att den som bedriver handel med sådana vapen, ansöker om tillstånd och att den som tillverkar skjutvapen vars innehav måste anmälas, och den som bedriver handel med sådana, har anmälnings-skyldighet. Tillstånd som avser skjutvapen för vilka sådant tillstånd krävs skall även täcka skjutvapen med anmälnings-skyldighet. De avtalsslutande parterna skall övervaka de personer som tillverkar eller bedriver handel med vapen på ett sådant sätt att en effektiv kontroll garanteras.

2. De avtalsslutande parterna förpliktar sig att anta bestämmelser om att alla skjutvapen åtminstone skall vara försedda med ett fast tillverkningsnummer för att underlätta identifiering och att de skall vara försedda med varumärke.

3. De avtalsslutande parterna skall föreskriva att tillverkare och handlare har skyldighet att låta registrera samtliga skjutvapen för vilka krävs tillstånd eller anmälan; registren skall göra det möjligt att på kort tid fastställa vapentyp, ursprung och köpare.

4. I fråga om de vapen för vilka krävs särskilt tillstånd enligt artiklarna 79 och 80 åtar sig de avtalsslutande parterna att anta bestämmelser om att sådana skjutvapens identifieringsnummer och beteckning skall finnas upptagna på det tillståndsbevis som utfärdas till innehavaren.

Artikel 86

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att anta bestämmelser som förbjuder den som genom tillståndsbevis eller anmälan har rätt att inneha skjutvapen att överlämna sådana vapen till personer som inte har tillstånd till förvärv eller innehav.

2. De avtalsslutande parterna kan bevilja tillfälligt överlämnande av sådana vapen enligt bestämmelser som de själva skall fastställa.

Artikel 87

1. De avtalsslutande parterna skall i sin nationella lagstiftning införa bestämmelser om återkallande av tillstånd, när innehavaren inte längre uppfyller de krav för beviljande av tillstånd som avses i artikel 83.

2. De avtalsslutande parterna förbinder sig att vidta tillräckliga åtgärder som särskilt skall omfatta beslag av vapen och återkallande av tillstånd, och att föreskriva lämpliga påföljder vid brott mot de bestämmelser i lagar och förordningar som avser skjutvapen. Sådana påföljder kan innebära beslag av skjutvapen.

Artikel 88

1. För den som beviljats tillstånd att förvärva skjutvapen skall inte krävas något särskilt tillstånd till förvärv av sådan ammunition som är avsedd för detta vapen.

2. För ammunition som förvärvas av personer utan tillstånd att förvärva vapen skall samma regler gälla som för det vapen ammunitionen är avsedd för. Tillstånd kan beviljas för endast en eller för alla typer av ammunition.

Artikel 89

Ändringar eller tillägg vad avser otillåtna typer av skjutvapen och de typer av skjutvapen för vilka krävs tillstånd eller anmälan kan göras av Verkställande kommittén med hänsyn till såväl den tekniska och ekonomiska utvecklingen som statens säkerhet.

Artikel 90

De avtalsslutande parterna skall ha möjlighet att anta strängare lagar eller bestämmelser vad gäller reglerna för skjutvapen och ammunition.

Artikel 91

1. Med stöd av den europeiska konventionen av den 28 juni 1978 om kontroll av enskilda personers införskaffande och innehav av skjutvapen överenskommer de avtalsslutande parterna om att, inom ramen för sin nationella lagstiftning, skapa ett utbyte av upplysningar om förvärv av skjutvapen när det gäller personer, enskilda eller vapenhandlare, som har sitt vanliga hemvist eller sin verksamhet på en annan parts territorium. Med vapenhandlare avses den vars yrkesmässiga verksamhet helt eller delvis består i handel med skjutvapen.

2. Detta utbyte av upplysningar avser,

a) mellan två avtalsslutande parter som ratificerat den konvention som anges i punkt 1, de skjutvapen som upptagits i bilaga 1, avdelning A.1 a—h i den konventionen,

b) mellan två avtalsslutande parter av vilka åtminstone den ena inte har ratificerat den konvention som anges i punkt 1, de vapen för vilka tillstånd och anmälan regleras genom bestämmelser hos var och en av de avtalsslutande parterna.

3. Upplysningar om förvärv av skjutvapen skall lämnas utan dröjsmål och innehålla följande uppgifter:

a) Datum för införskaffandet och följande personuppgifter om den som förvärvat vapen:

— I fråga om fysiska personer, efternamn, förnamn, födelsedatum och födelseort, adress och passnummer eller nummer på identitetshandling, samt datum för meddelandets lämnande och uppgift om verkställande myndighet, oberoende av om denna är vapenhandlare eller inte.

— I fråga om juridiska personer, företagsnamn och säte samt beträffande den person som är bemyndigad att företräda den juridiska personen efternamn, förnamn, födelsedatum och födelseort, adress och passnummer eller nummer på identitetshandling.

b) Vapentyp, tillverkningsnummer, kaliber och övriga kännetecken för skjutvapnet i fråga samt identifieringsnummer.

4. Varje avtalsslutande part skall utse en nationell myndighet som ansvarar för överlämning och mottagande av de upplysningar som avses i punkterna 2 och 3, samt utan dröjsmål underrätta övriga avtalsslutande parter om varje ändring vad gäller den utsedda myndigheten.

5. Den myndighet som är utsedd av varje part får förmedla de mottagna upplysningarna till behöriga lokala polismyndigheter och gränsbevakningsmyndigheter för att på så sätt kunna förhindra eller åtala straffbara gärningar och brott mot bestämmelserna.

AVDELNING IV**Schengens informationssystem****KAPITEL 1***Inrättandet av Schengens informationssystem**Artikel 92*

1. De avtalsslutande parterna skall upprätta och underhålla ett gemensamt informationssystem, nedan kallat "Schengens informationssystem", som skall bestå av en nationell enhet för varje part och en teknisk stödfunktion. Med hjälp av ett automatiskt sökningsförfarande skall varje part genom Schengens informationssystem kunna få rapporter om personer och föremål för gränskontroller, undersökningar och andra kontroller som utförs av polis och tullmyndigheter inom landets gränser i överensstämmelse med nationell lagstiftning samt, vad beträffar den särskilt rapporterade grupp som avses i artikel 96, vid utfärdande av viseringar, uppehållstillstånd och handhavande av utlänningar

inom ramen för tillämpningen av bestämmelserna om rörlighet för personer i denna konvention.

2. I Schengens informationssystem skall varje avtalsslutande part för egen räkning och på eget ansvar upprätta och underhålla en nationell enhet vars dataregister skall innehålla uppgifter som är identiska med uppgifterna i de dataregister som finns vid de övriga avtalsslutande parternas nationella enheter; detta skall åstadkommas med hjälp av den tekniska stödfunktionen. För att en sådan överföring av uppgifter som avses i punkt 3 skall kunna ske utan dröjsmål och så effektivt som möjligt skall varje part, i samband med upprättandet av den nationella enheten, följa gemensamt fastställda protokoll och förfaranden vad gäller den tekniska stödfunktionen. Det nationella dataregistret hos var en och av parterna skall kunna användas för automatisk sökning på varje avtalsslutande parts territorium. Sökning i dataregister vid andra avtalsslutande parters nationella enheter skall inte kunna göras.

3. De avtalsslutande parterna skall för gemensam räkning och under gemensamt ansvar upprätta och underhålla den tekniska stödfunktionen i Schengens informationssystem, för vilken Frankrike skall ha ansvaret; detta stödsystem skall placeras i Strasbourg. Den tekniska stödfunktionen skall innehålla ett dataregister som genom serieöverföring av uppgifter garanterar att de nationella enheternas dataregister är identiska. Den tekniska stödfunktionens dataregister skall innehålla rapporter om personer och föremål, såvida de är av intresse för samtliga avtalsslutande parter. Den tekniska stödfunktionens dataregister skall inte uppta andra uppgifter, förutom dem som anges i denna punkt och i artikel 113.2.

KAPITEL 2

Utnyttjande och användning av Schengens informationssystem

Artikel 93

I enlighet med bestämmelserna i denna konvention skall syftet med Schengens informationssystem vara att på de avtalsslutande parternas territorium med hjälp av information

som överförs via detta system bevara ordning och allmän säkerhet, inbegripet statens säkerhet, samt tillämpa denna konventions bestämmelser om rörlighet för personer.

Artikel 94

1. Schengens informationssystem skall endast innehålla sådana uppgiftskategorier som lämnas av var och en av de avtalsslutande parterna och som är nödvändiga för de ändamål som avses i artikel 95—100. Den rapporterande avtalsslutande parten skall pröva om ärendet är av sådan vikt att en registrering av rapporten i Schengens informationssystem är berättigad.

2. Uppgiftskategorierna är följande:

- a) Rapporterade personer.
- b) De föremål som avses i artikel 100 och de fordon som avses i artikel 99.

3. För personer får inga andra uppgifter registreras än följande:

- a) Efternamn och förnamn, eventuellt separat registrering av alias.
- b) Särskilda yttre oföränderliga fysiska kännetecken.
- c) Andra förnamnets initialbokstav.
- d) Födelsedatum och födelseort.
- e) Kön.
- f) Nationalitet.
- g) Uppgift om huruvida personen är beväpnad.
- h) Uppgift om huruvida personen kan tillgripa våld.
- i) Syftet med registreringen.
- j) Begärt förfarande.

Anmärkningar av annat slag, särskilt de uppgifter som nämns i första meningen i artikel 6 i Europarådets konvention av den 28

januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, är inte tillåtna.

4. I den mån någon part bedömer att en rapport i enlighet med artiklarna 95, 97 eller 99 inte är förenligt med dess nationella lagstiftning, internationella förpliktelser eller viktiga nationella intressen, kan denna part låta rapporten i den nationella delen av Schengens informationssystem åtföljas av ett påpekande om att verkställighet av det begärda förfarandet inte kommer att ske på dess territorium på grundval av rapporten. Överläggningar om detta bör ske med övriga avtalsslutande parter. Om den rapporterande parten inte återkallar den gjorda rapporten skall den tillämpas fullt ut för övriga avtalsslutande parter.

Artikel 95

1. Uppgifter angående personer som har efterlysts för förvarstagande för utlämning skall tas med på begäran av den ansökande partens rättsliga myndigheter.

2. Före rapporten skall den rapporterande avtalsslutande parten undersöka om förvarstagandet sker i överensstämmelse med den anmodade partens nationella lagstiftning. Om den rapporterande avtalsslutande parten är tveksam, skall den rådgöra med övriga berörda avtalsslutande parter.

Samtidigt med sin rapport skall den avtalsslutande parten utan dröjsmål skicka följande uppgifter av betydelse för ärendet till de anmodade avtalsslutande parterna:

- a) Vilken myndighet som begär förvarstagande.
- b) Huruvida det finns häkttningsbeslut eller någon annan handling med samma innebörd eller en lagakraftvunnen dom.
- c) Brottets art och tillämpliga straffbestämmelser.
- d) Beskrivning av omständigheterna kring brottets begående, inbegripet tidpunkt, plats och i vilken grad den rapporterade personen varit delaktig i gärningen.

e) Sannolik brottspåföljd.

3. En anmodad avtalsslutande part kan i dataregistret i den nationella delen hos Schengens informationssystem låta rapporten åtföljas av en uppgift som avser förbud, under tiden fram till det att denna uppgift raderas, att verkställa förvarstagande på grundval av rapporten. Radering av en sådan uppgift skall ske inom tjugofyra timmar efter registrering av rapporten, såvida den berörda parten inte avslår begäran om förvarstagande på rättsliga grunder eller av särskilda lämplighetsskäl. Om det finns synnerliga skäl med anledning av den sammansatta arten hos de sakförhållanden rapporten grundas på, kan tidigare nämnda tidsfrist förlängas till att omfatta högst en vecka. Utan att det påverkar en sådan uppgift eller beslut om avslag kan övriga avtalsslutande parter låta verkställa det begärda förvarstagandet.

4. Om någon part av särskilt brådskande skäl begär omedelbar efterspaning skall den anmodade parten undersöka om den kan avstå från uppgiften. Den anmodade parten skall vidta de åtgärder som krävs för omedelbar verkställighet av det begärda förfarandet, om rapporten godtas.

5. Om förvarstagande inte kan verkställas på grund av att någon undersökning ännu inte avslutats eller på grundval av beslut om avslag hos någon anmodad part, skall den sistnämnda parten behandla rapporten som en rapport i syfte att få meddelande om vistelseort.

6. De anmodade avtalsslutande parterna skall verkställa det begärda förfarandet i enlighet med gällande konventioner om utlämning och nationell lagstiftning. De är inte skyldiga att verkställa det begärda förfarandet om det avser någon av deras egna medborgare, dock utan att detta påverkar möjligheten att verkställa förvarstagandet enligt nationell lagstiftning.

Artikel 96

1. Uppgifter angående utlämningar som rapporteras för införande på spärrlista skall registreras på grundval av en nationell rapport till följd av beslut som fattats av administrativa

myndigheter eller behörig domstol i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning.

2. Besluten kan grundas på det hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten och statens säkerhet som en utlännings vistelse på statens territorium kan medföra.

Till sådana fall kan framför allt räknas

- a) en utlänning som dömts till ansvar för en gärning för vilken föreskrivs frihetsberövande påföljd i minst ett år,
- b) en utlänning om vilken det finns grundad anledning att anta att han begått grova brott, till vilka även räknas de som avses i artikel 71 eller om vilken det skäligen kan befaras att han kommer att begå sådana handlingar på någon avtalsslutande parts territorium.

3. Beslut kan även grundas på att utläningen varit föremål för en åtgärd som innebär avlägsnande, avvisning eller utvisning som vare sig återkallats eller varit förenad med viss tidsbegränsning, eller som åtföljts av inreseförbud eller, i förekommande fall, av vägrat uppehållstillstånd som grundats på överträdelse av nationella bestämmelser om inresa eller uppehållstillstånd för utlänningar.

Artikel 97

Vad avser försvunna personer eller personer som med hänsyn till sin egen säkerhet eller i syfte att förebygga hot tillfälligt bör omhändertas på begäran av en behörig myndighet eller en behörig rättslig myndighet hos den rapporterande parten, skall deras personuppgifter registreras för att de polisiära myndigheterna skall kunna underrätta den rapporterande parten om uppehållsort eller omhändertagna personen för förhindrande av fortsatt resa, om det inte strider mot nationell lag. Detta gäller särskilt minderåriga och personer som enligt beslut av en behörig myndighet bör ges sluten vård. Meddelande får inte lämnas utan den försvunnes samtycke, om han är myndig.

Artikel 98

1. På framställning av behöriga rättsliga

myndigheter om meddelande om uppehållsort eller hemvist skall det registreras personuppgifter rörande vittnen, åtalade som förelagts att infinna sig för hörande vid domstolsförhandling i samband med brottmål eller personer som skall dömas till påföljd för brott eller inställa sig för verkställighet av frihetsberövande.

2. Den avtalsslutande part som gör en framställning skall lämna begärda uppgifter i enlighet med nationell lagstiftning och gällande konventioner om inbördes rättshjälp i brottmål.

Artikel 99

1. Med hänsyn till nationell lagstiftning hos den rapporterande avtalsslutande parten skall uppgifter registreras om personer eller fordon för hemlig övervakning eller särskild kontroll i enlighet med punkt 5.

2. En sådan rapport får ske i syfte att bekämpa brottslighet och förebygga hot mot den allmänna säkerheten

- a) om det finns sannolika skäl till misstanke om att personen avser att begå, eller redan begår, ett stort antal synnerligen grova brott, eller
- b) om den allmänna uppfattning om personen, särskilt på grundval av redan begångna brott, leder till misstanke om att han även i framtiden kommer att begå synnerligen grova brott.

3. På begäran av myndigheter som ansvarar för statens säkerhet kan en rapport dessutom göras i enlighet med nationell lagstiftning, om det finns synnerliga skäl till misstanke om att de uppgifter som avses i punkt 4 är nödvändiga för vidtagande av skyddsåtgärder för avvärjande av den allvarliga fara någon utgör, eller av någon annan allvarlig fara för statens inre och yttre säkerhet. Den rapporterande avtalsslutande parten är skyldig att först rådgöra med övriga avtalsslutande parter.

4. I syfte att utföra hemlig övervakning genom av polis och tullmyndigheter verkställda gränskontroller eller andra kontroller inom landet, kan nedanstående uppgifter, helt

eller delvis, inhämtas och översändas till den rapporterande myndigheten:

- a) Påträffande av en rapporterad person eller ett rapporterat fordon.
- b) Plats, tidpunkt eller skäl för undersökningen.
- c) Resväg och målet för resan.
- d) Personer i den övervakades sällskap eller passagerare i fordonet.
- e) Använt fordon.
- f) Transporterade föremål.
- g) Omständigheter kring påträffandet av personen eller fordonet.

Inhämtandet av uppgifter bör ske på ett sådant sätt att det inte skadar övervakningens hemliga karaktär.

5. Inom ramen för den särskilda kontroll som avses i punkt 1 får personer, fordon och medförda föremål kroppsvisiteras eller genomsökas i enlighet med nationell lagstiftning för uppnående av de mål som avses i punkterna 2 och 3. Om någon parts lagar inte tillåter denna särskilda kontroll, skall den i den berörda partens fall ändras till hemlig övervakning.

6. En anmodad avtalsslutande part kan i dataregistret i den nationella enheten hos Schengens informationssystem låta denna rapport åtföljas av en uppgift som avser förbud, under tiden fram till att denna uppgift raderas, att verkställa det begärda förfarandet avseende hemlig övervakning eller särskild kontroll. Radering av en sådan uppgift skall ske inom tjugofyra timmar efter det att rapporten registrerats, såvida den berörda parten inte avslår förfarandet på rättsliga grunder eller av särskilda lämplighetsskäl. Utan att det påverkar en sådan uppgift eller beslut om avslag kan övriga avtalsslutande parter låta verkställa det begärda förfarandet.

Artikel 100

1. Uppgifter om föremål som efterlysts för

beslag eller för att användas som bevismaterial vid rättegång i brottmål skall registreras i Schengens informationssystem.

2. Om en efterforskning visar att det föreligger en rapport om ett påträffat föremål, skall den myndighet som har observerat rapporten kontakta den rapporterande för att överenskomma om vilka åtgärder som behöver vidtas. För detta ändamål kan i enlighet med denna konvention även personuppgifter översändas. De åtgärder som skall vidtas av den part som påträffat föremålet skall vara förenliga med dennas nationella lagstiftning.

3. Följande kategorier av föremål skall registreras:

- a) Stulna, bortförda eller försvunna motorfordon med en cylindervolym överstigande 50 cc.
- b) Stulna, bortförda eller försvunna släpvagnar och husvagnar med en tjänstevikt överstigande 750 kg.
- c) Stulna, bortförda eller försvunna skjutvapen.
- d) Stulna, bortförda eller försvunna blankodokument.
- e) Stulna, bortförda eller försvunna utfärdade legitimationshandlingar (pass, ID-kort, körkort).
- f) Sedlar (registrerade sedlar).

Artikel 101

1. Tillgång till i Schengens informationssystem registrerade uppgifter och rätt att söka fram dessa direkt har endast myndigheter som har behörighet för

- a) gränskontroller,
- b) andra undersökningar inom landet som verkställs av polis och tullmyndigheter samt samordning av sådana undersökningar.

2. Därutöver skall tillgång till uppgifter som är registrerade enligt artikel 96 samt rätt

att söka fram dessa direkt beviljas myndigheter med behörighet att utfärda viseringar, centrala myndigheter med behörighet att granska viseringsansökningar samt myndigheter med behörighet att bevilja uppehållstillstånd och handha utlänningsärenden inom ramen för tillämpningen av denna konventions bestämmelser om rörlighet för personer. Tillgången till uppgifterna skall regleras i varje avtalsslutande parts nationella lagstiftning.

3. Användarna får endast hämta de uppgifter som krävs för att de skall kunna fullgöra sina förpliktelser.

4. Varje part skall till Verkställande kommittén överlämna en förteckning över de behöriga myndigheter som har tillstånd att direkt hämta uppgifter som är registrerade i Schengens informationssystem. I förteckningen skall det för varje myndighet anges vilka uppgifter den får hämta och för vilket syfte.

KAPITEL 3

Skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifter i Schengens informationssystem

Artikel 102

1. De uppgifter som föreskrivs i artikel 95—100 får av de avtalsslutande parterna endast utnyttjas för de ändamål som angivits för var och en av de rapporter som avses i dessa artiklar.

2. Kopiering av registrerade uppgifter får endast ske i tekniskt syfte, i den mån sådan kopiering krävs för direkt hämtande av uppgifter av de myndigheter som avses i artikel 101. Rapporter från andra avtalsslutande parter får inte kopieras från Schengens informationssystemets nationella del till andra nationella datafiler.

3. I samband med de rapporter som föreskrivs i artiklarna 95—100 i denna konvention skall, vid varje avvikelse från punkt 1 i avsikt att gå från ett slag av rapport till en annan, finnas grundad anledning att avvärja en omedelbart förestående allvarig fara för den allmänna ordningen och säkerheten, en stor risk för statens säkerhet eller grovt brott. För

detta ändamål skall tillstånd ges i förväg av den rapporterande parten.

4. Registrerade uppgifter får inte användas för administrativa ändamål. Härav följer att de uppgifter som avses i artikel 96 i enlighet med varje parts nationella lagstiftning inte kan användas för andra ändamål än vad som avses i artikel 101.2.

5. All användning av uppgifterna som inte är förenlig med punkt 1—4 skall betraktas som åsidosättande av varje parts lagar.

Artikel 103

För att kunna kontrollera utlämnandet av uppgifterna skall varje part se till att i genomsnitt var tionde överföring av personuppgifter registreras i Schengens informationssystemets nationella del av den myndighet som ansvarar för registret. Registreringen kan endast användas för detta ändamål och skall raderas efter sex månader.

Artikel 104

1. Den nationella lagstiftning som gäller hos den rapporterande avtalsslutande parten skall tillämpas på rapporten, med undantag för vad som särskilt föreskrivs i denna konvention.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i denna konvention, skall varje avtalsslutande parts lagar gälla i fråga om de uppgifter som registreras i den nationella delen av Schengens informationssystem.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i denna konvention om verkställighet av det förfarande som begärs i en rapport, skall nationell lag hos den avtalsslutande part som verkställer det begärda förfarandet tillämpas. I den mån det föreskrivs annorlunda i denna konvention om verkställighet av förfarande som begärts i rapporten, skall befogenheterna vid förfarandet regleras av nationell lag hos den anmodade parten. Om det begärda förfarandet inte kan verkställas, skall den anmodade parten omedelbart underrätta den rapporterande parten.

Artikel 105

Den rapporterande avtalsslutande parten skall ansvara för uppgifternas riktighet, aktualitet och laglighet vid registreringen i Schengens informationssystem.

Artikel 106

1. Endast den rapporterande avtalsslutande parten skall vara berättigad att göra ändringar, komplettera, korrigera eller radera de uppgifter som den låtit införa.

2. Om en part som inte gjort rapporten, känner till omständigheter som föranleder misstanke om att någon uppgift är felaktig ur rättslig eller saklig synpunkt, skall den omedelbart underrätta den rapporterande parten om detta, vilken i sin tur är skyldig att kontrollera den meddelade uppgiften och, om det visar sig nödvändigt, omedelbart rätta eller radera uppgiften.

3. Om de avtalsslutande parterna inte kan komma överens, skall den part som inte är upphov till rapporten remittera ärendet för yttrande till den gemensamma tillsynsmyndighet som avses i artikel 115.1.

Artikel 107

Om en person redan varit föremål för en rapport i Schengens informationssystem, skall den part som låter införa en ny rapport, träffa överenskommelse med den part som har fört in den första rapporten om hur rapporterna skall kombineras. För detta ändamål kan de avtalsslutande parterna även fastställa allmänna bestämmelser.

Artikel 108

1. Varje avtalsslutande part skall utse en myndighet som har huvudansvaret för den nationella delen av Schengens informationssystem.

2. Varje avtalsslutande part skall göra sina rapporter genom denna myndighet.

3. Denna myndighet skall ansvara för att

den nationella delen fungerar på ett tillfredsställande sätt och vidta åtgärder som garanterar att bestämmelserna i denna konvention följs.

4. De avtalsslutande parterna skall meddela sig med varandra genom depositarien om den myndighet som avses i punkt 1.

Artikel 109

1. En enskild persons rättighet att få tillträde till de uppgifter som finns registrerade om honom i Schengens informationssystem skall höra under lagen hos den part som han vänder sig till. Om det föreskrivs i den nationella lagen, skall den nationella tillsynsmyndighet som avses i artikel 114.1 avgöra om uppgifterna får lämnas ut och på vilka villkor. En part som inte har lämnat rapporten får endast lämna ut information om sådana uppgifter efter att den rapporterande avtalsslutande parten givits tillfälle till ställningstagande.

2. Utlämnande av information till den berörda personen skall avslås, om det kan skada verkställigheten av rättsliga uppdrag som rapporten avser, eller om någon annan persons rätt och frihet måste skyddas. Information får aldrig lämnas ut under pågående begärd hemlig övervakning.

Artikel 110

Vem som helst kan begära rättelse av felaktiga sakuppgifter som berör honom själv, eller låta radera uppgifter om honom som är felaktiga ur rättslig synpunkt.

Artikel 111

1. På varje avtalsslutande parts territorium skall enskilda personer kunna vända sig till domstol eller enligt nationell lag behöriga myndigheter med talan om framför allt rättelse, radering, upplysningar eller gottgörelse i samband med en rapport som berör honom.

2. Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 116 förbinder sig de avtalsslutande

parterna inbördes att verkställa slutliga beslut som fattats av en domstol eller myndigheter som avses i punkt 1.

Artikel 112

1. Personuppgifter som registrerats i Schengens informationssystem för personefterlysning, skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det syfte i vilket de lämnats. Senast tre år efter registreringen skall den rapporterande avtalsslutande parten undersöka om uppgifterna måste bevaras. För de rapporter som avses i artikel 99 är denna tidsfrist ett år.

2. I förekommande fall skall varje avtalsslutande part i enlighet med sin nationella lagstiftning bestämma kortare tidsfrister för undersökning.

3. Schengens informationssystems tekniska stödfunktion skall automatiskt underrätta de avtalsslutande parterna med en månads varsel om raderingar som har programmerats in i systemet.

4. En rapporterande avtalsslutande part kan, inom tidsfristen för undersökningen, besluta att rapporten skall kvarstå, om detta visar sig nödvändigt för det syfte som ligger till grund för denna. Förlängd tidsfrist för en rapport måste meddelas till den tekniska stödfunktionen. Bestämmelserna i punkt 1 skall gälla vid förlängd rapport.

Artikel 113

1. Andra uppgifter än de som avses i artikel 112 skall bevaras i högst tio år, uppgifter angående utfärdade legitimationshandlingar och registrerade sedlar i högst fem år och uppgifter angående motorfordon, släpvagnar och husvagnar i högst tre år.

2. Raderade uppgifter skall bevaras under ytterligare ett år vid den tekniska stödfunktionen. Under denna tidsfrist skall de inte kunna utnyttjas för annat än för att i efterhand kontrollera deras riktighet och att registreringen skett i överensstämmelse med lagen. Därefter skall de förstöras.

Artikel 114

1. Varje avtalsslutande part skall utse en tillsynsmyndighet med uppgift att med beaktande av den nationella lagen utöva självständig tillsyn över det nationella registret i Schengens informationssystem och att kontrollera att behandling och utnyttjande av uppgifter som upptagits i Schengens informationssystem inte skadar den enskildes rättigheter. För detta ändamål skall tillsynsmyndigheten ha tillträde till registret i den nationella delen av Schengens informationssystem.

2. Enskilda personer har rätt att begära att tillsynsmyndigheterna skall granska registrerade uppgifter som berör dem i Schengens informationssystem och hur dessa uppgifter används. Denna rättighet skall regleras i den nationella lagen hos den part till vilken begäran lämnas. Om uppgifterna har registrerats av en annan part, skall kontrollen utföras i nära samarbete med den senare partens tillsynsmyndighet.

Artikel 115

1. En gemensam tillsynsmyndighet skall bildas med uppgift att utöva tillsyn över den tekniska stödfunktionen i Schengens informationssystem. Denna myndighet skall vara sammansatt av två representanter från varje nationell tillsynsmyndighet. Varje part skall ha rätt att delta i överläggningar och beslut. Denna tillsyn skall utövas i enlighet med bestämmelserna i denna konvention, Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter med beaktande av Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av utnyttjandet av personuppgifter inom den polisiära sektorn samt i enlighet med nationell lag hos den part som har ansvar för den tekniska stödfunktionen.

2. Vad beträffar Schengens informationssystems tekniska stödfunktion skall den gemensamma tillsynsmyndigheten ha till uppgift att granska tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention. För detta ändamål skall den ha tillträde till den tekniska stödfunktionen.

3. Den gemensamma tillsynsmyndigheten skall även ha behörighet att analysera de svårigheter i samband med tillämpning eller tolkning som kan uppkomma vid användningen av Schengens informationssystem, studera de problem som kan komma att uppstå i samband med den självständiga tillsyn som utövas av nationella tillsynsmyndigheter hos de avtalsslutande parterna eller i samband med utövandet av rätten till tillträde till systemet, samt att utarbeta harmoniserade förslag för att komma fram till gemensamma lösningar på befintliga problem.

4. Redogörelser som upprättats av den gemensamma tillsynsmyndigheten skall överlämnas till de myndigheter som de nationella tillsynsmyndigheterna överlämnar sina redogörelser till.

Artikel 116

1. Varje avtalsslutande part skall i enlighet med sin nationella lagstiftning vara ansvarig för varje skada som tillfogas en person genom utnyttjande av det nationella registret i Schengens informationssystem. Detta skall även gälla när skador förorsakats av den rapporterande parten, därför att denne låtit registrera uppgifter som varit felaktiga ur rättslig eller saklig synpunkt.

2. Om den part mot vilken talan väcks inte är rapporterande part, skall den senare på begäran ersätta utbetalade skadeståndsbelopp, såvida den anmodade parten inte använt uppgifterna på ett sätt som strider mot denna konvention.

Artikel 117

1. Vad avser automatisk databehandling av personuppgifter som överförs i enlighet med vad som föreskrivs i denna avdelning, skall varje part senast vid tidpunkten för denna konventions ikraftträdande vidta de nationella åtgärder som krävs för att uppnå en skyddsnivå för personuppgifter som åtminstone motsvarar den som följer av principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter och är förenlig med Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av användningen av personuppgifter inom den polisiära sektorn.

2. Sådan överföring av personuppgifter som avses i denna avdelning skall inte kunna äga rum förrän de bestämmelser om skydd av personuppgifter som avses i punkt 1 trätt i kraft på det territorium som innehas av de avtalsslutande parter som berörs av överföringen.

Artikel 118

1. Varje avtalsslutande part förbinder sig att vad gäller den nationella delen av Schengens informationssystem vidta åtgärder för att

- a) hindra obehöriga från tillträde till de anläggningar som används för databehandling av personuppgifter (kontroll vid ingången till anläggningarna),
- b) hindra obehöriga från att läsa, kopiera, ändra eller avlägsna datamedier (kontroll av datamedier),
- c) hindra obehörigt införande av uppgifter i registret och hindra obehöriga från att skaffa sig kännedom om, ändra eller radera registrerade personuppgifter (kontroll av införande av uppgifter),
- d) hindra att system för automatisk databehandling används av obehöriga personer via anläggningar för överföring av data (kontroll av användningen),
- e) hindra behöriga från att i samband med användningen av ett automatiskt databehandlingssystem skaffa sig tillträde till andra uppgifter än dem som ingår i deras befogenheter (kontroll av tillgången till uppgifter),
- f) garantera möjlighet till kontroll och granskning av vilka myndigheter som personuppgifter kan överföras till via anläggningar för överföring av data (kontroll av dataöverföring),
- g) garantera möjlighet till efterföljande kontroll och granskning av vilka personuppgifter som förts in i ett automatiskt

databehandlingssystem, tidpunkt för införandet och vem som infört sådana uppgifter (kontroll av registrering),

- h) hindra obehörig läsning, kopiering, ändring eller radering i samband med såväl överföring av personuppgifter som transport av datamedier (kontroll av transport).

2. Varje avtalsslutande part skall vidta särskilda åtgärder för att garantera säkerheten vid överföring av uppgifter till myndigheter utanför de avtalsslutande parternas territorium. Underrättelse om sådana åtgärder skall ske till den gemensamma tillsynsmyndigheten.

3. Varje part får för databehandlingen vid sin nationella del av Schengens informationssystem endast utse särskilt kvalificerade personer som skall underkastas säkerhetskontroll.

4. Den part som ansvarar för Schengens informationssystemets tekniska stödfunktion skall med avseende på denna vidta de åtgärder som föreskrivs i punkt 1—3.

KAPITEL 4

Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem

Artikel 119

1. Kostnaderna för inrättandet och användningen av den tekniska stödfunktion som avses i artikel 92.3 inbegripet kostnader för de ledningar som förbinder de nationella delarna av Schengens informationssystem med den tekniska stödfunktionen skall delas av de avtalsslutande parterna. Varje parts andel skall bestämmas på grundval av varje parts skattesats i beräkningsunderlaget för mervärdesskatt i enlighet med artikel 2.1 c i Europeiska gemenskapernas råds beslut av den 24 juni 1988 om systemet för medlemmarnas egna medel.

2. Kostnaderna för inrättande och användning av den nationella delen av Schengens informationssystem skall bäras individuellt av varje part.

AVDELNING V

Transport av och rörlighet för varor

Artikel 120

1. De avtalsslutande parterna skall gemensamt vaka över att deras lagar och andra författningar inte medför orättmätigt hinder för varors rörlighet över de inre gränserna.

2. De avtalsslutande parterna skall underlätta varors rörlighet över de inre gränserna vid verkställighet av formaliteter som är förbundna med förbud och restriktioner i samband med förtullning av konsumtionsvaror. Verkställighet av sådan förtullning kan ske efter eget val antingen inom landet eller vid inre gränser. De avtalsslutande parterna skall sträva efter att förlägga förtullningen inom landet.

3. I den mån det underlättande som avses i punkt 2 inte kan åstadkommas, helt eller delvis, på vissa områden, skall de avtalsslutande parterna sinsemellan eller inom ramen för Europeiska gemenskaperna försöka skapa förutsättningar för att underlätta varors rörlighet.

I denna punkt avses särskilt kontroll av att bestämmelser om transporttillstånd och tekniska kontroller av transportmedel efterlevs, kontroller som genomförs av veterinär och polis, hälsokontroller som genomförs av veterinär, kontroller av växter samt kontroller av transporter av farligt gods och avfall.

4. De avtalsslutande parterna skall bemöda sig om att harmonisera formaliteterna vad gäller varors rörlighet över de yttre gränserna och genom tillämpning av enhetliga principer övervaka att dessa följs. För detta ändamål skall ett nära samarbete mellan de avtalsslutande parterna ske i Verkställande kommittén, inom ramen för Europeiska gemenskaperna och i andra internationella sammanslutningar.

Artikel 121

1. De avtalsslutande parterna skall med beaktande av gemenskapsrätten avstå från

kontroller och inte längre kräva de sundhetsintyg för växter som i gemenskapsrätten föreskrivs för vissa växter och växtprodukter.

Verkställande kommittén skall anta en förteckning över de växter och växtprodukter som skall omfattas av den förenkling som anges i föregående mening. Den kan göra ändringar i denna förteckning och skall fastställa dagen för ikraftträdande av sådana ändringar. De avtalsslutande parterna skall underrätta varandra om vidtagna åtgärder.

2. Om det föreligger risk för att skadliga organismer förs in eller sprids får en avtalsslutande part begära ett tillfälligt återinförande av de kontrollåtgärder som föreskrivs i gemenskapsrätten och tillämpa dem. Den skall omedelbart skriftligen informera de övriga avtalsslutande parterna om detta och ange orsakerna till sitt beslut.

3. Sundhetsintyg för växter får även fortsättningsvis användas som det intyg som krävs enligt lagstiftningen om artskydd.

4. Den behöriga myndigheten skall på begäran utfärda ett sundhetsintyg för växter när ett parti helt eller delvist är avsett för återexport, under förutsättning att växtskyddskraven är uppfyllda för de berörda växterna eller växtprodukterna.

Artikel 122

1. De avtalsslutande parterna skall utvidga sitt samarbete avseende säkerheten i samband med transport av farligt gods och förbinder sig att harmonisera de nationella bestämmelser som utfärdats med hänsyn till gällande internationella konventioner. Dessutom förbinder de sig särskilt att bevara säkerhetsnivån genom att

- a) harmonisera kraven vad avser yrkesutbildning av förare,
- b) harmonisera villkoren för och omfattningen av kontroller som verkställs under pågående transport och på företag,
- c) harmonisera brottsrubriceringarna och lagbestämmelserna om tillämpliga straff,

d) upprätthålla ett ständigt utbyte av information och av erfarenheter som vunnits i samband med vidtagna åtgärder och verkställda kontroller.

2. De avtalsslutande parterna skall utvidga sitt samarbete i fråga om kontrollerna av transporterna över de inre gränserna av farligt och icke-farligt avfall.

För detta ändamål skall de sträva efter att inta en gemensam hållning i fråga om ändringar av gemenskapens direktiv vad avser kontroll och administration av transporter av farligt avfall och vid upprättandet av gemensamma dokument om icke-farligt avfall, för att på så sätt skapa en tillräcklig infrastruktur för omhändertagande och kunna fastställa så harmoniserade normer som möjligt för omhändertagandet.

I avvaktan på gemensamma bestämmelser angående icke-farligt avfall skall kontroller i samband med transporter av sådant avfall verkställas på grundval av ett särskilt förfarande som tillåter kontroll av transport till bestämelseorten under pågående behandling.

Bestämmelserna i punkt 1 andra meningen gäller även denna punkt.

Artikel 123

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att samråda om ett upphävande av den ömsesidiga skyldighet de för närvarande har att skaffa exporttillstånd för strategiska industriella och tekniska produkter och att, om det visar sig nödvändigt, ersätta dessa tillstånd med ett smidigt förfarande, under förutsättning att det första och det slutliga bestämmelselandet är någon av de avtalsslutande parterna.

Utöver detta samråd och för att garantera effektiviteten av de kontroller som kan visa sig nödvändiga, skall de avtalsslutande parterna genom ett nära samarbete på grundval av en samordningsmekanism och med beaktande av nationella bestämmelser sträva efter att åstadkomma ett utbyte av ändamålsenlig information.

2. Vad avser andra varor än de strategiska industriella och tekniska produkter som avses

i punkt 1 skall de avtalsslutande parterna inrikta sig på att å ena sidan verkställa exportformalitetserna inom landet och å andra sidan harmonisera sina kontrollförfaranden.

3. Inom ramen för de mål som beskrivits i punkterna 1 och 2 ovan skall de avtalsslutande parterna inleda samråd med andra berörda partnerstater.

Artikel 124

Varukontrollernas antal och omfattning i samband med persontrafiken över de inre gränserna skall minskas till lägsta möjliga nivå. Fortsatt minskning och slutlig avveckling är beroende av en gradvis ökande avgiftsbefrielse för resande och av den framtida utvecklingen vad gäller bestämmelserna om personers rörlighet över gränserna.

Artikel 125

1. De avtalsslutande parterna skall träffa överenskommelser om tillsättande av kontaktpersoner hos sina tullmyndigheter.

2. Tillsättandet av kontaktpersoner skall syfta till att främja och påskynda samarbetet mellan de avtalsslutande parterna i allmänhet, framför allt inom ramen för redan befintliga konventioner och gemenskapsdokument om ömsesidigt bistånd.

3. Kontaktpersonerna skall ha en rådgivande och stödjande funktion. De skall inte ha befogenhet att på eget initiativ vidta några åtgärder i samband med tullmyndigheternas administrativa verksamhet. De skall lämna information och utföra sina uppgifter inom ramen för de instruktioner de får från sin egen avtalsslutande part.

AVDELNING VI

Skydd av personuppgifter

Artikel 126

1. Vad gäller automatisk databehandling av personuppgifter som skall överföras i enlighet

med denna konvention, skall varje avtalsslutande part senast vid denna konventions ikraftträdande anta de nationella bestämmelser som krävs för att skyddsnivån för personuppgifterna minst skall motsvara den som följer av principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk behandling av personuppgifter.

2. Överföring av personuppgifter enligt vad som föreskrivs i denna konvention får inte äga rum förrän de bestämmelser om skydd av personuppgifter som avses i punkt 1 har trätt i kraft på det territorium som innehas av de avtalsslutande parter som överföringen berör.

3. Vad gäller automatisk databehandling av personuppgifter som överförs genom tillämpning av denna konvention, skall dessutom följande bestämmelser gälla:

- a) Uppgifterna får av den mottagande avtalsslutande parten inte användas för andra ändamål än de som föreskrivs i denna konvention vad gäller överföring av sådana uppgifter. Användning av uppgifterna för andra ändamål får endast ske efter föregående tillstånd av den part som ombesörjer överföringen och med hänsyn tagen till den mottagande partens lagstiftning. Tillstånd får beviljas på villkor att nationell lag hos den part som låter överföra uppgifterna medger detta.
- b) Uppgifterna får endast användas av domstolar, förvaltningar och organ som utför sådana uppgifter eller fyller en funktion inom ramen för de mål som avses i a.
- c) Den avtalsslutande part som överför uppgifterna, skall vara skyldig att se till att de är riktiga. Om denna part, antingen genom eget initiativ eller på begäran av en berörd person, konstaterar att felaktiga uppgifter, eller uppgifter som inte skulle ha överförts, har lämnats ut, skall den mottagande parten, eller parterna, omedelbart underrättas om detta. Denna, eller dessa, är skyldiga att se till att sådana uppgifter rättas eller förstörs, eller låta meddela att uppgifterna är felaktiga eller inte borde ha överförts.
- d) Om en person har tillfogats skada, kan en avtalsslutande part inte åberopa att en

annan avtalsslutande part låtit överföra felaktiga uppgifter för att på så sätt frita sig från ansvar enligt nationell lag. Om den mottagande avtalsslutande parten är skyldig att gottgöra användning av överförda felaktiga uppgifter, skall den avtalsslutande part som var ansvarig för överföringen ersätta den mottagande avtalsslutande parten utbetalade skadeståndsbelopp i sin helhet.

e) Överföring och mottagande av personuppgifter skall införas i såväl det ursprungliga som i det mottagande dataregistret.

f) Den gemensamma tillsynsmyndighet som avses i artikel 115 kan på en avtalsslutande parts begäran yttra sig om svårigheter i samband med tillämpning och tolkning av denna artikel.

4. Denna artikel gäller inte sådana överföringar av uppgifter som avses i avdelning II kapitel 7 och i avdelning IV. Punkt 3 gäller inte sådan överföring av uppgifter som avses i avdelning III kapitel 2—5.

Artikel 127

1. Vid överföring av personuppgifter till någon annan part med tillämpning av bestämmelserna i denna konvention, gäller bestämmelserna i artikel 126 för överföring av uppgifter från ett icke-automatiskt dataregister och deras införande i ett sådant dataregister.

2. Vid överföring av personuppgifter till en annan avtalsslutande part med tillämpning av denna konvention skall, i andra fall än de som regleras i artikel 126.1 och punkt 1 i den här artikeln, artikel 126.3, med undantag av punkt e, tillämpas. Dessutom gäller följande:

a) Överföring och mottagande av personuppgifter skall registreras skriftligt. Denna skyldighet gäller inte om inte registrering krävs för användningen av uppgifterna, i synnerhet om de inte används eller endast används i mycket begränsad omfattning.

b) Vid användningen av uppgifterna skall den mottagande parten garantera minst

samma skyddsnivå som föreskrivs i dess egna lagar vid användningen av uppgifter av liknande slag.

c) Tillträde till uppgifter och villkor för dess beviljande skall regleras i nationell lag hos den part hos vilken den berörda personen anhåller om detta.

3. Denna artikel skall inte tillämpas på sådan överföring av uppgifter som avses i avdelning II kapitel 7, avdelning III kapitel 2—5 samt i avdelning IV.

Artikel 128

1. Sådan överföring av personuppgifter som avses i denna konvention får endast ske, om de avtalsslutande parter som berörs av överföringen ålagt en nationell tillsynsmyndighet att genomföra en fristående granskning av att bestämmelserna i artiklarna 126 och 127 följs, liksom de bestämmelser som antagits för tillämpningen av dessa artiklar, i samband med behandlingen av personuppgifterna i dataregistren.

2. I den mån en part i enlighet med nationell lag uppdragit åt en tillsynsmyndighet att inom ett eller flera områden genomföra en fristående granskning av att bestämmelserna om skydd för personuppgifter som inte införts i dataregister följs, skall denna part ålägga samma myndighet att övervaka att bestämmelserna i denna avdelning följs inom dessa områden.

3. Denna artikel skall inte tillämpas på överföring av uppgifter som avses i avdelning II kapitel 7 och i avdelning III kapitlen 2—5.

Artikel 129

Vad gäller överföring av personuppgifter i enlighet med avdelning III kapitel 1 förbinder sig de avtalsslutande parterna att, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artiklarna 126 och 127, införa en skyddsnivå i fråga om personuppgifter som tar hänsyn till principerna i Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av användningen av personuppgifter inom den polisiära

sektorn. I fråga om överföring av uppgifter enligt artikel 46 gäller dessutom följande :

- a) Uppgifterna får av den mottagande avtalsslutande parten endast användas för de ändamål som anges av den utlämnande avtalsslutande parten och med hänsyn tagen till de villkor som ställts av denna part.
- b) Uppgifterna får endast utlämnas till polisiära myndigheter; förmedling av uppgifter till andra myndigheter får endast ske efter föregående tillstånd av den part som lämnar ut uppgifter.
- c) På begäran skall den mottagande avtalsslutande parten underrätta den part som överförde uppgifterna om hur dessa använts och vilka resultat som uppnåtts på grundval av dem.

Artikel 130

Vid utlämnande av personuppgifter genom en sådan kontaktperson som avses i artikel 47 eller artikel 125, gäller bestämmelserna i denna avdelning endast om kontaktpersonen i fråga överför uppgifterna till den avtalsslutande part som tillsatt honom på den andra avtalsslutande partens territorium.

AVDELNING VII

Verkställande kommittén

Artikel 131

1. En verkställande kommitté (Verkställande kommittén) skall inrättas för tillämpningen av denna konvention.

2. Utan att det påverkar de särskilda befogenheter som Verkställande kommittén tilldelas i denna konvention, skall dess huvudsakliga uppgift bestå i att utöva tillsyn över att denna konvention tillämpas på ett korrekt sätt.

Artikel 132

1. Varje avtalsslutande part skall ha en plats

i Verkställande kommittén. I Verkställande kommittén skall de avtalsslutande parterna företrädas av en minister som ansvarar för genomförandet av denna konvention; denna företrädare får kalla erforderliga sakkunniga som får delta i överläggningarna.

2. Verkställande kommittén skall fatta enhälliga beslut. Den skall själv fastställa sin arbetsordning; i detta avseende får den föreskriva ett skriftligt förfarande för beslutsfattandet.

3. På begäran av företrädaren för någon avtalsslutande part kan det slutliga beslutet rörande ett förslag om vilket Verkställande kommittén beslutat uppskjutas i högst två månader efter framläggandet av förslaget.

4. Verkställande kommittén kan låta bilda arbetsgrupper, som är sammansatta av företrädare för de avtalsslutande parternas administrativa myndigheter, för att förbereda beslut eller för andra arbetsuppgifter.

Artikel 133

Verkställande kommitténs sammanträden skall alternerande äga rum på varje avtalsslutande parts territorium. Den skall sammanträda så ofta som det behövs för att kunna utföra sina uppgifter.

AVDELNING VIII

Slutbestämmelser

Artikel 134

Bestämmelserna i denna konvention skall endast tillämpas i den mån de är förenliga med gemenskapsrätten.

Artikel 135

Bestämmelserna i denna konvention skall tillämpas om inte annat följer av bestämmelserna i Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

Artikel 136

1. En avtalsslutande part som avser att inleda förhandlingar med tredje land om gränskontrollerna skall i god tid underrätta de övriga avtalsslutande parterna om detta.

2. Om inte annat följer av den rätt som medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna har att gemensamt träffa sådana avtal, får inte någon part utan föregående medgivande av övriga avtalsslutande parter träffa avtal med ett eller flera tredje länder om förenkling eller avskaffande av gränskontrollerna.

3. Bestämmelserna i punkt 2 skall inte tillämpas på avtal om lokal gränstrafik, eftersom dessa avtal följer de undantag och villkor som fastställs i artikel 3.1.

Artikel 137

Denna konvention kan inte vara föremål för reservationer, med undantag för dem som anges i artikel 60.

Artikel 138

Bestämmelserna i denna konvention skall vad beträffar Frankrike endast tillämpas på dess europeiska territorium.

Bestämmelserna i denna konvention skall vad beträffar Nederländerna endast tillämpas på dess europeiska territorium.

Artikel 139

1. Denna konvention skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande. Ratificerade, godkända eller antagna handlingar skall deponeras hos regeringen i Luxemburg, som skall underrätta samtliga avtalsslutande parter om detta.

2. Denna konvention skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter deposition av den handling som sist ratificerats, godkänts eller antagits. Bestämmelserna angående Verkställande kommitténs bildande, verksamhet och befogenheter skall gälla från och med ikraftträdandet av denna konvention. Övriga

bestämmelser skall gälla från och med första dagen i tredje månaden efter denna konventions ikraftträdande.

3. Luxemburg skall underrätta samtliga avtalsslutande parter om datum för ikraftträdandet.

Artikel 140

1. Varje stat som är medlem i Europeiska gemenskaperna kan bli part i denna konvention. Anslutningen skall vara föremål för ett avtal mellan staten i fråga och de avtalsslutande parterna.

2. Ett sådant avtal skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande av den anslutande staten och var och en av de avtalsslutande parterna. Det skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter deposition av den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen.

Artikel 141

1. Varje avtalsslutande part kan till depositarien lägga fram förslag om ändring av denna konvention. Depositarien skall översända förslaget till övriga avtalsslutande parter. På en parts begäran skall bestämmelserna i denna konvention omprövas av de avtalsslutande parterna, om de finner att något förhållande innebär en väsentlig förändring av de villkor som förelåg vid tidpunkten för denna konventions ikraftträdande.

2. De avtalsslutande parterna skall besluta enhälligt om ändringar i denna konvention.

3. Ändringarna skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter depositionsdatum för den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen.

Artikel 142

1. Då konventioner ingås mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna avseende förverkligandet av ett område utan inre gränser, skall de avtalsslutande parterna komma överens om de villkor på vilka bestäm-

melserna i denna konvention skall ersättas eller ändras med hänsyn till motsvarande bestämmelser i de konventionerna.

De avtalsslutande parterna skall i detta avseende beakta att bestämmelserna i denna konvention kan föreskriva ett mer vittgående samarbete än det som följer av bestämmelserna i de konventionerna.

Bestämmelser som strider mot dem som medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna överenskommit om skall under alla omständigheter anpassas.

2. Ändringar i denna konvention som av de avtalsslutande parterna bedöms som nödvändiga, skall läggas fram för ratificering, god-

kännande eller antagande. Bestämmelserna i artikel 141.3 skall tillämpas under förutsättning att ändringarna inte träder i kraft före ikraftträdandet av de ovan nämnda konventionerna mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna.

Till bevis härpå har undertecknade befullmäktigade undertecknat denna konvention.

Upprättad i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

SLUTAKT

I samband med undertecknandet av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tysk-

land och Frankrike om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna har de avtalsslutande parterna antagit följande förklaringar:

1. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 139

Signatärstaterna skall underrätta varandra redan före konventionens ikraftträdande om alla omständigheter av betydelse för de frågor som avses i konventionen och för ikraftträdandet av denna.

Konventionen skall inte träda i kraft förrän villkoren för dess tillämpning uppfyllts i signatärstaterna och bevakningen av de yttre gränserna blivit genomförd.

2. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 4

De avtalsslutande parterna förbinder sig att så långt möjligt samtidigt iaktta denna tidsfrist och att förebygga varje svaghet i samband med säkerhetskontroller. Före den 31 december 1992 skall Verkställande kommittén undersöka vilka framsteg som gjorts. Nederländerna understryker att det kan uppstå svårigheter i samband med iakttagandet av tidsfristen vad gäller en viss flygplats, men att dessa dock inte skall ge upphov till brister ur

säkerhetssynpunkt. Övriga avtalsslutande parter kommer att ta hänsyn till denna situation, utan att detta får resultera i svårigheter för den inre marknaden.

I händelse av svårigheter skall Verkställande kommittén undersöka vilka de bästa förhållandena är för ett samtidigt vidtagande av dessa åtgärder på flygplatserna.

3. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 71.2

Om någon avtalsslutande part inom ramen för sin nationella politik vad gäller att förebygga och behandla beroende av narkotika och psykotropa ämnen, avviker från den princip som avses i artikel 71.2, skall samtliga avtalsslutande parter vidta de administrativa

och straffrättsliga åtgärder som krävs för att förebygga och bekämpa olaglig import och export av dessa produkter och ämnen, särskilt sådan som är avsedd för övriga avtalsslutande parters territorium.

4. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 121

De avtalsslutande parterna skall i överensstämmelse med gemenskapsrätten avstå från kontroller och inte längre kräva de sundhetsintyg för växter som i gemenskapsrätten föreskrivs för de växter och växtprodukter som

- a) förtecknas i punkt 1 nedan, eller
- b) förtecknas i punkt 2—6 nedan och som har sitt ursprung hos en av de avtalsslutande parterna.

1. Snittblommor och växtdelar för prydnadsändamål av arterna

Castanea
Chrysanthemum
Dendranthema
Dianthus
Gladiolus
Gypsophila
Prunus
Quercus
Rosa
Salix
Syringa
Vitis

2. Färska frukter av arterna

Citrus
Cydonia
Malus
Prunus
Pyrus

3. Träslag av arterna

Castanea
Quercus

4. Odlingssubstrat som helt eller delvist består av jord eller kompakt organiskt stoff som exempelvis växtdelar, torv och bark med mull, men som inte helt utgörs av torv.

5. Frön

6. Sådana levande växter som förtecknas nedan och som omfattas av nedan angivna KN-nummer ur den tullnomenklatur som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 7 september 1987.

KN-nr	Varuslag
0601 20 30	Lökar, stamknölar, rotnölar och rhizomer, under tillväxt eller i blomning: orkidéer, hyacinter, narcisser och tulpaner
0601 20 90	Lökar, stamknölar, rotnölar och rhizomer, under tillväxt eller i blomning: andra
0602 30 10	Rhododendron simsii (Azalea indica)
0602 99 51	Frilandsplantor: perenna växter
0602 99 59	Frilandsplantor: andra
0602 99 91	Krukväxter: blomväxter med knoppar eller blommor, med undantag av kaktusar
0602 99 99	Krukväxter: andra

5. Gemensam förklaring avseende nationell asylpolitik

De avtalsslutande parterna skall granska sin nationella politik i asylfrågor i syfte att harmonisera denna.

6. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 132

De avtalsslutande parterna skall underrätta sina nationella parlament om denna konventions genomförande.

Upprättad i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio, i ett enda original på

franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

PROTOKOLL

För komplettering av slutakten till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om det gradvisa avskaf-

fandet av kontroller vid de gemensamma gränserna, har de avtalsslutande parterna avgivit följande gemensamma förklaring samt tagit del av nedanstående ensidiga förklaringar gjorts i samband med nämnda konvention:

I. Förklaring avseende konventionens tillämpningsområde

De avtalsslutande parterna fastställer att efter enandet av de båda tyska staterna skall konventionens folkrättsliga tillämpningsomr-

åde utvidgas till att även omfatta Tyska demokratiska republikens nuvarande territorium.

II. Förklaringar av Förbundsrepubliken Tyskland rörande tolkningen av denna konvention

1. Konventionen ingår i perspektivet av de båda tyska staternas enande.

Tyska demokratiska republiken betraktas inte som främmande land i förhållande till Förbundsrepubliken Tyskland.

Artikel 136 skall inte tillämpas i fråga om förbindelserna mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Tyska demokratiska republiken.

2. Denna konvention strider inte mot de

bestämmelser som antagits i skriftväxlingen av den 20 augusti 1984 mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike angående minskade kontroller vid de gemensamma gränserna för de båda staternas medborgare. Dessa bestämmelser skall dock, med hänsyn till de oeftergivliga krav avseende säkerhet och inresa som ställs av de avtalsslutande parterna i Schengen, tillämpas på ett sådant sätt att dessa lättnader i praktiken kommer att begränsas till att endast omfatta österrikiska medborgare.

III. Förklaring av Konungariket Belgien i anslutning till artikel 67

Det förfarande som skall tillämpas inom landet vad gäller övertagande av verkställighet av utländska domar skall inte vara det som föreskrivs i belgisk lag om mellanstatlig överföring av dömda, utan ett särskilt förfarande som kommer att beslutas om i samband med ratificeringen av denna konvention.

Upprättat i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

GEMENSAM FÖRKLARING

av ministrar och statssekreterare vid möte den 19 juni 1990 i Schengen

Regeringarna hos de avtalsslutande parter som slutit Schengenavtalet skall inleda eller fullfölja diskussioner som särskilt berör följande områden:

- Förbättring och förenkling vad gäller tillvägagångssättet vid utlämning.
- Förbättrat samarbete vad gäller åtal för brott som rör vägtrafiken.
- Bestämmelser angående ömsesidigt erkännande av förverkande av rätten att framföra motorfordon.
- Möjliggörande av ömsesidig verkställighet av bötesstraff.
- Fastställande av regler för ömsesidig överföring av åtal, inbegripet möjlighet till överföring av den tilltalade till hans ursprungsland.

— Fastställande av regler för återförande till hemlandet av minderåriga som obehörigen skilts från vårdnad av den person som med stöd av lagen har vårdnaden.

— Fortsatt förenkling av kontroller i samband med kommersiell rörlighet för varor.

Upprättad i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

Förklaring av ministrar och statssekreterare

Den 19 juni 1990 undertecknade företrädare för regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storbritannien i Storbritannien och Kungariket Nederländerna i Schengen en konvention om tillämpning av det den 14 juni 1985 i Schengen ingångna avtalet mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna.

I samband med undertecknandet avgav de följande förklaring:

- Enligt de avtalsslutande parternas mening utgör denna konvention en viktig etapp i förverkligandet av ett område utan inre gränser och inspirerar till fortsatt samarbete mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna.
- Med beaktande av riskerna vad gäller säkerhet och olaglig invandring betonar ministrarna och statssekreterarna nödvändigheten av att införa en effektiv kontroll vid de yttre gränserna enligt de enhetliga principer som avses i artikel 6. De avtalsslutande parterna skall särskilt bemöda sig om en harmonisering av arbetsmetoderna för kontroll och bevakning av gränserna i samband med genomförandet av dessa enhetliga principer.
- För övrigt kommer Verkställande kommittén att undersöka såväl alla åtgärder av betydelse för införandet av en enhetlig och effektiv kontroll vid de yttre gränserna som den konkreta tillämpning

ingen av dessa. Till sådana åtgärder hör åtgärder för att kontrollera de omständigheter under vilka en utlänning har rest in på de avtalsslutande parternas territorium samt åtgärder för tillämpning av samma regler för vägrad inresa, utarbetande av en gemensam handbok för tjänstemän med uppgift att bevaka gränserna och skapande av gemensamma normer rörande kontrollen vid de yttre gränserna genom utbyten och arbetsbesök sinsemellan.

I samband med undertecknandet bekräftades dessutom det av den centrala förhandlingsgruppen fattade beslutet att skapa en arbetsgrupp med uppgift att

- redan före konventionens ikraftträdande underrätta den centrala förhandlingsgruppen om alla omständigheter av betydelse för de områden som avses i konventionen och för dennas ikraftträdande, särskilt i fråga om gjorda framsteg beträffande en harmonisering av lagbestämmelserna inom ramen för enandet av de båda tyska staterna,
- samråda om denna harmoniserings och dessa omständigheters inverkan på genomförandet av avtalet,
- redan före konventionens ikraftträdande utarbeta konkreta åtgärder inför perspektivet av inresa av utlänningar som inte underkastats viseringstvång och framlägga förslag angående harmoniseringen av tillvägagångssättet i samband med personkontroll vid de framtida yttre gränserna.

SAMARBETSAVTAL

mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken, Republiken Österrike, Konungariket Danmark, Republiken Finland och Konungariket Sverige, som är avtalsslutande parter i Schengenavtalet och Schengenkonventionen, och Republiken Island och Konungariket Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna

Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken, Republiken Österrike, Konungariket Danmark, Republiken Finland, Konungariket Sverige, Republiken Island och Konungariket Norge, nedan kallade "parterna",

med stöd av avtalet mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, som undertecknades i Schengen den 14 juni 1985, nedan kallat "Schengenavtalet", och tillämpningskonventionen till detta avtal, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, nedan kallad "Schengenkonventionen", i deras ändrade lydelse enligt Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Hellenska republikens, Republiken Österrikes och Konungariket Danmarks, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutningsprotokoll och anslutningsavtal, undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992, den 28 april 1995 respektive den 19 december 1996,

som åberopar protokollet av den 22 maj 1954 angående befrielse för medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige från art under uppehåll i annat nordiskt land än hemlandet inneha pass och uppehållstillstånd, samt överenskommelsen undertecknad i Köpenhamn den 12 juli 1957 av Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om passkontroll, nedan kallad "nordiska passunionen",

som åberopar avtalet om Europeiska eko-

nomiska samarbetsområdet (EES) av den 2 maj 1992, och som beaktar att parterna i det avtalet är beslutna, bl.a., att, så långt det är möjligt, förverkliga fri rörlighet för personer i hela EES,

som beaktar den förklaring av regeringarna i medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna och staterna i Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) som antogs vid mötet i Oporto den 2 maj 1992, som fogats till avtalet om EES, enligt vilken EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna, för att främja den fria rörligheten för personer, skall samarbeta inom ramen för den ordning som skall bestämmas i vederbörliga organ i syfte att för varandras medborgare och deras familjemedlemmar underlätta kontrollerna vid gränserna mellan sina territorier,

som beaktar att Schengenavtalet, Schengenkonventionen och den nordiska passunionen föreskriver att personkontrollerna mellan de avtalsslutande parterna skall avskaffas vid de gemensamma gränserna,

som beaktar att Konungariket Danmark, Republiken Finland och Konungariket Sverige, som är medlemmar i Europeiska unionen, har undertecknat protokollet om anslutning till Schengenavtalet och avtalen om anslutning till Schengenkonventionen den 19 december 1996 i Luxemburg,

som beaktar att det, för att vara part i Schengenkonventionen, fordras medlemskap i Europeiska gemenskaperna; att så länge som Republiken Island och Konungariket

Norge inte är medlemmar i Europeiska gemenskaperna, de inte kan tillträda Schengenkonventionen,

som önskar bidra till avskaffandet av kontrollerna av persontrafik vid parternas gemensamma gränser, och som anser att detta samarbete omfattar de nödvändiga kompensatoriska åtgärderna; att, för att uppnå detta mål, det är nödvändigt att sluta ett samarbetsavtal mellan parterna,

som beaktar att detta avtal inte gäller varor; att varor täcks av avtalet om EES; att de åtgärder som syftar till att reglera kontrollen av handbagage måste sökas utanför detta avtal,

som beaktar att vissa av Europeiska gemenskapens bestämmelser eller bestämmelser som antagits inom ramen för Europeiska unionen och som ersätter bestämmelser i Schengenkonventionen, för att kunna utsträckas till att omfatta Republiken Island och Konungariket Norge, kan medföra behov av att träffa arrangemang mellan Republiken Island och Konungariket Norge och Europeiska gemenskapen eller medlemsstaterna i Europeiska unionen; att det är nödvändigt att, i förekommande fall, införa övergångsbestämmelser,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Schengenavtalet, Schengenkonventionen inklusive slutakten, protokollen och de gemensamma förklaringar som fogats till Schengenkonventionen, de beslut som fattats och de förklaringar som gjorts av Verkställande kommittén eller på dess vägnar

enligt bestämmelserna i Schengenkonventionen, liksom de avtal som träffats i samband med Schengenkonventionen, skall gälla mellan parterna i detta avtal, om inte annat sägs i detta avtal. I avtalets bilaga finns en förteckning över de bestämmelser som gäller dagen för undertecknandet av avtalet.

Artikel 2

1. Republiken Island och Konungariket Norge skall delta i alla möten med Verkställande kommittén, gemensamma övervakningsmyndigheten, centralgruppen samt alla

övriga arbetsgrupper som har inrättats för att bereda beslut eller för annan verksamhet.

2. Republiken Island och Konungariket Norge får framföra sina ståndpunkter och problem samt framlägga förslag, men skall inte delta i omröstningar.

3. De stater som är parter i Schengenkonventionen skall utbyta synpunkter med Republiken Island och Konungariket Norge om frågor som behandlas i Europeiska unionens organ och som har samband med detta avtal.

Artikel 3

1. Republiken Island och Konungariket Norge skall självständigt besluta om de vill godta:

- a) beslut som fattats och förklaringar som avgivits av verkställande kommittén eller på dess vägnar,
- b) bestämmelser i gemenskapsrätten som verkställande kommittén har förklarat medföra att bestämmelser i Schengenkonventionen inte längre är tillämpliga enligt dess artikel 134,
- c) bestämmelser antagna av medlemsstaterna i Europeiska unionen som Verkställande kommittén har förklarat ersätter bestämmelser i Schengenkonventionen enligt dess artikel 142.1,
- d) ändringar i Schengenkonventionen enligt dess artiklar 141 och 142.2, och
- e) avtal som kan komma att ingås mellan samtliga parter i Schengenkonventionen och tredje land,

vilka träder i kraft efter dagen för undertecknandet av detta avtal.

De förklaringar som avses i 1 b och 1 c ovan utgör beslut av verkställande kommittén enligt innebörden i artikel 132.2 i Schengenkonventionen. Kommittén skall bestämma vilka av bestämmelserna i 1 b och 1 c ovan som skall göras till föremål för arrangemang mellan Republiken Island och Konungariket Norge och Europeiska gemenskapen eller medlems-

staterna i Europeiska unionen. Om målsättningen att ovannämnda arrangemang och ersättningsbestämmelser skall träda i kraft samtidigt inte kan uppnås, skall Verkställande kommittén, inom ramen för sin behörighet, anta de övergångsbestämmelser som eventuellt kan behövas.

2. Republiken Islands och Konungariket Norges godtagande av beslut, förklaringar, bestämmelser, ändringar eller avtal som åsyftas i punkt 1 skapar rättigheter och skyldigheter mellan parterna. Verkställande kommittén skall formellt notera detta godtagande och införa det i sitt mötesprotokoll.

3. Om Verkställande kommitténs dagordning innehåller antagande av ett beslut som avses i punkt 1 ovan och om diskussionen i en arbetsgrupp och därefter i centralgruppen har givit anledning förmoda att Republiken Island och/eller Konungariket Norge inte kan instämma i detta beslut, skall de båda länderna ges tillfälle att uttrycka sin ståndpunkt i verkställande kommittén. Denna skall inte fatta beslut i frågan förrän den uttryckligen har beaktat Republiken Islands och/eller Konungariket Norges ståndpunkt.

Artikel 4

Bestämmelserna i detta avtal skall inte utgöra hinder för samarbetet inom ramen för den nordiska passunionen i den mån detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av detta avtal.

Artikel 5

Detta avtal skall inte tillämpas på Svalbard (Spetsbergen).

Artikel 6

Artikel 2.4 och avdelning V i Schengenkonventionen faller inte inom detta avtals tillämpningsområde.

Artikel 7

1. Republiken Island och Konungariket

Norge skall vid undertecknandet av detta avtal anmäla följande uppgifter:

- Vilka polismän som avses i artikel 40.4 i Schengenkonventionen.
- Vilken myndighet som avses i artikel 40.5 i Schengenkonventionen.
- Vilket departement som avses i artikel 65.2 i Schengenkonventionen.

2. Samtidigt skall Konungariket Norge anmäla följande uppgifter:

- Vilka polismän som avses i artikel 41.7 i Schengenkonventionen.
- Vilka polismän som avses enligt bilateralt avtalade villkor enligt artikel 41.10 i Schengenkonventionen i fråga om behörighet vad gäller olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, vapen och sprängämnena samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall.

3. De anmälningar som avses i punkterna 1 och 2 skall lämnas till Storhertigdömet Luxemburgs regering, som är depositarie för detta avtal och som skall meddela de övriga parterna. Detsamma gäller för ändringar som kan komma att göras avseende förordnanden av de polismän, myndigheter och departement som avses i punkterna 1 och 2 ovan.

Artikel 8

Detta avtal skall ratificeras, godkännas eller godtas. Ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall meddela alla övriga parter.

Artikel 9

1. För detta avtals ikraftträdande skall följande villkor gälla:

- a) Att alla stater som är parter i detta avtal skall ha deponerat sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument.

- b) Att Konungariket Danmarks, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges avtal om anslutning till Schengenkonventionen har trätt i kraft.
- c) Att de särskilda avtal med Europeiska gemenskapen har trätt i kraft som, enligt beslut av verkställande kommittén, fordras för att Republiken Island och Konungariket Norge skall kunna anta de gemenskapsbestämmelser som har medfört att bestämmelser i Schengenkonventionen vid dagen för undertecknandet av detta avtal inte längre är tillämpliga enligt dess artikel 134.
- d) Att de särskilda avtal med medlemsstaterna i unionen har trätt i kraft som, enligt beslut av Verkställande kommittén, fordras för att Republiken Island och Konungariket Norge skall kunna anta de unionens bestämmelser som vid dagen för undertecknandet av detta avtal har ersatt Schengenkonventionens bestämmelser enligt dess artikel 142.1.
- e) Att de särskilda avtal med tredje land har trätt i kraft som, enligt beslut av Verkställande kommittén, fordras för att Republiken Island och Konungariket Norge skall kunna ansluta sig till bestämmelserna i de avtal som vid dagen för undertecknandet av detta avtal har träffats mellan medlemsstaterna i

Schengenkonventionen och tredje land.

2. Verkställande kommittén skall försäkra sig om att villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts och meddela depositarien, Storhertigdömet Luxemburgs regering. Detta avtal skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter det att ratifikations-,

godkännande- eller godtagandeinstrumenten har deponerats, med förbehåll för att de villkor som anges i punkt 1 b, c, d och e ovan har uppfyllts. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall meddela alla parter om dagen för ikraftträdandet.

3. Detta avtal skall sättas i kraft mellan de stater för vilka Schengenkonventionen har satts i kraft och för Republiken Island och

Konungariket Norge när villkoren för tillämpning av Schengenkonventionen har uppfyllts i samtliga dessa stater och när kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion.

Artikel 10

1. Om allvarliga meningsskiljaktigheter skulle uppstå mellan Republiken Island och/eller Konungariket Norge, å ena sidan, och de övriga parterna i detta avtal, å andra sidan, kan avtalet sägas upp av de stater som är parter i Schengenkonventionen gemensamt och av Republiken Island och/eller Konungariket Norge var för sig.

2. Om Republiken Island och/eller Konungariket Norge inte godtar ett beslut enligt artikel 3.1, skall det betraktas som en uppsägning och ordförandeskapet i verkställande kommittén skall inom 30 dagar underrätta Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall meddela de övriga parterna. Republiken Island och/eller Konungariket Norge skall upphöra att vara parter i detta avtal sex månader efter detta meddelande.

3. Detta avtal skall upphöra att gälla när Republiken Island och Konungariket Norge eller när de stater som är parter i Schengenkonventionen upphör att vara parter i avtalet.

4. Följderna av en uppsägning av detta avtal skall göras till föremål för en överenskommelse mellan de återstående parterna och den part som gör uppsägningen. I avsaknad av överenskommelse skall Verkställande kommittén, inom gränserna för sin behörighet, vidta nödvändiga åtgärder.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Luxemburg den 19 december 1996 på danska, finska, franska, grekiska, isländska, italienska, nederländska, norska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken, vilka samtliga tolv texter är lika giltiga, i ett originalexemplar som skall deponeras i arkiven hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall överlämna bestyrkta kopior därav till varje part.

Förklaring av parterna i Schengenkonventionen

Efter uppsägning av detta avtal, eller om det skulle upphöra att gälla enligt bestämmelserna i artikel 10.2, skall personkontrollerna vid gränserna mot den eller de berörda staterna utövas i enlighet med bestämmelserna i Schengenkonventionen.

Förklaring av Republiken Island och Konungariket Norge

1. De reservationer som gjorts enligt artikel 13 i Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism skall inte gälla för utlämning mellan signatärstaterna av detta avtal.

2. Republiken Island och Konungariket Norge förklarar att de gentemot medlemsstater

i Schengen, som garanterar lika behandling, inte skall åberopa de förklaringar som gjorts inom ramen för artikel 6.1 i Europeiska utlämningskonventionen för att vägra utlämning av bosatta personer från icke-nordiska länder.

